

2018

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Zielonej Górze

Rocznik Statystyczny województwa lubuskiego

Statistical Yearbook of lubuskie voivodship

2018

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Zielonej Górze

Rocznik Statystyczny województwa lubuskiego

Statistical Yearbook of lubuskie voivodship

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze Statistical Office in Zielona Góra

Zielona Góra 2018

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego

Editorial Board of Statistical Office

Przewodniczący, Redaktor Główny

President, Editor-in-Chief

Roman Fedak

Członkowie

Members

Wioletta Bielecka, Marlena Gajewska, Agnieszka Jankowska, Krystyna Motyl, Teresa Sokołowska, Robert Wróbel

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE

CONTENT-RELATED WORKS

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Zielona Góra, Lubuski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Angela Burchardt, Iwona Goździcka, Małgorzata Sadowska, Zuzanna Sikora, Maja Suchcicka,

Iwona Surgucka, Beata Szydłowska

pod kierunkiem

supervised by

Roberta Wróbla

PRACE WYDAWNICZE

EDITORIAL WORKS

Zakład Wydawnictw Statystycznych

Statistical Publishing Establishment

Opracowanie redakcyjne i korekta

Editorial works and proof-reading

pod kierunkiem

supervised by

Roberta Wróbla

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

pod kierunkiem

supervised by

Małgorzaty Sadowskiej

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Edyta Leśniarek

ISSN 1640–0135**Publikacja dostępna na stronie internetowej**

Publication available on website

<http://zielonagora.stat.gov.pl/>**Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła**

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. XXX/2018/nakł. 65

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu kolejne – dziewiętnaste – wydanie ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO, opracowanego w polsko-angielskiej wersji językowej i dostępnego również na stronie internetowej Urzędu.

W Roczniku przedstawiono zestaw informacji umożliwiających ocenę potencjału demograficznego, poziomu życia, stanu środowiska naturalnego i gospodarki oraz dane charakterystyczne dla województwa.

Tablice przeglądowe dotyczące ważniejszych danych o województwie przedstawiono w układzie retrospektywnym lat 2000, 2005, 2010, 2013–2017.

Zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w Województwie Lubuskim zamieszczono w formie bogatego zestawu danych ujętych w 23 działach tematycznych, poprzedzonych uwagami ogólnymi. Tematy prezentowane w publikacji wzbogacono o liczne wykresy i diagramy.

Oddając w ręce Państwa Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2018 dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje i będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi przyczyniające się do kształtowania i wzbogacania jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, grudzień 2018 r.

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents you the next - nineteenth – edition of the STATISTICAL YEARBOOK OF LUBUSKIE VOIVODSHIP, available as Polish – English version, as well as on the Office's website.

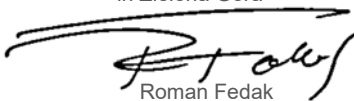
The Yearbook contains a collection of information that allows to determine the demographic potential, standard of living, and conditions of natural environment and the economy, as well as it contains the characteristic data of the voivodship.

The tables concerning major data on the voivodship are presented retrospectively and they include the data from the period between 2000, 2005, 2010 and 2013–2017.

The social and economical phenomena and processes occurring in Lubuskie Voivodship are presented as a wide set of data divided into 23 thematic chapters, each preceded by general notes. The issues presented in this publication are completed with numerous charts and diagrams.

Presenting you the Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship 2018 I would like to express my gratitude to all persons and institutions for the information they submitted and I would be obliged to have your comments and opinions, which would help us improve the content of this publication.

President
of the Statistical Office
in Zielona Góra

Roman Fedak

Zielona Góra, December 2018

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Str. Page
Przedmowa	Preface 3–4
Spis tablic i wykresów	List of tables and graphs 6–22
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	Symbols. Abbreviations 23–24
Uwagi ogólne	General notes 25–31
TABLICE PRZEGLĄDOWE	REVIEW TABLES
I. Województwo na tle kraju w 2017 r.	Voivodship on the background of the country in 2017 32–37
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2013–2017)	Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2013–2017) 38–55
DZIAŁY	CHAPTERS
I. Geografia	Geography 56–57
II. Stan i ochrona środowiska	Environmental protection 58–79
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	Administrative division and territorial self-government 80–84
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości	Public safety. Justice 85–93
V. Ludność	Population 94–123
VI. Rynek pracy	Labour market 124–156
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Wages and salaries. Social security benefits 157–168
VIII. Budżety gospodarstw domowych	Household budgets 169–178
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	Municipal infrastructure. Dwellings 179–192
X. Edukacja i wychowanie	Education 193–220
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Health care and social welfare 221–237
XII. Kultura. Turystyka. Sport	Culture. Tourism. Sport 238–251
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	Science and technology. Information society 252–266
XIV. Ceny	Prices 267–270
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Agriculture, hunting and forestry 271–298
XVI. Przemysł i budownictwo	Industry and construction 299–310
XVII. Transport i telekomunikacja	Transport and telecommunications 311–318
XVIII. Handel i gastronomia	Trade and catering 319–324
XIX. Finanse przedsiębiorstw	Finances of enterprises 325–338
XX. Finanse publiczne	Public finance 339–347
XXI. Inwestycje. Środki trwale	Investments. Fixed assets 348–356
XXII. Rachunki regionalne	Regional accounts 357–362
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	Entities of the national economy 363–369

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTERS I. GEOGRAPHY	
Położenie geograficzne.....	1	56
Powierzchnia i granice w 2017 r.	2	56
Układ pionowy powierzchni.....	3	57
Temperatury powietrza	4	57
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	5	57
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION	
Uwagi ogólne.....	x	58
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2018).....	1 (6)	66
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (7)	67
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (8)	67
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (9)	68
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (10)	68
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (11)	69
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017) ..	7 (12)	69
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017).....	8 (13)	70
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017).....	9 (14)	70
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (15)	71
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)...	11 (16)	71
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017).....	12 (17)	72

		Tabl. Table	Str. Page
Parki narodowe (2010, 2015, 2016, 2017).....	National parks (2010, 2015, 2016, 2017).....	13 (18)	73
Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2016, 2017) ...	Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2016)	14 (19)	73
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2016, 2017)....	Landscape parks (2010, 2015, 2016, 2017)....	15 (20)	74
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Monuments of nature (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (21)	74
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (22)	75
Odpady według rodzajów w 2017 r.	Waste by type in 2017	18 (23)	76
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	19 (24)	76
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (25)	78
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Financing Directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management fund (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (26)	79
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (27)	79
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	80
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2016, 2017).....	Administrative units of voivodship (2010, 2015, 2016, 2017).....	1 (28)	82
Gminy w 2017 r.....	Gminas in 2017	2 (29)	82
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and cities with powiats status in 2017	3 (30)	82
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local self-government entities in 2017	4 (31)	83
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (32)	84
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	85
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2016, 2017).....	1 (33)	89
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2016, 2017)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (34)	91
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Incoming cases in common courts (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (35)	91

		Tabl. Table	Str. Page
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2016, 2017).....	Adults sentenced by common courts for crimes prosecuted on the basis of an indictment (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (36)	92
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2016, 2017).....	Resolved family cases (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (37)	92
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the National Judicial Register (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (38)	93
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	94
Ludność (2010, 2015, 2016, 2017)	Population (2010, 2015, 2016, 2017).....	1 (39)	99
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017).....	Working and non-working age population (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (40)	100
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017).....	Population by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (41)	101
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2016, 2017).....	Towns and urban population (2010, 2015, 2016, 2017).....	4 (42)	101
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2016, 2017)	Gminas and rural population (2010, 2015, 2016, 2017).....	5 (43)	102
Mediana wieku ludności według płci (2010, 2015, 2016, 2017)	Median population age by sex (2010, 2015, 2016, 2017).....	6 (44)	102
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2016, 2017).....	Vital statistics (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (45)	103
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2016, 2017).....	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (46)	104
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2017.....	9 (47)	104
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2017	10 (48)	107
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017).....	Church or religious marriages (2010, 2015, 2016, 2017).....	11 (49)	107
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2017	12 (50)	108
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017).....	13 (51)	109
Urodzenia (2010, 2015, 2016, 2017).....	Births (2010, 2015, 2016, 2017).....	14 (52)	109
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017).....	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (53)	110
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2016, 2017).....	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2016, 2017).....	16 (54)	110

		Tabl. Table	Str. Page
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (55)	111
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016)	Deaths by selected causes (2010, 2015, 2016) ..	18 (56)	112
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (57)	113
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016)	Infant deaths by selected causes (2010, 2015, 2016)	20 (58)	114
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2010, 2015, 2016, 2017)	Suicides registered by police (2010,2015,2016, 2017)	21 (59)	115
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2016, 2017)	Life expectancy (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (60)	115
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	Households projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	23 (61)	116
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040 2045, 2050)	24 (62)	117
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2016, 2017)	25 (63)	118
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2016, 2017)	26 (64)	119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (65)	120
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2014, 2017)	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2014, 2017)	28 (66)	120
Rezydenci (2010, 2015, 2016, 2017)	Usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (67)	121
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (68)	121
Kościóły i związki wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Churches and religious associations (2010, 2015, 2016, 2017)	31 (69)	122
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	124
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2015, 2016, 2017)	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2015, 2016, 2017) ..	1 (70)	133
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2017 – on the LFS basis	2 (71)	134
Pracujący	Employment		
Pracujący (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (72)	135
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (73)	136
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (74)	137

		Tabl. Table	Str. Page
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2016, 2017)	Full- and part-time employment (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (75)	138
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hires (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (76)	139
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Terminations (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (77)	140
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2016, 2017)	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (78)	142
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.	Job vacancies, newly created and liquidated job in 2017	10 (79)	143
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (80)	144
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2016, 2017)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (81)	144
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (82)	145
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (83)	146
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Labour Fund expenditures (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (84)	146
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	16 (85)	147
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	17 (86)	149
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (87)	151
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (88)	151
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	20 (89)	153
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (90)	154
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (91)	155
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational accidents and occupational diseases benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (92)	156

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	157
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (93)	160
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2 (94)	161
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	3 (95)	163
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016	4 (96)	165
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2017 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment by great occupational groups for October 2016	5 (97)	166
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2016, 2017)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (98)	168
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Gross retirement pay and pension benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (99)	168
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	169
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Households (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (100)	175
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita available income of households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (101)	175
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita expenditures of households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (102)	175
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (103)	176
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Households furnished with selected durable goods (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (104)	177
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2017 r.	Subjective assessment of financial situation of households in 2017	6 (105)	178
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	At-risk-of-poverty rates in households (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (106)	178

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	x	179
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja (2015, 2016, 2017).....	1 (107)	184
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (108)	185
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (109)	185
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (110)	186
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (111)	186
Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (112)	187
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (113)	187
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (114)	187
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (115)	188
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (116)	188
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2016, 2017)...	11 (117)	189
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	12 (118)	189
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (119)	190
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (120)	190
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (121)	191
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (122)	192
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION	
Uwagi ogólne	x	193
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	1 (123)	199
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	2 (124)	202

		Tabl. Table	Str. Page
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	3 (125)	204
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Enrolment rate (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	4 (126)	205
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18) ..	5 (127)	206
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18) ..	Pupils and students learning foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	6 (128)	207
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	7 (129)	207
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2016, 2017).....	Special educational centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2016, 2017).....	8 (130)	208
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2016, 2017).....	Extracurricular education (2010, 2015, 2016, 2017).....	9 (131)	208
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18].....	10 (132)	209
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	11 (133)	209
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	12 (134)	209
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	13 (135)	210
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	14 (136)	211
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	15 (137)	212
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	16 (138)	212
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18].....	17 (139)	213
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	18 (140)	213

		Tabl. Table	Str. Page
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	19 (141)	214
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży 2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Level art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	20 (142)	214
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18].....	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18].....	21 (143)	214
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych według grup kierunków kształcenia (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students and graduates of post-secondary schools by fields of education (2015/16, 2016/17, 2017/18)	22 (144)	215
Szkoły wyższe (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Higher education institutions (2010/11, 2015/10, 2016/17, 2017/18)	23 (145)	215
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	24 (146)	216
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17).....	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17)	25 (147)	216
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	26 (148)	217
Cudzoziemcy - studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Foreigners - students and graduates by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	27 (149)	217
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Postgraduate and doctoral programmes 2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	28 (150)	218
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia	Postgraduate studies by narrow fields of education	29 (151)	218
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	30 (152)	219
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	31 (153)	219
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	General notes	x	221
Pracownicy medyczni (2016, 2017)	Medical personnel (2016, 2017).....	1 (154)	228
Lekarze specjaliści (2016, 2017).....	Doctors specialists (2016, 2017).....	2 (155)	228
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2016, 2017)...	Out-patient health care (2016, 2017)	3 (156)	229
Stacjonarna opieka zdrowotna (2016, 2017).....	In-patient health care (2016, 2017).....	4 (157)	230
Szpitala ogólne (2016, 2017)	General hospitals (2016, 2017).....	5 (158)	231
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2016, 2017)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (159)	232
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Public pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (160)	232

		Tabl. Table	Str. Page
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2016, 2017)	Blood donation (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (161)	233
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (162)	233
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2016, 2017)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (163)	234
Wspieranie rodziny w 2017 r.	Family support in 2017	11 (164)	234
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2016, 2017)	Day-support centres (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (165)	235
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Family foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (166)	235
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Institutional foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (167)	235
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (168)	236
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (169)	236
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Social welfare benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (170)	237
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	General notes	x	238
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (171)	242
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (172)	242
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (173)	243
Muzea (2010, 2015, 2016, 2017)	Museums (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (174)	243
Galerie sztuki (2010, 2015, 2016, 2017)	Art galleries (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (175)	243
Teatry, instytucje muzyczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Theatres, music institutions (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (176)	244
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2010, 2015, 2016, 2017)	Cultural centres and establishment, clubs, community centres (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (177)	244
Kina stałe (2010, 2015, 2016, 2017)	Fixed cinemas (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (178)	245
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (179)	245
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (180)	245
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (181)	246
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (182)	248
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (183)	249

		Tabl. Table	Str. Page
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017).	14 (184)	249
Sport	Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2016).....	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2016).....	15 (185)	250
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	16 (186)	250
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	252
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017).....	Entities and internal personnel in research and development (2010, 2015, 2016, 2017).....	1 (187)	258
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2015, 2016, 2017).....	Internal personnel in research and development activity by educational level (2015, 2016, 2017)	2 (188)	259
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (189)	260
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development activity by field of science (current prices) [2015, 2016, 2017].....	4 (190)	260
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w działalności instytucjonalnych (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017].....	Gross domestic expenditures on research and development by institutional sector (current prices) [2015, 2016, 2017].....	5 (191)	261
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (192)	261
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (193)	261
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (194)	262
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015–2017.....	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015–2017	9 (195)	263
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	10 (196)	264
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	11 (197)	265
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Domestic inventions and utility models (2010, 2015, 2016, 2017).....	12 (198)	266

	Tabl. Table	Str. Page
Spoleczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (199)	266
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (200)	266
DZIAŁ XIV. CENY		
Uwagi ogólne	x	267
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (201)	268
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (202)	268
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (203)	270
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (204)	270
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO		
Uwagi ogólne	x	271
Rolnictwo		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (205)	278
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (206)	279
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2016)	3 (207)	279
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2014, 2016]	4 (208)	280
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2014, 2016]	5 (209)	280
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (210)	282
Zbiory i plony wybranych ziemniaków (2006-2015, 2015, 2016, 2017)	7 (211)	283
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2006-2015, 2015, 2016, 2017)	8 (212)	284
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2006-2015, 2015, 2016, 2017)	9 (213)	285
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2006-2015, 2015, 2016, 2017)	10 (214)	285

		Tabl. Table	Str. Page
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2010, 2015, 2016, 2017)	Cattle, pigs, sheep and horses (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (215)	286
Drób (2010, 2015, 2016, 2017)	Poultry (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (216)	287
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (217)	287
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (218)	288
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (219)	288
Ciągniki rolnicze (2010, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2016)	16 (220)	289
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2015/11, 2014/15)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2015/11, 2014/15)	17 (221)	289
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	18 (222)	290
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (223)	291
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Organic farms (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (224)	292
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	Major game species (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (225)	292
Odstzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/06, 2015/11, 2016/16, 2017/17)	Shoot of main game species (2010/06, 2015/11, 2016/16, 2017/17)	22 (226)	292
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	Clubs and members of the Polish hunting association and hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (227)	293
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest land (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (228)	293
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (229)	294
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (230)	295
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2016, 2017)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (231)	296
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017)	Removals (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (232)	297
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2016, 2017)	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (233)	298
Pożary w lasach (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest fires (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (234)	298
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	299
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2016, 2017)	Sold production of industry (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (235)	301

	Tabl. Table	Str. Page
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (236)	303
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (237)	303
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (238)	304
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (239)	305
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (240)	306
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	7 (241)	306
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (242)	308
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (243)	309
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (244)	310
DZIAŁ XVII. TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA		
	CHAPTER XVII. TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS	
Uwagi ogólne	x	311
Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (245)	314
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (246)	314
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (247)	315
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (248)	315
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (249)	316
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2016, 2017) .	6 (250)	316
Ruch pasażerów w porcie lotniczym (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (251)	316
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (252)	317
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2016, 2017)	9 (253)	317
Telekomunikacja		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (254)	318

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	General notes	x	319
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (255)	322
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (256)	322
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (257)	322
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2016, 2017)	Shops by organizational form and petrol stations (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (258)	323
Gastronomia (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (259)	323
Targowiska (2010, 2015, 2016, 2017)	Marketplaces (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (260)	324
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCE OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	325
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	1(261)	330
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (262)	331
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (263)	332
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (264)	333
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (265)	334
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (266)	336
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2016, 2017)	Share capital of companies (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (267)	337
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (268)	338
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	339
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenue of local self-government entities budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (269)	342

		Tabl. Table	Str. Page
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.....	Revenue of local self-government entities budgets by division in 2017	2 (270)	344
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017).....	Expenditure of local self-government entities budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (271)	345
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.....	Expenditure of local self-government entities budgets by division in 2017	4 (272)	346
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2016, 2017)	Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2016, 2017)	5 (273)	347
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	348
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Investment outlays (current prices) [2015, 2016, 2017]	1 (274)	352
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2015, 2016, 2017]	2 (275)	353
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017].....	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2015, 2016, 2017].....	3 (276)	354
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2015, 2016, 2017].....	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2015, 2016, 2017].....	4 (277)	355
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2015, 2016, 2017] ...	5 (278)	356
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	357
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2015, 2014, 2016]	Gross domestic product (current prices) [2015, 2014, 2016]	1 (279)	361
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2015, 2014, 2016]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2015, 2014, 2016]	2 (280)	362
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2015, 2014, 2016)	Nominal income in the households sector (2015, 2014, 2016).....	3 (281)	362
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	363
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (282)	364
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017).....	Entities of the national economy registered in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (283)	364
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017).....	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (284)	367

	Tabl. Table	Str. Page
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (285)	368
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (286)	369

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Str. Page
Podział administracyjny województwa lubuskiego w 2017 r.	24–25
Podział województwa lubuskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych	24–25
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	98–99
Ruch naturalny ludności	98–99
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	98–99
Struktura pracujących według sekcji	156–157
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	156–157
Odchylenie względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	156–157
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2017 r. ..	192–193
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	192–193
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/2018	192–193
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	298–299
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r.	298–299
Struktura produkcji budowlano-montażowej	298–299
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	356–357
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności	356–357
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2017 r.	356–357

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH**SYMBOLS**

Kreska (–)	– zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak (x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak (Δ)	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do już opublikowanych. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
Znak (#)	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistic.
„W tym”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which”	indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	– used in figures represents the decimal points.

SKRÓTY**ABBREVIATIONS**

tys.	=	tysiąc	mm	=	milimetr
thous.	=	thousand		=	millimetre
mln	=	milion	cm	=	centymetr
		million		=	centimetre
zł	=	złoty	m	=	metr
zł		złoty		=	metre
szt.	=	sztuka	km	=	kilometr
pcs	=	pieces		=	kilometre
egz.	=	egzemplarz	m ²	=	metr kwadratowy
				=	square metre
kpl	=	komplet	ha	=	hektar
				=	hectare
wol.	=	wolumin	km ²	=	kilometr kwadratowy
vol.	=	volume		=	square kilometre
µg	=	mikrogram	l	=	litr
		microgram		=	litre
g	=	gram	hl	=	hektolitr
		gram		=	hectolitre
kg	=	kilogram	dm ³	=	decymetr sześcienny
		kilogram		=	cubic metre

dt	=	decytona deciton	m ³	=	metr sześcienny cubic metre
t	=	tona tonne	dam ³	=	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	=	hektometr sześcienny cubic hectometre	p. proc.	=	punkt procentowy
kWh	=	kilowatogodzina kilowatt·hour	tabl.	=	tablica table
MWh	=	megawatogodzina megawatt·hour	ust.	=	ustęp metre
GWh	=	gigawatogodzina gigawatt·hour	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
GJ	=	gigadżul gigajoule	i in.	=	i inni
PJ	=	petadżul petajoule	itp. etc.	=	i tym podobne and the like
oC	=	stopień Celsjusza centigrade	m.in. i.a.	=	miedzy innymi among others
h	=	godzina hour	np. e.g.	=	na przykład for example
d	=	doła 24 hours	tj. i.e.	=	to jest that is
r.	=	rok	tzn. i.e.	=	to znaczy that is
ceg	=	cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	tzw.	=	tak zwany
brick		standard brick unit expressing the quantity of wall building materials			
t/r	=	ton rocznie	ww.	=	wyżej wymieniony
t/y	=	tonnes per year			
art.	=	artykuł article	PKP	=	Polskie Koleje Państwowe
cd.	=	ciąg dalszy	ZOZ	=	Zakład Opieki Zdrowotnej Health Care Institution
cont.		continued			
dok.	=	dokończenie	NUTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorial- nych do Celów Statystycznych
		continued	NUTS	=	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
Lp.	=	liczba porządkowa	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
No.	=	number	ECE	=	Economic Commission for Europe
Kk	=	Kodeks karny	EUROSTAT	=	Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich
kl.	=	klasa			Office Statistique des Communautes Européennes

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**”, jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

— **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

— **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook — unless otherwise indicated — concern the entire national economy.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2 PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

— **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),

— **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej - obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano - jeśli nie zaznaczono inaczej - tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku - obok PKD 2007 - należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, pełnozatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227)) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to PKD 2007/NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

7. Other than PKD 2007/NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local self-government entities, full-time paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018, item 227) replacing the classification valid until 31 XII 2014;

- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług – PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

8. Informacje o województwie w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” - pozostałe terytorium województwa.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny **produkcji** – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

2) **the Polish Classification of Products and Services**

– **PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31 XII 2015;

3) **the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

4) **the Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;

5) **the Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by a decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 422, item 1622).

8. Information on voivodship as well as **by urban and rural areas**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term “urban area” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a “rural area” is understood as the remaining territory of the voivodship.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate **production**, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i od importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
  - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010 r.,
  - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.,
  - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki - w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyliczenia, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach - obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną dla 2005 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Taxes on products include: the value added tax - VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting, the lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. Constant prices were adopted as follows:

- 1) agricultural output – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
  - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010,
  - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011,
  - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices - in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing per capita data (per 1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated for 2005 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 – of the Population and Housing Census 2011.

13. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnym publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródło dawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

13. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA

CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)

INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

sekcje

sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

x

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Electricity, gas, steam and air conditioning supply

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

x

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Trade; repair of motor vehicles

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia

Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

x

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Real estate activities

Administrowanie i działalność wspierająca

x

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Administrative and support service activities

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)	
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2 (cont.)	
działy	divisions
Produkcja skór i wyrobów skórzanych x	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń x	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep x	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Budowa budynków x	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej x	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej Civil engineering

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the “Statistical Yearbook of the Republic of Poland” as well as on the web page of the Statistics Poland <http://stat.gov.pl>.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	13988	4,5	Area in km ²
Powiaty	314	12	3,8	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	2	3,0	Cities with powiat status
Gminy	2478	82	3,3	Gminas
Miasta	923	42	4,6	Towns
Miejscowości wiejskie	52512	1293	2,5	Rural localities
Sołectwa	40725	1027	2,5	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	0,9	2,4	particulates
gazowych	213920,7	2194,2	1,0	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3258	105	3,2	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	82	3,4	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	23	2,8	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	647,5	0,6	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	11968,7	366,3	3,1	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	6825,4	156,9	2,3	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	2,8	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2065,7	50,2	2,4	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,9	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^c :				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^c :
w liczbach bezwzględnych	753963	23388	3,1	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196	230	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^c w %	71,7	73,7	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^c in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,6	1016,8	2,6	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	659,7	2,9	urban areas
wieś	15324,3	357,1	2,3	rural areas
w tym kobiety	19840,4	521,9	2,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	73	59,3	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	63,4	62,1	97,9	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności ...	-0,02	0,01	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,04	-0,94	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	351,7	2,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4283,73	3754,54	87,6	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	24,6	2,3	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	6,6	6,5	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	6987,6	2,3	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	4412,3	2,8	sewage distribution ^c
gazowej	152217,2	4297,3	2,8	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14439,8	372,9	2,6	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	375,7	366,7	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55205,6	1480,8	2,7	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1436,4	1456,3	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				usable floor area of dwellings:
w tysiącach m ²	1068557,5	27450,7	2,6	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	27802,7	26996,3	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
		ogółem total	Polska = 100 Poland = 100	

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	178,3	4,0	2,2	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	3,9	x	dwellings
izby	18,1	15,5	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	430,5	352,5	x	usable floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnegoEDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.:
podstawowych	2657,0	71,1	2,7	primary
gimnazjalnych	703,9	17,6	2,5	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	166,4	5,0	3,0	stage I sectoral vocational ^f
liceach ogólnokształcących	474,5	10,3	2,2	general secondary
technikach	503,2	13,7	2,7	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	13,0	0,3	2,1	general art ^d
policealnych	235,6	4,9	2,1	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary educa- tion establishments ^e :
w tysiącach	1361,2	35,1	2,6	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat.....	847	821	96,9	per 1000 children aged 3-5

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XIIHEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	2052	2,3	doctors
lekarze dentyści	13331	591	4,4	dentists
pielęgniarki ^h	193700	4710	2,4	nurses ^h
Przychodnie	21665	585	2,7	Out-patients departments
Szpitala ogólne	951	24	2,5	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys....	185,3	4,4	2,4	Beds of general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13338	329	2,5	Generally available pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 193. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. g Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 12 na str. 226.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 193. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. g Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons whose primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 12 on page 226.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

KULTURA. TURYSTYKA
CULTURE. TOURISM

Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	255	3,2	Public libraries (as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	3620,7	2,8	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	19	2,0	Museums (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503,1	253,2	0,7	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	13	2,6	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	1266,6	2,2	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	18,2	2,3	Tourist accommodation establishments ^a in thous.: number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	661,6	2,1	tourists accommodated

ROLNICTWO^b I LEŚNICTWO
AGRICULTURE^b AND FORESTRY

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^c w tys. ha	14489,1	388,0	2,7	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^c in thous. ha
pod zasiewami ^d	10757,0	277,3	2,6	sown area ^d
grunty ugorowane	150,4	5,8	3,9	fallow land
uprawy trwałe	384,3	3,4	0,9	permanent crops
w tym sady	362,0	2,2	0,6	of which orchards
ogrody przydomowe	27,7	0,4	1,5	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	101,0	3,2	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^d w tys. ha:				Sown area (as of June) ^d in thous. ha:
zboża	7602,0	197,7	2,6	cereals
ziemniaki	329,3	3,0	0,9	potatoes
warzywa gruntowe ^e	177,6	3,6	2,0	ground vegetables ^e
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	889,3	2,8	cereals
ziemniaki	9171,7	95,3	1,0	potatoes
warzywa gruntowe ^e	4583,3	77,2	1,7	ground vegetables ^e
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	45,0	107,1	cereals
ziemniaki	279	317	113,6	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	689,4	7,5	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. d Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyzioranie (nawozy zielone). e Łącznie z ogrodami przydomowymi; dane według szacunków.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of the land user. c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. d Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). e Including kitchen gardens; data based on estimation.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1417247,1	35094,7	2,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	36886	34520	x	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano- -montażowej ^a (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^a (current prices):
w milionach złotych	186798,0	4058,6	2,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4862	3992	x	per capita in zł

TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km.....	299645	8851	3,0	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	88,8	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^b w tys. szt.:				Registered cars ^b in thous. units:
osobowe.....	22503,6	629,9	2,8	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	3639,9	98,8	2,7	lorries and road tractors ^c
Placówki pocztowe ^d	21892	634	2,9	Postal offices ^d
Telefoniczne łącza główne ^e :				Fixed main line ^e :
w tysiącach	4081,8	102,9	2,5	in thousands
w tym standardowe łącza główne	3338,1	88,2	2,6	of which standard main line
na 1000 ludności	106,2	101,2	x	per 1000 population

HANDEL – stan w dniu 31 XII
TRADE – as of 31 XII

Sklepy	355043	9668	2,7	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	105	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2173	73	3,4	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin ^f				Budgets of gminas ^f
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	111189,3	3244,1	2,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4307	4308	100,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	111984,4	3232,4	2,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4338	4292	98,9	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	78529,5	1509,3	1,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6229	5727	91,9	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	78504,1	1459,6	1,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6227	5539	89,0	per capita in zł

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. b Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. d Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego. e Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. f Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Including cars having temporary permission (for the period 30 days) given at the end of the year. c Including vans. d Data concern the appointed operator. e Data concern operators of the public telecommunication network. f Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

FINANSE PUBLICZNE (dok.)
PUBLIC FINANCE (cont.)

Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	25388,5	778,1	3,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	983	1033	105,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	25360,4	774,2	3,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	982	1028	104,6	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	14771,4	440,7	3,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	384	433	112,7	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	14317,4	477,1	3,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	373	469	125,9	per capita in zł

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	257880,7	5516,5	2,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6712	5426	x	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3831949,8	107549,6	2,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	99703	105769	x	per capita in zł

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^{ab} (stan w dniu 31 XII)	4309800	112910	2,6	Entities of the national economy in the REGON register ^{ab} (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	4595	4,0	public sector
sektor prywatny	4140861	107299	2,6	private sector

RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2016

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1861112	41348	2,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	48432	40639	83,9	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1643981	36522	2,2	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	113872	109645	96,3	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1121369	26579	2,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	29182	26123	89,5	per capita in zł

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju własności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sections does not include entities, which have not registered the type of ownership in the REGON register.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	13984	13989	13988	13988
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	16,6	13,5	11,5	11,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	58,4	53,9	50,2	48,6
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	5,8	6,0	6,4	6,4
5	w tym do produkcji przemysłowej	1,0	1,0	0,8	0,8
Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia ...	88,6	91,7	98,6	98,8
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,2	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	59,0	64,0	67,5	71,4
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	4,8	2,8	1,4	1,1
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	23,0	32,9	28,1	23,7
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	95,9	97,9	98,8	99,1
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	6,4	0,0	0,8	0,6
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	61,8	36,9	65,4	75,1
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	401	277	290	306
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:					
15	służące ochronie środowiska	5,5	4,7	3,1	4,1
16	służące gospodarce wodnej	2,0	1,1	1,8	1,7
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
17	w % powierzchni ogólnej	36,1	39,3	38,9	38,8
18	na 1 mieszkańca w m ²	4926	5445	5315	5318
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^g :					
19	w liczbach bezwzględnych	41833	39483	39230	38268
20	na 10 tys. ludności	415	391	384	374
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	57,2	70,0	76,1	73,1

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata ludność ogółem – na podstawie bilansów. e Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 63. f Dane ze względu na zmianę katalogu odpadów. g Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Since 2010 data are not comparable the total population – based on balances. e See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 on page years due to a change in the catalogue of waste. g Until 2012 solid including prosecutor's office; since 2014 excluding

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AREA					
13988	13988	13988	13988	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
11,9	12,3	12,6	13,0	Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	2
49,5	52,5	51,4	54,0	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	3
6,3	6,0	6,1	5,7	exploitation of water supply network ^b	4
0,8	0,8	0,8	0,8	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	5
98,8	99,2	99,7	99,7	of which for industrial production	6
0,0	0,0	0,0	0,0	Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	7
72,4	74,1	75,8	76,7	treated in % of requiring treatment	8
1,0	0,9	0,9	0,9	untreated per 1 km ² in dam ³	9
23,3	18,8	8,9	8,7	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	10
99,1	99,1	99,2	99,2	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	11
0,7	32,3	65,3	68,9	particulates	12
65,6	45,2	39,8	46,3	gases (excluding carbon dioxide)	13
321	328	346	360	Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	14
7,6	7,3	3,3	2,8	particulates	15
2,5	1,7	0,3	0,9	gases (excluding carbon dioxide)	16
39,0	38,8	38,1	38,6	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	17
5341	5332	5232	5313	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	18
PUBLIC SAFETY					
29736	26949	22775	23388	Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	19
291	264	224	230	in environmental protection	20
71,9	71,2	69,5	73,7	in water management	21
				Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
				in % of total area	
				per capita in m ²	
				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^g :	
				in absolute numbers	
				per 10 thous. population	
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	

poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. d Ludność korzystająca – na podstawie szacunków, szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie przez nieletnich.

with previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. d Population connected to – estimated data, 63. f Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1008472	1009198	1023215	1021470
2	miasta	652041	647054	649781	644970
3	wieś	356431	362144	373434	376500
4	w tym kobiety	518213	519510	524841	524130
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	105	105
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	72	72	73	73
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	256819	212814	195704	188345
8	produkcyjnym	619906	659796	672779	657450
9	poprodukcyjnym	131747	136588	154732	175675
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,28	4,87	5,79	4,64
11	Rozwody na 1000 ludności	1,52	2,54	1,89	1,92
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,92	9,82	10,69	9,53
13	Zgony ^b na 1000 ludności	8,81	9,05	9,28	9,83
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,11	0,77	1,42	-0,30
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,59	6,15	5,39	5,65
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,57	-0,64	-0,46	-1,35
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w mo- mencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,20	70,19	71,54	72,21
18	kobiety	77,43	78,98	80,05	80,11
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{d,e} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	330,1	291,8	323,1	320,3
20	w tym kobiety	159,0	137,8	151,4	153,9
21	na 1000 ludności	327,3	289,2	315,7	313,6
22	w sektorze prywatnym w %	70,5	71,6	75,2	77,0
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	9,4	11,3	11,5
24	przemysł i budownictwo	.	31,6	32,3	31,0
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; trans- port i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	.	27,1	25,4	25,4
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; ob- sługa rynku nieruchomości ^Δ	.	3,4	3,3	3,2
27	pozostałe usługi ^f	.	28,5	27,7	28,9

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 1 na str. 94. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystano 2004 r.) rodzaju działalności. e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu techniczna”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Administro została działalność usługowa”.

a See general notes to the chapter “Population”, item 1 on page 94. b Including infant deaths. c For calculating net migration, 2004) kind of activity. e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. e The term “Other services” refers to the NACE Rev. 2 and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recre-

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
1020307	1018075	1017376	1016832	Population (as of 31 XII)	1
643742	661321	660397	659689	urban areas	2
376656	356754	356979	357143	rural areas	3
523641	522401	522265	521902	of which females	4
105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
73	73	73	73	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
186481	184524	183640	183691	pre-working	7
650536	642638	635141	627171	working	8
183290	190913	198595	205970	post-working	9
4,78	4,94	4,97	4,87	Marriages per 1000 population	10
2,07	2,05	1,85	1,81	Divorces per 1000 population	11
9,52	9,24	9,57	10,13	Live births per 1000 population	12
9,36	9,96	9,78	10,12	Deaths ^b per 1000 population	13
0,16	-0,72	-0,22	0,01	Natural increase per 1000 population	14
3,81	4,14	5,86	4,66	Infant deaths per 1000 live births	15
-1,30	-1,53 ^c	-0,82	-0,94	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
73,27	72,76	72,97	73,40	males	17
80,78	80,90	81,38	81,16	females	18
LABOUR MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
330,5	334,6	343,8	351,7	in thousands	19
158,3	159,7	163,0	164,8	of which women	20
323,9	328,7	338,0	345,9	per 1000 population	21
77,6	78,1	78,7	79,3	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
11,3	11,2	11,0	10,7	agriculture, forestry and fishing	23
31,9	31,8	31,7	31,7	industry and construction	24
25,3	25,3	25,6	26,1	trade; repair of motor vehicles ^e ; transportation and storage; accommodation and catering ^e ; information and communication	25
3,1	3,1	3,0	2,9	financial and insurance activities; real estate activities	26
28,4	28,6	28,7	28,6	other services ^f	27

dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy i (od wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem "Pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i wanie i działalność wspierająca”^h, „ Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” oraz „ Po-

data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and (since – the results: in 2000 of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	.	65,6	71,7	67,1
2	na 1000 ludności	.	65,0	70,1	65,6
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	.	9,5	13,0	10,7
4	na 1000 ludności	.	9,4	12,7	10,5
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)				
	w tys.	89,1	89,2	59,2	59,8
6	2000 = 100	100,0	100,0	66,4	67,1
	W % bezrobotnych zarejestrowanych				
	(stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	54,4	53,1	53,4	52,8
8	w wieku do 25 lat	28,4	20,3	20,1	17,0
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,7	45,1	23,9	30,3
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)				
	na 1 ofertę pracy	1748	169	70	42
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	21,3	23,0	15,5	15,7

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1670,36	2032,99	2755,38	3114,69
13	2000 = 100	100,0	121,7	165,0	186,5
14	w tym: w przemyśle	.	1977,24	2798,41	3203,20
15	w budownictwie	.	1609,77	2144,77	2280,26
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	239,4	226,4	229,1	217,0
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	202,8	196,6	205,9	197,2
18	rolników indywidualnych	36,6	29,8	23,2	19,9
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	754,92	1009,25	1447,41	1690,11
20	rolników indywidualnych ^b	676,41	852,82	1084,18	1261,30

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	4650,9	5496,1	6459,8	6730,5
22	kanalizacyjnej ^c	1317,1	1995,4	2709,0	3315,0
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hm ³	34,2	30,5	30,7	29,5
24	na 1 mieszkańca w m ³	33,9	30,2	30,0	28,9
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w GWh	410,5	441,2	468,0	452,1
26	na 1 mieszkańca w kWh	629,2	681,3	719,6	699,4

a Do wyciszenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszaco Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. c Łącznie z kolektorami. d W nego w rolnictwie.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b including payments pension fund. c Including collectors. d In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
72,1	74,0	75,1	75,4	in thousands	1
70,6	72,6	73,8	74,2	per 1000 population	2
				in construction:	
10,5	11,2	11,6	11,8	in thousands	3
10,3	11,0	11,4	11,6	per 1000 population	4
47,1	39,3	32,4	24,6	Registered unemployed persons (as of 31 XII)	5
52,9	44,1	36,3	27,6	in thous.	
				2000 = 100	6
				In % of registered unemployed	
				(as of 31 XII):	
53,0	54,0	56,5	58,9	women	7
14,3	13,6	12,4	11,6	aged up to 25 years	8
34,3	31,1	33,1	31,7	out of work for longer than 1 year	9
28	15	11	9	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per	10
				a job offer	
12,5	10,5	8,6	6,5	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII)	11
				in %	
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3247,04	3375,72	3541,91	3754,54	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
194,4	202,1	212,0	224,8	2000 = 100	13
3357,39	3509,62	3703,20	4006,24	of which: in industry	14
2410,44	2541,67	2683,15	2838,42	in construction	15
214,6	214,8	215,7	216,9	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
195,6	196,4	198,0	199,8	receiving retirement pay and pensions paid by	17
19,0	18,4	17,8	17,0	the Social Insurance Institution	
				farmers	18
				Average monthly gross retirement pay and pen-	
				sion in zł:	
1749,68	1810,13	1845,46	1905,03	paid by the Social Insurance Institution	19
1287,36	1319,74	1319,19	1339,93	farmers ^b	20
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS					
6814,6	6962,5	6916,4	6987,6	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
3641,2	4181,4	4371,1	4412,3	water supply	21
				sewage ^c	22
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
29,7	30,1	29,6	29,1	in hm ³	23
29,1	29,5	29,1	28,6	per capita in m ³	24
				electricity in urban areas ^d :	
432,9	429,9	464,7	463,5	in GWh	25
671,6	648,8	703,2	702,6	per capita in kWh	26

wanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidual-

for calculation estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the a private farm in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. — zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	305,7	333,7	350,5	359,5
2	na 1000 ludności	298,6	330,7	346,7	351,9
3	izby na 1000 ludności	1111,6	1249,8	1318,8	1397,3
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	19072,8	22648,2	24262,3	25685,8
5	przeciętna 1 mieszkania	62,9	68,5	70,0	73,0
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	2,1	3,3	3,3	3,2
7	na 1000 ludności	2,1	3,3	3,2	3,1
8	izby na 1000 ludności	8,1	14,3	13,9	13,4
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	178,2	321,1	324,7	313,4
10	przeciętna 1 mieszkania	85,0	98,4	100,3	101,4
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	87,9	70,8	57,6	56,8
12	gimnazjach	33,3	43,0	34,0	29,8
13	branżowych I stopnia ^{ef}	17,1	6,7	7,0	5,9
14	liceach ogólnokształcących ^g	22,7	18,0	14,1	12,3
15	liceach profilowanych	x	7,5	0,5	0,1
16	technikach ^h	29,3	15,2	16,7	14,6
17	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,3	0,3	0,3	0,3
18	policealnych	4,9	8,0	7,4	6,0
	Absolwenci szkół ^{ek} w tys.:				
19	podstawowych	34,2 ^l	13,5	10,5	9,2
20	gimnazjów	x	14,3	11,5	9,9
21	zasadniczych zawodowych ^e	5,8	2,2	2,3	2,0
22	liceów ogólnokształcących ^k	4,3	6,1	5,2	4,7
23	liceów profilowanych	x	2,4	0,6	0,1
24	techników ^k	5,6	4,3	3,5	3,6
25	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,1	0,1	0,1	0,1
26	policealnych	2,1	2,4	1,7	2,1
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{km} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,6	15,0	11,4	10,2

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 193. c Bez szkół dla dorosłych, szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. fgh – Łącznie od roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi przysposabiająco – absolwenci), h – z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 - uczniowie, 2006/07-2013/14 - absolwenci), szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi.

a Based on balances. b See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 193. c Excluding schools for adults, school year, basic vocational schools. fgh Including: f – since the 2004/05 school year, special job-training schools, g – supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years – students, 2006/07-2013/14 – graduates). i Leading to professional and in the 2004/05-2013/14 school years, specialized secondary schools.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)					
				Dwelling stocks ^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
362,7	365,7	369,1	372,9	in thousands	1
355,4	359,2	362,8	366,7	per 1000 population	2
1411,4	1426,8	1441,0	1456,3	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
25997,6	26332,1	26650,2	26996,3	per 1000 population	4
73,1	73,3	73,5	73,6	average per dwelling	5
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
3,4	3,2	3,6	4,0	in thousands	6
3,3	3,2	3,5	3,9	per 1000 population	7
13,4	13,4	14,0	15,5	rooms per 1000 population	8
				useful floor area of dwellings in m ² :	
304,5	302,4	319,1	352,5	per 1000 population	9
92,6	95,4	90,6	89,6	average per dwelling	10
EDUCATION ^b					
				Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thous.:	
61,6	67,3	61,5	71,1	primary ^d	11
28,7	27,7	27,1	17,6	lower secondary	12
6,1	5,8	5,4	5,0	stage I sectoral vocational ^{ef}	13
11,7	11,2	10,7	10,3	general secondary ^g	14
x	x	x	x	specialized secondary	15
14,1	13,7	13,7	13,7	technical secondary ^h	16
0,3	0,3	0,3	0,3	general art ⁱ	17
5,3	5,2	4,9	4,9	post-secondary	18
				Graduates in schools ^{ck} in thous.:	
9,2	8,9	8,7	x	primary	19
9,6	9,2	8,8	8,6	lower secondary	20
1,5	1,7	1,7	1,8	basic vocational ^e	21
4,3	3,9	3,6	3,5	general secondary ^k	22
-	x	x	x	specialized secondary	23
3,6	3,3	3,0	3,4	technical secondary ^k	24
0,0	0,1	0,1	0,1	general art ^l	25
1,8	1,5	1,4	1,2	post-secondary	26
				Graduates of basic vocational , general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{kgm} (excluding schools for adults) per 1000 population	27
9,2	8,7	8,2	8,6		

z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Do roku jącymi do pracy, g –, z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 – uczniowie, 2005/06-2012/13 i Dających uprawnienia zawodowe. k Z poprzedniego roku szkolnego. l Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. m Łącznie ze

except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Until the 2016/17 general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, 2005/06-2012/13 – graduates), h – supplementary certification. k From the previous school year. l Data include graduates of grades 6 and 7. m Including special job-training schools

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	33,9	39,6	26,2	18,8
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	5,5	8,7	7,5	6,0
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	7,7	9,4	7,9	6,6
4	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	2,6	2,4	1,6	2,0
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	22,4	19,7	23,8	27,6
6	dzieci ^e w tys.	25,7	23,0	29,5	35,2
7	w tym: w przedszkolach	21,4	19,0	24,0	27,5
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	4,3	4,0	4,9	6,8
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^f	440	470	561	582
OCHRONA ZDROWIA ^b I POMOC SPOŁECZNA					
Pracownicy medycy ^h (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	1786	1763	1789	2045
11	lekarze dentyści	168	419	463	559
12	pielęgniarki ⁱ	4641	4674	4430	4883
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,1	42,9	41,0	43,8
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1654,4	1603,0	1610,7	1845,4
15	Przychodnie ^l (stan w dniu 31 XII)	189	291	461	529
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	210	275	296	313
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4802	3670	3457	3263
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	5,0	5,8	5,7	6,6
19	stomatologiczne	0,4	0,6	0,6	0,8
20	Dzieci w żłobkach ^m i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ⁿ do lat 3	28,3	29,8	36,6	62,8
KULTURA. TURYSTYKA					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	274	271	258	253
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3942	3949	3745	3660
23	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	206	202	176	161
Wypożyczenia księgozbioru ^o z bibliotek publicznych w wol.:					
24	na 1000 ludności	4149	3879	3275	2964
25	na 1 czytelnika	20	19	19	18
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,2	1,5	1,3	3,0
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^p na 1000 ludności	149,8	173,5	425,5	236,2
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	14	14	15	17
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności.....	149,9	168,4	158,0	204,3

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 193. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi wewnętrznymi i administracji; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego; z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; zakłady opieki zdrowotnej). W roku szkolnym 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat. g Od 2012 r. dane łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. k Bez miejsc dziennych na opiekę społecznąⁿ ust. 2, pkt. 1) na str. 221. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Łącznie z oddziałami żłobkowymi. o W 2015 r. organizowanymi w plenerze.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 193. b Including branch sections, basic branch organizational units the Ministry of Interior and Administration; excluding foreigners. c From the previous academic year, and in 2000 – the calendar pre-primary education groups and pre-primary points not listed in division by type of establishments; since 2007 excluding pre-school year including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f In 2014 the rate was aged 3-5. g Since 2012 data have included health care units subordinated to the Ministry National Defence and the Ministry Interior and medical and of nurse practice. i Including masters of nursery. k Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and 2010 excluding children's clubs. n Including nursery wards. o In 2015 including interlibrary lending. p Data concern activity per-

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^b (cont.)					
17,7	16,3	14,8	14,0	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
5,2	4,8	4,2	3,9	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thous.	2
				Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
5,7	5,2	4,5	4,0	Graduates of schools for adults ^d in thous.	4
2,0	1,6	1,4	1,0	Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
				places in nursery schools in thous.	5
28,0	27,4	29,3	31,1	children ^e in thous.:	6
32,6	29,2	34,0	35,1	of which: in nursery schools	7
26,6	24,9	28,0	29,4	in pre-primary sections in primary schools	8
5,2	3,7	5,0	5,0	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^f	9
656	715	658	708		
HEALTH CARE ^b AND SOCIAL WELFARE					
				Medical personnel ^h (as of 31 XII):	
2085	2035	2064	2052	doctors	10
578	552	574	591	dentists	11
4957	4823	4688	4710	nurses ⁱ	12
				Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII) per 10 thous. population	13
43,5	43,2	42,7	43,3	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	14
1843,7	1896,1	2032,9	2004,2	Out-patients departments ^l (as of 31 XII)	15
547	551	584	585	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
323	316	319	329	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	17
3159	3222	3189	3091	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
				medical	18
6,7	6,8	6,9	6,8	dental	19
0,8	0,7	0,7	0,7	Children in nurseries ^m and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ⁿ	20
77,1	78,6	93,2	101,5		
CULTURE. TOURISM					
252	253	253	255	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
				Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
3615	3612	3589	3561	Public library borrowers per 1000 population	23
151	150	147	144	Public library loans ^o in vol.:	
				per 1000 population	24
2766	2656	2628	2442	per borrower	25
18	18	18	17	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
2,9	3,0	2,9	2,9	Audience in theatres and music institutions ^p per 1000 population	27
821,8	226,5	553,3	522,7	Museums with branches (as of 31 XII)	28
17	17	18	19	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29
214,4	229,5	253,6	249,0		

jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 16 na str. 197. d Z poprzedniego roku szkolnego. e Od roku 2008 łącznie od roku 2007 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określanych, jako wykonujących działalność leczniczą. f W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 w liczbie ludności w wieku spraw wewnętrznych i administracji. h Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami noworodków. l Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. p Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami

in another location as well as branch teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National Defence and year; see general notes to the chapter “Education”, item 16 on page 197. d From the previous school year. e Since 2008 including, primary education in the units performing health care activities (unit the 2011 defined as health care institution). In the 2013/14 of calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 Administration. h Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons whose primary – workplace is a incubators for newborns. l See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 2, point 1) on page 221. m Until formed in the voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	22	18	11	12
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,2	4,7	4,2	4,2
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	288,8	211,1	862,6	802,9
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	258,4	263,5	204,6	206,5
5	telewizyjni	253,9	255,8	198,5	199,7
6	Obiekty noclegowe turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	296	280	298	302
7	w tym hotele	38	52	66	64
8	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności.....	193,9	177,8	198,3	186,4
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	474,0	537,4	612,0	598,9
ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	546,7	480,1	437,7	407,9
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	92,5	98,9
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	291,8	304,1	281,6	275,0
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi) ..	74,2	71,9	66,3	59,6
14	w tym: pszenica	21,0	20,7	20,0	18,7
15	żyto	20,6	17,9	15,0	15,5
16	ziemniaki ^f	5,5	4,2	1,8	1,5
17	buraki cukrowe	1,2	1,2	0,3	0,4
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	480,6	679,2	671,6	699,8
19	w tym: pszenica	167,0	234,3	257,2	271,9
20	żyto	112,5	132,2	115,3	144,3
21	ziemniaki ^f	319,8	239,9	109,7	93,6
22	buraki cukrowe	107,2	128,2	50,6	75,8
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	22,2	31,1	36,0	42,7
24	w tym: pszenica	27,2	37,2	45,7	53,0
25	żyto	18,7	24,3	27,2	33,9
26	ziemniaki ^f	201	189	213	233
27	buraki cukrowe	317	365	536	652
Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	80,2	69,5	69,8	78,3
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	15,4	14,5	16,0	19,2
trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	289,2	257,0	164,2	145,8
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	55,6	53,5	37,5	35,7
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :					
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg	146,6	195,1	240,6	269,9
33	mleka krowiego w l	250	272	248	265

^a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; w latach 2016-2017 dane opracowano z uwzględnieniem gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

^a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places; in 2016-2017 data were compiled with consideration imputation for 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha agri-forestry^d, of item 3 on page 271. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game: in post-slaughter warm weight.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
12	12	12	13	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
4,1	4,8	4,9	5,0	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
881,1	987,2	1165,9	1245,9	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
206,6	206,2	205,9	204,9	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
199,5	199,2	198,8	197,8	radio	4
283	288	299	290	television	5
62	63	65	63	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
178,4	182,4	187,0	178,6	of which hotels	7
583,2	604,1	630,3	650,1	Number of beds ^a (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
				Tourists accommodated per 1000 population	9
AGRICULTURE ^b AND FORESTRY					
439,1	391,2	399,9	390,7	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	10
99,1	98,7	98,9	99,3	of which in good agricultural condition in %	11
281,2	277,5	287,8	277,3	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	12
				of which in %:	
57,5	54,0	59,0	61,5	basic cereals (including cereal mixed)	13
20,4	18,0	18,5	20,3	of which: wheat	14
11,8	7,8	10,6	10,9	rye	15
1,1	1,8	1,6	1,1	potatoes ^f	16
0,6	0,5	0,5	0,5	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
778,7	560,1	688,1	699,3	basic cereals (including cereal mixed)	18
313,2	218,9	245,5	272,8	of which: wheat	19
122,7	64,6	94,2	102,4	rye	20
93,8	95,8	147,4	95,3	potatoes ^f	21
119,7	74,0	101,2	112,5	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
46,2	37,4	40,5	42,0	basis cereals (including cereal mixed)	23
54,5	43,8	46,0	48,3	of which: wheat	24
37,0	29,9	30,7	33,9	rye	25
313	191	318	317	potatoes ^f	26
768	582	698	750	sugar beets	27
				Livestock ^d (as of June):	
				cattle:	
79,7	73,8	75,3	82,7	in thousand heads	28
18,1	18,9	19,5	21,2	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	29
				pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):	
155,8	143,8	147,5	163,8	in thousand heads	30
35,5	36,8	38,2	41,9	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^e :	
265,6	311,1	317,3	280,1	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g in kg	32
241	218	209	252	of cows' milk in l	33

imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 271. na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego,

units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c Since cultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens. g Concerns meat:

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkami zbożowymi) w kg	411,5	477,2	596,3	657,1
2	ziemniaki w kg	18,6	14,2	9,2	15,6
3	buraki cukrowe w kg	206,2	267,1	189,2	229,4
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	113,4	161,9	205,3	248,5
5	mleko krowie w l	149,1	205,6	219,5	241,2
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) ..	87,4	115,5	98,7	188,5
7	wapniowych	26,5	33,5	38,9	24,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	3,8	4,2	4,4	4,8
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	692,2	702,4	706,2	708,6
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	672,7	681,6	685,1	687,7
11	na 1 mieszkańca w ha	0,7	0,7	0,7	0,7
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	48,1	48,7	49,0	49,2
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	321,6	356,0	376,1	438,1
PRZEMYSŁ					
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	.	14811,9	24597,2	26526,9
15	2005 = 100 (ceny stałe)	.	100,0	161,7	158,8
16	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	225781	343053	386245
17	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	14677	24337	25949
BUDOWNICTWO					
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące):				
18	w milionach złotych	.	1879,9	3146,8	3281,2
19	na 1 mieszkańca w zł	.	1863	3076	3210
TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^g :				
20	w kilometrach	1210	985	967	920
21	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	8,7	7,0	6,9	6,6
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
22	w kilometrach	8164	8056	8166	8476
23	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	58,4	57,6	58,4	60,6
	Samochody osobowe zarejestrowane ^h :				
24	w tysiącach sztuk	270,3	347,6	469,7	539,4
25	na 1000 ludności	264	344	459	528

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących uwagi ogólne do działu: „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 271. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, Rolnego. f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. g Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 on page 271. c Concerns Agricultural Census. f Realized by construction units – by place of performing works. g Data concern rail network of Polskie 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
814,9	971,4	892,1	823,9	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
34,6	35,5	52,6	54,4	potatoes in kg	2
215,8	252,7	253,1	232,3	sugar beets in kg	3
240,4	280,5	288,0	254,3	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
214,2	215,6	204,4	215,4	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
98,0	104,9	108,5	103,2	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
44,7	29,2	48,7	32,3	lime	7
.	.	5,1	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{de} in units	8
709,0	709,4	709,7	710,0	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
				Forest areas (as of 31 XII):	
688,1	688,4	689,0	689,4	in thousand hectares	10
0,7	0,7	0,7	0,7	per capita in ha	11
49,2	49,2	49,3	49,3	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
445,8	470,7	478,1	503,9	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
INDUSTRY					
				Sold production of industry:	
29842,7	30422,3	32881,0	35094,7	in million zlotys (current prices)	14
181,6	183,3	222,0	237,6	2005 = 100 (constant prices)	15
413959	421999	437667	448478	per employee in zl (current prices)	16
29236	29840	32317	34520	per capita in zl (current prices)	17
CONSTRUCTION					
				Sales of construction and assembly production ^f (current prices):	
3331,7	4264,3	3952,4	4058,6	in million zlotys	18
3264	4183	3885	3992	per capita in zl	19
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII					
				Railway lines operated – standard gauge ^g :	
921	909	890	887	in kilometres	20
6,6	6,5	6,4	6,3	per 100 km ² of total area in km	21
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
8647	8608	8711	8851	in kilometres	22
61,8	61,5	62,3	63,3	per 100 km ² of total area in km	23
				Registered passenger cars ^h :	
558,2	577,7	607,0	629,9	in thousand units	24
547	567	597	619	per 1000 population	25

działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytkowników rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz baraniego, końskiego i drobiowego w wadze poubojowej ciepłej. d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Kolei Państwowych (PKP) oraz od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. h Od 2011 r.

land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 2010 data of the Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway infrastructure. h Since

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
	Placówki pocztowe ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	267	290	282	252
2	na 100 tys. ludności	26,5	28,7	27,6	24,7
	Telefoniczne łącza główne ^b :				
3	w tysiącach	278,9	333,7	207,6	161,1
4	na 1000 ludności	272,4	330,7	202,9	157,7
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych	10022,6	9611,5	11135,2	11884,6
6	na 1 mieszkańca w zł	9789	9524	10886	11626
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,7 ^c	10,4	10,5	11,4
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88 ^c	97	98	90
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin^d				
	Dochody:				
9	w milionach złotych	960,8	1507,4	2185,9	2456,2
10	na 1 mieszkańca w zł	1257	1970	2804	3154
	Wydatki:				
11	w milionach złotych	994,2	1517,7	2529,1	2384,4
12	na 1 mieszkańca w zł	1301	1983	3244	3062
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w milionach złotych	512,8	620,1	885,3	984,1
14	na 1 mieszkańca w zł	2103	2542	3638	4041
	Wydatki:				
15	w milionach złotych	522,5	619,9	1040,7	971,9
16	na 1 mieszkańca w zł	2142	2541	4276	3991
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
17	w milionach złotych	397,2	479,5	684,1	698,9
18	na 1 mieszkańca w zł	520	627	878	897
	Wydatki:				
19	w milionach złotych	402,2	477,6	750,6	682,7
20	na 1 mieszkańca w zł	526	624	963	877
	Budżet województwa				
	Dochody:				
21	w milionach złotych	147,0	206,0	475,3	599,3
22	na 1 mieszkańca w zł	146	204	465	586
	Wydatki:				
23	w milionach złotych	148,5	240,1	513,4	578,3
24	na 1 mieszkańca w zł	147	238	502	566

a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service the method of shop survey. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII (cont.)					
				Postal offices ^a :	
246	237	240	243	in absolute numbers	1
24,1	23,3	23,6	23,9	per 100 thous. population	2
				Fixed main line ^b :	
151,2	137,7	134,2	102,9	in thousands	3
148,2	135,2	131,9	101,2	per 1000 population	4
TRADE					
				Retail sales (current prices):	
10666,4	12403,9	13438,3	13960,3	in million zlotys	5
10449	12167	13208	13732	per capita in zł	6
9,0	10,3	10,0	9,7	Shops (as of 31 XII) in thous.	7
114	99	101	105	Population (as of 31 XII) per 1 shop	8
PUBLIC FINANCE					
				Budgets of gminas^d	
				Revenue:	
2583,8	2604,2	2928,4	3244,1	in million zlotys	9
3322	3442	3880	4308	per capita in zł	10
				Expenditure:	
2596,1	2530,5	2824,6	3232,4	in million zlotys	11
3338	3344	3743	4292	per capita in zł	12
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
1042,8	1151,7	1351,3	1509,3	in million zlotys	13
4292	4381	5142	5727	per capita in zł	14
				Expenditure:	
1035,6	1114,0	1289,8	1459,6	in million zlotys	15
4262	4238	4908	5539	per capita in zł	16
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
704,6	695,2	709,8	778,1	in million zlotys	17
906	919	941	1033	per capita in zł	18
				Expenditure:	
705,8	719	687,3	774,2	in million zlotys	19
908	950	911	1028	per capita in zł	20
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
536,8	489,4	430,7	440,7	in million zlotys	21
526	480	423	433	per capita in zł	22
				Expenditure:	
525,2	491,4	386,4	477,1	in million zlotys	23
515	482	380	469	per capita in zł	24

telekomunikacyjnych. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. c Dane nieporównywalne w związku ze zmianami w strukturze administracyjnej powiatów. d Dane nieporównywalne w związku ze zmianami w strukturze administracyjnej gmin. e Dane nieporównywalne w związku ze zmianami w strukturze administracyjnej powiatów.

offices. b Data concern operators of the public telecommunication network. c Data are not comparable due to change in 2004

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
-----	------------------	------	------	------	------

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE^a

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
1	w milionach złotych	2627,9	3317,0	7497,2	5283,4
2	na 1 mieszkańca w zł	2606	3287	7329	5168
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
3	w milionach złotych	32805,9	43097,2	61292,7	84750,7
4	na 1 mieszkańca w zł	32530	42704	59902	82969

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON^b – stan w dniu 31 XII

5	Ogółem: w tysiącach	87,9	102,1	106,1	109,8
6	na 10 tys. ludności	871,5	1011,4	1037,0	1075,3
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
7	w tysiącach	19,1	24,7	27,8	31,5
8	1999 = 100	110,7	142,9	160,9	182,2
w tym:					
9	spółdzielnie	0,5	0,5	0,5	0,5
10	spółki handlowe	4,5	6,1	7,4	8,9
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego.....	1,9	2,3	2,7	2,8
12	spółki cywilne	7,3	6,1	6,0	6,1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
13	w tysiącach	68,8	77,4	78,3	78,4
14	1999 = 100	101,9	114,7	116,1	116,2
15	na 10 tys. ludności	681,8	766,8	765,5	767,2

RACHUNKI REGIONALNE

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
16	w milionach złotych	.	.	32449	36582
17	na 1 mieszkańca w zł	.	.	31723	35786
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100.....	.	.	.	100,4
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych	.	.	28534	32473
20	na 1 mieszkańca w zł	.	.	27896	31766
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
21	w milionach złotych	.	.	.	.
22	na 1 mieszkańca w zł	.	.	22435	24006
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	.	.	21933	23484

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących gosp

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending private

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a					
4809,6	5874,3	5670,5	5516,5	Investment outlays (current prices):	
4712	5762	5573	5426	in million zlotys	1
				per capita in zl	2
87721,6	97568,0	102680,5	107549,6	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
85976	95836	100927	105769	in million zlotys	3
				per capita in zl	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31 XII					
110,1	111,3	111,8	112,9	Total: in thousands	5
1078,9	1093,0	1098,5	1110,4	per 10 thous. population	6
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
32,6	33,7	34,7	35,2	in thousands	7
188,7	195,0	201,0	203,9	1999 = 100	8
				of which:	
0,5	0,5	0,5	0,5	co-operatives	9
9,5	10,3	11,0	11,4	commercial companies	10
2,8	2,8	2,9	2,8	of which with foreign capital participation	11
6,0	6,1	6,1	6,1	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic activity:	
77,5	77,6	77,0	77,7	in thousands	13
114,9	115,0	114,2	115,2	1999 = 100	14
759,6	762,2	757,2	764,1	per 10 thous. population	15
REGIONAL ACCOUNTS					
38418	39815	41348	.	Gross domestic product (current prices):	
37637	39053	40639	.	in million zlotys	16
			.	per capita in zl	17
103,8	102,9	102,6	.	Gross domestic product (constant prices)	18
			.	– previous year = 100	
34062	35323	36522	.	Gross value added (current prices):	
33369	34647	35895	.	in million zlotys	19
			.	per capita in zl	20
			.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
			.	in million zlotys	21
24703	25242	26579	.	per capita in zl	22
24200	24759	26123	.	Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100	23

odarstwa indywidualne w rolnictwie.
farms in agriculture.

**DZIAŁ I
GEOGRAFIA**

**CHAPTER I
GEOGRAPHY**

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA
GEOGRAPHIC LOCATION ON THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Dobiegniew	53°07'26"	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Przewóz	51°21'47"	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Gubin	14°32'03"	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Wschowa	16°25'00"	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°45'39"	195,7	from south to north
z zachodu na wschód	x	1°52'57"	128,2	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

AREA AND BORDERS IN 2017

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	13988	x	Area in km ²
Długość granicy w km	937	100,0	Length of borders in km
z Niemcami	199	21,2	with Germany
z województwami:			with voivodships:
zachodniopomorskim	217	23,2	zachodniopomorskie
wielkopolskim	292	31,2	wielkopolskie
dolnośląskim	229	24,4	dolnośląskie

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

NAJWYŻEJ ORAZ NAJNIŻEJ POŁOŻONE PUNKTY I MIEJSCOWOŚCI	Gmina Gmina	Wzniesienie nad po- ziom morza w m Elevation above the sea level in m	THE HIGHEST AND THE LOWEST POINTS AND LOCALITIES
Najwyżej położony punkt — Góra Żarska.....	Żary	226,9	Highest point — Góra Żarska
Najniżej położony punkt — Dno Doliny Odry	Kostrzyn nad Odrą	10,0	Lowest point — Dno Doliny Odry
Najwyżej położona miejscowość — Łaz	Żary	174,8	Highest locality — Łaz
Najniżej położona miejscowość — Jamno	Słońsk	12,5	Lowest locality — Jamno

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.

S o u r c e: data of the Lubuski Marshal's Office.

TABL. 4. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJE METEOROLO- GICZNE METEOROLOGI- CAL STATIONS	Wzniesie- nie stacji nad po- ziom mo- rza w m Station el- evation above the sea level in m	Temperatury w °C					Temperatures in °C		amplitudy tempera- tur skrajnych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		średnie ^a				2017	skrajne		
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2005	2001– –2010		maksimum maximum	minimum minimum	
Gorzów Wlkp.	72	8,6	9,0	9,2	9,3	9,6	37,4	-24,6	62,0
Zielona Góra	192	8,5	8,8	9,1	9,2	9,5	36,8	-22,2	59,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL.5. OPADY ATMOSFERYCZNE PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJE METEOROLO- GICZNE METEOROLOGI- CAL STATIONS	Wzniesie- nie stacji nad poziom morza w m Station el- evation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind ve- locity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2005	2001– –2010				
		średnie ^b average ^b				2017			
Gorzów Wlkp.	72	531	541	553	572	872	2,7	1578	5,7
Zielona Góra	192	572	598	553	591	807	3,0	1805	5,7

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowanych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. różnice zakresowe w stosunku do lat poprzednich, polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (dotychczas ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów, (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1205), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I-III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV-VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI - najniższą.

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information **regarding the geodesic status and use of voivodship land** is classified according to ownership ship and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws, 2016, item 1034).

A land register introduced since 2002 differences in regard to scope in relation to previous years, primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which to date was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (unified text: Journal of Laws 2013 item 1205), which protects all agricultural land, especially included in quality classes I-III, as well as quality classes IV-VI comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanemu wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie **gruntów zrehabilitowanych** polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of **reclaimed land** is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding **waste water** concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding equipment of waste water treatment plants concerns the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel open ditch systems directly into waters or into the ground or sewage network of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone, (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. 2015, poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewage network).

Data on **urban and rural population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws 2015, item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrówny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2016 poz. 2134, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2016 item 2134, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are related to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected because of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych oraz fragmenty eksploatowanych i nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów siedliskowych, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

7. Informacje o odpadach od 2013 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21, z późniejszymi zmianami) zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Prezentowane rodzaje odpadów od 2002 r. są zgodne z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1206), a za 2000 r. opracowane zostały na podstawie klasyfikacji odpadów zgodnej z Europejskim Katalogiem Odpadów.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological arable land are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river-beds, rock outcrops, scarps, gravel-banks, habitats or rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

7. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments) amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.

Types of waste since 2002 presented are consistent with the catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 27 IX 2001 (Journal of Laws No. 112, item 1206), and for 2000 were compiled on the basis of a classification of waste, based on the European Waste Catalogue.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

U w a g a. Dane od 2014 r. dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia. Oznacza to, że **dane nie są w pełni porównywalne**.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **magazynowanie odpadów** rozumie się czasowe przechowywanie odpadów obejmujące wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów oraz magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własnych zakładów lub obcych.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska

Waste shall mean any substance or object in which the holder discards or intends or is required to discard.

Information regarding the quantity and type of waste concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Note. Since 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal. This means that **data are not strictly comparable**.

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even if a secondary consequence of such a process is the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste storage including preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the one collecting waste, storage of waste by the one processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facility (landfills, heaps, setting ponds) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated)** waste concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System

ska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą - prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ekologiczne - fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) – są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska - w ujęciu kasowym).

Zgodnie z ustawą z dnia 20 XI 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 I 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkich funduszy.

for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity - keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Ecological funds - environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) – are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements - on cash basis).

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20 XI 2009 (Journal of Laws No. 215, item 1664) as of 1 I 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiats and gminas budgets.

The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

Tabl. 1 (6). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2017	na 1000 ludności w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1398788	1398789	1398793	0	1385	1376	Total area^b
Użytki rolne	571053	565086	567244 ^c	+1695 ^c	565	558	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	406426	402191	400642	-488	402	394	arable land
sady	2826	2768	2473	-21	3	2	orchards
łąki trwałe	101441	100607	99890	-147	100	98	permanent meadows
pastwiska trwałe	36252	35602	35321	-92	36	35	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	14499	13962	13701	-39	14	13	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3594	4312	3789	+202	4	4	lands under ponds
grunty pod rowami	6015	5644	5386	-43	6	5	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	715518	718783	713625	-2023	708	702	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	707583	710858	711666	+242	701	700	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	7935	7925	1959	-2265	8	2	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	24727	24899	25901	-102	24	25	Lands under surface waters
płynącymi	21543	22131	22372	+82	21	22	flowing
stojącymi	3184	2768	3530	-183	3	3	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	60038	63966	65642	+402	59	65	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe	8271	9196	10002	+186	8	10	residential areas
tereny przemysłowe	2951	3201	3318	+29	3	3	industrial areas
tereny inne zabudowane	3788	4574	4782	+321	4	5	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	3354	3481	3626	-200	3	4	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3397	3420	3505	+46	3	3	recreational areas
tereny komunikacyjne	37546	39414	40410 ^d	+698 ^d	37	40	transport areas
w tym:							of which:
drogi	32370	34018	34124	+18	32	34	roads
kolejowe	5022	4847	4748	-67	5	5	railway
inne ^e	154	549	555	+2	0	1	others ^e
użytki kopalne	895	680	682	+5	1	1	minerals
Użytki ekologiczne	2186	2969	3440	+7	3	3	Ecological arable lands
Nieuzytki	18438	16975	16885	-66	17	17	Wasteland
Tereny różne ^f	9015	6111	6055	+86	7	6	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009, 2014 i 2017. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zreultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII, respectively for 2009, 2014 and 2017. b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	103	224	420	287	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	36	68	154	95	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: III	6	20	20	21	mineral: III
IV	23	45	123	72	IV
organiczne: IV	4	1	3	1	organic: IV
V-VI	3	2	8	1	V-VI
Inne grunty rolne	37	129	251	154	Other agricultural land
Grunty leśne	30	27	15	38	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe.....	56	108	290	128	Residential areas
Na tereny przemysłowe.....	24	49	55	113	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	7	2	3	18	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	10	44	66	11	Minerals
Na inne cele.....	6	21	7	17	Other purposes

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

GRUNTY	2010	2015	2016	2017	LAND
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	1538	1661	1646	1704	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	823	761	714	749	devastated
zdegradowane	715	900	932	955	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	32	44	39	23	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	12	40	36	20	agricultural
leśne	18	4	3	3	forest
zagospodarowane	1	24	16	17	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL.4 (9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	104,3	98,2	99,5	93,0	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych.....	12,0	12,1	12,5	12,1	13,0	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
wody: powierzchniowe	5,8	5,3	5,4	5,0	5,4	waters: surface
podziemne	6,2	6,8	7,2	7,0	7,6	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	40,0	34,6	35,8	30,7	33,0	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	52,3	51,5	51,2	50,2	54,0	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	3,7	3,7	3,1	3,0	3,2	waters: surface
podziemne	48,7	47,8	48,0	47,2	50,8	underground

a Pobór wody na ujęciach, przed włączeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	89,5	84,1	86,0	80,3	100,0	TOTAL
Przemysł	11,2	11,3	11,9	11,4	14,2	Industry
w tym na cele produkcyjne.....	9,4	10,1	10,6	10,2	12,7	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	40,0	34,6	35,8	30,7	38,2	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b ...	38,4	38,3	38,3	38,2	47,6	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling up and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	1320	859	824	827	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	2468	2300	2310	2050	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	40010	34560	35812	30671	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	1179	1308	1279	1276	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,9	1,5	1,6	1,5	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	38831	33252	34533	29395	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	15,7	14,5	14,9	14,3	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7(12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	35,4	36,4	37,3	38,4	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	5,7	5,4	5,2	5,4	13,9	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	0,5	0,7	0,5	0,2	0,6	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	29,8	30,9	32,1	33,1	86,1	discharged by sewerage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	35,0	35,7	36,8	38,2	99,4	Of which waste water requiring treatment
oczyszczane	34,5	35,4	36,7	38,1	99,1	treated
mechanicznie	0,9	0,5	0,8	0,9	2,4	mechanically
chemicznie ^b	1,0	0,9	0,5	0,7	1,9	chemically ^b
biologicznie	11,7	11,6	12,3	12,5	32,6	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	20,9	22,4	23,1	23,9	62,2	with increased biogene removal
nieoczyszczane	0,5	0,3	0,1	0,1	0,3	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,5	0,3	0,1	0,1	0,3	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (13). ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA
ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER
TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2010	2015	2016	2017	ENTITIES
OGÓŁEM	83	85	81	80	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczenia	34	29	28	25	Discharging waste water directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	30	24	23	22	possessing waste water treatment plants
o wystarczającej przepustowości	30	24	23	21	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	–	–	–	1	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	5	5	3	not possessing waste water treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	49	56	53	55	Discharging waste water into sewage network (not possessing waste waters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (14). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
Stan w dniu 31 XII
WASTE WATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial waste water treatment plants
Liczba						Number
2010	34	7	4	22	1	
2015	26	7	3	16	–	
2016	24	6	2	16	–	
2017	23	5	4	14	–	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	38,6	14,3	1,1	23,1	0,1	
2015	40,1	13,6	6,3	20,3	–	
2016	37,4	13,5	3,6	20,3	–	
2017	44,1	12,9	11,8	19,5	–	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal waste water treatment plants^a
Liczba						Number
2010	98	2	–	67	29	
2015	105	–	–	80	25	
2016	105	–	–	82	23	
2017	105	–	–	82	23	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	237,7	0,1	–	66,2 ^b	171,5	
2015	245,8	–	–	57,9	187,9	
2016	245,3	–	–	57,8	187,5	
2017	245,5	–	–	58,1	187,4	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c ...						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
2010	67,5	0,0	–	20,3	47,2	
2015	74,1	0,0	–	20,6	53,4	
2016	75,8	0,0	–	21,3	54,4	
2017	76,7	0,0	–	21,4	55,4	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances.

TABL. 10 (15). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII).....	70	67	69	70	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	33	34	36	34	particulates
gazowych	5	4	3	3	gases
nieposiadające wyników pomiarów:					without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	34	28	31	31	particulates
gazów	32	26	29	28	gases
emisji ^b	64	63	65	66	emission ^b
pyłów ^c	.	64	65	66	particulates ^c
gazów ^d	.	63	66	66	gases ^d
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	1,4	0,9	0,9	0,9	particulates
w tym pyły ze spalania paliw.....	1,1	0,7	0,7	0,7	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla).....	28,1	18,8	8,9	8,7	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	3,0	2,6	2,4	2,1	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	21,6	8,8	2,4	2,4	carbon monoxide
tlenki azotu	2,7	6,1	2,7	2,7	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	117,3	101,5	110,8	109,2	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,2	9,0	16,8	19,3	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	98,8	99,1	99,2	99,2	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	0,8	32,3	65,3	68,9	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b—d Zakłady nieposiadające pomiarów poziomu substancji w powietrzu: b — dla pyłów i gazów, c — dla pyłów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla gazów, d — dla gazów, ale mogące posiadać pomiary poziomu substancji w powietrzu dla pyłów.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases. b—d Plants do not have a measuring level of a substance in the air: b — for particulates and gases, c — for particulates, but that may have measured level of a substance in the air for gases, d — for gases, but that may have measured level of a substance in the air for particulates.

TABL. 11 (16). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIEM
UCIĄŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII						
OGÓŁEM... 2010	143	19	98	6	6	14
TOTAL 2015	126	16	122	6	5	38
2016	128	15	123	5	6	6
2017	131	14	129	5	6	3
Skuteczność:						
Efficiency:						
niska	11	—	23	1	—	x
low 2015	13	2	23	1	—	x
2016	11	2	21	1	—	x
2017	11	2	21	1	—	x
średnia	62	6	66	1	—	x
moderate 2015	33	2	46	1	—	x
2016	35	1	50	—	—	x
2017	35	—	50	—	—	x
wysoka	70	13	9	4	6	x
high 2015	80	12	53	4	5	x
2016	82	12	52	4	6	x
2017	85	12	58	4	6	x

TABL. 11 (16). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNICIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (CONT.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h						
O G Ó Ł E M ... 2010	6223	927	3432	1375	219	218
TOTAL 2015	3824	234	4124	1413	219	114
2016	3859	190	4947	1014	219	76
2017	3977	188	5123	1011	219	46
Skuteczność: Efficiency:						
niska 2010	374	–	280	597	–	x
low 2015	340	20	225	597	–	x
2016	320	20	925	597	–	x
2017	320	20	925	597	–	x
średnia 2010	3383	163	2732	194	–	x
moderate 2015	1046	109	2164	194	–	x
2016	1090	25	1982	–	–	x
2017	1090	–	1982	–	–	x
wysoka 2010	2466	764	420	584	219	x
high 2015	2438	105	1735	622	219	x
2016	2449	145	2040	417	219	x
2017	2567	168	2216	414	219	x

tabl. 12 (17). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a

Stan w dniu 31 XII

LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION	
	w ha in ha			w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M	543885,3	542821,0	532297,9	540253,2	38,6	5313	TOTAL
Parki narodowe	13642,8	13642,8	13642,8	13642,8	1,0	134	National parks
Rezerваты przyrody	3674,1	3907,7	3907,7	3980,3	0,3	39	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	76933,4	76062,2	76250,5	76764,5	5,5	755	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	436441,8	435425,2	424659,4	426920,4	30,5	4199	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	5,6	5,6	53,8	53,8	0,0	1	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	10052,5	10221,9	10221,9	15392,2	1,1	151	Natural and scenic complexes
Użytki ekologiczne	3135,1	3555,7	3561,8	3499,2	0,3	34	Ecological arable lands

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 62. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

^a See general notes, item 6 on page 62. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (18). **PARKI NARODOWE**
 Stan w dniu 31 XII
 NATIONAL PARKS
 As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a		Powierzchnia w ha Area in ha				otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
		parków narodowych national parks		z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b		
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests	razem total	w tym lasów of which forests	
OGÓŁEM	2010	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
TOTAL	2015	13642,8	4792,4	1059,2	306,1	17274,9
	2016	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
	2017	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
Ujście Warty.....		8074,0	81,7	681,9	—	10453,9
Drawieński ^c		5568,8	4710,7	377,6	306,1	6821,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. c Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. c Area of parks in the area of the voivodship.

TABL. 14 (19). **REZERWATY PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 XII
 NATURE RESERVES
 As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha			YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym pod ochroną ściłą ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2010	59	3674,1	77,0	TOTAL
	2015	64	3907,7	.	
	2016	64	3907,7	1035,7	
	2017	67	3980,3	1122,4	
Faunistyczne.....	7	890,0	40,8		Fauna
Krajobrazowe.....	1	188,4	—		Landscape
Leśne.....	33	1739,8	661,2		Forest
Torfowiskowe.....	18	779,8	287,5		Peat-bog
Florystyczne.....	2	153,7	88,7		Flora
Wodne.....	4	138,5	39,2		Water
Stepowe.....	2	90,1	5,0		Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b w ha Area ^b in ha			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
O G Ó Ł E M 2010	77500,8	38468,1	27854,2	5082,3
TOTAL 2015	77167,5	36500,6	27698,5	5082,3
2016	77355,8	41090,8	25131,6	4450,1
2017	77869,8	41582,8	25466,6	4466,1
Ujście Warty	18734,0	1031,0	11422,4	1205,0
Łuk Mużakowa.....	18714,0	11106,0	6114,0	641,0
Barlinecko-Gorzowski ^c	12142,8	11386,2	276,7	389,4
Pszczewski ^c	9300,0	5984,2	2184,2	1095,1
Krzesiński	8546,0	3547,0	4392,0	571,0
Łagowsko-Sulęciński	5367,2	3808,4	993,3	381,6
Gryżyński.....	2000,0	2000,0	–	–
Przemęcki ^c	3065,9	2720,0	84,0	183,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków. c Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks. c Area of parks on the area of voivodship.

TABL. 16 (21). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1236	1337	1366	1388	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1002	1071	1099	1094	Individual trees
Grupy drzew	156	173	175	190	Tree clusters
Aleje	23	22	22	26	Alleys
Głazy narzutowe	36	37	37	40	Erratic boulders

TABL. 17 (22). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	58	56	55	56	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t.....	914,3	631,6	556,4	647,5	Waste generated (during the year) in thous. t
poddane odzyskowi ^b	705,5	164,6	96,7	90,1	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	138,5	36,4	32,2	17,5	treated ^b
w tym składowane ^c	58,6	34,0	27,5	10,8	of which landfilled ^c
przekazane innym odbiorcom.....	.	413,3	421,6	534,9	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	70,3	17,3	5,9	5,0	temporarily stored
W % wytworzonych:					In % generated:
poddane odzyskowi ^b	77,2	26,1	17,4	13,9	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	15,1	5,8	5,8	2,7	treated ^b
w tym składowane ^c	6,4	5,4	4,9	1,7	of which landfilled ^c
przekazane innym odbiorcom.....	x	65,4	75,8	82,6	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	7,7	2,7	1,1	0,8	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^d stan w końcu roku) w tys. t	2663,2	2780,8	2808,3	2819,0	Waste landfilled up to now (accumulated ^d end of year) in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku).....	45,0	39,9	39,9	39,9	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	0,2	-	-	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 63. b We własnym zakresie przez wytwórcę. c Na terenach własnych zakładów. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 63. b By waste producer on its own. c On own plant grounds. d On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (23). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^d of which landfilled ^d				
w tys. t in thous. t								
O G Ó Ł E M.....	647,5	90,1	17,5	10,8	534,9	5,0	2819,0	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	17,9	–	9,0	9,0	8,4	0,5	2767,6	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów...	13,7	5,9	–	–	6,9	0,9	–	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 63. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own; see general notes, item 7 on page 63. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a** (ceny bieżące)

OUTLAYS ON FIXED ASSETS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska.....	232667,0	429797,7	188200,9	156899,2	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	29547,1	95447,6	22094,8	25867,3	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	14028,3	3468,3	2044,1	466,0	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (24). **NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a** (dok.)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska (dok.)					Environmental protection (cont.)
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	187798,1	267188,7	63196,9	47496,4	Waste water management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	50328,1	41997,4	6526,1	11567,0	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	135940,6	215958,3	54277,2	32890,5	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	9133,1	27220,8	23617,1	9353,2	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^p i ich transport w tym selektywne zbieranie odpadów	667,7	4334,4	3430,6	5687,8	waste collection ^b and transport
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	6413,5	12843,5	19570,0	952,0	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	324,9	8126,7	155,0	–	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	16,0	1174,7	36128,4	33456,1	Protection of nature, biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	–	75,1	120,0	4486,0	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	136145,5	100191,3	19690,7	50152,9	Water management
Ujęcia i doprowadzenia wody	36762,2	19023,4	8922,2	21722,1	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	9606,6	39053,6	3249,5	3521,3	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	80451,7	5091,4	–	–	Water reservoirs and falls
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	4921,0	8302,1	937,8	529,8	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe ..	4404,0	25284,6	6188,5	24283,0	Flood embankments
Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	–	3436,2	392,7	96,7	Pump stations behind embankments and in depression areas

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20 (25). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	506	305	390	32	particulates
gazowych	344	–	7370	–	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Waste water management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	157,1	290,6	119,6	20,6	wastewater
wody opadowe	28,4	20,3	14,5	27,6	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	3	1	–	2	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	3	1	–	2	of which municipal
mechaniczne	1	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	1	–	2	biological (excluding fermentation tanks)
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	1503	6070	–	20	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	1503	6070	–	20	of which municipal
mechanicznych	150	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	1353	6070	–	20	biological (excluding fermentation tanks)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prywatne):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	2	190	–	13	facilities
przepustowość w m ³ /d	10	207	–	91	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
wydajność w t/r	53	52000	45000	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
powierzchnia w ha	0,2	4,0	–	–	area in ha
wydajność w t/r	5	20000	–	–	capacity in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^a w m ³ /d	1686	1819	305	1754	Capacity of water intakes ^a in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	2748	6039	–	790	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	108,6	88,8	26,4	51,1	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	–	140000	–	–	Capacity of water reservoirs in m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	20,0	33,5	1,0	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	4,0	8,0	–	1,3	Flood embankments in km

a Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (26). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	19347,4	65249,1	29184,6	24476,4	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1829,7	4548,9	10835,1	13454,3	39,6	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	15397,6	57010,5	9858,0	3574,4	34,8	Waste water management and protection of waters
Gospodarka odpadami	461,6	1014,3	1087,9	1267,1	10,0	Waste management
Pozostałe	1658,5	2675,3	7403,6	6180,6	15,6	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (27). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	34288,7	31070,1	29775,9	27873,7	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	9594,4	9900,5	10499,2	11083,4	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	10551,8	9799,2	8228,1	8376,8	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	13408,0	10406,5	9256,3	7004,6	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	67,3	565,0	475,3	430,7	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	14,6	416,3	380,2	336,5	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnego poziomu dźwięku ...	2,6	13,8	1,6	19,8	Acceptable of noise level

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2017, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (based on the act dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2017, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

- a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
  - b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do administracji samorządu terytorialnego zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
  - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
  - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
  - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);
- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

- Local self-government administration comprises:
- 1) gminas and cities with powiat status:
    - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
    - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
  - 2) powiaty, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
  - 3) voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship self-government organizational entities e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Self-government appeal councils are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (28). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	12	12	12	12	Powiats
Miasta na prawach powiatu	2	2	2	2	Cities with powiat status
Gminy	83	82	82	82	Gminas
miejskie	9	9	9	9	urban
miejsko-wiejskie	33	33	33	33	urban-rural
wiejskie	41	40	40	40	rural
Miasta	42	42	42	42	Cities
Miejscowości wiejskie	1372	1297	1297	1293	Rural localities
Sołectwa	1019	1026	1027	1027	Village administrator's offices

TABL. 2 (29). GMINY W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

GMINAS IN 2017

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0 – – 19,9 km ²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	
OGÓŁEM	82^b	1	6	16	11	23	10	7	8
TOTAL									
Poniżej 5000	28	1	1	8	8	6	4	–	–
Below									
5000 – 7499	24	–	–	6	3	9	1	2	3
7500 – 9999	6	–	–	1	–	3	1	1	–
10000 – 14999	5	–	–	–	–	1	–	3	1
15000 – 19999	8	–	2	–	–	2	1	–	3
20000 – 39999	9	–	3	–	–	2	3	–	1
40000 i więcej	2	–	–	1	–	–	–	1	–
and more									

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². b W tym 2 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. b Of which 2 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (30). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area		
		poniżej below 500,0 km ²	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9
OGÓŁEM	14	2	4	8
TOTAL				
Poniżej 50000	4	–	2	2
Below				
50000 – 74999	4	–	1	3
75000 – 99999	4	–	1	3
100000 i więcej	2	2	–	–
and more				

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku woje- wódzkiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1245	50	218	30	TOTAL
W tym kobiety	414	9	41	9	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	27	3	2	1	18-29
30-39	211	10	16	1	30-39
40-49	328	15	47	3	40-49
50-59	340	10	63	11	50-59
60 lat i więcej	339	12	90	14	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	504	46	156	26	Tertiary
Policealne i średnie	517	4	52	4	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	201	–	10	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	23	–	–	–	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzęd- nicy i kierownicy	99	3	99	21	Managers
Specjaliści	286	41	57	5	Professionals
Technicy i inny średni personel	212	–	21	–	Technicians and associate pro- fessionals
Pracownicy biurowi	113	4	11	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprze- dawcy	187	2	7	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	142	–	11	4	Skilled agricultural forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	66	–	3	–	Craft and related trades work- ers
Operatorzy i monterzy ma- szyn i urządzeń	48	–	1	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	27	–	–	–	Elementary occupations
Siłły zbrojne	32	–	3	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 80; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 80; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (32). ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in zł				
O G Ó Ł E M	12052	11332	11167	11229	3676,37	4282,77	4559,01	4750,10	T O T A L
w tym:									of which:
Administracja państwowa	4250	4092	3905	3894	4139,68	4449,90	4908,61	5075,55	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	7758	7201	7223	7297	3413,81	4177,32	4357,78	4565,18	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	5016	4583	4569	4626	3382,12	4205,55	4396,26	4582,93	gminas and cities with powiat status
powiaty	1740	1582	1594	1595	3266,29	3816,45	3972,27	4154,77	powiats
województwo	1002	1036	1060	1076	3828,68	4600,25	4767,85	5097,74	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 158.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY JUSTICE

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz.U. 2016, poz. 1137), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1958, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r. tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym - jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania.

General notes

1. Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2016, item 1137), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, unified text: Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

2. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018, item 1600, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

N o t e. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not registered them as ascertained crimes until receiving information from the family court on completion proceeding.

Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym prezentowane **dane nie są w pełni porównywalne**.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Organizacja sądów powszechnych określona jest w ustawie z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 133). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe. W dniu 31 XII 2017 r. w województwie lubuskim działały 2 sądy okręgowe i 12 sądów rejonowych.

5. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych, objętych obszarem jego właściwości.

6. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji - odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

8. W sądownictwie powszechnym sprawą załatwioną jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezałatwione w latach poprzednich.

Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. The organization of common courts is defined in the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (unified text: Journal of Laws 2015 item 133). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts. On 31 XII 2017, in Lubuskie voivodship were 2 regional courts and 12 district courts.

5. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts within its jurisdiction.

6. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

7. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

8. In common courts a resolved case is a case with regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
  - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
  - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
  - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karnego przez nieletniego.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
  - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
  - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13—16,
  - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. patrz ust. 4 na str. 89).

10. Dorośli skazani są to osoby, które zostały skazane za przestępstwo popełnione w wieku co najmniej 17 lat.

11. Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) na podstawie ustawy z dnia 20 VIII 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 700) i przepisów wykonawczych.

W województwie lubuskim Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (Journal of Laws see item 4 on page 89).

10. Adults convicts are persons who have been sentenced for committed crime aged 17 or more.

11. National Judicial Register is conducted by regional courts (commercial courts) on the basis of law dated 20 VIII 1997 (unified text: Journal of Laws 2017 item 700, with later amendments) and implementing regulations.

In Lubuskie voivodship National Judicial Register is conducted by Regional Court in Zielona Góra.

TABL. 1 (33). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^aASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39230	26949	22775	23388	T O T A L
w tym w miastach	29021	20982	17737	17669	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	1153	593	636	626	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	27	29	28	13	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	546	361	352	402	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	448	149	192	144	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	6633	2856	2753	2366	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a	6239	2286	2027	1686	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1561	1016	1103	1206	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	227	100	164	177	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	51	33	47	39	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1122	935	890	1229	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	572	467	546	502	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	541	171	181	192	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	1365	2425	662	1617	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	179	175	174	168	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	523	408	309	297	Insulting a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231 250a, 296a i 296b kk	506	1663	37	1050	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (33). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1889	828	686	576	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	345	347	232	213	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^b	1637	907	1025	1686	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^b
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^c ...	17716	14001	11451	10002	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^c
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^d kk	6036	3848	3578	2958	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^d Criminal Code
w tym kradzież samochodu	465	456	442	324	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk ..	194	109	142	97	Willful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^e	4114	2965	2294	2268	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^e
Rozbój – art. 280 kk	374	161	173	113	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	36	31	36	31	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	283	21	13	13	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2628	4122	2859	2412	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^f	678	198	145	124	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^f
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	255	244	246	142	Against money and securities trading Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 1356)	30	4	5	10	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	204	17	35	46	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 224)	3033	1541	1933	1873	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 224)
Przestępstwa skarbowe – kks	193	67	57	76	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	55	27	33	34	Of which excise

a Notka patrz na str. 89. b Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). d Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. e Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a See note on page 89. b Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). d Exclusively in regard to automobile theft by burglary. e Excluding automobile theft by burglary. f Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (34). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	76,1	71,2	69,5	73,7	T O T A L
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	87,8	83,4	83,8	83,9	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji.....	99,4	98,8	98,7	97,6	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	96,3	92,5	91,4	93,6	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	93,0	89,0	82,9	87,0	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece.....	100,0	99,8	99,4	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	97,2	83,6	92,3	83,3	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu ^c	53,1	53,5	49,3	48,8	Against property ^c

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 88. c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See Criminal Code articles table 1 on page 88. c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (35). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS courts of first instance					
O G Ó Ł E M	341885	317008	305708	320845	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	21771	13423	12840	12260	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	20643	21199	15157	12334	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	42439	43238	41620	39184	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	183965	180280	178775	196656	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	87021	86658	90398	96149	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	47085	46160	44690	47315	Family
Z zakresu prawa pracy	3334	2720	2397	1569	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	761	1095	873	844	Related to social security law
Gospodarcze ^c	10729	8893	9356	10683	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	31457	28756	28104	27223	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	456	436	391	423	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	14703	14973	13979	13793	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	7858	8776	8915	8546	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	490	413	440	334	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	7259	4158	4379	4127	Related to social security law
Gospodarcze	578	x	x	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (36). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	18838	9505	10310	7687	T O T A L
w tym mężczyźni	17345	8599	9346	6896	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu^b	1954	1120	1240	1063	Against life and health^b
w tym:					of which:
Zabójstwo	24	9	14	6	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	719	445	469	399	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	6188	2204	2491	1709	Against safety in transport
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	5910	1981	1934	1336	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	549	487	479	406	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	28	21	17	29	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	998	775	747	629	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	478	394	407	339	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	5141	2824	3048	2198	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	1662	786	886	599	Property theft
Kradzież z włamaniem	739	453	448	308	Burglary
Rozbój	215	120	100	86	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89 i 90. b Łącznie z przestępstwami z ustaw o przeciwdziałaniu narkomanii — ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2016, poz. 224).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles table 1 on page. 89 and 90. b Including crimes from the laws on counteracting drug addiction — laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2016, item 224).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (37). **ZALATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	14337	9399	11931	8311	T O T A L
O rozwód	3019	2772	3994	2572	By divorce
O separację	201	97	203	70	By separation
O alimenty	4845	3728	4505	3241	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1343	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2812	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	800	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	1317	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji.....	x	1484	1614	1419	of demoralization
popętnienia czynu karalnego	x	1318	1615	1009	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 87.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 87.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (38). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	1	–	–	–	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	1	Foreign enterprises
Spoleczno-zawodowe organizacje rolników ^p	5	7	7	5	Professional organizations of farmers ^p
Spółdzielnie	302	326	321	368	Cooperatives
Spółki jawne	657	769	770	741	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3893	6347	6936	7189	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1485	2038	2103	2144	Associations ^d
Związki zawodowe	162	169	169	169	Trade unions
Izby gospodarcze	6	5	5	5	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	21831	35483	35451	33613	Total debtors

a Sędem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Zielonej Górze. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registration court conducting the National Judicial Register in lubuskie voivodship is the District Court in Zielona Góra. b Conducting economic activity. c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
- 1) bilansów stanu i struktury **ludności zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 1999-2001 oraz 2010 r. - patrz ust. 2) przy uwzględnieniu:
    - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
    - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
  - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
  - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
  - 4) sprawozdawczości sądów okręgowych - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.
- 2. Dane o ludności** (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:
- w 2005 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002,
  - od 2010 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
- 1) the balances of the size and structure of the **population living** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 1999-2001 and 2010 - see item 2), taking into account:
    - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
    - b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 - for a period of more than 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
  - 2) the registers of the Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
  - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
  - 4) documentation of regional courts - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.
- 2. Data about population** (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were prepared assuming the number of population balanced on:
- for 2005 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002,
  - since 2010 – the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).

3. Przez ludność w **wiek produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18-44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

4. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

3. The **working age population** refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of mobility (i.e. 18-44) and non-mobility (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The non-working age population is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the post-working age population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. **Median age of population** is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages - according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);
- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons - residence of husband is used). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;
- births – according to the mother's place of permanent residence;
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- współczynnik dzietności oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w danym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- współczynnik reprodukcji brutto przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Do 2014 r. źródłem danych o **urodzeniu żywym i martwym** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

Reproduction rates:

- total fertility rate refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age specific fertility rates for this period to be constant,
- gross reproduction rate refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- demographic dynamics rate is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Up to 2014 the source of data **on live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health "Notification of birth", which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics.

Od 2015 r. źródłem danych:

- medycznych o **urodzeniu żywym** jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”), natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru Pesel;
- o **urodzeniach martwych** jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane za lata 2015-2016 dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś oraz płeć. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych (medycznych i demograficzno-społecznych o dziecku i matce) wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia” (Dz. U. z 12 stycznia 2015 r., poz. 171) niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

U w a g a – zmiany, które miały miejsce w 2015 r. w zakresie wzoru karty urodzenia (żywego i martwego) oraz systemu rejestracji aktów stanu cywilnego spowodowały także wzrost liczby nieustalonych cech dotyczących m.in.: stanu cywilnego matki i daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

Podział na **urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie** jest dokonywany zgodnie ze stanem faktycznym ustalonym na podstawie przepisu art. 62 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (ustawa z dnia 25 II 1964 r., Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59).

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2016 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2015 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2016 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych, przy czym dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65 lat.

Since 2015 the source of:

- medical data of **live births** is document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the register of civil status and register Pesel;
- data of **still births** is a report on the activities of a general hospital containing general information, ie.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented for 2015-2016 data have been estimated in the division of the urban and rural areas and sex. Causes of lack of data about still births (medical and socio-demographic of the child and mother) is introduction in 2015 new document "Still birth certificate" 1 (Journal of Laws on 12 January 2015, item 171). This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.

Note – the changes that took place in 2015 in certifications of live birth and stillbirth, as well as birth registration system of civil status has also resulted in an increase in the number of missing data relating to, among others, marital status of mother and the date of marriage, division of births on legitimate and illegitimate and birth order of the child, date of previous birth, etc.

Civil status office divides the **births on legitimate and illegitimate** in accordance with the factual status fixed on the basis of Art. 62 § 1 of the Family and Tutelary Code (the Act from February 25, 1964, Journal of Laws 1964 No. 9, item 59).

6. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

7. Population projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2015 (in administrative division valid as of 1 I 2016) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration, data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65.

8. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

9. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

10. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ - wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

- do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej.

12. Do ludności rezydującej (rezydentów) zalicza się:

- a) stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);
- b) osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

8. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

9. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

10. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow – registration of departure from permanent residence.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:

- to 2009 – registered for permanent residence,
- since 2010 – de facto population (population actually residing).

12. The usual residence population (residents) – comprise the following groups:

- a) permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period 12 months and more – regardless of their place of residence (in the country or abroad);
- b) a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

TABL. 1 (39). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI

O G Ó Ł E M	1022896	1019514	1017450	1016652	T O T A L
mężczyźni	498115	496245	495223	494852	males
kobiety	524781	523269	522227	521800	females
Miasta	650368	662537	660842	659708	Urban areas
Wieś	372528	356977	356608	356944	Rural areas

STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII

O G Ó Ł E M	1023215	1018075	1017376	1016832	T O T A L
na 1 km ²	73	73	73	73	per 1 km ²
mężczyźni	498374	495674	495111	494930	males
kobiety	524841	522401	522265	521902	females
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta	649781	661321	660397	659689	Urban areas
w % ogółu ludności	63,5	65,0	64,9	64,9	in % of total population
Wieś	373434	356754	356979	357143	Rural areas
w % ogółu ludności	36,5	35,0	35,1	35,1	in % of total population

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 2 (40). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1023215	1018075	1017376	1016832	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	195704	184524	183640	183691	Pre-working age
mężczyźni	100182	94577	94032	94095	males
kobiety	95522	89947	89608	89596	females
Miasta	115948	114942	114674	115048	Urban areas
mężczyźni	59377	58921	58676	58874	males
kobiety	56571	56021	55998	56174	females
Wieś	79756	69582	68966	68643	Rural areas
mężczyźni	40805	35656	35356	35221	males
kobiety	38951	33926	33610	33422	females

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 2 (40). LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	672779	642638	635141	627171	Working age
w tym w wieku mobilnym.....	412303	404962	401649	396955	of which of mobility age
mężczyźni	354342	342463	339121	335487	males
w tym w wieku mobilnym.....	210299	206743	205198	202729	of which of mobility age
kobiety	318437	300175	296020	291684	females
w tym w wieku mobilnym.....	202004	198219	196451	194226	of which of mobility age
Miasta	429030	412396	406354	400037	Urban areas
mężczyźni	222448	217091	214478	211574	males
kobiety	206582	195305	191876	188463	females
Wieś	243749	230242	228787	227134	Rural areas
mężczyźni	131894	125372	124643	123913	males
kobiety	111855	104870	104144	103221	females
W wieku poprodukcyjnym	154732	190913	198595	205970	Post-working age
mężczyźni	43850	58634	61958	65348	males
kobiety	110882	132279	136637	140622	females
Miasta	104803	133983	139369	144604	Urban areas
mężczyźni	29445	40800	43039	45338	males
kobiety	75358	93183	96330	99266	females
Wieś	49929	56930	59226	61366	Rural areas
mężczyźni	14405	17834	18919	20010	males
kobiety	35524	39096	40307	41356	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	52	58	60	62	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	41	45	46	48	Males
Kobiety	65	74	76	79	Females

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 3 (41). LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total		miasta urban areas		wieś rural areas	
				ogółem grand total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM..... TOTAL	1023215	1018075	1017376	1016832	494930	659689	315786	357143	179144
0–2 lata	34708	28762	28804	29350	15153	18980	9777	10370	5376
3–6	41762	43816	41734	40553	20726	25954	13256	14599	7470
7–12	59115	62372	65162	66355	33951	41074	21015	25281	12936
13–15	34386	28845	28057	27960	14311	16934	8647	11026	5664
16–18	39255	31763	30463	29606	15162	18301	9294	11305	5868
19–24	89317	74807	72129	69326	35278	40891	20829	28435	14449
25–29	89944	74519	71983	70210	35994	43613	22227	26597	13767
30–34	85830	87847	86684	83407	42479	54679	27524	28728	14955
35–39	73419	84368	84223	85782	43821	57047	28849	28735	14972
40–44	60271	72387	76050	78097	39949	50672	25581	27425	14368
45–49	65068	59146	60149	62469	31516	39335	19492	23134	12024
50–54	82744	63345	61125	59470	29689	37397	18264	22073	11425
55–59	81340	79251	75875	71461	34737	46269	21754	25192	12983
60–64	66081	76488	77362	78022	36816	52720	23939	25302	12877
65–69	31120	60505	64001	66447	30106	46569	20386	19878	9720
70–74	31408	27375	30690	35397	15144	25166	10635	10231	4509
75–79	26781	26160	25538	24903	9111	17759	6466	7144	2645
80 lat i więcej	30666	36319	37347	38017	10987	26329	7851	11688	3136
and more									

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 4 (42). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH

Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

LATA YEARS	Miasta Towns	Ludność ^a w miastach Urban population ^a		
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population	
GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION				
OGÓŁEM..... TOTAL	2010	42	649781	63,5
	2015	42	661321	65,0
	2016	42	660397	64,9
	2017	42	659689	64,9
Poniżej 2000		1	1289	0,1
Below				
2000 – 4999		17	57428	5,6
5000 – 9999		6	42814	4,2
10000 – 19999		12	168937	16,6
20000 – 49999		4	125107	12,3
50000 i więcej		2	264114	26,1
and more				

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 5 (43). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**

Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

L A T A Y E A R S GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a		Ludność ^b na wsi Rural population ^b	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population	
O G Ó Ł E M	2010	74	373434	36,5
T O T A L	2015	73	356754	35,0
	2016	73	356979	35,1
	2017	73	357143	35,1
Poniżej 2000		3	3946	0,4
Below				
2000 – 4999		42	149245	14,7
5000 – 6999		14	86667	8,5
7000 – 9999		13	104911	10,3
10000 i więcej		1	12374	1,2
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 94.

a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances; see general notes, item 1 on page 94.

TABL. 6 (44). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**

MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	37,4	39,5	40,0	40,4	TOTAL
mężczyźni	35,8	38,1	38,5	38,9	males
kobiety	39,2	41,1	41,5	41,9	females
Miasta	38,4	40,3	40,7	41,2	Urban areas
mężczyźni	36,4	38,5	39,0	39,4	males
kobiety	40,7	42,3	42,7	43,0	females
Wieś	35,8	38,0	38,4	38,8	Rural areas
mężczyźni	34,9	37,2	37,6	38,0	males
kobiety	36,8	38,9	39,4	39,8	females

TABL. 7 (45). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM TOTAL	2010	5926	3549	56	1937	10939	9488	59	1451
	2015	5040	2531	32	2087	9420	10156	39	-736
	2016	5060	2646	30	1885	9734	9955	57	-221
	2017	4953	2501	16	1843	10300	10285	48	15
Miasta ..... Urban areas	2010	3862	2254	45	1493	6646	5905	30	741
	2015	3271	1583	24	1561	6063	6716	20	-653
	2016	3307	1668	23	1385	6255	6446	40	-191
	2017	3215	1540	11	1332	6550	6621	33	-71
Wieś ..... Rural areas	2010	2064	1295	11	444	4293	3583	29	710
	2015	1769	948	8	526	3357	3440	19	-83
	2016	1753	978	7	500	3479	3509	17	-30
	2017	1738	961	5	511	3750	3664	15	86
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM TOTAL	2010	5,79	3,47	5,47	1,89	10,69	9,28	5,39	1,42
	2015	4,94	2,48	3,14	2,05	9,24	9,96	4,14	-0,72
	2016	4,97	2,60	2,95	1,85	9,57	9,78	5,86	-0,22
	2017	4,87	2,46	1,57	1,81	10,13	10,12	4,66	0,01
Miasta ..... Urban areas	2010	5,94	3,47	6,92	2,30	10,22	9,08	4,51	1,14
	2015	4,94	2,39	3,62	2,36	9,15	10,14	3,30	-0,99
	2016	5,00	2,52	3,48	2,10	9,47	9,75	6,39	-0,29
	2017	4,87	2,33	1,67	2,02	9,93	10,04	5,04	-0,11
Wieś ..... Rural areas	2010	5,54	3,48	2,95	1,19	11,52	9,62	6,76	1,91
	2015	4,96	2,66	2,24	1,47	9,40	9,64	5,66	-0,23
	2016	4,92	2,74	1,96	1,40	9,76	9,84	4,89	-0,08
	2017	4,87	2,69	1,40	1,43	10,51	10,26	4,00	0,24

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (46). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód ^b by divorce ^b	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
			meża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
OGÓŁEM TOTAL	2010 5926 2015 5040 2016 5060 2017 4953	5945 5960 5726 5717	2907 2805 2786 2749	1101 1068 1055 1125	1937 2087 1885 1843	26,5 26,3 25,4 25,4	8,6 9,2 8,3 8,2	-115 -1385 -932 -899
Miasta ..... Urban areas	2010 3862 2015 3271 2016 3307 2017 3215	4029 4174 3874 3887	1832 1881 1808 1804	704 732 681 751	1493 1561 1385 1332	28,7 29,4 27,4 27,7	10,6 11,0 9,8 9,5	-1615 -1344 -884 -1025
Wieś ..... Rural areas	2010 2064 2015 1769 2016 1753 2017 1738	1916 1786 1852 1830	1075 924 978 945	397 336 374 374	444 526 500 511	23,1 21,1 21,9 21,6	5,4 6,2 5,9 6,0	804 -41 -48 126

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów, w których oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filing petition for divorce.

TABL. 9 (47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

MEŹCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM GRAND TOTAL	4953	52	939	1858	952	436	424	181	111
19 lat i mniej and less	13	7	4	1	1	–	–	–	–
20–24	423	28	298	81	14	1	1	–	–
25–29	1664	12	492	996	135	24	5	–	–
30–34	1290	4	107	596	463	94	26	–	–
35–39	621	–	29	143	226	172	49	2	–
40–49	519	1	8	36	100	128	217	26	3
50–59	230	–	–	3	10	12	103	82	20
60 lat i więcej and more	193	–	1	2	3	5	23	71	88

TABL. 9 (47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (cd.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MEŹCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	2501	7	577	1248	461	122	53	13	20
19 lat i mniej and less	2	2	–	–	–	–	–	–	–
20–24	232	4	175	48	5	–	–	–	–
25–29	1170	1	329	750	82	6	2	–	–
30–34	719	–	60	370	250	35	4	–	–
35–39	246	–	11	66	99	58	12	–	–
40–49	89	–	1	14	25	22	25	2	–
50–59	21	–	–	–	–	1	9	7	4
60 lat i więcej and more	22	–	1	–	–	–	1	4	16
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	3215	36	535	1187	639	303	308	125	82
19 lat i mniej and less	8	4	2	1	1	–	–	–	–
20–24	223	19	148	45	9	1	1	–	–
25–29	1020	10	288	613	88	18	3	–	–
30–34	874	2	73	406	316	61	16	–	–
35–39	418	–	19	90	150	126	33	–	–
40–49	378	1	5	29	65	87	175	15	1
50–59	163	–	–	2	8	8	66	65	14
60 lat i więcej and more	131	–	–	1	2	2	14	45	67
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	1540	6	307	780	309	81	34	7	16
19 lat i mniej and less	1	1	–	–	–	–	–	–	–
20–24	111	4	76	28	3	–	–	–	–
25–29	693	1	182	452	54	3	1	–	–
30–34	487	–	43	250	172	21	1	–	–
35–39	157	–	5	40	63	41	8	–	–
40–49	65	–	1	10	17	15	20	2	–
50–59	11	–	–	–	–	1	4	3	3
60 lat i więcej and more	15	–	–	–	–	–	–	2	13

^a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 9 (47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	1738	16	404	671	313	133	116	56	29
19 lat i mniej and less	5	3	2	–	–	–	–	–	–
20–24	200	9	150	36	5	–	–	–	–
25–29	644	2	204	383	47	6	2	–	–
30–34	416	2	34	190	147	33	10	–	–
35–39	203	–	10	53	76	46	16	2	–
40–49	141	–	3	7	35	41	42	11	2
50–59	67	–	–	1	2	4	37	17	6
60 lat i więcej and more	62	–	1	1	1	3	9	26	21
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	961	1	270	468	152	41	19	6	4
19 lat i mniej and less	1	1	–	–	–	–	–	–	–
20–24	121	–	99	20	2	–	–	–	–
25–29	477	–	147	298	28	3	1	–	–
30–34	232	–	17	120	78	14	3	–	–
35–39	89	–	6	26	36	17	4	–	–
40–49	24	–	–	4	8	7	5	–	–
50–59	10	–	–	–	–	–	5	4	1
60 lat i więcej and more	7	–	1	–	–	–	1	2	3

^a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 10 (48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
 MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	4953	4021	141	791
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	4040	3664	45	331
Single				
Wdowcy	100	19	43	38
Widowers				
Rozwiedzeni	813	338	53	422
Divorced				

MIASTA URBAN AREAS

RAZEM	3215	2567	94	554
TOTAL				
Kawalerowie	2561	2312	30	219
Single				
Wdowcy	68	13	30	25
Widowers				
Rozwiedzeni	586	242	34	310
Divorced				

WIEŚ RURAL AREAS

RAZEM	1738	1454	47	237
TOTAL				
Kawalerowie	1479	1352	15	112
Single				
Wdowcy	32	6	13	13
Widowers				
Rozwiedzeni	227	96	19	112
Divorced				

TABL. 11 (49). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM 2010	3549	2254	1295
TOTAL 2015	2531	1583	948
..... 2016	2646	1668	978
..... 2017	2501	1540	961
Kościół Katolicki	2483	1528	955
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	10	7	3
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	1	1	–
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	1	–	1
Kościół Zielonoświątkowy	6	4	2

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (50). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA
W 2017 R.**
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2017

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	1843	1	58	199	397	389	498	220	81
GRAND TOTAL									
20–24	16	1	9	3	3	–	–	–	–
25–29	115	–	31	66	15	2	1	–	–
30–34	317	–	10	98	166	40	3	–	–
35–39	393	–	6	24	173	154	34	2	–
40–49	591	–	2	7	37	175	349	21	–
50–59	290	–	–	1	3	16	106	148	16
60 lat i więcej and more	121	–	–	–	–	2	5	49	65

MIASTA URBAN AREAS

RAZEM	1332	1	41	132	299	286	361	157	55
TOTAL									
20–24	13	1	7	3	2	–	–	–	–
25–29	80	–	20	44	13	2	1	–	–
30–34	234	–	8	68	126	32	–	–	–
35–39	289	–	4	13	128	117	26	1	–
40–49	423	–	2	4	27	121	256	13	–
50–59	208	–	–	–	3	13	74	106	12
60 lat i więcej and more	85	–	–	–	–	1	4	37	43

WIEŚ RURAL AREAS

RAZEM	511	–	17	67	98	103	137	63	26
TOTAL									
20–24	3	–	2	–	1	–	–	–	–
25–29	35	–	11	22	2	–	–	–	–
30–34	83	–	2	30	40	8	3	–	–
35–39	104	–	2	11	45	37	8	1	–
40–49	168	–	–	3	10	54	93	8	–
50–59	82	–	–	1	–	3	32	42	4
60 lat i więcej and more	36	–	–	–	–	1	1	12	22

TABL. 13 (51). **ROZWOZY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1937	2087	1885	1843	GRAND TOTAL
rozwozy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	791	930	800	774	Marriages without children
Z dziećmi	1146	1157	1085	1069	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	696	692	645	625	1
2	382	383	369	364	2
3	52	62	61	59	3
4 i więcej	16	20	10	21	4 and more
MIASTA URBAN AREAS					
RAZEM	1493	1561	1385	1332	TOTAL
rozwozy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	632	712	602	571	Marriages without children
Z dziećmi	861	849	783	761	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	526	533	481	467	1
2	285	262	253	247	2
3	37	40	41	34	3
4 i więcej	13	14	8	13	4 and more
WIEŚ RURAL AREAS					
RAZEM	444	526	500	511	TOTAL
rozwozy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	159	218	198	203	Marriages without children
Z dziećmi	285	308	302	308	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	170	159	164	158	1
2	97	121	116	117	2
3	15	22	20	25	3
4 i więcej	3	6	2	8	4 and more

a Poniżej 18 lat.
 a Below age 18.

TABL. 14 (52). **URODZENIA^a**
 BIRTHS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	10939	9420	9734	10300	6550	3750	Live births
chłopcy	5655	4903	4988	5327	3373	1954	males
dziewczeta	5284	4517	4746	4973	3177	1796	females
Małżeńskie	6959	5735	5829	6237	3979	2258	Legitimate
chłopcy	3559	3020	3014	3224	2035	1189	males
dziewczeta	3400	2715	2815	3013	1944	1069	females
Pozamałżeńskie	3980	3685	3905	4063	2571	1492	Illegitimate
chłopcy	2096	1883	1974	2103	1338	765	males
dziewczeta	1884	1802	1931	1960	1233	727	females
Urodzenia martwe	49	33	20	27	13	14	Live still births
chłopcy	26	.	.	.	.	.	males
dziewczeta	23	.	.	.	.	.	females

a Dane za lata 2015-2017 w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 96 i 97.

a Data for 2015-2017 on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, item 5 on pages 96 and 97.

TABL. 15 (53). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA WIEK MATKI	YEARS AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					6 i dalsze and over
			1	2	3	4	5	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	2010	10939	5416	3950	1040	315	119	99
TOTAL	2015	9420	4178	3594	985	256	91	78
	2016	9734	4327	3793	1074	280	114	65
	2017	10300	4330	4200	1270	307	116	77
19 lat i mniej and less		373	325	47	1	–	–	–
20–24		1644	1088	463	74	16	3	–
25–29		3354	1663	1347	266	55	16	7
30–34		3221	934	1615	490	112	42	28
35–39		1444	269	645	364	99	39	28
40–44		262	51	83	74	25	16	13
45 lat i więcej and more		2	–	–	1	–	–	1
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2010	100,0	49,5	36,1	9,5	2,9	1,1	0,9
TOTAL	2015	100,0	44,4	38,2	10,5	2,7	1,0	0,8
	2016	100,0	44,5	39,0	11,0	2,9	1,2	0,7
	2017	100,0	42,1	40,8	12,3	3,0	1,1	0,7
19 lat i mniej and less		100,0	87,1	12,6	0,3	–	–	–
20–24		100,0	66,1	28,2	4,5	1,0	0,2	–
25–29		100,0	49,6	40,2	7,9	1,6	0,5	0,2
30–34		100,0	29,0	50,1	15,2	3,5	1,3	0,9
35–39		100,0	18,6	44,7	25,2	6,9	2,7	1,9
40–44		100,0	19,5	31,7	28,2	9,5	6,1	5,0
45 lat i więcej and more		100,0	–	–	50,0	–	–	50,0

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (54). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCYJ LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^a	43,0	38,7	40,3	43,0	42,6	43,6
15–19 ^a	19,6	16,5	16,6	15,3	13,3	18,5
20–24	61,6	54,3	55,2	55,8	52,8	60,1
25–29	91,6	81,8	87,3	96,8	96,7	96,8
30–34	67,5	66,3	71,3	77,2	77,9	75,8
35–39	27,2	28,0	29,2	34,8	35,4	33,6
40–44	4,7	5,3	6,6	7,0	7,3	6,3
45–49	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	–
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,352	1,253	1,326	1,430	1,413	1,451
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,653	0,601	0,646	0,690	0,686	0,695
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	1,153	0,928	0,978	1,002	0,989	1,024

a Łącznie z urodzeniami z matek w wieku poniżej 15 lat.

a Including births from mothers aged below 15.

TABL. 17 (55). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem grand total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2010	9488	5074	4414	5905	3107	2798	3583	1967	1616
TOTAL 2015	10156	5399	4757	6716	3534	3182	3440	1865	1575
2016	9955	5358	4597	6446	3424	3022	3509	1934	1575
2017	10285	5329	4956	6621	3399	3222	3664	1930	1734
0 lat	48	29	19	33	21	12	15	8	7
1-4 lata	6	2	4	2	-	2	4	2	2
5-9	5	2	3	2	-	2	3	2	1
10-14	6	3	3	3	1	2	3	2	1
15-19	22	13	9	13	7	6	9	6	3
20-24	36	28	8	21	18	3	15	10	5
25-29	52	41	11	32	27	5	20	14	6
30-34	74	63	11	53	45	8	21	18	3
35-39	104	82	22	61	50	11	43	32	11
40-44	141	106	35	86	63	23	55	43	12
45-49	239	176	63	141	105	36	98	71	27
50-54	373	256	117	242	156	86	131	100	31
55-59	718	509	209	440	303	137	278	206	72
60-64	1082	737	345	714	474	240	368	263	105
65-69	1343	875	468	863	537	326	480	338	142
70-74	964	576	388	642	386	256	322	190	132
75-79	1011	535	476	692	367	325	319	168	151
80-84	1375	559	816	883	362	521	492	197	295
85 lat i więcej and more	2686	737	1949	1698	477	1221	988	260	728

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	928	1019	841	908	997	826	962	1054	869
TOTAL 2015	996	1088	909	1014	1114	921	964	1042	885
2016	978	1082	880	975	1082	878	984	1082	885
2017	1012	1077	950	1004	1076	937	1026	1079	974
0 lat ^a	466	544	382	504	623	378	400	409	390
1-4 lata	15	10	21	8	-	16	29	28	29
5-9	9	7	11	6	-	12	14	19	10
10-14	12	12	12	10	6	14	16	20	11
15-19	44	50	37	42	45	40	46	59	32
20-24	60	92	27	60	100	17	61	80	41
25-29	73	113	32	72	120	23	75	101	47
30-34	87	145	26	95	160	29	72	118	21
35-39	122	189	53	108	175	39	151	216	81
40-44	183	269	93	172	250	93	202	302	93
45-49	390	570	207	366	550	185	431	600	247
50-54	619	852	387	637	842	441	588	868	288
55-59	975	1423	552	919	1347	539	1080	1551	578
60-64	1393	2015	839	1354	1985	832	1474	2072	855
65-69	2059	2951	1315	1885	2664	1272	2467	3560	1425
70-74	2916	4110	2037	2730	3913	1875	3373	4578	2446
75-79	4013	5822	2974	3859	5645	2843	4393	6250	3302
80-84	6803	8743	5906	6231	7909	5431	8144	10842	6984
85 lat i więcej and more	15488	16819	15037	14543	15472	14209	17434	20015	16667

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (56). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Y E A R S CAUSES OF DEATHS
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females			
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
O G Ó Ł E M 2010	928	1019	841	908	962	T O T A L
2015	996	1088	909	1014	964	
2016	978	1082	880	975	984	
w tym:						of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze	4	3	4	4	4	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	1	2	1	2	1	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory	269	322	219	273	262	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe	255	307	206	258	250	of which malignant neoplasms
w tym:						of which:
nowotwór złośliwy żołądka	13	17	9	13	13	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy jelita grubego ...	20	25	16	21	18	malignant neoplasm of large intestine
nowotwór złośliwy trzustki	13	13	12	14	11	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	66	93	40	66	66	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka u kobiet ^b ...	29	x	29	33	21	malignant neoplasm of female breast ^b
nowotwór złośliwy szyjki macicy ^b ...	11	x	11	10	11	malignant neoplasm of cervix uteri ^b
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego ^c	27	27	x	28	25	malignant neoplasm of prostate ^c
białaczka	8	10	6	7	10	leukemia
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	27	24	30	26	29	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca	27	23	30	26	29	of which diabetes mellitus
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	13	12	14	14	11	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia	395	385	404	390	404	Diseases of the circulatory system
w tym:						of which:
choroba nadciśnieniowa	9	8	11	8	12	hypertensive disease
choroba niedokrwienności serca	81	99	64	78	87	ischaemic heart disease
w tym ostry zawał serca	44	58	30	42	47	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych	84	78	91	82	87	diseases of cerebrovascular
miażdżycy	48	34	60	48	47	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego	48	58	38	46	51	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego	41	54	29	43	36	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	7	9	4	7	7	of which fibrosis and cirrhosis of liver

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). b Na 100 tys. kobiet. c Na 100 tys. mężczyzn.

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision). b Per 100 thous. females. c Per 100 thous. males.

TABL. 18 (56). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a (dok.)
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a (cont.)

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Y E A R S CAUSES OF DEATHS
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females			
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	2	1	3	2	3	Diseases of the musculoskeletal sys- tem and connective tissue
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	3	4	2	3	3	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	2	3	2	3	2	Congenital anomalies ^Δ
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	98	111	87	102	92	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ
Zewnętrzne przyczyny zgonu	53	81	27	48	63	External cause
w tym:						of which:
wypadki komunikacyjne	15	22	8	13	19	transport accidents
samobójstwa	15	26	4	13	18	suicides

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision).

TABL. 19 (57). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

L A T A Y E A R S WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

O G Ó Ł E M 2010	59	31	28	30	17	13	29	14	15
T O T A L 2015	39	23	16	20	12	8	19	11	8
2016	57	35	22	40	23	17	17	12	5
2017	48	29	19	33	21	12	15	8	7
0–29 dni..... days	36	22	14	26	16	10	10	6	4
0–6	20	11	9	17	10	7	3	1	2
w tym 0	11	4	7	10	4	6	1	–	1
of which 0									
7–13	5	4	1	1	1	–	4	3	1
14–20	4	2	2	3	1	2	1	1	–
21–27	5	3	2	4	3	1	1	–	1
28–29 dni..... days	2	2	–	1	1	–	1	1	–
1 miesiąc	4	2	2	2	1	1	2	1	1
month									
3	1	1	–	1	1	–	–	–	–
4	1	1	–	1	1	–	–	–	–
5	2	1	1	–	–	–	2	1	1
6	1	1	–	1	1	–	–	–	–
7	1	–	1	–	–	–	1	–	1
8	1	–	1	1	–	1	–	–	–
9 miesięcy..... months	1	1	–	1	1	–	–	–	–

TABL. 19 (57). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)

INFANT DEATHS BY SEX AND AGE (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females	ogółem total	chłopcy males	dziew- częta females
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS									
OGÓŁEM 2010	539	548	530	451	495	405	676	631	723
TOTAL 2015	414	469	354	330	377	278	566	640	489
2016	586	702	464	639	722	554	489	666	298
2017	466	544	382	504	623	378	400	409	390
0–29 dni..... days	350	413	282	397	474	315	267	307	223
0–6	194	206	181	260	296	220	80	51	111
w tym 0	107	75	141	153	119	189	27	–	56
of which 0									
7–13	49	75	20	15	30	–	107	154	56
14–20	39	38	40	46	30	63	27	51	–
21–27	49	56	40	61	89	31	27	–	56
28–29 dni..... days	19	38	–	15	30	–	27	51	–
1 miesiąc	39	38	40	31	30	31	53	51	56
month									
3	10	19	–	15	30	–	–	–	–
4	10	19	–	15	30	–	–	–	–
5	19	19	20	–	–	–	53	51	56
6	10	19	–	15	30	–	–	–	–
7	10	–	20	–	–	–	27	–	56
8	10	–	20	15	–	31	–	–	–
9 miesięcy..... months	10	19	–	15	30	–	–	–	–

TABL. 20 (58). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^aINFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	YEARS CAUSES OF DEATHS	
	w licz- bach bez- względ- nych in abso- lute num- bers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births					
OGÓŁEM 2010	59	539	548	530	451	676	TOTAL
2015	39	414	469	354	330	566	
2016	57	586	702	464	639	489	
w tym:							of which:
Zapalenie płuc	1	10	20	–	16	–	Pneumonia
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ ..	18	185	200	169	208	144	Congenital anomalies ^Δ
w tym:							of which:
wrodzone wady serca	10	103	140	63	128	57	congenital malformation of heart
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym ...	33	339	421	253	368	287	Conditions originating in the perinatal period
w tym:							of which:
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	26	267	361	169	272	259	disorders related to length of gestation and fetal growth

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 21 (59). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym dokonane of which committed	
OGÓŁEM	183	278	284	288	166	TOTAL
Mężczyźni	143	234	233	233	139	Males
Kobiety	40	44	51	55	27	Females
Miasta	120	195	194	186	103	Urban areas
Wieś	62	83	90	102	63	Rural areas
Wiek samobójców:						Age of suicidal persons:
12 lat i mniej		x	–	2	–	12 and less
13–18		10	10	13	6	13–18
19–24		22	21	37	15	19–24
25–29		28	39	25	10	25–29
30–49		121	108	102	52	30–49
50–69		80	87	80	57	50–69
70 lat i więcej		14	19	29	26	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP).

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP).

TABL. 22 (60). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŻNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,54	57,14	42,92	29,22	18,00
TOTAL	2015	72,76	58,22	44,03	30,22	18,40
	2016	72,97	58,56	44,32	30,45	18,60
	2017	73,40	58,89	44,54	30,65	18,91
Miasta		73,90	59,39	45,06	31,14	19,40
Urban areas						
Wieś		72,37	57,86	43,48	29,64	17,88
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	80,05	65,58	50,77	36,29	23,05
TOTAL	2015	80,90	66,29	51,52	37,01	23,67
	2016	81,38	66,88	52,09	37,63	24,12
	2017	81,16	66,63	51,90	37,29	23,94
Miasta		81,56	67,01	52,25	37,58	24,29
Urban areas						
Wieś		80,21	65,72	51,03	36,52	23,05
Rural areas						

TABL. 23 (61). PROGNOZA LUDNOŚCI^a

Stan w dniu 31 XII

POPULATION PROJECTION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.....	1009,8	997,0	979,7	957,9	932,7	905,8	878,6	GRAND TOTAL in thous.
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY PRE-WORKING AGE								
R A Z E M w tys.....	179,5	171,1	154,3	144,4	136,3	131,0	127,0	TOTAL in thous.
mężczyźni	92,8	88,8	80,3	75,2	71,0	68,3	66,2	males
kobiety.....	86,8	82,3	74,0	69,2	65,3	62,7	60,8	females
Miasta.....	107,2	101,5	90,3	83,7	78,6	75,4	72,8	Urban areas
mężczyźni	55,6	53,1	47,4	44,0	41,3	39,7	38,3	males
kobiety.....	51,6	48,5	42,9	39,7	37,3	35,7	34,5	females
Wieś	72,4	69,5	63,9	60,7	57,7	55,6	54,2	Rural areas
mężczyźni	37,2	35,7	32,9	31,2	29,7	28,6	27,9	males
kobiety.....	35,2	33,8	31,1	29,5	28,0	27,0	26,3	females
WIEK PRODUKCYJNY WORKING AGE								
R A Z E M w tys.....	604,5	578,1	568,3	547,0	513,2	470,5	430,4	TOTAL in thous.
mężczyźni	326,8	312,1	308,3	302,2	289,0	269,1	246,4	males
kobiety.....	277,7	266,0	260,0	244,8	224,2	201,4	184,0	females
Miasta.....	369,1	348,6	340,0	324,9	301,5	272,5	246,2	Urban areas
mężczyźni	198,4	187,5	184,4	180,2	171,4	157,8	142,8	males
kobiety.....	170,7	161,0	155,6	144,7	130,2	114,7	103,4	females
Wieś	235,4	229,5	228,4	222,1	211,7	198,0	184,2	Rural areas
mężczyźni	128,5	124,5	123,9	122,1	117,7	111,2	103,5	males
kobiety.....	107,0	105,0	104,4	100,1	94,0	86,8	80,6	females

TABL. 23 (61). **PROGNOZA LUDNOŚCI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

POPULATION PROJECTION (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
WIEK POPRODUKCYJNY POST-WORKING AGE								
R A Z E M w tys.	225,8	247,9	257,1	266,5	283,2	304,3	321,3	T O T A L in thous.
mężczyźni.....	76,2	91,0	96,5	98,7	105,9	118,1	132,4	males
kobiety.....	149,6	156,9	160,6	167,7	177,3	186,3	188,9	females
Miasta	153,3	165,0	167,6	169,9	177,4	188,2	195,8	Urban areas
mężczyźni.....	50,8	59,3	61,6	61,8	65,2	72,4	80,8	males
kobiety.....	102,5	105,7	106,0	108,2	112,3	115,9	115,1	females
Wieś.....	72,4	82,9	89,5	96,5	105,7	116,1	125,5	Rural areas
mężczyźni.....	25,4	31,7	34,9	37,0	40,7	45,7	51,6	males
kobiety.....	47,1	51,2	54,6	59,6	65,0	70,4	73,9	females

LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE

Ogółem	67	72	72	75	82	93	104	Total
Mężczyźni.....	52	58	57	58	61	69	81	Males
Kobiety.....	85	90	90	97	108	124	136	Females

TABL. 24 (62). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 XII

HOUSEHOLDS PROJECTION

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.								
O G Ó Ł E M.....	391,1	406,6	416,5	402,7	382,0	368,2	359,2	T O T A L
Miasta	265,9	273,9	276,4	265,3	247,9	236,1	229,4	Urban areas
Wieś	125,2	132,7	140,0	137,4	134,1	132,1	129,9	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
O G Ó Ł E M.....	2,6	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	T O T A L
Miasta	2,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2	Urban areas
Wieś	3,0	2,9	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	Rural areas

TABL. 25 (63). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM ... TOTAL	2010	13338	7724	5057	557	13812	7039	6216	557	-474
	2015	11389	6385	4574	.	12945	6818	5034	.	-1556 ^c
	2016	11014	6006	4651	357	11845	6333	5064	448	-831
	2017	11758	6488	4950	320	12715	6854	5372	489	-957
Miasta ..... Urban areas	2010	7059	3088	3535	436	8599	3477	4683	439	-1540
	2015	6523	2889	3278	.	7945	3478	3665	.	-1422 ^c
	2016	6124	2577	3277	270	6987	3084	3556	347	-863
	2017	6648	2870	3542	236	7532	3308	3845	379	-884
Wieś ..... Rural areas	2010	6279	4636	1522	121	5213	3562	1533	118	1066
	2015	4866	3496	1296	.	5000	3340	1369	.	-134 ^c
	2016	4890	3429	1374	87	4858	3249	1508	101	32
	2017	5110	3618	1408	84	5183	3546	1527	110	-73
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	13,04	7,55	4,94	0,54	13,50	6,88	6,08	0,54	-0,46
	2015	11,17	6,26	4,49	.	12,70	6,69	4,94	.	-1,53 ^c
	2016	10,83	5,90	4,57	0,35	11,64	6,22	4,98	0,44	-0,82
	2017	11,57	6,38	4,87	0,31	12,51	6,74	5,28	0,48	-0,94
Miasta ..... Urban areas	2010	10,85	4,75	5,44	0,67	13,22	5,35	7,20	0,68	-2,37
	2015	9,85	4,36	4,95	.	11,99	5,25	5,53	.	-2,15 ^c
	2016	9,27	3,90	4,96	0,41	10,57	4,67	5,38	0,53	-1,31
	2017	10,08	4,35	5,37	0,36	11,42	5,01	5,83	0,57	-1,34
Wieś ..... Rural areas	2010	16,86	12,44	4,09	0,32	13,99	9,56	4,12	0,32	2,86
	2015	13,63	9,79	3,63	.	14,01	9,36	3,83	.	-0,38 ^c
	2016	13,71	9,62	3,85	0,24	13,62	9,11	4,23	0,28	0,09
	2017	14,32	10,14	3,94	0,24	14,52	9,93	4,28	0,31	-0,20

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (64). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2010	12781	9528	3253	13255	9528	3727
TOTAL	2015	10959	8207	2752	11852	8207	3645
	2016	10657	8002	2655	11397	8002	3395
	2017	11438	8531	2907	12226	8531	3695
Miasta.....	2010	6623	4436	2187	8160	5557	2603
Urban areas	2015	6167	4328	1839	7143	4614	2529
	2016	5854	4123	1731	6640	4285	2355
	2017	6412	4439	1973	7153	4623	2530
Wieś.....	2010	6158	5092	1066	5095	3971	1124
Rural areas	2015	4792	3879	913	4709	3593	1116
	2016	4803	3879	924	4757	3717	1040
	2017	5026	4092	934	5073	3908	1165
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2010	12,49	9,31	3,18	12,96	9,31	3,64
TOTAL	2015	10,75	8,05	2,70	11,63	8,05	3,58
	2016	10,47	7,86	2,61	11,20	7,86	3,34
	2017	11,25	8,39	2,86	12,03	8,39	3,63
Miasta.....	2010	10,18	6,82	3,36	12,55	8,54	4,00
Urban areas	2015	9,31	6,53	2,78	10,78	6,96	3,82
	2016	8,86	6,24	2,62	10,05	6,48	3,56
	2017	9,72	6,73	2,99	10,84	7,01	3,84
Wieś.....	2010	16,53	13,67	2,86	13,68	10,66	3,02
Rural areas	2015	13,42	10,87	2,56	13,19	10,07	3,13
	2016	13,47	10,88	2,59	13,34	10,42	2,92
	2017	14,08	11,46	2,62	14,21	10,95	3,26

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 27 (65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS	WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	12781	5981	6800	13255	6105	7150	-474	-124	-350
TOTAL	2015	10959	5240	5719	11852	5582	6270	-893	-342	-551
	2016	10657	5059	5598	11397	5382	6015	-740	-323	-417
	2017	11438	5533	5905	12226	5753	6473	-788	-220	-568
	0-4 lata	1089	608	481	1134	606	528	-45	2	-47
	5-9	877	451	426	898	455	443	-21	-4	-17
	10-14	520	238	282	536	249	287	-16	-11	-5
	15-19	450	217	233	462	211	251	-12	6	-18
	20-24	765	280	485	828	299	529	-63	-19	-44
	25-29	1677	687	990	1937	761	1176	-260	-74	-186
	30-34	1652	833	819	1829	899	930	-177	-66	-111
	35-39	1222	669	553	1261	670	591	-39	-1	-38
	40-44	783	435	348	847	462	385	-64	-27	-37
	45-49	488	262	226	497	272	225	-9	-10	1
	50-54	357	174	183	387	189	198	-30	-15	-15
	55-59	399	210	189	410	216	194	-11	-6	-5
	60-64	404	178	226	408	163	245	-4	15	-19
	65 lat i więcej and more	755	291	464	792	301	491	-37	-10	-27

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 28 (66). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS	WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	557	337	220	557	232	325	0 ^a	105	-105
TOTAL	2016	357	199	158	448	229	219	-91	-30	-61
	2017	320	178	142	489	248	241	-169	-70	-99
	0-4 lata	127	64	63	20	13	7	107	51	56
	5-9	29	13	16	39	23	16	-10	-10	-
	10-14	5	2	3	31	16	15	-26	-14	-12
	15-19	9	4	5	63	46	17	-54	-42	-12
	20-24	6	4	2	33	21	12	-27	-17	-10
	25-29	16	9	7	48	22	26	-32	-13	-19
	30-34	29	17	12	73	29	44	-44	-12	-32
	35-39	22	14	8	61	24	37	-39	-10	-29
	40-44	15	12	3	46	18	28	-31	-6	-25
	45-49	9	6	3	29	14	15	-20	-8	-12
	50-54	17	12	5	20	10	10	-3	2	-5
	55-59	7	5	2	8	4	4	-1	1	-2
	60-64	12	6	6	8	3	5	4	3	1
	65 lat i więcej and more	17	10	7	10	5	5	7	5	2

a Oznacza, że liczba imigrantów i emigrantów równoważy się.

a Means, that the number of immigrants and emigrants is balanced.

TABL. 29 (67). REZYDENCI^a

Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	1010,7	1005,2	1004,9	1004,1	T O T A L
mężczyźni w tys.	492,7	489,9	489,6	489,4	males
kobiety: w tys.	518,0	515,3	515,3	514,7	females: in thous.
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta: w tys.	641,8	653,1	652,6	651,6	Urban areas: in thous.
w % ogółu ludności rezydującej	63,5	65,0	64,9	64,9	in % of total usual residence population
Wieś: w tys.	368,9	352,0	352,3	352,6	Rural areas: in thous.
w % ogółu ludności rezydującej	36,5	35,0	35,1	35,1	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 98.

a See general notes, item 12 on page 98.

TABL. 30 (68). REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
O G Ó Ł E M	1010,7	1005,2	1004,9	1004,1	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	193,9	182,9	182,2	182,3	Pre-working age
Miasta	114,8	113,7	113,5	113,8	Urban areas
mężczyźni	58,8	58,3	58,1	58,3	males
kobiety	56,0	55,4	55,4	55,5	females
Wieś	79,1	69,2	68,6	68,4	Rural areas
mężczyźni	40,5	35,5	35,2	35,1	males
kobiety	38,6	33,7	33,5	33,4	females
W wieku produkcyjnym	662,2	631,8	624,7	616,6	Working age
w tym w wieku mobilnym ..	403,5	396,5	393,7	388,9	of which of mobility age
Miasta	422,3	405,8	400,2	393,7	Urban areas
mężczyźni	219,5	214,1	211,7	208,7	males
w tym w wieku mobilnym	128,3	128,7	127,8	126,0	of which of mobility age
kobiety	202,8	191,8	188,5	185,0	females
w tym w wieku mobilnym	125,5	125,2	124,0	122,3	of which of mobility age
Wieś	239,9	226,0	224,6	222,9	Rural areas
mężczyźni	130,0	123,5	122,8	122,1	males
w tym w wieku mobilnym	78,0	74,3	73,9	73,3	of which of mobility age
kobiety	109,9	102,5	101,8	100,8	females
w tym w wieku mobilnym	71,7	68,4	68,0	67,3	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	154,6	190,5	198,0	205,3	Post-working age
Miasta	104,7	133,6	138,9	144,1	Urban areas
mężczyźni	29,4	40,7	43,0	45,2	males
kobiety	75,3	92,9	96,0	98,8	females
Wieś	49,9	56,9	59,1	61,2	Rural areas
mężczyźni	14,4	17,8	18,9	20,0	males
kobiety	35,5	39,0	40,2	41,2	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 98.

a See general notes, item 12 on page 98.

TABL. 31 (69). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a

Stan w 31 XII

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a

As of 31 XII

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy			
Kościół Katolicki Catholic Church								
Kościół Rzymskokatolicki ^c	266	268	269	270	660	660	665	678
Kościół Greckokatolicki ^d	13	56	56	58	.	30	31	32
Starokatolickie Old Catholic								
Kościół Polskokatolicki	7	6	5	5	5	4	3	3
Prawosławne Orthodox								
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^e	42	43	43	44	38	44	40	40
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant – tradition								
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^f	16	16	16	16	17	17	17	17
Kościół Zielonoświątkowy	16	15	15	14	15	15	16	23
Nowoapostolski Kościół w Polsce	7	7	7	7	4	8	6	6
Kościół Boży w Chrystusie	3	5	5	6	15	18	17	18
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4	4	4	4	2	2	2	2
Kościół Chrześcijan Baptystów	2	2	2 ^g	2	1	5	5 ^h	3
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	1	1	1	1	–	–	–	1
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	2	2	2	1	1	1	1	2
Kościół Chrystusowy w Polsce ⁱ	.	–	–	–	–	–	–	–
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2	4	4	4	4
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	3	2	2	2	4	4	4	5
Kościół Ewangelicko-Reformowany	–	–	–	–	–	–	–	–
Kościół Boży w Polsce	.	1	–	–	.	1	–	–
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2	1	1	1	1
Zbór Stanowczych Chrześcijan	–	–	–	–	1	1	1	1
Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	–	–	–	–	–	–	–	–
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	–	2	–	–	–	–	–	–
Islamskie Muslim								
Muzułmański Związek Religijny w RP ⁱ	1	1	1	1	.	.	.	.
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions								
Misja Baha’i w Polsce ^{gk}	.	5	5	5	.	–	–	–
Związek Taoistów Tao Te King ^k	2	2	2	2	10	10	10	10
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu ^l	.	3	3	3	.	–	–	–
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^l	–	–	–	–	–	–	–	–
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ^m	–	–	–	–	–	–	–	–
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	–	–	–	–	.	–	–	–
Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	–	–	–	–	.	–	–	–
Inne Others								
Związek Wyznania Świadców Jehowy	67	51	49	47	–	–	–	340
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^k	3	.	.	.	3	5	5	5
Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	1	1	1	–	1	1	1	–
Zbór w Opolu „Społeczność Wywołanych”	–	1	1 ^g	1	2	2	2 ^g	1
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	–	–	–	–	–	–	–	–

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. d Dane dotyczą diecezji: wrocławsko-gdańskiej. e Dane dotyczą diecezji wrocławsko-szczecińskiej. f Dane dotyczą diecezji wrocławskiej. g Dane dotyczą 2015 r. h Dane dotyczą 2012 r. i Dane dotyczą 2011 r. k Dane szacowane dotyczą całego kraju. l Dane dotyczą 2008 r. m Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. d Data concern diocese: wrocławsko-gdańska. e Data concern wrocławsko-szczecińska diocese. f Data concern wrocławska diocese. g Data concern 2015. h Data concern 2012. i Data concern 2011. k Data estimated concern area of the whole country. l Data concern 2008. m Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce.

TABL. 31 (69). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (dok.)

Stan w 31 XII

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)

As of 31 XII

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2016	2017
	wierni, wyznawcy		adherents, faithful	
Kościół Katolicki Catholic Church				
Kościół Rzymskokatolicki ^b	1088947	981448 ^c	1051551	981448
Kościół Grekokatolicki ^d	.	25000	25000	25000
Starokatolickie Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki	613	515	410	406
Prawosławne Orthodox				
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{e,g}	40700	40700	40700	40700
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant – tradition				
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^f	2672	2442	2488	2519
Kościół Zielonoświątkowy	1082	977	1028	1180
Nowoapostolski Kościół w Polsce	543	556	579	598
Kościół Boży w Chrystusie	346	414	435	454
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	205	183	178	171
Kościół Chrześcijan Baptystów	86	78	78 ^g	76
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	70	58	58	58
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	25	45	45	45
Kościół Chrystusowy w Polsce ^h	.	28	28	28
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	22	19	19	21
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	18	18	18	18
Kościół Ewangelicko-Reformowany ⁱ	18	12	12	12
Kościół Boży w Polsce	.	10	–	–
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	9	6	6	6
Zbór Stanowczych Chrześcijan	6	6	6	6
Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	–	3	4	4
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	–	–	2	2
Islamskie Muslim				
Muzułmański Związek Religijny w RP ⁱ	.	.	.	.
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions				
Misja Baha’i w Polsce ^{gk}	.	335	335	335
Związek Taoistów Tao Te King ^k	200	200	200	200
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu ^l	.	105	105	105
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^l	70	70	70	70
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ^m	65	65	67	67
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	.	4	5	5
Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	.	1	1	1
Inne Others				
Związek Wyznania Świadków Jehowy	4714	4463	4351	4283
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^k	257	200	200	200
Zachodniostowiański Związek Wyznaniowy "Słowiańska Wiara”	6	13	30	–
Zbór w Opolu „Społeczność Wywołanych”	20	11	11 ^g	10
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	2	2	2	2

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. c Ochrzczeni. d Dane dotyczą diecezji: wrocławsko-gdańskiej. e Dane dotyczą diecezji wrocławsko-szczecińskiej. f Dane dotyczą diecezji wrocławskiej. g Dane dotyczą 2015 r. h Dane dotyczą 2012 r. i Dane dotyczą 2011 r. k Dane szacowane dotyczą całego kraju. l Dane dotyczą 2008 r. m Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. c Baptised. d Data concern diocese: wrocławsko-gdańska. e Data concern wrocławsko-szczecińska diocese. f Data concern wrocławska diocese. g Data concern 2015. h Data concern 2012. i Data concern 2011. k Data estimated concern area of the whole country. l Data concern 2008. m Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności — BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) Do **pracujących** zaliczono osoby, które w danym tygodniu:
  - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
  - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; dodatkowym kryterium od 2006 r. przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;

General notes

Economic activity of the population

1. Data on **economic activity of population** concern the actually living population and cover persons aged 15 and more, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishment and homeless. Presented data were compiled on the basis of representative **Labour Force Survey — LFS** (tables 1 and 2); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference:
  - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
  - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; the additional criterion since 2006 in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
  - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
  - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 126,
  - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,

- 2) **unemployed persons** are aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:
- within the reference week were not employed,
  - within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
  - were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 126,
  - b) owners and co-owners (including contribute family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,

- c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w głównym miejscu pracy.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu 31 XII w latach 2002-2009 wyznaczano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
  - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
  - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;

- c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment on a given day of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the main job.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:
  - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;
  - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;

2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;

2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

8. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. bezpłatne) w badanym okresie do liczby zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

10. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

1) the **employment, as of 31 XII**, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;

2) the **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data according to sections of the NACE rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

8. Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

9. Information regarding labour turnover cover full-time paid employees as well as in 2009 seasonal and temporary employees. These data concern the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The **hire (termination) rate** is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 unpaid vacations (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid vacations) during a survey period to the number of persons employed on a given day as of 31 XII the previous year.

10. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 645, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną - zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za **bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. **Długotrwale bezrobotni zarejestrowani** to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day,
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job,
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. An **registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. The **registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training.

4. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 674, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.**

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

4. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work (Z-KW).

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which a one-off compensation were granted a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

Data according to sections and divisions of the NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method.**

2. Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy - zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during training within the scope of national self-defence;
- 3) when performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

3. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzier-

4. **Fatal accident at work** is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organization of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.

Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

6. **Incidence ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary

żawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwióknające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych (tabl. 19 i 20) przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

10. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

8. Occupational risk assessment is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

9. The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees (tables 19 and 20).

10. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 21 have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (70). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION	
	przeciętne roczne annual averages				kwartały quarters				
	I	II	III	IV					
LUDNOŚĆ w tys.	865	808	805	802	802	802	801	801	POPULATION in thous.
Mężczyźni	419	391	388	386	386	386	386	386	Men
Kobiety	446	417	417	416	416	416	415	415	Women
Aktywni zawodowo	477	441	448	445	442	446	449	443	Economically active persons
mężczyźni	265	244	248	249	247	251	252	245	men
kobiety	213	198	200	196	195	195	197	198	women
Pracujący	427	413	427	429	425	431	430	428	Employed persons
mężczyźni	237	228	237	239	238	242	240	237	men
kobiety	190	184	190	189	187	189	190	192	women
Bezrobotni ^a	50	28	21	16	16	15	19	15	Unemployed persons ^a
mężczyźni	27	15	11	9	9	9	11	8	men
kobiety	23	13	10	7	8	6	7	6	women
Bierni zawodowo	387	367	357	357	361	356	352	358	Economically inactive persons
Mężczyźni	154	147	141	138	139	135	134	141	Men
Kobiety	233	220	217	219	221	221	218	217	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,1	54,6	55,7	55,5	55,1	55,6	56,1	55,3	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	63,2	62,4	63,9	64,5	64,0	65,0	65,3	63,5	men
kobiety	47,8	47,5	48,0	47,1	46,9	46,9	47,5	47,7	women
Miasta	55,7	54,4	55,5	55,7	55,2	56,3	55,9	55,0	Urban areas
Wieś	54,5	55,3	55,9	55,2	54,8	54,4	56,2	55,9	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	49,4	51,1	53,0	53,5	53,0	53,7	53,7	53,4	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	56,6	58,3	61,1	61,9	61,7	62,7	62,2	61,4	men
kobiety	42,6	44,1	45,6	45,4	45,0	45,4	45,8	46,3	women
Miasta	49,7	51,1	53,2	53,9	53,3	54,8	54,1	53,5	Urban areas
Wieś	48,6	51,1	52,7	52,7	52,7	51,6	52,7	53,4	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	10,5	6,3	4,7	3,6	3,6	3,4	4,2	3,4	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	10,2	6,1	4,4	3,6	3,6	3,6	4,4	3,3	men
kobiety	10,8	6,6	5,0	3,6	4,1	3,1	3,6	3,0	women
Miasta	10,6	6,0	4,1	3,1	3,5	2,7	3,1	2,4	Urban areas
Wieś	10,8	7,6	5,7	5,2	3,9	5,2	6,3	4,5	Rural areas

a Osoby w wieku 15–74 lata.

a Persons aged 15–74.

TABL. 2 (71). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2017 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni za- wodowo Economically in- active per- sons	Współczyn- nik aktyw- ności za- wodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employ- ment rate	Stopa bez- robocia Unemploy- ment rate
		ogółem total	pracujący employed	bez- robotni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thous.		w % in %				
O G Ó Ł E M	801	443	428	15	358	55,3	53,4	3,4
TOTAL								
Według wieku:								
By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b	574	427	412	14	147	74,4	71,8	3,3
of which at working age ^b								
15–24 lata	99	37	32	5	63	37,4	32,3	13,5
25–34	135	106	103	.c	30	78,5	76,3	x
35–44	148	131	128	.c	17	88,5	86,5	x
45–54	114	93	90	.c	21	81,6	78,9	x
55 lat i więcej	305	77	76	.c	228	25,2	24,9	x
and more								
Według poziomu wykształcenia:								
By educational level:								
Wyższe	148	118	117	.c	30	79,7	79,1	x
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe	197	122	119	.c	74	61,9	60,4	x
Post-secondary and voca- tional secondary								
Średnie ogólnokształcące ..	83	43	40	.c	41	51,8	48,2	x
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	228	134	129	5	94	58,8	56,6	3,7
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	145	26	24	.c	119	17,9	16,6	x
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat. c Liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., znak (".") oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59. c The numbers are estimated below 5 thousand, points (".") means that the value cannot be displayed because of high sampling error.

Pracujący Employment

TABL. 3 (72). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym ko- biety of which women	
O G Ó Ł E M	323049	334597	343848	351741	164765	T O T A L
sektor publiczny	80219	73256	73133	72897	48918	public sector
sektor prywatny	242830	261341	270715	278844	115847	private sector
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	36531	37633	37872	37809	16347	Agriculture ^b , forestry and fishing
Przemysł	85069	88290	90028	91393	31909	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	75772	79802	81453	82829	29957	of which manufacturing
Budownictwo	19227	18011	18792	20047	2075	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	53382	53503	54439	55870	30394	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	20326	22274	23951	25795	4881	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	5297	5502	6077	6352	4016	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3010	3339	3564	3691	1056	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6183	6117	5956	5963	3987	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..	4445	4304	4421	4243	2313	Real estate activities
Działalność profesjonalna, na- ukowa i techniczna	7853	9150	9461	10080	5047	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	10691	12312	14351	15219	6651	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowią- zkowe zabezpieczenia spo- łeczne	18131	17706	17675	17657	11550	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	26246	26592	27034	27145	21559	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18134	19102	19336	19714	16196	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3397	3300	3443	3414	2066	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	5127	7462	7448	7349	4718	Other service activities

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4 (73). PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010 190413	187842	1989	TOTAL
	2015 189898	187796	1554	
	2016 195782	193742	1573	
	2017 199051	197053	1586	
sektor publiczny	64664	64664	–	public sector
sektor prywatny	134387	132389	1586	private sector
w tym:				of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5601	5431	89	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	73590	73033	468	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	68909	68364	456	of which manufacturing
Budownictwo	6981	6772	209	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	18649	18236	412	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	12585	12414	171	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2003	1951	52	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1594	1576	18	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	3090	2843	6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2386	2378	8	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2725	2697	28	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	9614	9573	41	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	17132	17132	–	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	25725	25691	34	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14028	13990	38	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2796	2795	#	Arts, entertainment and recrea- tion
Pozostała działalność usługowa	552	541	#	Other service activities

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (74). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym pod- mioty o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	220881	216897	222394	227319	189185	T O T A L
sektor publiczny	69569	62333	62244	63204	63203	public sector
sektor prywatny	151312	154564	160150	164115	125981	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7005	7279	7548	7646	4753	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	71701	73997	75128	75392	70715	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	66136	69311	70346	70333	65957	of which manufacturing
Budownictwo	12973	11193	11621	11775	6361	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	29542	27513	27969	28831	17508	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	10838	12031	13901	15301	11728	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	3391	2874	3209	3332	1733	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1445	1435	1599	1939	1502	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3260	3007	2982	3199	2720	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	3660	3262	3289	2953	2180	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4604	4536	4715	4626	2422	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	9266	8893	9001	10042	9119	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	17991	16845	16565	16591	16590	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	25227	24347	24699	25587	25325	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15004	14666	14722	14646	13499	Human health and social work activities
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją ...	2770	2669	2786	2756	2624	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usłu- gowa	2204	2349	2660	2703	408	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (75). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 XII

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni Full-time employees		Niepełnozatrudnieni Part-time employees		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
O G Ó Ł E M 2010	175892	87659	11950	7085	TOTAL
2015	177400	89222	10396	6468	
2016	183068	90843	10674	6629	
2017	186356	91645	10697	6539	
sektor publiczny	59929	42288	4735	3268	public sector
sektor prywatny	126427	49357	5962	3271	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4703	1427	728	472	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	71605	25892	1428	705	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	67062	24830	1302	642	of which manufacturing
Budownictwo	6454	817	318	81	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	17269	9291	967	574	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	11801	1723	613	124	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1748	1184	203	126	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1446	509	130	61	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2763	1906	80	57	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2156	1185	222	172	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	2557	1419	140	95	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	8714	3776	859	541	Administrative and support ser- vice activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowią- zkowe zabezpieczenia spo- łeczne	16496	10902	636	369	Public administration and de- fence; compulsory social se- curity
Edukacja	22694	18553	2997	2133	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	13187	11383	803	605	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2364	1429	431	337	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.	399	249	142	87	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 7 (76). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjem- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychow- awczych persons returning from child- -care leaves		
O G Ó Ł E M	2010	42111	16744	4159	22311	770	23,9
T O T A L	2015	41271	17835	5469	24284	342	23,5
	2016	41938	17113	4573	24885	301	23,3
	2017	48940	20479	6272	29708	320	26,9
sektor publiczny		8619	6066	675	5981	104	14,5
public sector							
sektor prywatny		40321	14413	5597	23727	216	33,0
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo		624	151	82	320	#	14,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		19498	6297	2444	12607	138	27,5
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		18705	6122	2368	12072	135	28,4
of which manufacturing							
Budownictwo		2140	166	316	1180	3	34,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5289	2996	762	2950	36	30,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		4761	579	471	2596	6	44,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		799	489	276	371	7	48,6
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		284	103	42	176	2	19,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		534	303	23	284	6	21,7
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		513	261	#	247	#	25,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1114	497	146	706	#	46,4
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5335	2458	1052	2598	5	64,7
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		2050	1324	216	1577	46	12,2
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		3890	3187	198	2748	21	18,1
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1658	1402	191	1079	32	12,4
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		320	182	27	215	9	12,8
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		131	84	#	54	#	33,4
Other service activities							

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (77). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emery- turę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, reha- bilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystający z urlopów wychowawczych persons taking child- -care leave		
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee				
OGÓŁEM	2010	39422	16164	6940	4030	1176	858	22,3
TOTAL	2015	38867	15894	5926	4957	2211	382	22,1
	2016	37934	15426	4106	5443	2419	467	21,0
	2017	43351	18094	4591	6270	3641	499	23,7
sektor publiczny		7613	4734	823	742	1920	177	12,6
public sector								
sektor prywatny		35738	13360	3768	5528	1721	322	29,1
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		653	203	29	98	78	13	14,4
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		17991	5966	2269	2853	1136	165	25,4
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		16972	5668	2197	2775	974	155	25,7
of which manufacturing								
Budownictwo		1812	160	152	318	88	#	29,1
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		4965	2888	459	867	162	55	28,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		3407	333	180	454	132	17	31,8
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..		658	468	51	189	9	11	39,7
Accommodation and catering ^Δ								

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (77). ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emery- turę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, reha- bilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystający z urlopów wychowawczych persons taking child- -care leaves	
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee			
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	290	110	47	119	#	3	19,8
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa ..... Financial and insurance activities	505	322	41	109	47	14	20,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... Real estate activities	387	194	42	31	103	18	18,1
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	1002	422	42	144	38	11	41,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	4714	2254	432	337	151	32	56,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	1954	1204	43	214	551	55	11,5
Edukacja ..... Education	2783	1887	679	225	605	40	12,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	1730	1372	66	254	468	48	12,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	386	242	36	43	66	9	15,5
Pozostała działalność usługowa .. Other service activities	114	69	23	15	#	#	30,2

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (78). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers				
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post-secon- dary and secondary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general secon- dary	zasadni- czych zawodo- wych basic vocational	
O G Ó Ł E M	2010	3304	1354	1025	867	501	911
TOTAL	2015	3683	1699	1010	874	501	1298
	2016	3258	1649	831	784	584	1059
	2017	3663	1682	856	870	530	1407
sektor publiczny		450	304	296	104	33	17
public sector							
sektor prywatny		3213	1378	560	766	497	1390
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		67	26	22	34	#	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		1363	437	211	382	222	548
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1333	429	203	377	221	532
of which manufacturing							
Budownictwo		87	11	24	19	5	39
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		621	442	78	155	68	320
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		163	39	51	47	32	33
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		84	51	21	10	42	11
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		30	10	17	#	10	#
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		18	13	12	#	5	#
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		6	5	2	2	-	2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		113	44	48	#	22	#
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		673	275	63	127	82	401
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		173	108	112	40	19	2
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		118	102	94	7	14	3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		128	108	92	26	2	8
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		17	9	9	5	#	-
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		2	2	-	-	2	-
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (79). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem – w jednost- kach o lic- zbie pracu- jących po- wyżej 9 osób of total number – in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o lic- zbie pracu- jących po- wyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o lic- zbie pracu- jących po- wyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM	3,1	0,4	1,9	14,3	6,1	6,7	3,3
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	0,1	0,0	0,1	0,7	0,3	0,4	0,2
Przemysł	1,0	0,1	0,8	2,3	1,7	1,9	1,7
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	0,9	0,1	0,8	2,1	1,5	1,8	1,6
of which manufacturing							
Budownictwo	0,1	0,0	0,1	1,1	0,5	0,8	0,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	0,5	0,1	0,2	3,1	1,0	1,4	0,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	0,6	0,1	0,3	1,7	0,6	0,6	0,2
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	0,1	–	0,1	1,8	0,2	0,3	0,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	0,1	–	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,1	0,0	0,0	0,9	0,1	0,1	0,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	0,1	0,1	0,0	0,4	0,2	0,2	0,1
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,1	0,0	0,1	0,3	0,3	0,1	0,1
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,2	0,1
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	0,0
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	0,0	–	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Other service activities							

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (80). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	59225	39348	32367	24605	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	31607	21263	18300	14494	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	11347	5363	4050	3011	previously not employed
absolwenci ^a	3063	1501	1050	650	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	16093	12687	10335	7801	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1064	2307	1755	1210	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	26517	19712	15989	12092	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	11365	6731	5690	4395	possessing benefit rights with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	4488	3479	2816	2239	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	15,5	10,5	8,6	6,5	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	849	2611	3066	2596	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem czasu odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 129.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall over 12 months during the last two years, excluding the time of undergoing traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 4 on page 129.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (81). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ...	119092	76597	67348	58042	Newly registered unemployed persons
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	57642	37324	33160	29349	Women
Dotychczas niepracujący	29128	13109	10167	7938	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1449	4129	2918	2473	Terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	120929	84364	74329	65804	Persons removed from unemployment rolls
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	57652	41041	36123	33155	Women
Z tytułu podjęcia pracy	42870	38614	35928	30536	Received jobs

a W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	59225	31607	39348	21263	32367	18300	24605	14494
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	11905	6801	5357	3170	4027	2592	2845	1988
25–34	17170	10381	10479	6804	8784	6122	6910	5094
35–44	10777	5994	8371	4925	7050	4257	5643	3597
45–54	12942	6445	7300	3659	5783	2985	4388	2318
55 lat i więcej and more	6431	1986	7841	2705	6723	2344	4819	1497
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	4908	3257	3882	2626	3307	2327	2588	1823
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	12612	7813	8117	5187	6669	4422	5107	3480
Średnie ogólnokształcące General secondary	5768	4049	3605	2604	3012	2221	2379	1835
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	17923	8084	11815	5290	9542	4505	7204	3559
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	18014	8404	11929	5556	9837	4825	7327	3797
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	23472	11338	14049	6838	11260	5590	8653	4391
3–6	11225	6205	6535	3548	5121	2934	3844	2285
6–12	10382	5737	6522	3625	5274	3106	4312	2720
12–24	8779	4966	5477	3168	5041	3137	3555	2361
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	5367	3361	6765	4084	5671	3533	4241	2737
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	11347	6860	5363	3346	4050	2701	3011	2063
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej and less	7895	4453	6032	3589	5064	3197	4070	2689
1–5	12655	7096	8590	5062	7338	4564	5812	3844
5–10	8292	4481	5886	3279	5113	2955	3894	2401
10–20	9671	5031	6804	3452	5567	2845	4277	2216
20–30	7338	3071	4725	1919	3694	1536	2487	974
powyżej 30 lat more than 30 years	2027	615	1948	616	1541	502	1054	307

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 7143 osób (w tym 2680 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3-6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 7143 persons (of which 2680 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	2645	1184	1030	1217	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	1550	687	610	725	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	2769	1044	1064	1058	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	841	425	451	466	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	17436	7475	6028	5656	Starting training or internship with the employer
w tym kobiety	10635	4526	3735	3609	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	14530	2668	2342	1931	Started a social useful works
w tym kobiety	6794	1334	1087	891	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	51448	40472	50235	56592	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (84). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	314,0	192,5	192,6	197,3	100,0	T O T A L
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	117,2	81,0	69,8	58,4	29,6	Unemployment benefits
Szkolenia	8,4	4,4	2,7	2,5	1,3	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	66,0	38,3	32,9	37,1	18,8	Means for starting of economic activity and equipping of work seat
Roboty publiczne	17,5	7,0	7,6	8,4	4,3	Public works
Prace interwencyjne	11,3	6,1	5,4	5,7	2,9	Intervention works
Stypendia za okres stażu	58,2	32,4	29,0	26,8	13,6	Scholarships for traineeship period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 129.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 5 on page 129.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmiertel- nych fatal acci- dents	ciężkich serious acci- dents	innych other	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM 2010	2789	9	21	2759	38	1083	1496	TOTAL
..... 2015	2342	2	10	2330	37	1026	1191	
..... 2016	2486	4	7	2475	42	1117	1286	
2017	2482	3	21	2458	38	1046	1351	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	57	—	—	57	—	21	36	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1247	1	17	1229	21	557	659	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1159	1	16	1142	21	524	606	of which manufacturing
Budownictwo	57	—	1	56	—	22	35	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	289	—	1	288	2	119	165	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	196	1	1	194	3	77	114	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	8	—	—	8	—	4	4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5	—	—	5	—	1	3	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	27	—	—	27	1	12	12	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	32	—	—	32	2	15	13	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	9	—	—	9	—	3	6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	74	—	—	74	1	27	45	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	148	1	—	147	5	55	81	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	103	—	—	103	1	50	46	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	204	—	—	204	2	75	115	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16	—	—	16	—	5	10	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	10	—	1	9	—	3	7	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.
 a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - niezdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^c			SPECIFICATION	
		śmiertel- nych fatal accidents	ciężkich serious accidents	innych other	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)									
OGÓŁEM	2010	10,10	0,03	0,08	9,99	0,14	3,92	5,42	TOTAL
	2015	7,75	0,01	0,03	7,71	0,12	3,39	3,94	
	2016	8,04	0,01	0,02	8,01	0,14	3,61	4,16	
	2017	7,81	0,01	0,07	7,73	0,12	3,29	4,25	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		7,43	—	—	7,43	—	2,74	4,69	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		13,75	0,01	0,19	13,55	0,23	6,14	7,26	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		14,11	0,01	0,19	13,91	0,26	6,38	7,38	of which manufacturing
Budownictwo		2,94	—	0,05	2,89	—	1,13	1,80	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,24	—	0,02	5,22	0,04	2,16	2,99	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		7,88	0,04	0,04	7,80	0,12	3,10	4,58	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1,29	—	—	1,29	—	0,64	0,64	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		1,38	—	—	1,38	—	0,28	0,83	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		4,53	—	—	4,53	0,17	2,01	2,01	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		7,39	—	—	7,39	0,46	3,46	3,00	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		0,92	—	—	0,92	—	0,31	0,61	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5,01	—	—	5,01	0,07	1,83	3,04	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		8,38	0,06	—	8,32	0,28	3,11	4,59	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		3,80	—	—	3,80	0,04	1,85	1,70	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		10,45	—	—	10,45	0,10	3,84	5,89	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..		4,67	—	—	4,67	—	1,46	2,92	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		1,35	—	0,14	1,21	—	0,41	0,95	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (86). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, fore- stry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; re- pair of motor ve- hicles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transport and storage	opieka zdrow- otna i pomoc spo- łeczna human health and social work activities
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manufac- turing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY								
OGÓŁEM	2010 2789	64	1424	1320	154	304	202	213
TOTAL	2015 2342	68	1129	1060	65	278	171	220
	2016 2486	59	1261	1167	80	305	182	189
	2017 2482	57	1247	1159	57	289	196	204
Kontakt z prądem elektrycznym, tempera- turą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	61	1	35	33	1	5	3	3
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals								
w tym z preparatami chemicznymi	19	-	13	13	-	1	2	1
of which chemicals								
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	2	-	1	1	-	-	-	-
Drowned, buried, enveloped								
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:								
nieruchomy obiekt	667	17	241	214	15	75	74	60
a stationary object								
obiekt w ruchu	581	7	354	337	13	70	52	22
object in motion								
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt	231	3	149	142	7	29	15	6
falling object								
poruszający się lub transportowany obiekt	102	-	57	55	1	19	9	5
moving or transported object								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	521	8	333	318	16	71	5	36
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent								
w tym kontakt z przedmiotem ostrym of which contact with sharp material agent	295	2	183	173	7	58	3	23
Uwięzienie, zmiżdżenie	161	3	110	102	6	11	6	6
Trapped, crushing								
Obciążenie psychiczne lub fizyczne.....	336	6	147	133	5	43	23	44
Physical or mental stress								
w tym obciążenie układu mięśniowo- szkieletowego	305	5	129	117	5	43	23	41
of which physical stress on the muscular-skeletal system								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	79	11	5	2	-	4	26	20
Bite, kick, etc. (human or animal)								
Pozostałe	74	4	21	19	1	10	7	13
Others								

^a Zgłoszone w danym roku.
a Registered in a given year.

TABL. 17 (86). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agricul- ture, for- estry and fishing	przemysł industry		budownic- two construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; re- pair of motor vehic- cles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transport and sto- rage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwór- stwo prze- mysłowe of which manufac- turing					
		PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS							
OGÓŁEM	2010	5498	131	2854	2658	355	622	372	319
TOTAL	2015	4759	159	2454	2302	133	607	309	339
	2016	5001	129	2672	2500	167	678	317	277
	2017	5070	104	2794	2617	100	618	306	306
Niewłaściwy stan czynnika materialnego..... Inappropriate condition of material objects/agents		411	4	236	221	10	40	13	33
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organization of:									
pracy		218	4	114	106	2	41	6	9
stanowiska pracy		264	4	144	136	7	51	6	15
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		362	7	232	221	6	47	9	17
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego		104	1	70	64	1	14	5	2
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika		331	5	216	204	5	54	7	9
Inappropriate wilful employee's action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		57	-	33	32	2	9	-	4
Wrong mental and physical state of an employee ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		3138	72	1700	1591	64	344	200	201
Incorrect employee's action									
Inna przyczyna		185	7	49	42	3	18	60	16
Other causes									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by, e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	193	199	179	174	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	2	4	–	2	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	104	100	72	82	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	16	19	10	15	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środki transportu w ruchu	3	3	1	1	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwylenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	14	24	24	14	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	21	14	20	13	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie:					influence of:
skrajnych temperatur	3	2	5	1	extreme temperatures
materiałów szkodliwych	–	5	–	–	harmful materials
inne wydarzenia	32	37	47	48	other events

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a For which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zagrożenie Hazard							
		związane connected with				czynniki mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery			
		ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work		razem total		w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors		
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population									
OGÓŁEM	2010	123,4	94,0	79,5	58,8	23,2	21,8	20,7	13,4
TOTAL	2015	95,7	68,4	61,0	46,7	18,3	13,6	16,4	8,1
	2016	94,7	70,2	57,1	44,4	20,5	16,9	17,1	8,9
	2017	98,2	68,5	56,4	41,8	23,9	18,6	18,0	8,1
sektor publiczny		65,8	51,5	46,7	35,4	16,9	15,1	2,2	1,0
public sector									
sektor prywatny		104,5	71,7	58,2	43,0	25,2	19,2	21,0	9,5
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 131.

TABL. 19 (88). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenie Hazard							
	Ogółem Grand total		związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	134,8	109,2	74,6	63,5	34,4	34,4	25,8	11,4
Przemysł ..... Industry	145,3	99,6	81,2	59,6	36,6	28,1	27,5	11,8
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	149,9	102,4	85,3	63,7	35,2	26,5	29,4	12,3
Budownictwo ..... Construction	43,7	21,1	31,9	11,9	7,6	5,3	4,3	3,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	9,7	9,3	4,6	4,3	2,0	2,0	3,0	3,0
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	7,0	5,1	4,0	3,8	2,4	0,9	0,6	0,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	39,2	31,9	–	–	12,3	4,9	27,0	27,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	47,1	40,2	45,6	38,8	0,9	0,9	0,6	0,5

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

^Δ Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 131.

TABL. 20 (89). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO W 2017 R.PERSONS^a WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or limitation of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organizational	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population					
OGÓŁEM	356,2	147,6	39,8	56,9	114,8
TOTAL					
sektor publiczny	384,0	147,1	51,9	67,1	118,2
public sector					
sektor prywatny	350,9	147,7	37,5	54,9	114,2
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	466,8	287,2	61,7	78,9	242,2
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	364,9	182,2	54,8	70,4	147,3
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe .... of which manufacturing	362,5	177,3	46,0	59,7	142,5
Budownictwo	328,7	152,3	32,3	46,2	143,9
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	226,5	43,8	6,4	15,2	30,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	474,3	105,7	16,9	46,4	55,8
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	445,9	232,8	3,8	223,9	12,7
Information and communication					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	286,8	139,7	66,2	66,2	139,7
Administrative and support service activities					
Edukacja	20,3	–	–	–	–
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna .... activities	387,5	57,8	14,3	12,2	48,2
Human health and social work activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 131.

TABL. 21 (90). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees	
OGÓŁEM 2010	50	22,2	TOTAL
..... 2015	29	12,8	
..... 2016	49	21,3	
..... 2017	68	28,6	
Pylice płuc.....	2	0,8	Pneumoconioses
Astma oskrzelowa	1	0,4	Bronchial asthma
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym.....	10	4,2	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.....	1	0,4	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry	4	1,7	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	3	1,3	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	9	3,8	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	1	0,4	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneural type
Zespół wibracyjny.....	1	0,4	Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	36	15,2	Infectious and parasitic diseases or their sequelae

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (91). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from working in special conditions ^b
OGÓŁEM	9579	27221	1796	4852	486	955	266
TOTAL							
2010	9579	27221	1796	4852	486	955	266
2015	7283	13344	1000	3222	588	201	154
2016	6652	13698	697	2831	211	149	145
2017	7616	12089	530	1732	376	42	101
sektor publiczny	2816	4878	114	1157	68	15	68
public sector							
sektor prywatny	4800	7211	416	575	308	27	33
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1440	890	–	16	–	–	–
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	5211	8043	462	669	347	39	27
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	3700	5776	133	313	284	24	19
of which manufacturing							
Budownictwo	342	384	–	38	2	3	–
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	106	360	–	3	–	–	1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	494	1089	58	873	22	–	66
Transportation and storage							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	17	44	–	–	–	–	–
Administrative and support service activities							
Edukacja	–	–	–	6	–	–	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6	1279	10	127	5	–	7
Human health and social work activities							

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 131. ^b Or particular character.

TABL. 23 (92). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH^a
 OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit	
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work
OGÓŁEM 2010	875	849	2410	2385
TOTAL 2015	731	723	4086	4047
..... 2016	734	732	3736	3706
2017	583	575	4290	4162
sektor publiczny ..... public sector	128	122	4148	3743
sector prywatny ..... private sector	455	453	4330	4275
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	22	16	7473	4456
Przemysł ..... Industry	382	381	3969	3956
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	340	339	3860	3845
Budownictwo ..... Construction	20	20	5710	5710
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	43	43	4035	4035
Transport i gospodarka maga- zynowa ..... Transportation and storage	37	37	7568	7568
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	2	2	2800	2800
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	2	2	4000	4000
Edukacja ..... Education	1	1	4800	4800
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	74	73	3168	3134

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 131.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 131.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

Uwagi ogólne

General notes

Wynagrodzenia

Wages and salaries

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed. Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześcieżki płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,

— honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2-5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych na otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

— fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).

4. Data in tables 2-5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including, payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding retirement pay and pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution - from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and in the period from 1 I 2009 r. to 30 VI 2014 from the sources gathered in the open pension funds - OFE.

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnień są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wyplacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt. od 1) do 7).

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wyplacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) **obejmują**:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' co-operatives and agricultural farmers' co-operatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and family pensions (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) concern the persons mentioned in points 1) to 7).

3. Retirement pay and pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) **include**:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out international agreements.

5. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (93). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pra- cujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
O G Ó Ł E M	2755,38	3375,72	3541,91	3754,54	3950,94	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3337,57	4500,92	4640,83	4751,61	5098,74	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2798,41	3509,62	3703,20	4006,24	4087,77	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2752,48	3502,12	3698,84	4008,57	4094,96	of which manufacturing
Budownictwo	2144,77	2541,67	2683,15	2838,42	3142,95	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2062,98	2582,30	2768,25	2998,40	3253,06	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2297,95	2701,32	2882,72	3051,82	3193,48	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	1663,31	2147,70	2201,82	2468,78	2565,21	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3761,57	4950,64	5136,59	6615,82	7264,59	Information and communi- cation
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3548,39	4307,06	4448,37	4549,42	4791,63	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	3051,04	3642,65	3804,51	3993,91	4093,31	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3310,77	3624,34	4010,55	3576,30	3994,88	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ	1773,02	2125,48	2277,04	2547,47	2509,16	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	3854,98	4523,54	4824,01	5053,02	5053,02	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3200,95	3955,67	3995,37	4062,77	4074,51	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2976,45	3374,56	3543,28	3813,78	3875,83	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2566,80	3116,65	3336,98	3513,69	3549,34	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usłu- gowa	2174,92	2741,86	2858,00	2896,20	3035,60	Other service activities

TABL. 2 (94). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a - w tys. osób in thous. persons										
b - w odsetkach in percent										
O G Ó Ł E M.....	a	217,7	124,0	93,7	57,5	19,4	38,1	160,2	104,6	55,6
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4346,76 zł) W KRAJU

BY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4346,76 zł) IN COUNTRY

1850,00 zł i mniej.....	a	13,8	7,7	6,1	0,2	0,0	0,2	13,6	7,7	5,9
1850,00 zł and less	b	6,3	6,2	6,5	0,4	0,1	0,5	8,5	7,4	10,6
1850,01 - 2173,38 (1850,01 zł -50%)	a	12,5	6,0	6,5	2,7	0,6	2,1	9,8	5,4	4,4
	b	5,8	4,8	7,0	4,7	3,1	5,6	6,1	5,2	8,0
2173,39 - 2912,33 (50-67)	a	36,0	16,0	20,0	11,6	3,3	8,3	24,4	12,7	11,7
	b	16,6	12,9	21,4	20,2	17,2	21,7	15,3	12,1	21,2
2912,34 - 3260,07 (67-75)	a	17,5	8,5	9,0	5,1	1,9	3,2	12,4	6,6	5,8
	b	8,0	6,9	9,6	8,9	9,8	8,5	7,7	6,3	10,4
3260,08 - 4346,76 (75-100)	a	65,4	35,9	29,5	15,8	4,9	10,9	49,6	31,0	18,6
	b	29,9	28,9	31,4	27,7	25,2	28,7	30,9	29,5	33,4
4346,77 - 5433,45 (100-125)	a	38,8	26,7	12,1	10,5	3,5	7,0	28,3	23,2	5,1
	b	17,8	21,5	12,9	18,3	18,0	18,5	17,6	22,1	9,1
5433,46 - 6520,14 (125-150)	a	15,6	10,6	5,0	5,1	2,0	3,1	10,5	8,6	1,9
	b	7,2	8,6	5,3	8,8	10,3	8,1	6,6	8,3	3,4
6520,15 - 7606,83 (150-175)	a	7,1	4,7	2,4	2,3	0,9	1,4	4,8	3,8	1,0
	b	3,3	3,8	2,6	3,9	4,4	3,7	3,0	3,6	1,9
7606,84 - 8693,52 (175-200)	a	3,3	2,2	1,1	1,2	0,5	0,7	2,1	1,7	0,4
	b	1,5	1,8	1,1	2,0	2,6	1,7	1,3	1,7	0,6
8693,53 - 9780,21 (200-225)	a	1,6	1,1	0,5	0,8	0,5	0,3	0,8	0,6	0,2
	b	0,7	0,9	0,5	1,3	2,5	0,7	0,5	0,6	0,3
9780,22 - 10866,90 (225-250)	a	1,6	1,3	0,3	0,7	0,4	0,3	0,9	0,9	0,0
	b	0,8	1,0	0,4	1,2	2,1	0,7	0,6	0,8	0,2
10866,91 - 11953,59 (250-275)	a	1,0	0,8	0,2	0,4	0,2	0,2	0,6	0,6	0,0
	b	0,5	0,6	0,3	0,6	0,9	0,5	0,4	0,6	0,1
11953,60 - 13040,28 (275-300)	a	0,7	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1
	b	0,3	0,4	0,2	0,6	1,2	0,4	0,2	0,2	0,1
13040,29 - 20000,00 (300%-20000,00)	a	2,0	1,4	0,6	0,7	0,5	0,2	1,3	0,9	0,4
	b	0,9	1,1	0,7	1,3	2,4	0,7	0,8	0,9	0,6
20000,01 zł i więcej	a	0,8	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,7	0,1
20000,01 zł and more	b	0,4	0,6	0,1	0,1	0,2	0,0	0,5	0,7	0,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–2912,23 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2173,39–2912,23 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (94). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a - w tys. osób in thous. persons	a	217,7	124,0	93,7	57,5	19,4	38,1	160,2	104,6	55,6
b - w odsetkach in percent	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
O G Ó Ł E M.....	a	217,7	124,0	93,7	57,5	19,4	38,1	160,2	104,6	55,6
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4169,41 zł) W WOJEWÓDZTWIE

BY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT
OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4169,41 zł) IN VOIVODSHIP

1850,00 zł i mniej.....	a	13,8	7,7	6,1	0,2	0,0	0,2	13,6	7,7	5,9
1850,00 zł and less	b	6,3	6,2	6,5	0,4	0,1	0,5	8,5	7,4	10,6
1850,01 - 2084,71 (1850,01 zł -50%)	a	8,7	4,2	4,5	1,7	0,3	1,4	7,0	3,9	3,1
	b	4,0	3,4	4,8	3,0	1,7	3,6	4,4	3,7	5,7
2084,72 - 2793,50 (50-67)	a	33,9	14,9	19,0	10,7	3,0	7,7	23,2	11,9	11,3
	b	15,6	12,0	20,3	18,5	15,3	20,1	14,5	11,4	20,3
2793,51 - 3127,06 (67-75)	a	17,2	8,5	8,7	5,1	1,8	3,3	12,1	6,7	5,4
	b	7,9	6,8	9,3	8,9	9,2	8,8	7,6	6,4	9,8
3127,07 - 4169,41 (75-100)	a	61,1	32,6	28,5	15,5	5,0	10,5	45,6	27,6	18,0
	b	28,1	26,3	30,4	27,1	25,4	27,6	28,4	26,4	32,1
4169,42 - 5211,76 (100-125)	a	43,1	28,2	14,9	11,2	3,6	7,6	31,9	24,6	7,3
	b	19,8	22,7	15,9	19,5	18,6	20,0	19,9	23,5	13,2
5211,77 - 6254,12 (125-150)	a	19,4	13,8	5,6	5,7	2,1	3,6	13,7	11,7	2,0
	b	8,9	11,1	5,9	10,0	11,0	9,5	8,5	11,2	3,5
6254,13 - 7296,47 (150-175)	a	7,7	4,7	3,0	2,9	1,2	1,7	4,8	3,5	1,3
	b	3,6	3,8	3,2	5,0	6,1	4,5	3,0	3,4	2,3
7296,48 - 8338,82 (175-200)	a	4,1	3,0	1,1	1,2	0,5	0,7	2,9	2,5	0,4
	b	1,9	2,5	1,2	2,0	2,5	1,7	1,9	2,4	0,8
8338,83 - 9381,17 (200-225)	a	2,0	1,4	0,6	0,9	0,5	0,4	1,1	0,9	0,2
	b	0,9	1,1	0,6	1,5	2,5	1,1	0,7	0,9	0,3
9381,18 - 10423,53 (225-250)	a	1,5	1,2	0,3	0,7	0,4	0,3	0,8	0,8	0,0
	b	0,7	1,0	0,4	1,1	2,3	0,6	0,5	0,7	0,2
10423,54 - 11465,88 (250-275)	a	1,4	1,1	0,3	0,4	0,2	0,2	1,0	0,9	0,1
	b	0,6	0,9	0,3	0,7	1,1	0,6	0,6	0,8	0,2
11465,89 - 12508,23 (275-300)	a	0,7	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1
	b	0,3	0,3	0,3	0,6	1,0	0,5	0,2	0,2	0,2
12508,24 - 20000,00 (300%-20000,00)	a	2,3	1,6	0,7	0,9	0,6	0,3	1,4	1,0	0,4
	b	1,0	1,3	0,8	1,6	3,0	0,9	0,8	0,9	0,7
20000,01 zł i więcej	a	0,8	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,7	0,1
20000,01 zł and more	b	0,4	0,6	0,1	0,1	0,2	0,0	0,5	0,7	0,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2084,72 - 2793,50 zł stanowi 50-67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50-75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2084,72 - 2793,50 zł range accounts for 50-67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50-75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABLE 3 (95). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	4169,41	4476,47	3762,88	T O T A L
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6,4	7,0	5,7	8247,89	9520,87	6188,07	Managers
Specjaliści	18,1	10,9	27,4	4995,40	5649,49	4650,88	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,9	3,6	1,9	5759,75	5828,40	5584,85	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	2,3	0,5	4,7	4603,55	6108,92	4401,76	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	6,9	3,0	11,9	4364,52	4462,68	4331,69	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	4,1	2,1	6,8	4642,17	5521,64	4285,52	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,6	0,9	0,2	5765,79	5837,32	5407,47	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,3	0,8	1,9	8127,17	9111,28	7569,90	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	10,8	8,7	13,6	4284,88	5016,01	3664,78	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	4,2	5,5	2,4	5053,18	5423,12	3917,48	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	0,9	0,5	1,5	3127,04	3454,23	2994,64	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	4,1	2,0	7,0	4052,58	4697,79	3809,31	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, dziedzin społecznych, kultury i pokrewnej	1,3	0,3	2,6	3412,65	2968,21	3468,88	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,3	0,4	0,1	3771,84	3939,34	2923,93	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	6,6	5,0	8,7	3634,91	3687,37	3595,06	Clerks
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,2	1,2	3,5	3755,89	4193,27	3553,01	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,4	0,0	0,8	2923,02	3198,43	2900,82	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,0	3,4	2,8	3416,83	3317,41	3570,45	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	1,0	0,4	1,6	4313,61	5068,26	4042,83	other clerical support workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 3 (95). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
Pracownicy usług i sprzedawcy	6,1	3,9	9,1	2535,38	2831,23	2368,71	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	1,7	1,4	2,2	2525,38	2715,80	2365,64	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	3,1	1,3	5,4	2529,74	2991,98	2380,82	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,1	1,3	2319,49	2379,20	2313,79	personal care workers
pracownicy usług ochrony ...	0,7	1,1	0,2	2776,18	2827,23	2440,14	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,7	0,8	0,7	2816,69	2737,13	2932,82	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	13,8	19,7	6,1	3476,56	3590,36	2988,12	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,3	3,8	0,2	3205,68	3208,20	3128,15	building and related trades workers (excluding electricians)
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni ...	5,0	8,2	0,8	3783,52	3827,45	3163,32	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,4	0,6	0,3	3465,06	3645,33	2973,62	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy	1,8	2,6	0,8	3862,30	4056,81	2987,58	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,3	4,5	4,0	3100,58	3203,98	2950,71	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	27,8	36,9	15,4	3910,19	4092,10	3332,17	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	17,6	22,0	11,4	4062,89	4354,26	3313,21	stationary plant and machine operators
monterzy	2,0	1,6	2,6	3043,27	3152,12	2954,11	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	8,2	13,3	1,4	3798,02	3768,33	4159,57	drivers and mobile plant operators
Pracownicy wykonujący prace proste	9,7	7,1	13,3	3037,21	3162,79	2948,41	Elementary occupations of which:
w tym:							
robotnicy wykonujący prace proste w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,4	0,5	0,2	3022,57	3022,34	3023,46	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	5,1	4,1	6,7	3597,96	3584,46	3608,91	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 4 (96). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women

OGÓŁEM TOTAL										
OGÓŁEM	a	4169,41	4476,47	3762,88	4383,90	4850,25	4146,37	4092,37	4407,10	3499,78
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5549,42	6892,97	4829,22	5213,14	6098,58	4870,99	6201,84	7778,12	4715,67
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	133,1	154,0	128,3	118,9	125,7	117,5	151,5	176,5	134,7
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	5506,31	6604,95	4257,98	4431,60	5785,96	3826,62	5917,89	6761,82	4556,39
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	132,1	147,5	113,2	101,1	119,3	92,3	144,6	153,4	130,2
Policealne	a	3779,80	4189,26	3445,50	3617,42	3717,49	3595,83	3846,30	4250,40	3330,19
Post-secondary	b	90,7	93,6	91,6	82,5	76,6	86,7	94,0	96,4	95,2
Średnie zawodowe	a	3819,27	4148,02	3343,93	3990,18	4443,94	3710,92	3770,90	4098,98	3159,90
Vocational secondary	b	91,6	92,7	88,9	91,0	91,6	89,5	92,1	93,0	90,3
Średnie ogólnokształcące	a	3805,10	4233,13	3298,77	3235,73	3661,53	3036,36	3898,33	4284,73	3368,19
General secondary	b	91,3	94,6	87,7	73,8	75,5	73,2	95,3	97,2	96,2
Zasadnicze zawodowe	a	3536,32	3752,41	2978,61	2987,28	3375,60	2460,47	3597,82	3785,38	3072,25
Basic vocational	b	84,8	83,8	79,2	68,1	69,6	59,3	87,9	85,9	87,8
Gimnazjalne	a	2937,06	3092,67	2238,74	2648,00	2648,00	-	2947,99	3113,41	2238,74
Lower secondary	b	70,4	69,1	59,5	60,4	54,6	-	72,0	70,6	64,0
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3341,17	3592,38	2939,00	2693,40	3050,19	2342,96	3470,54	3676,29	3105,58
Primary and incomplete primary	b	80,1	80,3	78,1	61,4	62,9	56,5	84,8	83,4	88,7

WEDŁUG WIEKU BY AGE

24 lata i mniej	a	3031,14	3187,97	2655,64	2780,18	3148,51	2581,12	3049,05	3189,32	2668,46
and less	b	72,7	71,2	70,6	63,4	64,9	62,3	74,5	72,4	76,2
25-34	a	3833,35	4099,37	3419,39	3531,96	3967,22	3348,38	3896,28	4111,52	3451,38
	b	91,9	91,6	90,9	80,6	81,8	80,8	95,2	93,3	98,6
35-44	a	4454,18	4822,71	3955,45	4563,23	5107,47	4315,99	4422,02	4782,51	3745,01
	b	106,8	107,7	105,1	104,1	105,3	104,1	108,1	108,5	107,0
45-54	a	4372,41	4919,67	3862,47	4631,58	5140,70	4402,67	4228,29	4853,72	3371,30
	b	104,9	109,9	102,6	105,6	106,0	106,2	103,3	110,1	96,3
55-59	a	3993,49	4216,76	3745,73	4411,06	4805,58	4205,84	3723,46	4014,71	3194,60
	b	95,8	94,2	99,5	100,6	99,1	101,4	91,0	91,1	91,3
60-64	a	4428,92	4457,42	4361,37	4486,25	4701,39	4176,69	4398,12	4356,23	4533,79
	b	106,2	99,6	115,9	102,3	96,9	100,7	107,5	98,8	129,5
65 lat i więcej	a	4063,78	4063,78	-	5481,44	5481,44	-	3436,04	3436,04	-
and more	b	97,5	90,8	-	125,0	113,0	-	84,0	78,0	-

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (96). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	a – w zł in zł	b – ogółem = 100 total = 100		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
Do 1,9 roku ..... Up to	a	2985,44	3071,90	2813,79	2907,08	3301,04	2751,21	2996,94	3058,69	2837,36
	b	71,6	68,6	74,8	66,3	68,1	66,4	73,2	69,4	81,1
2,0 – 4,9.....	a	3445,89	3685,92	3050,11	3360,18	3843,28	3106,40	3462,58	3670,32	3027,89
	b	82,6	82,3	81,1	76,6	79,2	74,9	84,6	83,3	86,5
5,0 – 9,9.....	a	3915,96	4234,91	3550,95	3652,51	4098,46	3436,39	3966,10	4249,70	3585,35
	b	93,9	94,6	94,4	83,3	84,5	82,9	96,9	96,4	102,4
10,0 – 14,9.....	a	4296,03	4673,10	3727,39	4265,74	4749,70	4050,55	4301,69	4666,39	3605,82
	b	103,0	104,4	99,1	97,3	97,9	97,7	105,1	105,9	103,0
15,0 – 19,9.....	a	4632,68	4974,44	3997,62	4812,68	5401,82	4477,24	4582,23	4914,96	3679,58
	b	111,1	111,1	106,2	109,8	111,4	108,0	112,0	111,5	105,1
20 lat i więcej ..... and more	a	4419,00	4783,97	4048,57	4608,61	5022,15	4393,21	4270,26	4682,43	3567,93
	b	106,0	106,9	107,6	105,1	103,5	106,0	104,3	106,2	101,9

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (97). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)
PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł										
	a – ogółem total	b – mężczyźni men	c – kobiety women	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmiej eight
OGÓŁEM TOTAL	a	2060,00	2538,44	2973,37	3407,88	3752,19	4104,67	4494,25	5094,16	6144,96	
	b	2100,00	2702,00	3215,36	3678,52	4030,12	4354,18	4778,20	5379,00	6591,27	
	c	2028,80	2400,20	2739,71	3094,51	3461,42	3736,83	4110,86	4582,30	5583,33	
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ..... Managers	a	3246,18	4147,58	4929,00	5539,94	6270,09	7092,84	8459,00	10923,33	16071,38	
	b	3424,00	4474,43	5292,46	6120,00	7093,89	8404,13	10500,00	12201,35	18740,00	
	c	2800,96	3895,68	4353,33	4932,50	5453,00	5999,45	6701,34	7721,90	10127,40	
Specjaliści ..... Professionals	a	2788,80	3300,00	3650,00	4037,50	4437,64	4865,43	5299,00	6158,49	7562,22	
	b	2865,00	3496,72	4120,93	4515,10	4980,12	5508,33	6241,67	7349,01	9500,00	
	c	2764,75	3200,00	3567,56	3862,34	4198,32	4594,42	5022,04	5517,95	6769,76	

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 5 (97). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
 DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiątej ninth
a – ogółem total										
b – mężczyźni men										
c – kobiety women										
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	a	2348,53	2791,87	3128,84	3496,79	3847,38	4298,96	4921,00	5867,49	6663,75
	b	2492,80	3239,04	3720,40	4299,92	4805,64	5553,11	5986,18	6596,52	7421,79
	c	2292,89	2651,44	2921,25	3148,11	3405,01	3694,52	3988,88	4462,40	5510,94
Pracownicy biurowi ..... Clerks	a	2088,63	2447,95	2734,42	3086,45	3439,25	3754,81	4080,81	4400,00	5355,34
	b	2060,00	2371,49	2744,65	3190,00	3518,66	3821,86	4084,89	4338,19	5355,34
	c	2136,20	2490,00	2734,15	3029,27	3346,97	3700,00	4080,81	4449,19	5367,04
Pracownicy usług i sprzedawcy. Service and sales workers	a	1850,00	1850,00	1925,00	2111,04	2273,33	2454,54	2674,02	2973,37	3492,75
	b	1850,00	1850,00	2050,00	2240,84	2469,60	2682,00	3000,00	3348,00	4396,63
	c	1850,00	1850,00	1878,78	2060,66	2203,70	2350,17	2521,62	2791,67	3120,43
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy ..... Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	1850,00	1850,00	1850,00	2000,00	2500,00	2689,75	2995,79	3367,67	3772,89
	b	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	2000,00	3390,80	4513,22
	c	2250,52	2494,70	2599,26	2676,84	2821,44	2923,26	3198,74	3348,18	3628,38
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy ..... Craft and related trades workers	a	1850,00	2116,00	2599,24	2952,47	3298,78	3675,30	4063,12	4507,20	5280,15
	b	1850,00	2116,00	2695,00	3071,33	3439,08	3843,75	4200,21	4705,01	5446,19
	c	1850,00	2123,21	2392,98	2638,84	2851,03	3102,03	3401,39	3775,72	4147,60
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń ..... Plant and machine operators and assemblers	a	2458,82	2965,62	3408,27	3700,70	3934,43	4165,65	4409,98	4728,11	5251,32
	b	2600,00	3187,42	3644,05	3916,46	4120,99	4366,06	4614,28	4899,52	5393,77
	c	2235,99	2548,38	2889,00	3130,09	3433,25	3610,97	3736,83	4001,26	4389,62
Pracownicy wykonujący prace proste ..... Elementary occupations	a	1867,93	2115,32	2342,25	2525,03	2815,12	3193,47	3622,45	4003,77	4203,31
	b	1850,00	2200,00	2500,00	2685,58	2993,49	3213,88	3678,52	4059,73	4455,79
	c	1878,75	2084,01	2271,15	2434,60	2685,52	3162,40	3611,95	3902,99	4133,75

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (98). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	229094	214766	215734	216860	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	205880	196405	197963	199818	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	130694	131415	134547	138480	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	43351	33482	32081	30347	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	31835	31508	31336	30991	family pensions
Rolnicy indywidualni	23214	18361	17771	17042	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (99). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO^a**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	3877,9	4557,0	4665,3	4841,9	Benefits in mln zł

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH   PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

Razem   Total

Świadczenia w mln zł	3575,9	4266,2	4384,0	4567,9	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1447,41	1810,13	1845,46	1905,03	Average monthly retirement pay and pension in zł

Emerytury   Retirement pay

Świadczenia w mln zł	2450,0	3022,0	3146,9	3331,9	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł ...	1562,17	1916,33	1949,10	2005,06	Average monthly retirement pay in zł

Renty z tytułu niezdolności do pracy   Pensions resulting from an inability to work

Świadczenia w mln zł	620,7	618,5	600,5	591,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1193,17	1539,38	1559,79	1625,05	Average monthly pension in zł

Renty rodzinne   Family pensions

Świadczenia w mln zł	505,2	625,7	636,6	644,2	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1322,48	1654,89	1692,93	1732,20	Average monthly pension in zł

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a   FARMERS^a

Świadczenia w mln zł	302,0	290,8	281,3	274,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1084,18	1319,74	1319,19	1339,93	Average monthly retirement pay and pension in zł

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 158.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 158.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, jest reprezentacyjne **badanie budżetów gospodarstw domowych**.

Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the equipment of households with durable goods, is a **representative household budgets survey**.

In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person household** is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person household** is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budgets survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data obtained from the household budget survey were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) osoby **pracujące**:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa zlecenie, umowa ustna itd.),
  - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
  - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolnej;
- 2) osoby **pobierające emeryturę lub rentę**, których głównym źródłem jest emerytura lub renta;
- 3) osoby **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł** innych niż emerytura i renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłki rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału u 2016 r., renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
- 4) **osoby pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do grupy tej nie zalicza się dzieci w wieku 15–18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” (od II kwartału 2016 r.).

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

1) **employed persons** include:

- a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
  - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
  - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;
- 2) persons **receiving retirement pension and other pension** for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
- 3) persons **maintained from non-earned sources** other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are social security allowances or other social benefits (i.a. family allowance, supplements to family allowance , nursing allowances and benefits. child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension. permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships. unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets. extended loans and credits);
- 4) **dependents** (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children ages 15--18 receiving child -raising benefit "Family 500+" (since the second quarter of 2016).

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych - z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej - uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę - który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenia i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);

- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty dla osób prywatnych, niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z odpowiednią, przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

- 4) income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real-estate (net income i.e. revenues minus investment and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);
- 5) income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay and pensions, social security benefits and other social benefits;
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts, boarding costs of youth and students studying away from home, private alimony, some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in the household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “miscellaneous goods and services”.

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 - każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 - każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2016 r. było to 770 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 2080 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. odpowiednio: 799 zł oraz 2157 zł.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 - to any other person at that age and weight 0,5 - to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households in Poland estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was 734 zł for 1-person households and 1982 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2016 the threshold was 770 zł for 1-person households and 2080 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 799 zł and 2157 zł, respectively.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 930, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2015 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2016 r. było to 550 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1486 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. odpowiednio: 582 zł oraz 1571 zł.

8. Dane opracowane na podstawie wyników reprezentacyjnego badania budżetów gospodarstw domowych mogą różnić się od wielkości „makro” prezentowanych w dziale „Rachunki regionalne”.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2016 item 930, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. From 2010 to the third quarter of 2012 the line remained at the level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 these sums amounted to 542 zł for 1-person households and 456 zł per 1 person for multi-person households. Since the fourth quarter of 2015, the line of 634 zł and 514 zł, respectively, has applied.

Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was 545 zł for 1-person households and 1472 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2016 the threshold was 550 zł for 1-person households and 1486 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 582 zł and 1571 zł, respectively.

8. Data compiled on the basis of the results of the sample survey of household budgets can differ from the „macro” data presented in the chapter „Regional accounts”.

TABL. 1 (100). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	963	1005	999	993	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w tym:	2,86	2,73	2,60	2,57	Average number of persons in a household of which:
pracujących	1,09	1,08	1,04	1,03	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,81	0,80	0,94	1,10	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,65	0,66	0,67	0,68	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	0,88	0,77	0,56	0,38	dependents

TABL. 2 (101). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 2015 2016 2017				SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	1162,77	1419,58	1498,52	1591,21	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1116,44	1354,22	1453,27	1555,38	of which disposable income
z pracy najemnej	633,30	775,11	834,09	853,73	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie..	8,60	43,97 ^a	28,53 ^b	34,55 ^c	from private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	118,98	95,42 ^d	86,11	142,64 ^e	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych ...	293,38	362,31	386,55	385,97	benefit from social insurance
z pozostałych świadczeń społecznych	48,63	66,82 ^f	102,42 ^g	119,60 ^h	from other social benefits
pozostałe dochody	57,83	72,21 ⁱ	54,99 ^k	51,26 ^l	other income
w tym dary	49,25	63,50 ^m	52,45 ⁿ	45,15	including gift

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 64,30%, b – 10,66%, c – 39,76%, d – 15,20%, e – 10,89%, f – 11,70%, g – 12,07%, h – 12,01%, i – 12,83%, k – 12,38%, l – 11,57%, m – 11,44%, n – 11,95%.

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n Relative error of estimate exceeds 10% and equals: a – 64,30%, b – 10,66%, c – 39,76%, d – 15,20%, e – 10,89%, f – 11,70%, g – 12,07%, h – 12,01%, i – 12,83%, k – 12,38%, l – 11,57%, m – 11,44%, n – 11,95%.

TABL. 3 (102). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 2015 2016 2017				SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem ^a	981,82	1118,30	1161,65	1131,36	Total expenditures ^a
towary i usługi konsumpcyjne ^b	935,50	1052,94	1116,40	1095,53	consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	247,71	272,12	288,33	296,33	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe ..	33,94	29,93	34,30	32,74	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	54,19	59,11	57,71	49,35	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	199,57	218,74	241,12	231,24	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	47,84	52,44 ^c	55,68	60,74	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	43,61	60,15	56,94	57,02	health
w tym artykuły farmaceutyczne	27,17	33,74	33,21	32,77	of which pharmaceutical products
transport	73,41	82,15	106,85 ^d	90,05 ^e	transport
łączność ^f	43,44	57,83	58,31	55,02	communication ^f
rekreacja i kultura ^g	82,14	77,83	73,39	75,43	recreation and culture ^g
edukacja ^h	10,70	7,81 ⁱ	11,86 ^k	12,07 ^l	education ^h
restauracje i hotele	23,24	46,58 ^m	46,91 ⁿ	49,79	restaurants and hotels
pozostałe wydatki na towary i usługi ^a	60,31	69,93 ^o	69,83	70,88	miscellaneous goods and services ^a
w tym higiena osobista	31,23	34,38	33,99	33,57	of which personal care
pozostałe wydatki	46,33	65,36 ^p	45,25 ^r	35,83 ^s	other expenditures
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	38,71	56,02 ^t	37,68 ^u	25,28 ^w	including gifts transferred to other households

a Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b Łącznie z kieszonkowym niewzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c, d, e Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: c – 10,72%, d – 19,89%, e – 12,12%. f Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. g Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. h Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. i–w Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: i – 11,99%, k – 12,77%, l – 13,36%, m – 14,67%, n – 18,21%, o – 10,42%, p – 17,74%, r – 10,07%, s – 11,69%, t – 20,68%, u – 12,30%, w – 15,47%.

a Since 2013, including expenditures on life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c, d Relative error of estimate exceeds 10% and equals: c – 10,72%, d – 19,89%, e – 12,12%. f From 2013 including expenditures on Internet services. g Since 2013 excluding expenditures for Internet services. h Including pre-school education. i–w Relative error of estimate exceeds 10% and equals: i – 11,99%, k – 12,77%, l – 13,36%, m – 14,67%, n – 18,21%, o – 10,42%, p – 17,74%, r – 10,07%, s – 11,69%, t – 20,68%, u – 12,30%, w – 15,47%.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	6,78	5,64	5,48	5,19	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,46	3,30	3,11	2,88	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,96	5,61	5,83	5,69	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,58	2,23	2,26	2,26	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,48	0,34	0,30	0,27	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,77	3,24	3,02	2,74	Milk ^f in l
Jogurty w kg	0,58	0,56	0,58	0,57	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	0,98	0,87	0,87	0,90	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	11,81	11,08	11,06	9,81	Eggs in pieces
Oleje i tłuszcze w kg	1,47	1,24	1,20	1,18	Oils and fats in kg
w tym masło	0,26	0,24	0,27	0,24	of which butter
Owoce ^h w kg	3,40	4,00	3,83	3,79	Fruit ^h in kg
Warzywa w kg	10,29	8,78	8,37	8,02	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,97	3,58	3,14	2,96	of which potatoes
Cukier w kg	1,25	1,02	0,90	0,81	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,30	0,26	0,26	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne lub źródlane w l	3,80	4,77	5,47	4,96	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	x	0,85	1,15	1,08	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Od 2013 r. bez przetworów podrobowych; łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Since 2013 excluding offal preparations; including ready-to-serve-food; since 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (104). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	99,0	98,5	98,2	98,4	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	38,2	13,4	15,5	11,4	Freezer
Automat pralniczy	90,2	96,7	97,4	97,2	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	19,1	31,1	34,3	34,7	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	61,9	64,8	66,3	66,0	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	13,3	16,7	15,6	Electric cooker with ceramic hob, induction
Samochód osobowy	61,0	63,7	65,4	63,6	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	71,7	70,2	65,5	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	99,6	98,3	97,7	95,8	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	78,2	79,8	76,0	71,1	Satellite or cable television equipment
Telefon komórkowy	89,2	96,3	96,8	96,9	Mobile phone
w tym smartfon	x	42,0	54,5	56,3	of which smartphone
Zestaw kina domowego	19,8	16,8	12,4	12,5	Home theatre system
Odtwarzacz DVD	50,3	39,0	26,8	20,5	DVD player
Aparat fotograficzny cyfrowy	47,9	47,4	42,7	33,5	Digital camera
Komputer osobisty	65,7	75,3	76,4	74,9	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	59,9	74,1	75,1	74,1	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	37,6	67,8	59,7	43,7	of which broadband access
Drukarka	36,6	31,7	30,0	23,6	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	21,3	21,1	17,4	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 6 (105). **SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2017 R.**
SUBJECTIVE ASSESSMENT OF FINANCIAL SITUATION OF HOUSEHOLDS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Gospodarstwa domowe, oceniające swoją sytuację materialną jako: Households which view their financial situation as:				
	bardzo dobrą very good	raczej dobrą rather good	przeciętną average	raczej złą rather bad	złą bad
	w % danej grupy		in % of a given group		
Gospodarstwa domowe objęte badaniem Households included in the survey	14,9	24,4	48,5	9,5	2,7
Gospodarstwa pracowników	16,0	26,2	49,8	6,6	1,4
Households of employees					
na stanowiskach robotniczych.....	11,5	26,1	52,6	7,9	1,9
in manual labour positions					
na stanowiskach nierobotniczych.....	25,2	26,3	44,3	3,8	0,4
in non-manual labour positions					
Gospodarstwa rolników	34,2	5,0	60,8	–	–
Households of farmers					
Gospodarstwa pracujących na własny rachunek	32,1	44,3	20,7	1,2	1,7
Households of the self-employed					
Gospodarstwa emerytów i rencistów.....	9,8	20,3	53,6	13,0	3,3
Households of retirees and pensioners					
emerytów	10,4	23,1	52,9	12,3	1,3
of retirees					
rencistów	6,3	5,9	57,6	16,8	13,4
of pensioners					

TABL. 7 (106). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in house- holds – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	15,9	13,5	9,0	12,8	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	4,8	11,4	8,8	9,4	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	3,9	4,8	2,2	3,1	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172.

a See general notes, item 7 on page 172.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Uwagi ogólne

General notes

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodach doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. - gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominate kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installation concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply network** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003— gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage - sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348) z późniejszymi zmianami.

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas** from gas supply including consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line - with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348) with later amendments.

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing coops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on **municipal waste** concern the waste produced in households, and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of their character or composition is similar to the waste produced in households.

Information on communal wastes is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of wastes (Journal of Laws No. 112, item 1206).

8. Data on **liquid waste** concern waste which comes from households (dwellings), public buildings

prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych - według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009

and buildings of units running a business - in case they are not discharged by sewage system.

9. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation and isolation.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

3. The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 - the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited

przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 - wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez

dwelling as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.

The **usable floor space** of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

4. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.

5. Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.

6. Information regarding **dwellings, usable floor space of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;
- **municipal (gmina)** construction concerns dwellings realized in full from the gmina budget

- spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
  - **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
  - **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez товариства budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego).
7. Dane o **ludności**, przyjęte również za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę, obejmują:
- 1) na podstawie spisów powszechnych - ludność faktycznie zamieszkałą, nie obejmują natomiast ludności:
    - zamieszkałej w gospodarstwach zbiorowych, np. w hotelach pracowniczych, domach studenckich, internatach, domach opieki społecznej,
    - zamieszkałej w pomieszczeniach nieprzeznaczonych na cele mieszkalne;
  - 2) na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych - od 2002 r. ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.
    - (primarily with a public assistance or intervention character);
    - **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
    - **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund).
7. Data regarding the **population**, which also constitute the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room, include:
- 1) on the basis of the national censuses - population in actual fact inhabiting, however do not include the population:
    - living in group institutional households e.g., in employee hostels, student dormitories, boarding schools, social welfare homes,
    - living in premises not designed for residential purposes;
  - 2) based on balances of net dwelling stocks - since 2002 the total number of population as of 31 XII.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (107). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**

Stan w dniu 31 XII

WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Network in km
Wodociągowa	6459,8	6962,5	6916,4	6987,6	Water supply
miasta	1909,2	2322,1	2268,4	2291,0	urban areas
wieś	4550,6	4640,4	4648,0	4696,6	rural areas
Kanalizacyjna ^a	2709,0	4181,4	4371,1	4412,3	Sewage ^a
miasta	1573,0	2065,8	2173,4	2201,5	urban areas
wieś	1136,0	2115,6	2197,7	2210,8	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	122259	132082	134664	136834	Water supply system
miasta	51369	58728	59624	60657	urban areas
wieś	70890	73354	75040	76177	rural areas
Kanalizacyjne	56681	74691	78259	80785	Sewage system
miasta	39858	47340	48131	49575	urban areas
wieś	16823	27351	30128	31210	rural areas
Zdroje uliczne	177	148	131	134	Street outlets
Miasta	37	36	36	38	Urban areas
Wieś	140	112	95	96	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	30,7	30,1	29,6	29,1	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	21,3	20,7	20,4	20,2	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	32,7	31,3	30,8	30,6	per capita in m ³
Wieś w hm ³	9,5	9,4	9,3	8,9	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³ ..	34,9	30,9	32,1	33,1	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	34,5	30,7	32,0	33,0	Of which treated
a Łącznie z kolektorami.					
a Including collectors.					

TABL. 2 (108). ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys....	359,2	362,1	373,9	381,6	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	241,5	242,7	257,0	262,8	Urban areas
Wieś	117,7	119,4	116,8	118,8	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	749,9	676,0	742,8	744,6	In GWh
miasta	468,0	429,9	464,7	463,5	urban areas
wieś	281,9	246,2	278,0	281,1	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	733,1	648,8	703,2	702,6	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1938,0	1771,1	1807,9	1763,7	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2395,0	2061,5	2379,7	2365,9	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

S o u r c e: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (109). SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Stan w dniu 31 XII

GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	3573,8	4098,0	4299,6	4297,3	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	834,9	1050,1	1079,8	1054,8	of which transmission
miasta	92,5	108,8	112,3	112,3	urban areas
wieś	742,4	941,3	967,5	942,5	rural areas
Miasta	1662,5	2005,6	2170,3	2185,9	Urban areas
Wieś	1911,4	2092,4	2129,3	2111,4	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	49498	56423	66207	67680	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	38657	45875	54589	55682	Urban areas
Wieś	10841	10548	11618	11998	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	191,4	192,9	193,9	195,8	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	178,6	180,6	181,1	182,6	Urban areas
Wieś	12,8	12,3	12,8	13,2	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W GWh	.	1195,9	1304,6	1372,6	In GWh
miasta	.	1060,0	1151,8	1204,7	urban areas
wieś	.	135,8	152,7	167,9	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	.	1173,0	1282,2	1350,2	Per capita in kWh
miasta	.	1600,0	1742,9	1826,2	urban areas
wieś	.	380,5	428,3	470,4	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a Including consumers using collective gas-meter. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4 (110). OGRZEWNICTWO

Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	434,4	506,8	489,5	500,3	468,7	31,6	Heating network in km
w tym przesyłowa	320,2	368,6	358,8	360,0	349,3	10,7	of which transmission
Kotłownie	675	1060	1035	1013	858	155	Boiler rooms
Sprzedaż ^a energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	3719,4	3257,1	3674,5	3853,0	3781,9	71,2	Sale ^a of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	36365	50783	52860	54547	52803	1744	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	26617	27774	28522	28950	28723	227	of which residential buildings

a Od 2014 r. zmieniono zakres podmiotowy badania.

a Since 2014 subject scope of the survey was changed.

TABL. 5 (111). LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ

USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. - korzystająca ^a z:					Population in thous. - using ^a :
wodociągu	914,7	961,0	961,1	961,6	water supply system
miasta	622,1	642,3	641,6	641,1	urban areas
wieś	292,6	318,7	319,5	320,5	rural areas
kanalizacji	647,6	739,9	747,4	750,0	sewage system
miasta	567,8	600,4	601,6	601,5	urban areas
wieś	79,8	139,6	145,8	148,5	rural areas
gazu	537,8	528,0	528,4	536,9	gas supply system
miasta	493,7	486,8	486,0	493,3	urban areas
wieś	44,1	41,1	42,4	43,7	rural areas
Ludność w - % ogółu ludności ^b - korzystająca ^a z:					Population - in % of total population ^b - using ^a
wodociągu	89,4	94,4	94,5	94,6	water supply system
miasta	95,7	97,1	97,1	97,2	urban areas
wieś	78,4	89,3	89,5	89,7	rural areas
kanalizacji	63,3	72,7	73,5	73,8	sewage system
miasta	87,4	90,8	91,1	91,2	urban areas
wieś	21,4	39,1	40,8	41,6	rural areas
gazu	52,6	51,9	51,9	52,8	gas supply system
miasta	76,0	73,6	73,6	74,8	urban areas
wieś	11,8	11,5	11,9	12,2	rural areas

a Ludność korzystająca — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów. b Dane za lata 2015-2017 są podawane według zmienionej metody i nie są w pełni porównywalne z danymi za 2010 r.

a Population connected to — estimated data, the total population — based on balances. b Data for 2015-2017 are given according to changed method and are not fully comparable with data for 2010.

TABL. 6 (112). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw do- mowych of which from house- holds	
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w t	297114,6	334313,4	352318,0	366257,2	288819,4	Municipal waste collected ^b (during the year) in t
zmieszane	277402,6	271563,6	276524,5	284256,7	218671,2	mixed
miasta	210616,9	190984,9	193308,3	202129,4	150649,9	urban areas
wieś	66785,8	80578,7	83216,3	82127,3	68021,4	rural areas
zebrane selektywnie	19712,0	62749,8	75793,5	82000,6	70148,2	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	4648,9	9601,4	5908,6	10568,6	5581,7	paper and cardboard
szkło	4007,0	10550,2	11024,6	9551,6	9003,3	glass
tworzywa sztuczne	2889,1	11224,3	12373,8	12373,5	11023,9	plastic
metale	347,4	850,1	789,5	597,3	456,3	metals
wielkogabarytowe	3416,6	10568,8	14022,7	17194,7	16193,2	largesize
biodegradowalne	3124,7	18343,2	28118,4	28289,3	25137,0	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 180. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 7 on page 180. b Estimated data.

TABL. 7 (113). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³ ...	1419,7	1197,5	1182,9	1135,7	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	344,1	273,0	249,2	236,5	urban areas
wieś	1075,6	924,5	933,6	899,2	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	1049,9	913,1	892,8	920,7	of which from households
miasta	253,1	199,1	181,1	174,7	urban areas
wieś	796,8	714,0	711,8	746,1	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	58,3	50,0	48,9	48,6	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	2,0	4,6	5,3	5,7	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne ust. 8 na str. 180. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a See general notes to item 8 on page 180. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (114). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in opera- tion (as of 31 XII):
liczba	21	13	12	11	4	7	number
powierzchnia w ha	87,2	83,7	81,1	80,3	41,3	39,0	area in ha
Zreklamowana powierzchnia kon- trolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha:							Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha:
czynnych	1,9	1,0	3,7	–	–	–	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	–	1,5	–	1,4	–	1,4	exploitation completed

TABL. 9 (115). **TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE URBAN AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2015		2016		2017		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha.....	1965,6	1349,9	2541,3	1910,0	2592,7	1938,1	2600,3	1944,7	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,1	2,1	0,2	2,2	0,2	2,2	0,2	2,2	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	19,2	20,8	25,0	28,9	25,5	29,3	25,6	19,5	per capita ^b in m ²
Tereny zielone miejskiej ogólnodostępnej:									Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	868,5	485,2	1403,2	1018,8	1403,2	1018,8	1409,7	1025,3	strolling-recreational parks
zielenice	512,2	328,4	532,2	329,4	536,4	332,6	537,4	332,6	lawns
Tereny zielone osiedlowej	584,9	536,3	605,9	561,8	653,2	586,7	653,2	586,7	Estate green belts

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.
a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 10 (116). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	350,6	365,7	369,1	372,9	262,4	110,5	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys. ...	1389,0	1452,6	1466,0	1480,8	991,0	489,3	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	25349,1	26808,1	27113,2	27450,7	17613,5	9837,2	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu	3,96	3,97	3,97	3,97	3,78	4,43	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	72,3	73,3	73,5	73,6	67,1	89,0	per dwelling
na 1 osobę	24,8	26,3	26,7	27,0	26,7	27,5	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie	2,92	2,78	2,76	2,73	2,51	3,23	per dwelling
1 izbę	0,74	0,70	0,69	0,69	0,67	0,73	per room

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 12 na str. 28.
a Based on balances. b See general notes to the Yearbook, item 12 on page 28.

TABL. 11 (117). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
OGÓŁEM	2010	98,2	95,5	92,8	56,2	79,9
TOTAL	2015	98,3	95,8	93,1	55,1	81,0
	2016	98,4	95,9	93,2	55,2	81,5
	2017	98,4	95,9	93,3	56,1	81,7
Miasta	2010	99,5	97,4	95,3	76,3	84,5
Urban areas	2015	99,5	97,6	95,5	73,9	85,6
	2016	99,5	97,7	95,6	73,9	86,1
	2017	99,5	97,7	95,7	75,0	86,2
Wieś	2010	95,4	91,3	87,3	12,3	69,8
Rural areas	2015	95,5	91,5	87,5	10,7	70,2
	2016	95,6	91,6	87,7	10,8	70,5
	2017	95,6	91,7	87,8	11,2	70,8

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 12 (118). DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.

HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out to user to					inni others
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownic- twą spo- łecznego public building society	
a - liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b - kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c - przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	105340	48503	25964	21831	3554	1804	3684
TOTAL	b	21400,2	10272,1	5133,1	4139,8	575,7	438,2	841,3
	c	203	212	198	190	162	243	228
Miasta	a	94736	44255	23982	19588	2108	1804	2999
Urban areas	b	19259,3	9451,3	4679,6	3659,8	353,7	438,2	676,7
	c	203	214	195	187	168	243	226
Wieś	a	10604	4248	1982	2243	1446	–	685
Rural areas	b	2140,9	820,9	453,4	480,0	222,0	–	164,6
	c	202	193	229	214	154	–	240

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	46,0	24,6	20,7	3,4	1,7	3,5
TOTAL	b	100,0	48,0	24,0	19,3	2,7	2,0	3,9
Miasta	a	100,0	46,7	25,3	20,7	2,2	1,9	3,2
Urban areas	b	100,0	49,1	24,3	19,0	1,8	2,3	3,5
Wieś	a	100,0	40,1	18,7	21,2	13,6	–	6,5
Rural areas	b	100,0	38,3	21,2	22,4	10,4	–	7,7

TABL. 13 (119). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction		Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
	ogółem total	w tym osób fizycznych of which of natural persons	wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
	w ha in ha					
OGÓŁEM 2010	56,2	47,9	248,8	142,6	2184,6	883,8
TOTAL 2015	54,8	50,5	222,7	131,3	1713,6	887,2
2016	74,5	51,4	208,8	124,7	1663,8	848,4
2017	59,5	57,1	210,0	123,1	1618,8	812,9
Miasta 2010	31,8	25,0	236,0	134,5	1293,0	473,1
Urban areas 2015	29,6	26,3	209,7	123,2	934,8	431,9
2016	56,9	34,6	195,0	116,0	899,8	404,4
2017	38,2	36,4	196,4	114,4	880,5	388,4
Wieś 2010	24,4	22,9	12,8	8,1	891,6	410,7
Rural areas 2015	25,2	24,2	13,0	8,1	778,8	455,3
2016	17,6	16,8	13,8	8,7	764,0	444,0
2017	21,3	20,7	13,6	8,7	738,3	424,5

TABL. 14 (120). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4152	4000	4172	4643	TOTAL
Indywidualne	1922	1711	1939	2292	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1876	2131	1822	2208	For sale or rent
Spółdzielcze	36	123	366	142	Cooperatives
Komunalne (gminne)	115	–	26	1	Municipal (gminas)
Zakładowe	43	35	19	–	Company
Spoleczne czynszowe	160	–	–	–	Public building society

TABL. 15 (121). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	3313	3233	3583	4000	Dwellings
miasta	2099	2120	2516	2959	urban areas
wieś	1214	1113	1067	1041	rural areas
Indywidualne	1982	1824	1791	1868	Private
miasta	879	792	782	871	urban areas
wieś	1103	1032	1009	997	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	931	1174	1592	1969	For sale or rent
Spółdzielcze	73	131	106	105	Cooperative
Komunalne (gminne)	170	11	92	39	Municipal (gmina)
Zakładowe	37	93	2	19	Company
Spoleczne czynszowe	120	–	–	–	Public building society
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	559	641	708	808	Dwellings per 1000 marriages contracted
miasta	544	648	761	920	Urban areas
wieś	588	629	609	599	Rural areas
Izby	14174	13691	14211	15718	Rooms
miasta	7916	7789	8662	10268	urban areas
wieś	6258	5902	5549	5450	rural areas
Indywidualne	10284	9500	9070	9484	Private
miasta	4337	3961	3768	4246	urban areas
wieś	5947	5539	5302	5238	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2792	3538	4681	5817	For sale or rent
Spółdzielcze	306	353	278	270	Cooperative
Komunalne (gminne).....	320	17	174	94	Municipal (gmina)
Zakładowe	124	283	8	53	Company
Spoleczne czynszowe	348	–	–	–	Public building society

TABL. 15 (121). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
 DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	332139	308325	324633	358374	Usable floor area of dwellings in m²
miasta	181239	170293	190292	227007	urban areas
wieś	150900	138032	134341	131367	rural areas
Indywidualne	251023	228766	220576	235900	Private
miasta	107168	96828	91884	108440	urban areas
wieś	143855	131938	128692	127460	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem..	60810	67409	94494	114850	For sale or rent
Spółdzielcze	6031	6409	4916	5169	Cooperative
Komunalne (gminne)	6013	321	4234	1530	Municipal (gmina)
Zakładowe	2367	5420	413	925	Company
Spoleczne czynszowe	5895	-	-	-	Public building society
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	100,3	95,4	90,6	89,6	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	86,3	80,3	75,6	76,7	urban areas
wieś	124,3	124,0	125,9	126,2	rural areas
Indywidualne	126,7	125,4	123,2	126,3	Private
miasta	121,9	122,3	117,5	124,5	urban areas
wieś	130,4	127,8	127,5	127,8	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem..	65,3	57,4	59,4	58,3	For sale or rent
Spółdzielcze	82,6	48,9	46,4	49,2	Cooperative
Komunalne (gminne)	35,4	29,2	46,0	39,2	Municipal (gmina)
Zakładowe	64,0	58,3	206,5	48,7	Company
Spoleczne czynszowe	49,1	-	-	-	Public building society

 TABL. 16 (122). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
 DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings				W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
			razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with speci- fied number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with speci- fied number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM	2010	3313	1982	1,6	4,0	8,5	86,0	1331	7,5	28,3	42,4	21,8
TOTAL	2015	3233	1824	0,5	2,7	6,4	90,4	1409	1,6	31,7	44,8	21,9
	2016	3583	1791	0,4	3,7	8,9	87,0	1792	2,1	37,8	39,3	20,8
	2017	4000	1868	0,3	3,8	8,8	87,1	2132	2,7	35,0	37,6	24,7
Miasta	2010	2099	879	2,7	6,5	11,8	79,0	1220	6,6	28,6	44,0	20,8
Urban areas	2015	2120	792	1,0	5,6	9,6	83,8	1328	1,7	33,4	46,9	18,1
	2016	2516	782	0,6	5,3	13,8	80,3	1734	2,0	38,7	40,3	19,0
	2017	2959	871	0,7	6,3	11,9	81,1	2088	2,7	35,7	38,3	23,3
Wieś	2010	1214	1103	0,6	2,0	5,8	91,6	111	18,0	25,2	24,3	32,4
Rural areas	2015	1113	1032	0,1	0,6	3,9	95,4	81	1,2	3,7	9,9	85,2
	2016	1067	1009	0,3	2,5	5,0	92,2	58	5,2	10,3	8,6	75,9
	2017	1041	997	-	1,5	6,1	92,4	44	-	2,3	6,8	90,9

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8 letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z prze-kształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
  - podstawowe,
  - gimnazja,
  - ponadgimnazjalne;
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data included:

- 1) pre-primary education;
- 2) schools for children, youth and adults;
  - primary schools,
  - lower secondary schools,
  - upper secondary schools;
- 3) post-secondary schools;
- 4) high education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja** (bez szkół specjalnych);
- 3) **szkoły ponadgimnazjalne**:
  - a) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy,
  - b) 3-letnie branżowe szkoły I stopnia (do roku szkolnego 2016/17 2- 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe),
  - c) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
  - d) 4-letnie technika,
  - e) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne,
  - f) funkcjonujące do roku szkolnego 2013/14 3-letnie licea profilowane oraz 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

3. Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools, or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Ministry of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) **primary schools**, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) **lower secondary schools**, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 3) **upper secondary schools**:
  - a) 3-year special job-training schools,
  - b) 3-year stage I sectoral vocational schools (until the 2016/17 school year 2- 3-year basic vocational school students),
  - c) 3-year general secondary schools including sports schools and athletic schools (excluding special schools),
  - d) 4-year technical secondary schools,
  - e) general art schools leading to professional certification (excluding special schools). excluding schools providing art education only,
  - f) operating until the 2013/14 school years – 3-year specialised secondary schools as well as 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06;
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku szkolnego 2015/16 prezentowano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studium w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

8. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) szkoły ponadgimnazjalne:
  - a) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych,
  - b) funkcjonujące do roku szkolnego:
    - 2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
    - 2014/15 – 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
    - 2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej oraz 4-letnie technika dla dorosłych.

6. Post-secondary schools educating in day, evening, weekend – form include:

- 1) post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year) – since the 2005/06 school year;
- 3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of bachelor.

7. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes.

Data regarding tertiary education:

- 1) until 2015/16 academic year include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates received the title of licentiate;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic 8. **Schools for adults** educating in full-time, in weekend and in distance form – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) upper secondary schools:
  - a) 3-year general secondary schools for adults,
  - b) operating until the school years:
    - 2013/14 – 2-year supplementary secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools.
    - 2014/15 – 2-3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults.
    - 2015/16 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults following basic vocational schools as well as 4-year technical secondary schools for adults.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej.

Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2011/12 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej; łącznie z zakładami leczenia uzdrowskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

14. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, między-szkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

9. Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs.

Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established), in special schools operating independently, in as well as in special educational care centres, other educational institutions or the unit performing health care activities (until the 2011/12 school year defined as health care institutions; including health resorts treatment).

10. Special educational centres are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and older who, for reasons of their disability, are not able to attend regular schools or nursery schools.

11. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the youth people for independent life compliant with legal and social norms.

12. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a mental retardation-profound to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

14. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

15. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązków zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

16. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

17. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się w dniu 30 XI, według rzeczywistego położenia zamiejscowych jednostek organizacyjnych (bez zamiejscowych jednostek organizacyjnych działających za granicą); studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych. Absolwenci wykazani są z poprzedniego roku akademickiego.

15. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time employees and part-time employees calculated as full-time employees.

16. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children 3 of age until beginning education in primary school secured children for care and aimed at preparation to education in school.

17. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year - special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates - the end of the school year;
- 2) tertiary education is presented as of 30 XI, by actual location of the organisational units (excluding organisational units operating abroad); students are indicated correspondingly on the number of fields of education which they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies. Graduates are shown from the previous academic year.

18. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

19. Współczynnik skolaryzacji:

1) **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;

2) **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

20. W roku szkolnym 2014/15 do obliczenia relacji w grupie wieku 6—12 lat odpowiadającej poziomowi kształcenia podstawowego (tabl. 3 i 4) przyjęto za podstawę (mianownik) połowę ludności dla wieku 6 lat według stanu w dniu 31 XII 2014 r., uwzględnioną również w grupach wieku 5—6 lat (tabl. 4) oraz 3—6 lat i 6 lat (tabl. 32) przy wychowaniu przedszkolnym.

21. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. Bursza to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

22. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do **placówek wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

23. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

18. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.

19. Enrolment rate:

1) **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

2) **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

20. In the 2014/15 school year, for calculating the ratio corresponding to primary educational level in the 6—12 age group (tables 3 and 4), the half of the population for the age of 6 as of 31 XII 2014, was used as the base (denominator), also used in the 5—6 age group (table 4) as well as 3—6 and 6 age groups (table 32) for pre-primary education.

21. A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an inter-school facility serving as a boarding school.

22. Extracurricular education offered young people favorable conditions to develop interests and aptitudes, and provided recreations and rest during timetable free time.

Extracurricular education establishments include: youth's palaces, youth cultural establishments, extracurricular work's centres, interschool sports centres and other public and non-public establishments.

23. The information presented, excluding the data on higher education institutions, since 2007/08 school year (in the case of graduates – since 2006/07 school year), has been compiled on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 1 (123). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	342	339	339	361	primary
gimnazja.....	180	181	185	51	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	17	17	16	17	special job-training
zasadnicze zawodowe	58	57	56	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	52	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	57	52	54	54	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące...	3	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	8	x	x	x	specialized secondary
technika	69	60	60	58	technical secondary
technika uzupełniająca	6	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	3	3	3	3	general art ^b
policealne	74	46	46	44	post-secondary
wyższe	8	6	6	5	tertiary
dla dorosłych	97	49	46	50	for adults
podstawowe	–	–	–	7	primary
gimnazja.....	8	6	6	2	lower secondary
zasadnicze zawodowe.....	3	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	34	43	40	41	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	36	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane.....	2	x	x	x	specialized secondary
technika.....	4	–	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	10	–	x	x	supplementary technical secondary

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w latach szkolnych 2010/11 – 2017/18 funkcjonowały 3 szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; in the 2010/11 – 2017/18 school years there were also 3 art school giving only artistic education.

TABL. 1 (123). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE ^a TEACHERS ^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^b	4490	4887	4655	5651	primary ^b
gimnazja ^b	2906	2526	2480	1592	lower secondary ^b
zasadnicze zawodowe ^{bc}	473	456	444	x	basic vocational ^{bc}
branżowe szkoły I stopnia ^d	x	x	x	409	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące ^{be}	1154	927	888	899	general secondary ^{be}
licea profilowane ^b	45	x	x	x	specialized secondary ^b
technika ^{bf}	1386	1252	1242	1234	technical secondary ^{bf}
policealne	199	138	144	159	post-secondary
wyższe ^d	1415	1189	1216	1245	tertiary ^a
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^h	8657	10539	8957	9593	Pre-primary education ^h
Szkoły:					Schools:
podstawowe	57561	67324	61520	71099	primary
gimnazja	33961	27667	27078	17625	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	352	333	324	307	special job-training
zasadnicze zawodowe	6651	5504	5075	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^d	x	x	x	4685	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące	14049	11185	10715	10343	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	75	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	529	x	x	x	specialized secondary
technika	16571	13733	13675	13668	technical secondary
technika uzupełniająca	110	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ⁱ	312	298	286	269	general art ⁱ
policealne	7373	5199	4923	4888	post-secondary
wyższe	24183	15134	13716	13234	tertiary
dla dorosłych	7931	5151	4451	4168	for adults
podstawowe	–	–	–	125	primary
gimnazja	736	447	429	319	lower secondary
zasadnicze zawodowe	98	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	3404	4704	4022	3724	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2978	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	52	x	x	x	specialized secondary
technika	173	–	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	490	–	x	x	supplementary technical secondary

a Patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 197. bc Łącznie ze szkołami: b - dla dorosłych, c - specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. e Łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14) i technikami. f Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Nauczyciele akademicy. h Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31 na str. 219. i Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 - 210 uczniów, 2015/16 - 208, 2016/17 - 186, 2017/18 - 205.

a See general notes, item 15 on page 197. bc Including: b - schools for adults, c - special job-training schools. d Including basic vocational school sections. e Including supplementary respectively: general secondary schools (until the 2013/14 school year) and technical secondary schools. f Including general art schools leading to professional certification. g Academic teachers. h Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 31 on page 219. i Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 - 210 students, 2015/16 - 208, 2016/17 - 186, 2017/18 - 205.

TABL. 1 (123). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)					
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ABSOLWENCI		GRADUATES		
Szkoły:					Schools:
podstawowe	10132	8661	–	.	primary
gimnazja.....	10848	8826	8621	.	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	60	87	69	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	2032	1611	1732	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	4661	3604	3528	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	14	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	164	x	x	x	specialized secondary
technika	3432	2987	3417	.	technical secondary
technika uzupełniająca	11	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	62	62	51	.	general art ^a
policealne	2115	1397	1238	.	post-secondary
wyższe	6371	3873	3670	.	tertiary
dla dorosłych.....	1883	1387	1095	.	for adults
podstawowe	x	x	–	.	primary
gimnazja.....	367	123	151	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe.....	34	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	506	1264	944	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące.....	834	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane.....	14	x	x	x	specialized secondary
technika.....	24	–	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	104	–	x	x	supplementary technical secondary

a Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 12 absolwentów, 2015/16 – 19, 2016/17 – 13.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 12 graduates, 2015/16 – 19, 2016/17 – 13.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (124). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe	342	339	339	361	57561	67324	61520	71099	10132	8661	-
Primary schools											
Jednostki samorządu terytorialnego	322	302	299	319	55792	64150	58329	67443	9879	8329	-
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	16	23	25	28	1101	1719	1673	2009	148	192	-
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe Religious organizations	1	2	2	2	90	160	162	191	13	21	-
Pozostałe	3	12	13	12	578	1295	1356	1456	92	119	-
Others											
Gimnazja	180	181	185	51	33961	27667	27078	17625	10848	8826	8621
Lower secondary schools											
Jednostki samorządu terytorialnego	161	160	162	42	32316	25755	25101	16307	10329	8178	8026
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	14	15	16	7	1220	1353	1356	879	391	506	419
Social organizations and associations											
Organizacje wyznaniowe Religious organizations	1	2	2	-	22	74	77	56	8	21	24
Pozostałe	4	4	5	2	403	485	544	383	120	121	152
Others											
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	75	74	72	52	7003	5837	5399	4685	2092	1698	1732
Stage I sectoral vocational schools ^{ab}											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	2	2	2	35	117	105	107	7	40	26
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	69	64	62	42	6604	5182	4762	4075	1980	1512	1531
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	4	6	6	6	165	331	308	306	41	91	101
Social organizations and associations											
Pozostałe	1	2	2	2	199	207	224	197	64	55	74
Others											
Licea ogólnokształcące^c General secondary schools^c	60	52	54	54	14124	11185	10715	10343	4675	3604	3528
General secondary schools ^c											
Jednostki samorządu terytorialnego	50	44	45	45	13132	10304	9759	9347	4328	3304	3239
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	8	6	7	6	470	407	469	429	164	165	141
Social organizations and associations											
Pozostałe	2	2	2	3	522	474	487	567	183	135	148
Others											

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-c Łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13).

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-c Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year).

TABL. 2 (124) SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea profilowane	8	x	x	x	529	x	x	x	164	x	x
Specialized secondary schools											
Jednostki samorządu terytorialnego	8	x	x	x	529	x	x	x	164	x	x
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	–	x	x	x	–	x	x	x	–	x	x
Social organizations and associations											
Pozostałe	–	x	x	x	–	x	x	x	–	x	x
Others											
Technika^a	78	63	63	61	16993	14031	13961	13937	3505	3049	3468
Technical secondary schools^a											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	7	7	7	7	967	939	959	899	214	180	193
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	65	50	50	48	15597	12919	12831	12845	3215	2830	3248
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	5	4	4	4	217	76	82	103	35	20	–
Social organizations and associations											
Pozostałe	1	2	2	2	212	97	89	90	41	19	27
Others											
Szkoły policealne	74	46	46	44	7373	5199	4923	4888	2115	1397	1238
Post-secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	1	1	–	62	19	7	–	12	7	7
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	19	7	8	6	1956	806	805	722	696	255	237
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	11	6	5	4	522	263	196	152	174	56	62
Social organizations and associations											
Pozostałe	42	32	32	34	4833	4111	3915	4014	1233	1079	932
Others											
Szkoły wyższe	8	6	6	5	24183	15134	13716	13234	6371	3873	3670
Tertiary education											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	3	3	2	21854	14669	13291	12734	5517	3751	3511
Central (government) administration entities											
Pozostałe	5	3	3	3	2329	465	425	500	854	122	159
Others											

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

^a Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art school leading to professional certification.

TABL. 2 (124). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły dla dorosłych	97	49	46	50	7931	5151	4451	4168	1883	1387	1095
Schools for adults											
Jednostki administracji centralnej (rządowej).....	3	–	–	–	109	–	–	–	20	–	–
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	40	19	20	22	2496	1500	1323	1209	625	394	340
Local self-government entities											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia.....	10	9	8	8	397	434	363	324	120	148	113
Social organizations and associations											
Pozostałe.....	44	21	18	20	4929	3217	2765	2635	1118	845	642
Others											

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (125). UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–13 ^a lat	94,7	89,8	91,5	92,2
14–15 ^b	95,4	92,4	92,0	91,7
16–18	93,6	90,5	90,4	90,2
19–21 lat	25,5	24,8	24,9	24,8

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 - grupa wieku 7–12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat.
b W latach szkolnych 2010/11–2016/17 – grupa wieku 13–15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a n the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12.
b In the 2010/11–2016/17 school years – age group 13–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (126). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18			SPECIFICATION
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
		w %						in %						
BRUTTO GROSS														
Szkoły:														Schools:
podstawowe ^a	7–13	97,4	98,0	96,7	90,7	90,4	91,1	94,4	94,2	94,7	93,7	98,8	88,9	primary ^a
gimnazja ^b	14–15	100,9	103,3	98,4	97,5	98,8	96,0	98,0	99,5	96,6	98,0	102,6	93,5	lower secondary ^b
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16–18	18,1	24,2	11,7	18,4	23,5	13,0	17,7	22,8	12,3	16,9	22,7	11,3	stage I sectoral vocational schools ^{cd}
licea ogólnokształcące i profilowane ^e	16–18	53,7	43,6	64,2	50,0	40,4	60,3	48,4	38,9	58,4	47,5	40,3	54,4	general and specialized secondary ^e
technika ^f	16–18	45,0	50,0	39,8	44,2	48,4	39,7	45,8	50,9	40,5	47,1	54,9	39,6	technical secondary ^f
policealne	19–21	17,4	11,1	24,0	14,9	6,5	23,5	14,7	5,9	23,8	15,0	6,6	23,0	post- secondary
NETTO NET														
Wychowanie przedszkolne ^g	6	88,7	90,3	87,0	96,4	96,6	96,1	82,0	85,1	78,7	90,6	91,3	89,9	Pre-primary education ^g
Szkoły:														Schools:
podstawowe ^a	7–13	94,6	94,7	94,5	89,5	88,7	90,3	90,8	90,5	91,0	91,6	96,0	87,5	primary ^a
gimnazja ^b	14–15	91,8	90,9	92,6	89,1	88,1	90,2	89,0	88,1	89,9	85,8	87,3	84,2	lower secondary ^b
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16–18	15,4	20,3	10,3	14,6	18,5	10,4	13,9	17,8	9,8	13,0	17,7	8,6	stage I sectoral vocational schools ^{cd}
licea ogólnokształcące i profilowane ^e	16–18	38,1	27,2	49,4	36,0	26,1	46,6	35,7	25,7	46,3	35,4	27,2	43,3	general and specialized secondary ^e
technika ^f	16–18	32,5	35,5	29,3	33,2	36,8	29,4	34,2	38,0	30,1	35,2	41,0	29,6	technical secondary ^f
policealne	19–21	5,7	3,1	8,4	4,7	2,0	7,5	4,6	1,9	7,4	4,4	2,0	6,7	post- secondary

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat. b W latach szkolnych 2010/11–2016/17 – grupa wieku 13–15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d–f Łącznie ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12. b In the 2010/11–2016/17 school years – age group 13–15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d–f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – supplementary general and specialized secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6: W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6: In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (127). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools									
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^{ab} stage I sectoral vocational ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych ^e post-secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski ..... English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	88450 100844 96573 97865	59,8 73,9 75,4 79,5	64,9 78,0 79,1 83,8	49,1 63,6 66,0 68,4	72,5 90,5 90,5 91,1	16,6 29,4 32,3 32,2	92,3 95,4 94,8 93,9	95,1 x x x	86,9 95,2 95,6 96,5	2,1 45,8 61,9 64,4
Francuski ..... French	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	3372 2370 2251 2055	0,5 0,6 0,5 0,7	0,8 0,8 0,8 0,9	– – – 0,1	1,5 2,2 2,0 2,0	4,0 – – –	8,6 8,4 9,3 9,6	10,4 x x x	6,1 3,2 2,8 1,6	– – – –
Hiszpański..... Spanish	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	65 189 262 376	– – – 0,1	– – – 0,1	– – – –	0,2 – – –	– – – –	0,0 1,6 2,4 3,2	x x x x	– 0,1 0,1 –	– – – –
Niemiecki ..... German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	78501 65116 60410 56525	40,3 27,3 24,5 29,4	35,1 23,0 20,4 26,2	51,3 38,2 35,0 37,9	73,7 81,7 83,4 77,2	69,0 66,8 67,0 57,6	68,6 67,6 64,3 63,6	91,7 x x x	91,1 90,6 88,7 89,3	– 19,3 8,6 17,6
Rosyjski ..... Russian	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	2177 695 838 641	0,1 – 0,0 0,1	0,1 – 0,0 0,1	– – – –	2,1 0,5 0,4 0,3	2,7 0,5 0,4 1,5	4,0 3,6 4,8 4,5	2,8 x x x	4,0 0,9 1,2 –	– – – –
Włoski ..... Italian	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	203 328 327 327	– – – 0,0	– – – 0,1	– – – –	– 0,3 0,2 0,3	– – – –	1,4 2,3 2,6 2,4	– x x x	– – – –	– – – –
Inne..... Others	2010/11 2016/17 2017/18	42 270 369	– 0,3 –	– 0,4 –	– – –	– 0,2 –	– – 0,5	0,3 0,6 0,5	– x x	– – 2,3	– – –
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f											
Angielski ..... English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	7889 3790 4388 4295	6,4 3,3 4,4 4,6	6,0 1,8 3,1 3,0	7,3 7,2 7,6 9,0	8,9 4,8 5,5 3,7	– – – –	1,7 2,1 2,2 2,0	– x x x	2,4 – – 1,0	49,0 – – –
Francuski .... French	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	775 283 261 245	0,4 – – 0,0	0,6 – – 0,0	– – – 0,1	0,8 0,7 0,5 0,6	– – – –	1,9 0,8 1,1 1,0	– x x x	– – – 0,1	– – – –
Niemiecki .... German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	9661 9241 9452 10908	8,0 7,9 9,4 11,6	8,8 7,2 9,4 11,8	6,4 9,6 9,6 11,1	11,4 12,3 10,7 11,9	0,3 – – 0,6	6,3 4,9 6,8 4,4	– x x x	1,5 – 0,1 0,5	– – – –
Inne..... Others	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	878 588 374 407	0,1 0,2 0,2 0,1	0,2 0,3 0,2 0,2	– – – –	0,3 0,4 0,3 0,5	– – – –	5,0 3,1 1,8 2,3	– x x x	– – – –	– – – –

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b–d Łącznie z ze szkołami: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy od roku szkolnego 2005/06 i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b–d Including: b – special job-training schools since the 2005/06 school year and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (128). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school						
		pod- stawowych primary	gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b stage I sec- toral voca- tional ^b	liceach ogólnoksz- tałcących ^c general secondary ^c	liceach pro- filowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych post- secondary
Angielski 2010/01	5432	–	15,5	18,4	48,5	13,5	36,4	30,7
English 2015/16	4510	–	57,3	x	54,6	x	–	38,6
2016/17	4201	–	60,8	x	62,6	x	x	35,0
2017/18	4429	40,0	87,7	–	66,5	x	x	43,9
Niemiecki 2010/11	4415	–	87,9	81,6	42,3	86,5	41,3	10,5
German 2015/16	2261	–	42,5	x	35,5	x	–	9,1
2016/17	1890	–	39,2	x	30,1	x	x	12,6
2017/18	1448	60,0	12,3	–	26,3	x	x	9,2
Rosyjski 2010/11	589	–	–	–	7,7	–	14,8	–
Russian 2015/16	74	–	–	x	1,6	x	–	–
2016/17	27	–	–	x	0,7	x	x	–
2017/18	16	–	–	–	0,4	x	x	–
Inny 2015/16	50	–	–	x	–	x	x	–
Other 2016/17	41	–	–	x	–	x	x	1,0
2017/18	41	–	–	–	–	x	x	1,0

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c, d Łącznie ze szkołami: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c, d Including: c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (129). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	uczniowie	pupils and students			absolwenci	graduates		
Szkoły podstawowe	2171	2229	2268	2746	466	392	–	Primary schools
w tym specjalne.....	894	897	897	1081	232	183	–	of which special
Gimnazja	1850	1343	1351	940	524	395	386	Lower secondary schools
w tym specjalne.....	1067	666	635	440	278	209	177	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	352	333	324	307	60	87	69	Special job-training ^b schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b	397	418	372	341	132	42 ^c	38	Stage I sectoral vocational schools
w tym specjalne.....	335	316	273	250	110	28	28	of which special
Licea ogólnokształcące ^d	83	77	76	81	31	27	29	General secondary schools ^d
Licea profilowane	14	x	x	x	7	x	x	Specialized secondary schools
w tym specjalne.....	–	x	x	x	–	x	x	of which special
Technika ^e	58	77	93	94	14	3 ^c	6	Technical secondary schools ^e
w tym specjalne.....	11	–	–	–	7	–	–	of which special
Szkoły policealne	–	–	–	14	–	–	–	Post-secondary schools

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 196. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d, e Łącznie z: d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), e – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 9 on page 196. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). d, e Including: d – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), e – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

TABL. 8 (130). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES^a					
Ośrodki	15	14	14	14	Centres
Miejsca	839	643	639	625	Places
Wychowankowie	543	430	425	397	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	2	–	–	–	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	31	17	11	8	deaf and hearing impaired
przewlekłe choroby	2	–	–	–	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^b	19	–	–	1	motor-skill impaired ^b
z upośledzeniem umysłowym	421	362	361	334	mentally disabled
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	5	1	8	5	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	1	1	1	1	Centres
Miejsca	72	72	72	72	Places
Wychowankowie	72	62	58	54	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	2	2	2	3	Centres
Miejsca	102	102	102	128	Places
Wychowankowie	102	96	99	99	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	2	4	4	4	Centres
Miejsca	97	145	171	175	Places
Wychowankowie	95	147	163	163	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^c	38	82	90	88	with a profound intellectual disability ^c
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	57	65	73	75	with multiple disability

a W 2010 r. łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi. b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. c Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In 2010 including special educational centres. b Since 2013 data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. c Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (131). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

LATA YEARS RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych infor- mational	technic- nych technical	przedmio- towych subjects	artystycz- nych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- krajow- znacz- czych tourism	innych others	
OGÓŁEM	2010	5	8329	167	5	252	2297	5174	224	210
TOTAL	2015	8	24356	321	1555	2855	10333	6306	328	2658
	2016	7	10847	127	275	348	3106	5993	164	834
	2017	6	11340	128	280	353	4071	5522	172	814
Młodzieżowe domy kultury ... Youth community centres	2	5245	128	280	175	3676	374	172	440	
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres	1	5148	–	–	–	–	5148	–	–	–
Inne placówki ^b	3	947	–	–	178	395	–	–	–	374
Other institutions ^b										

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego. b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. b Specialized institutions and non-public facilities.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (132). **INTERNATY I BURSRY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES OF SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

SZKOŁY	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18		SCHOOLS
	placówki establishments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total				na 100 miejsc per 100 beds	
O G Ó Ł E M	30	2373	2146	1958	1942	1960	83	TOTAL
Internaty	25	2243	1829	1586	1575	1591	71	Boarding schools
gimnazja	1	36	–	15	19	36	100	lower secondary schools
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b	18	1562	1171	1006	1023	1005	64	stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące	6	645	658	565	533	550	85	general secondary
Bursy	5	130	317	372	367	369	284	Dormitories

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolejami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (133). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	9	9	9	7	Dormitories
Miejsca	2197	2469	2455	2342	Beds
Korzystający:	Boarding:				
studenci	1648	1259	1126	1076	students
w % ogółu studentów	6,8	8,3	8,2	8,1	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich	6	34	25	22	students of doctoral studies
w % ogółu uczestników	5,2	10,7	7,4	6,9	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	3	1	–	1	Canteens
Miejsca	530	100	–	100	Places

TABL. 12 (134). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18			SCHOOLS	
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients of			
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów scholarship for outstanding students awarded by the rectors		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given group of schools
O G Ó Ł E M	6835	3337	3021	2614	1622	891	19,8	TOTAL
Uniwersytety	4869	2583	2378	2118	1362	673	19,7	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	155	25	23	29	20	9	21,5	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe	1811	729	620	467	240	209	20,0	Higher vocational schools

a łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Including foreigners; since 2010/11 academic years excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 13 (135) SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły..... Schools	316	112	204	316	128	188	315	129	186	336	150	186
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	2	2	–	2	2	–	1	1	–	1	1	–
filialne..... branch	10	–	10	18	–	18	18	–	18	19	–	19
Pomieszczenia szkolne Classrooms	4449	2357	2092	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Oddziały..... Sections	3086	1794	1292	3485	2252	1233	3286	2118	1168	3798	2465	1333
Uczniowie..... Pupils	56667	38094	18573	66427	47461	18966	60623	43439	17184	70018	50534	19484
w tym kobiety..... of which females	27604	18527	9077	32697	23463	9234	29816	21442	8374	34197	24844	9353
w tym I klasa..... of which grade 1	8984	6029	2955	15159	10892	4267	4100	2621	1479	9301	6768	2533
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	576	576	–	641	641	–	454	454	–	255	255	–
filialnych..... branch	299	–	299	826	–	826	700	–	700	614	–	614
Absolwenci..... Graduates	9900	6817	3083	8478	5980	2498	–	–	–	.	.	.
w tym kobiety..... of which females	4765	3267	1498	4200	2953	1247	–	–	–	.	.	.
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	186	186	–	97	97	–	–	–	–	.	.	.
filialnych..... branch	73	–	73	55	–	55	–	–	–	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę..... school	179	340	91	210	371	101	192	337	92	208	337	105
1 pomieszczenie szkolne..... classroom	13	16	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1 oddział..... section	18	21	14	19	21	15	18	21	15	18	21	15

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (136). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	154	95	59	157	100	57	161	100	61	34	25	9
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego.....	2	2	-	2	2	-	4	4	-	-	-	-
sports and athletic z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	1	-	1	5	4	1	6	6	-	4	3	1
with job-training sections ^a												
Pomieszczenia szkolne	2073	1577	496	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Classrooms												
Oddziały.....	1500	1124	376	1255	964	291	1234	947	287	814	628	186
Sections												
Uczniowie	32894	25503	7391	27001	21439	5562	26443	20932	5511	17185	13647	3538
Pupils												
w tym kobiety.....	15946	12389	3557	13157	10510	2647	12938	10324	2614	8486	6778	1708
of which females												
w tym I klasa.....	11097	8582	2515	9155	7288	1867	8880	6982	1898	-	-	-
of which grade 1												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego	399	399	-	461	461	-	888	888	-	-	-	-
sports and athletic z oddziałami przy sposabiającymi do pracy ^a	144	-	144	1227	1135	92	1153	1153	-	746	694	52
with job-training sections ^a												
Absolwenci	10570	8248	2322	8617	6850	1767	8444	6684	1760	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety.....	5340	4186	1154	4220	3361	859	4211	3368	843	.	.	.
of which females												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzostwa sportowego	199	199	-	233	233	-	-	-	-	.	.	.
sports and athletic z oddziałami przy sposabiającymi do pracy ^a	44	-	44	421	421	-	381	338	43	.	.	.
with job-training sections ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	214	268	125	172	214	98	164	209	90	505	546	393
school												
1 pomieszczenie szkolne	16	16	15	x	x	x	x	x	x	x	x	x
classroom												
1 oddział	22	23	20	22	22	19	21	22	19	21	22	19
section												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on 6th grade primary school.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (137). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	43	45	44	41	Schools
Oddziały	237	298	314	275	Sections
Uczniowie	5905	6316	4803	4439	Students
w tym kobiety	1683	1949	1545	1453	of which females
w tym I klasa	2562	2593	1613	1535	of which grade 1
Absolwenci	1838	1922	1660	.	Graduates
w tym kobiety	577	664	520	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (138). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH
 (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	5188	4803	4439	1660	T O T A L
Artystyczna.....	8	4	8	–	Arts
Biznesu i administracji.....	616	514	487	129	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	2219	2085	1878	231	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	462	400	353	44	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	585	558	464	93	Architecture and construction
Rolnicza	26	26	23	5	Agriculture
Leśna	55	49	40	15	Forestry
Usług dla ludności	1217	1167	1186	220	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 17 i 18

Od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas I w liceach profilowanych i uzupełniających liceach ogólnokształcących dla młodzieży i dorosłych, technikach uzupełniających dla młodzieży oraz zasadniczych szkołach zawodowych i technikach dla dorosłych, a od roku szkolnego 2013/14 - technikach uzupełniających dla dorosłych.

Note to tables 17 and 18

Since the 2012/13 school year there has been no admittance to the grades 1 of specialized secondary schools, supplementary general schools for youth and adults, supplementary technical secondary schools for youth as well as basic vocational schools and technical secondary schools for adults and since 2013/14 year - supplementary technical schools for adults.

TABL. 17 (139). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	59	52	53	53	Schools
Oddziały	536	436	422	406	Sections
Uczniowie	14124	11185	10715	10343	Students
w tym kobiety	8959	6985	6736	6470	of which females
w tym I klasa	4770	3706	3401	3487	of which grade 1
Absolwenci	4675	3604	3528	.	Graduates
w tym kobiety	2997	2252	2218	.	of which females

^a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; patrz uwagi ogólne, ust. 5, pkt 8) na str. 194.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools; see general notes, item 5, point 8) on page 194.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (140). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	73	60	60	58	Schools
Oddziały	709	576	556	573	Sections
Uczniowie	16661	13733	13675	13668	Students
w tym kobiety	7202	5853	5760	5803	of which females
w tym I klasa	4733	3859	3838	3854	of which grade 1
Absolwenci	3436	2987	3417	.	Graduates
w tym kobiety	1444	1316	1479	.	of which females

^a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (141). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ń Ł E M	13733	13675	13668	3417	T O T A L
Artystyczna	9	18	14	5	Arts
Spoleczna	1302	1247	1200	194	Social and behavioural science
Biznesu i administracji.....	2020	2193	2454	335	Business and administration
Nauk o środowisku.....	189	-	-	-	Environmental protection
Fizyczna ^c	31	15	7	7	Physical sciences ^c
Technologii teleinformatycznych	2114	1950	2264	262	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna.....	2997	3333	3050	370	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	67	42	21	7	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	1053	1062	1027	145	Architecture and construction
Rolnicza	143	118	105	7	Agriculture
Leśna	337	356	333	76	Forestry
Weterynaryjna.....	149	141	122	13	Veterinary
Usług dla ludności.....	2888	2760	2665	422	Personal services
Usług transportowych.....	434	440	406	79	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^c Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job. ^c Among others: physics, chemistry, geology.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (142). SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
NIEDAJĄCE UPRAWNIENIENI ZAWODOWYCH NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	16	17	16	16	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	16	15	14	14	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1488	1486	1385	1918	Pupils
w tym kobiety	948	979	940	1260	of which females
Absolwenci	152	198	230	.	Graduates
w tym kobiety	97	136	151	.	of which females
DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	6	6	6	6	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	3	3	3	3	of which educating only in art subjects
Uczniowie	522	506	472	474	Students
w tym kobiety	389	356	326	325	of which females
Absolwenci	74	81	64	.	Graduates
w tym kobiety	54	65	54	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (143). SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Oddziały.....	283	258	265	271	Sections
Uczniowie	7373	5199	4923	4888	Students
w tym kobiety	4968	4045	3906	3846	of which females
Absolwenci.....	2115	1397	1238	.	Graduates
w tym kobiety	1619	1176	1054	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
O G Ó Ł E M	5199	4923	4888	1238	T O T A L
w tym:					of which:
Artystyczna	209	150	170	34	Arts
Społeczna	50	91	87	4	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	66	56	48	9	Journalism and information
Biznesu i administracji	937	858	928	101	Business and administration
Technologii teleinformatycznych ...	281	262	296	3	Information and communication technologies
Inżynierjno-techniczna	71	98	95	3	Engineering and engineering trades
Weterynaryjna	59	50	41	4	Veterinary
Medyczne	1205	1165	1163	330	Health
Opieki społecznej	210	145	182	31	Welfare
Usług dla ludności	948	1006	911	163	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy ..	701	675	498	51	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	251	166	198	7	Security services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (145). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Szkoły Schools	Nauczyciele akademy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	Y E A R S TYPE OF SCHOOLS	
O G Ó Ł E M	2010/11	8	1415	24183	6371	T O T A L
	2015/16	6	1189	15134	3873	
	2016/17	6	1216	13716	3670	
	2017/18	5	1245	13234	.	
Uniwersytety		1	1000	10767	2829	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne		1	9	135	25	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe		3	236	2332	816	Higher vocational schools

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 197. b W podziale według typów szkół — z roku akademickiego 2016/17.

U w a g a. Ponadto w roku szkolnym 2017/18 na terenie województwa lubuskiego funkcjonowały: 1 filia i 1 zamiejscowa podstawowa jednostka organizacyjna (859 studentów i 274 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 197. b According to type of school — from 2016/17 academic year.

N o t e. Moreover, in 2016/17 school year in Lubuskie voivodship there were 1 branch section and 1 basic organizational unit in another location (859 students and 274 graduates) whose headquarters were located outside the territory of Lubuskie voivodship.

TABL. 24 (146). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem Total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych ^a full-time programmes ^a		niestacjonarnych ^b part-time programmes ^b		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11	24183	14273	13596	7962	10587	6311	TOTAL
2015/16	15134	8646	10302	6153	4832	2493	
2016/17	13716	7597	9108	5265	4608	2332	
2017/18	13234	7164	8576	4784	4658	2380	
Uniwersytety	10767	5809	7320	4118	3447	1691	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	135	81	–	–	135	81	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe	2332	1274	1256	666	1076	608	Higher vocational schools

TABL. 25 (147). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF
SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem Total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number in				Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych ^a full-time programmes ^a		niestacjonarnych ^b part-time programmes ^b		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11	6371	4281	3261	2098	3110	2183	TOTAL
2015/16	3873	2491	2592	1743	1281	748	
2016/17	3670	2326	2371	1552	1299	774	
Uniwersytety	2829	1781	1917	1253	912	528	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	25	21	–	–	25	21	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe	816	524	454	299	362	225	Higher vocational schools

TABL. 26 (148): **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
O G Ó Ł E M	1415	1189	1216	1245	622	515	529	537	TOTAL
Profesorowie	329	366	380	388	71	92	97	101	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	110	127	134	132	15	20	21	22	of which titled only
Docenci	39	17	12	9	14	8	5	5	Assistant professors
Adiunkci	499	470	494	518	242	242	254	264	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	15	14	12	14	2	4	4	6	of which with scientific degree of habilitated doctor ^b (HD)
Asystenci	194	111	123	140	114	59	65	71	Assistant lecturers
Pozostali	354	225	208	190	181	114	107	96	Others

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 197.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 197. b The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27 (149) **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	2010/11	48	34	10	8	TOTAL
	2015/16	101	52	19	12	
	2016/17	99	53	25	13	
	2017/18	126	72	.	.	
studia: stacjonarne		113	65	25	13	full-time programmes
niestacjonarne.....		13	7	–	–	part-time programmes
Uniwersytety		86	47	11	3	Universities
Wyższe szkoły zawodowe.....		40	25	14	10	Higher vocational schools

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2016/17.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to study forms and type of school – for 2016/17 academic year.

TABL. 28 (150). STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE

POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	słuchacze studiów podyplomowych ^a students of postgraduate studies ^a				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of postgraduate studies			uczestnicy studiów doktoranckich students of doctoral studies			
OGÓŁEM..... TOTAL	1741	1129	1102	1163	1240	730	834	116	318	338	317
w tym kobiety ..... of which females	1294	961	911	857	920	594	698	38	178	195	174
Uniwersytety ..... Universities	1025	502	498	482	720	338	388	116	318	338	317
Wyższe szkoły ekonomiczne..... Academies of economics	328	103	92	217	288	79	101	-	-	-	-
Wyższe szkoły zawodowe..... Higher vocational schools	388	524	512	464	232	313	345	-	-	-	-

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 29 (151). STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA

POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2014/15	2015/16	2016/17	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
	słuchacze students			wydane świadectwa certificates issued			
OGÓŁEM.....	1129	1102	1167	654	730	834	TOTAL
Pedagogiczna.....	716	683	564	328	372	440	Education
Artystyczna.....	15	-	13	-	13	-	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków).....	7	-	-	-	7	-	Humanities (except languages)
Językowa.....	14	12	-	-	-	12	Languages
Spoleczna.....	13	11	8	37	12	1	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji ..	12	34	15	19	11	18	Journalism and information
Biznesu, administracji i prawa	261	223	431	183	223	242	Business, administration and law
Inżynierijno-techniczna	35	60	90	25	35	41	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa ..	22	11	14	16	21	10	Architecture and construction
Opieki społecznej.....	16	-	18	-	16	-	Welfare
Higieny i bezpieczeństwa pracy	18	28	14	25	17	28	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa ...	-	10	-	21	3	13	Security services
Usług transportowych	-	30	-	-	-	29	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

TABL. 30 (152). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoly podstawowe..... 2017/18 Primary schools	7	8	125	33	-	-
Gimnazja ..... 2010/11 Lower secondary schools	8	30	736	174	367	97
	2015/16	6	447	128	123	39
	2016/17	6	429	130	151	44
	2017/18	2	319	107	.	.
Zasadnicze szkoly zawodowe ..... 2010/11 Basic vocational schools	3	6	98	23	34	25
Licea ogólnokształcące ^a ..... 2010/11 General secondary schools ^a	70	236	6382	2998	1340	726
	2015/16	43	4704	2273	1264	686
	2016/17	40	4022	1892	944	504
	2017/18	41	3724	1774	.	.
Licea profilowane ..... 2010/11 Specialized secondary schools	2	3	52	32	14	11
Technika ^b ..... 2010/11 Technical secondary schools ^b	14	42	663	208	128	39

a, b Łącznie z: a - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14 b - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), b - supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (153). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	480	476	511	508	Establishments
miasta	225	247	280	280	urban areas
wieś	255	229	231	228	rural areas
Przedszkola	232	278	283	288	Nursery schools
w tym specjalne	6	8	8	9	of which special
miasta	165	204	210	215	urban areas
wieś	67	74	73	73	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	209	159	185	182	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego ..	5	3	3	3	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	34	36	40	35	Pre-primary points
Miejsca	24702	28474	30477	32035	Places:
Przedszkola	23788	27417	29355	31079	Nursery schools
w tym specjalne	76	167	172	180	of which special
miasta	19402	22701	24548	26358	urban areas
wieś	4386	4716	4807	5677	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego ..	136	83	88	81	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	778	974	1034	875	Pre-primary points

TABL. 31 (153). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Dzieci	29548	29208	33968	35067	Children
miasta	21825	22110	25870	26898	urban areas
wieś	7723	7098	8098	8169	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	8657	1516 ^a	8957	9593	of which: aged 6
5 lat	8075	10539	9316	9374	aged 5
Przedszkola	23953	24877	28090	29417	Nursery schools
w tym specjalne	64	122	130	139	of which special
miasta	19916	20935	23685	24862	urban areas
wieś	4037	3942	4405	4555	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	5801	1054 ^a	6479	7134	of which: aged 6
5 lat	6469	8467	7790	7979	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	4878	3699	4995	4966	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	2856	452 ^a	2437	2417	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	107	57	72	61	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	610	575	811	623	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	693	.	796	843	3–6
3–5	634	832	787	821	3–5
5	803	964	877	900	5
6 lat	887	.	820	906	6
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	561	.	658	708	3–6
6 lat	594	.	593	674	6
1 przedszkole	103	89	99	102	Nursery school
100 miejsc	101	91	96	95	100 places

^a Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concern children obliged to attend to the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnych (tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 1251);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz.U. 2017 poz. 125);

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 - the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Facilities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) - doctors, dentists and nurses or midwives.

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2017 item 125);

- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2015 r., poz. 581), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1056 z późniejszymi zmianami);
- 6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 2195), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207);
- 7) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz. Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną - również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 X 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U. Nr 213, pozycja 1779) z późniejszymi zmianami.

- 4) the Law on Health Care Services financed from public funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2015, item 581), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;
- 5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of health Resort Protection and health resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056, with later amendments);
- 6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2017, item 2195), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 – law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);
- 7) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

3. Data regarding medical personnel concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once. A nurse should be understood also as a male nurse and midwife - also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concerns doctor with grade II specialization and since 2005 with specialists with the decree of the Minister of Health, dated 20 X 2005 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws No. 213, item 1779) with later amendments.

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

7. Dane o łóżkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

9. W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012, poz. 594) z późniejszymi zmianami. Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, urologię, chirurgię szczękową, neurochirurgię, kardiochirurgię, a także urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XII 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 2131); wcześniej będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

12. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

13. Dane o zachorowaniach podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja) obowiązującą od dnia 1 I 1997 r.

5. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

7. Data regarding beds in in-patient health care facilities concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding beds in general hospitals do not include day-time places in hospital wards and until 2007 - places (beds and incubators) for newborns.

9. In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012, item 594). Included in **surgical wards** are: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardio surgery and urology as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** - communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.

Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

11. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency ward since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XII 2011 (Journal of Laws 2016 item 2131); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

12. Generally available pharmacies do not included pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

13. Data regarding incidence of illnesses is given in accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems” (ICD-10 Revision) valid since 1 I 1997.

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

14. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 157) na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

15. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1832, z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

16. Dane dotyczące **wspierania rodziny** oraz **pieczy zastępczej**, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 697).

17. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jednolity tekst Dz.U. 2016 poz. 195). Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

18. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewni dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

14. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4 II 2011 (unified text: Journal of Laws 2016 item 157) childcare can be organized in the form of a nurseries, children's clubs, provided by day carer and nanny.

15. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 item 832, with later amendments). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

16. Data concerning **family support** and **foster care** are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (unified text: Journal of Laws 2017 item 697).

17. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (Journal of Law item 195). Benefit is financed from the state budget.

18. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialist centre** – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** – carries out motivating and socio-therapeutic activities,
- 4) **in a combination of the forms**, i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez prace asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

19. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
  - a) spokrewnione,
  - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
  - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa) – wśród których funkcjonują również:
    - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 969, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
    - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego - przyjmują dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12 a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

20. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
  - a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

19. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families:**
  - a) related,
  - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
  - c) professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) – among which there are also:
    - professional specialized – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969, with later amendments), underage mothers with children,
    - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12 a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),
- 2) **foster homes** - placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

20. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
  - a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.
- b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
- c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
- d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

21. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 930).

22. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508).

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

21. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Act on Social Assistance of 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016, item 930).

22. Data on social welfare benefits are presented according to the Act on Social Assistance of 12 III 2004. (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (154). PRACOWNICY MEDYCZNI^a

Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze	2035	2064	2052	Doctors
w tym kobiety	983	964	977	of which women
Lekarze dentyści	552	574	591	Dentists
w tym kobiety	440	454	455	of which women
Farmaceuci	563	567	598	Pharmacists
w tym kobiety	449	452	477	of which women
Pielęgniarki	4823	4688	4710 ^b	Nurses
Położne	573	565	554 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	560	568	593	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	218	217	215	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 222; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b, c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 418, c – położnictwa – 54. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 222; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund. b, c Of which masters: b – of nursing – 418, c – of midwifery – 54. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (155). LEKARZE SPECJALIŚCI^a

Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze ogółem	1476	1500	1528	Doctors of total
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii ..	98	102	102	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	226	223	242	Surgery ^b
Chorób płuc	37	29	29	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	93	95	98	Internal diseases
Dermatologii i wenerologii	24	21	21	Dermatology and venereology
Kardiologii ^c	54	56	62	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	253	253	252	General practitioners
Neurologii ^c	54	56	51	Neurology ^c
Okulistyki	58	58	51	Ophthalmology
Onkologii	13	13	13	Oncology
Otolaryngologii ^d	26	26	25	Otolaryngology ^d
Pediatryi	80	82	86	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	111	118	123	Obstetrics and gynecology
Psychiatrii ^c	68	74	68	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^e	40	46	52	Radiodiagnostic ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 222 oraz notka a do tabl. 1. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiologii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d, e Również: d – otorynolaryngologii, e – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej.

a See general notes, item 4 on page 222 and footnote a to the table 1. b General surgery, pediatric, thoracic surgery, orthopedics and traumatology, orthopedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d, e Also: d – oto-rhino-laryngology, e – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy.

TABL. 2 (155). LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy ..	72,5	72,7	74,5	Specialists in % of total doctors
Lekarze dentyści ogółem	74	75	79	Dentists of total
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	17	17	18	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	4	4	4	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	16	17	17	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	4	6	7	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	15	15	14	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	4	3	3	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	14	13	16	Restorative dentistry
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentyistów	13,4	13,1	13,4	Dental specialists in % of total dentist

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 222 oraz notka a do tabl. 1.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 on page 222 and footnote a to the table 1.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3 (156). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a

OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	551	584	585	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	440	467	471	urban areas
wieś.....	111	117	114	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII) ..	222	210	202	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	186	175	169	urban areas
wieś.....	36	35	33	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	7627,1	7761,5	7627,1	Consultations provided ^c in thous.
miasta	6979,2	7079,3	6956,2	urban areas
wieś.....	647,9	682,2	670,9	rural areas
lekarskie.....	6910,8	7018,3	6890,7	doctors
w tym specjalistyczne	2517,0	2568,9	2451,5	of which specialized
stomatologiczne	716,3	743,2	736,4	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 223. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 5 on page 223. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (157). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII FACILITIES — as of 31 XII				
Szpital ogólny ^b	26	24	24	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczny	3	3	3	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	2	2	2	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	13	12	13	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	2	2	1	Nursing homes
Hospicja	4	4	4	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	1	1	1	Palliative care wards
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII				
Szpital ogólny ^d	4402	4347	4401	General hospitals ^d
Szpital psychiatryczny	837	847	836	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	245	245	245	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	871	840	910	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	57	61	36	Nursing homes
Hospicja	53	53	53	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	17	17	18	Palliative care wards
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpital ogólny ^e	193311	206841	203760	General hospitals ^e
Szpital psychiatryczny	7870	7863	7444	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	655	624	654	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1596	1488	1424	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	121	81	78	Nursing homes ^e
Hospicja	756	859	760	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	224	257	233	Palliative care wards

a Patrz uwagi ogólne ust. 7 na str. 223. b Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 223. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych — dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie hospicjów i zakładów opieki paliatywnej — dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych — dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 7 on page 223. b See general notes, item 8 on page 223. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer.

Source: in regard to general hospitals, chronic medical care homes and nursing homes — data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to hospices and palliative care wards — data of the Ministry of Health, in regard to psychiatric facilities — data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 5 (158). SZPITALE OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Szpital ogólny (stan w dniu 31 XII)	26	24	24	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	4402	4347	4401	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	43,2	42,7	43,3	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	713	709	702	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	157	157	157	of which cardiological ^b
chirurgicznych	970	967	991	surgical
pediatrycznych	245	230	235	paediatric
ginekologiczno-położniczych	542	517	538	gynaecological-obstetric
onkologicznych	155	155	133	oncological
intensywnej terapii	92	89	87	intensive therapy
zakaźnych	24	35	35	communicable
gruźlicy i chorób płuc	201	163	188	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	19	19	19	dermatological
neurologicznych	156	156	178	neurological
psychiatrycznych	299	299	299	psychiatric
Leczeni ^c w tys.	193,3	206,8	203,8	In-patients ^c in thous.
w tym na oddziałach ^d				of which in specified wards ^d
chorób wewnętrznych	37,9	38,3	36,9	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	13,0	13,2	13,5	of which cardiological ^b
chirurgicznych	51,7	52,4	53,1	surgical
pediatrycznych	12,1	11,8	10,7	paediatric
ginekologiczno-położniczych	27,0	27,5	27,1	gynaecological-obstetric
onkologicznych	7,6	8,7	7,1	oncological
intensywnej terapii	3,1	3,0	2,9	intensive therapy
zakaźnych	1,3	1,3	1,5	communicable
gruźlicy i chorób płuc	5,6	4,5	6,0	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	0,8	0,8	0,8	dermatological
neurologicznych	6,0	6,1	6,8	neurological
psychiatrycznych	2,3	2,3	2,0	psychiatric
Wypisani w tys.	186,9	200,5	191,8	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	4,4	4,1	4,5	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	1896,1	2032,9	2004,2	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko ^e	46,3	50,3	49,2	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,1	4,9	4,8	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	242,4	250,2	246,6	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 i 9 na str. 223. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, items 8 and 9 on page 223. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfers. d Including inter-ward patient transfers. e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6 (159). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**

Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	53	51	51	51	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	29	29	29	30	basic
specjalistyczne	24	22	22	21	specialist
Szpitalne oddziały ratunkowe	7	8	8	8	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	16	9	9	9	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	2	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	75,6	85,2	79,2	78,3	in thousands
na 1000 ludności	73,9	83,6	77,8	77,0	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	76,0	85,4	79,4	78,8	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	5,4	5,6	5,3	4,7	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	32,1	35,1	33,5	34,6	aged 65 and more
na 1000 ludności	74,3	83,8	78,0	77,5	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 223. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 11 on page 223. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system.

c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (160). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**

Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	296	316	319	329	Pharmacies
w tym prywatne	294	315	318	328	of which private
w tym na wsi	16	16	16	17	of which in rural areas
Punkty apteczne	47	51	53	49	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	47	47	49	45	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	2983	2774	2735	2690	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5928	5663	5492	5760	of which in rural areas
1 aptekę	3457	3222	3189	3091	pharmacy
w tym na wsi	23340	22297	22311	21008	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	487	532	534	563	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 223.

a See general notes, item 12 on page 223.

TABL. 8 (161). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII).....	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII).....	6	5	5	5	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy	15,6	15,4	15,7	16,0	Blood donors
w tym honorowi	15,6	15,4	15,7	16,0	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej	29,9	30,8	31,7	33,1	Number of collected donations ^b of whole blood
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c	29,9	30,8	31,5	32,7	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom. d Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Ź r ó ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units. d Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP).

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (162). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica.....	135	115	130	131	13,2	11,3	12,8	12,9	Tuberculosis
Tężec.....	–	1	–	–	–	0,1	–	–	Tetanus
Krztusiec.....	3	70	71	21	0,3	6,9	7,0	2,1	Whooping cough
Odra.....	1	–	–	–	0,1	–	–	–	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A.....	1	–	–	40	0,1	–	–	3,9	type A
typ B.....	31	68	67	66	3,0	6,7	6,6	6,5	type B
typ C.....	134	184	163	156	13,1	18,0	16,0	15,3	type C
Różyczka.....	201	99	47	17	19,7	9,7	4,6	1,7	Rubella
AIDS ^a	7	1	–	2	0,7	0,1	–	0,2	AIDS ^a
Salmonellozy.....	201	139	176	118	19,7	13,6	17,3	11,6	Salmonella infections
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe.....	54	108	1	2	5,3	10,6	0,1	0,2	Other bacterial food borne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	933	1134	871	868	399,6	592,8	458,2	446,0	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarłatna (pionica).....	379	643	465	351	37,1	63,1	45,7	34,5	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu..	26	19	23	15	2,5	1,9	2,3	1,5	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych.....	13	36	10	14	1,3	3,5	1,0	1,4	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	1	1	6	4	0,1	0,1	0,6	0,4	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne).....	124	70	66	49	12,1	6,9	6,5	4,8	Mumps
Włośnica.....	–	12	–	–	–	1,2	–	–	Trichinellosis
Grypa ^c	2748	35163	58914	67481	268,6	3449,0	5790,4	6637,6	Influenza ^c
Choroby weneryczne.....	54	47	47	62	5,3	4,6	4,6	6,1	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wścieklicznie.....	126	118	180	134	12,3	11,6	17,7	13,2	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzaniem zachorowań.

Ź r ó ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (163). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki	11	47	54	58	Nurseries
w tym publiczne	11	12	14	16	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	5	5	5	5	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	8	10	15	Children's clubs
w tym publiczne	x	3	3	3	of which public
Miejsca:					Places:
w żłobkach	1266	2352	2631	2953	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	168	224	302	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					Children staying (during the year)
w żłobkach	2116	3398	3587	4205	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	179	232	326	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	60,0	131,8	147,1	164,3	Places in nurseries and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^b :					Children staying in nurseries and children's clubs ^b :
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	36,6	78,6	93,2	101,5	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	100,2	89,7	94,0	91,5	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi. b Do 2010 r. bez klubów dziecięcych.

a Places and children - including nursery wards. b Until 2010 excluding children's clubs.

TABL. 11 (164). **WSPIERANIE RODZINY**
FAMILY SUPPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a :			Child-raising benefit ^a :
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymu- jących świadczenie	63017	62661	average monthly number of families re- ceiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie.....	94161	93748	average monthly number of children to which families receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł.....	422582	572801	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a :			Child-rising supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek.....	1797	1710	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł.....	7934	10226	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a :			Lump sum supplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu ro- dzinnego otrzymują dodatek	28	27	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł.....	126	159	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny.....	6930	8115	Family Large Family Card holder

a W ramach programu "Rodzina 500+"; dane dotyczą okresu od 1 IV do 31 XII.

a Within the "Family 500+" programme; data concern the period – 1 IV-31 XII.

TABL. 12 (165). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki – stan w dniu 31 XII centres – as of 31 XII				wychowankowie w tys. residents in thous.				
O G Ó Ł E M	82	101	96	107	3,2	2,9	2,7	2,8	TOTAL
Opiekuńcze	75	84	76	79	2,9	2,4	2,1	2,0	General care
Specjalistyczne	7	16	15	13	0,2	0,4	0,5	0,4	Specialized
Pracy podwórkowej	–	–	1	10	–	–	0,0	0,2	Street work
W połączonych formach...	–	1	4	5	–	0,1	0,2	0,2	In a combination of the forms

TABL. 13 (166). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**

Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1367	1482	1443	1403	Foster families
Spokrewnione	1111	938	906	899	Related
dzieci ^b	1439	1204	1165	1142	children ^b
Niezawodowe	173	454	440	411	Non-professional
dzieci ^b	271	612	583	527	children ^b
Zawodowe ^c	83	90	97	93	Professional ^c
dzieci ^b	314	333	356	323	children ^b
Rodzinne domy dziecka	11	10	10	12	Foster homes
dzieci ^d	66	61	61	87	children ^d

^a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. ^b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. ^c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. ^d W wieku do 25 lat.

^a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. ^b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. ^c Until 2011 professional, not related to the child foster families. ^d Up to the age of 25.

TABL. 14 (167). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	22	33	33	32	563	545	527	488 ^b	39	38	29	95
interwencyjne	1	1	1	3	18	23	18	52	–	–	2	25
rodzinne	4	4	4	4	26	32	31	32	–	3	3	3
socjalizacyjne	6	22	22	20	144	381	368	313	7	27	16	57
łączące zadania placówek ^c	11	6	6	5	375	109	110	91	32	8	8	10

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 225. ^b W tym 2 wychowanków w wieku 0-3 lat i 4 w wieku 4-6 lat oraz 12 sierot i 84 niepełnosprawnych.

^c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes, item 20 on page 225. ^b Of which 2 resident at age 0-3 and at 4 age 4-6, 12 orphans and 84 disabled. ^c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 15 (168). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**

Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	33	42	40	40	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b					Places ^b
ogółem	2574	2916	2935	2948	total
na 10 tys. ludności	25,2	28,6	28,8	29,0	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b					Residents ^b
ogółem	2569	2789	2841	2793	total
w tym kobiety	1089	1348	1342	1343	of which women
w tym do 18 lat	70	86	74	56	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	822	945	1010	898	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	25,1	27,4	27,9	27,5	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	223	299	308	295	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 16 (169). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**

Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	33	42	40	40	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
osoby w podeszłym wieku	6	9	8	8	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	7	8	8	9	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	4	4	4	4	adults mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	4	5	5	5	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	5	5	6	6	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	6	4	4	4	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	2	3	3	3	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	6	11	9	9	homeless
inne osoby	2	2	2	2	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach dla^c: ...	2569	2789	2841	2793	Residents in homes and facilities for^c:
osób w podeszłym wieku	419	406	322	316	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	670	793	821	816	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	259	269	266	264	adults mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	196	291	291	291	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	461	462	543	540	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	243	219	216	225	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	53	69	65	50	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	238	264	304	281	homeless
innych osób	30	16	13	10	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 17 (170). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2010	71391	T O T A L
	2015	57934	
	2016	52200	
	2017	45688	
Pomoc pieniężna	50167	97923	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasiłki stałe	9378	46859	Permanent benefits
Zasiłki okresowe	13347	22820	Temporary benefits
Zasiłki celowe	27246	27591	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	56	202	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	19246	26838	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	200	536	Shelter
Posiłek	15562	11558	Meals
Ubranie	135	21	Clothing
Sprawienie pogrzebu	175	401	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	3152	14286	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	10	37	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 227. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Ź r ó d ł o: dane Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 22 on page 227. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Lubuskie Voivodship Office.

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, broszura – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych**, obejmującą dramatyczne i lalkowe przedstawienia teatralne,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

6. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a pamphlet contains 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic theatres**, including dramatic and puppet theatrical performances,
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**.

6. Information concerning the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** is based on annual reporting data.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Wśród kin stałych wyróżnia się - **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających - na mocy szczególnych przepisów - z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin **turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu (służbowym lub osobistym, w tym wypoczynkowym) innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a 1 year, for any main purpose (business or personal purpose, including leisure) other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation facilities** include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

6. **Placówki gastronomiczne** w obiektach w turystycznych obiektach noclegowych obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych - także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” - rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. Dane o **klubach sportowych** publikowane są łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych (tabl. 15) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists** .

4. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

5. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of bed places or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” - rehabilitation activity for persons with disabilities.

2. Data regarding **sports clubs** are published including student sports clubs UKS and religious sports clubs.

3. In the category of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs (table 15) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.

W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedzin i rodzajów sportu jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia lub prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

In the category of persons practising sports in physical education organizations as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.

Kultura

Culture

TABL. 1 (171). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	264	246	282	216	Titles total
Wydawnictwa naukowe.....	145	110	125	105	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	6	3	2	3	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe.....	5	11	11	13	Professional publications
Wydawnictwa popularne.....	69	78	93	58	Popular science
Literatura piękna razem.....	39	44	51	37	Belles-lettres total
w tym dla dzieci i młodzieży.....	5	4	2	4	of which for children and youth

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (172). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Tytuły ukazujące się ogółem	111	120	124	118	Titles published as specified total
W tygodniu:					Weekly:
6—2 razy.....	2	2	2	2	6—2 times
1 raz.....	5	12	13	11	once
W miesiącu:					Monthly:
3—2 razy.....	13	4	4	3	3—2 times
1 raz.....	21	27	29	20	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące.....	11	7	6	8	bimonthly
w kwartale.....	23	22	23	24	quarterly
w półroczu.....	8	10	12	11	half-yearly
w roku.....	11	17	17	21	yearly
Nieregularnie.....	17	19	18	18	Irregularly

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (173). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	258	253	253	255	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	173	165	166	166	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) ..	102	88	87	91	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	62	.	.	.	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					Collection (as of 31 XII)
w tys. wol.	3831,9	3677,7	3651,3	3620,7	in thous. vol.
w tym na wsi	1455,1	1312,9	1286,1	1253,4	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	180,2	152,4	149,1	146,6	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	40,0	34,3	33,1	32,5	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach woluminów	3349,8	2708,1	2674,1	2483,1	in thousands volumes
w tym na wsi	856,4	649,5	627,7	576,3	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	18,6	17,8	17,9	16,9	per borrower in vol.
w tym na wsi	21,4	18,9	18,9	17,7	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2015 przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2015 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (174). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	15	17	18	19	Museums and branches ^a
Muzealia ^a w tys.	121,3	133,3	134,9	134,0	Museum ^a exhibits in thous.
Wystawy czasowe:	129	113	111	103	Temporary exhibitions:
własne ^b	103	66	59	71	own ^b
obce ^c	26	47	52	32	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	161,6	233,9	258,0	253,2	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	42,3	50,8	55,7	56,2	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5(175). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII) ...	5	4	4	4	3	1	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	76	58	73	72	57	15	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	11	4	3	4	4	-	of which foreign
Ekspozycje ^a	78	58	73	72	57	15	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	38,2	146,2	81,5	71,2	70,2	1,0	Visitors in thous.

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 6 (176). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Institucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej salii ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Performan- ces and concerts ^b	Widzowie słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION	
Teatry i instytucje muzyczne	2010	3	1324	3682	435,2	Theatres and music institutions
	2015	4	3019	1205	231,0	
	2016	4	2973	5224	562,9	
	2017	4	2993	5624	531,4	
Teatry	2	1845	583	121,4	Theatres	
Filharmonie	2	1148	5041	410,0	Philharmonic halls	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (177). **CENTRA KULTURY, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**

Stan w dniu 31 XII

CENTRES OF CULTURE, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	78	81	79	47	32	Institutions
centra kultury	8	9	13	10	3	centres of culture
domy kultury.....	14	14	14	13	1	cultural establishments
ośrodki kultury.....	37	38	35	21	14	cultural centres
kluby	3	3	2	2	–	clubs
świetlice	16	17	15	1	14	community centres
Pracownie specjalistyczne	213	234	232	169	63	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku).....	6585	6855	6358	5144	1214	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1211,9	978,8	963,4	833,5	129,9	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	106	92	89	62	27	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	1255	1403	1462	934	528	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna.....	464	761	610	332	278	of which primary and secondary school students
Grupy (zespoły) artystyczne.....	432	459	431	353	78	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) arty- stycznych	6925	6854	6932	5694	1238	Members of artistic groups (ensem- bles)
w tym dzieci i młodzież szkolna.....	4771	4671	4875	4119	756	of which primary and secondary school students
Koła (kluby/sekcje).....	690	719	677	522	155	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji).....	12932	15391	14406	11941	2465	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna.....	6772	8248	6972	5489	1483	of which primary and secondary school students

TABL. 8 (178). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	11	12	12	13	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	9	11	11	12	of which urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	23	25	30	31	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	21	24	29	30	of which urban areas
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)					
w tys.	4,3	4,9	5,0	5,1	Seats (as of 31 XII) in thous.
w tym miasta	3,9	4,8	4,9	5,0	of which urban areas
Seanse:					Screenings:
w tysiącach	31,7	32,4	42,9	43,3	in thousands
w tym miasta	31,3	32,1	42,7	43,0	of which urban areas
na 1 kino	2880	2696	3575	3330	per cinema
Widzowie:					Audience:
w tysiącach	882,4	1006,5	1186,3	1266,6	in thousands
w tym miasta	876,6	1002,2	1181,1	1261,2	of which urban areas
na 1 kino	80217	83873	98858	97433	per cinema
na 1 seans	28	31	28	29	per screening

TABL. 9 (179). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	126666	120943	101040	104009	T O T A L in thous.
Na 1000 ludności	125	119	99	102	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (180). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	209,3	209,9	209,4	208,4	204,6	206,2	205,9	204,9	Radio subscribers
miasta	151,0	151,2	150,8	150,5	232,4	228,7	228,4	228,2	urban areas
wieś	58,3	58,7	58,6	57,8	156,3	164,4	164,2	161,9	rural areas
Abonenci telewizyjni	203,1	202,8	202,3	201,1	198,5	199,2	198,8	197,8	Television subscribers
miasta	145,8	145,2	144,8	144,4	224,3	219,6	219,2	218,9	urban areas
wieś	57,3	57,5	57,5	56,7	153,5	161,3	161,1	158,8	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 11 (181). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**^{ab}
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	298	288	299	290	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	194	201	207	204	of which open all year
Obiekty hotelowe.....	145	131	134	133	Hotels and similar facilities
hotele	66	63	65	63	hotels
motele.....	13	14	15	13	motels
pensjonaty	9	14	13	14	boarding houses
inne obiekty hotelowe	57	40	41	43	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	153	157	165	157	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe...	15	10	11	11	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	11	7	8	9	of which school youth hostels
kempingi	2	3	4	4	camping sites
pola biwakowe	21	15	14	9	tent camp sites
ośrodki wczasowe	38	28	28	28	holiday centres
ośrodki kolonijne	5	4	4	4	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	28	24	23	23	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych	21	19	22	20	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne	.	10	11	14	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	23	26	26	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	23	21	22	18	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	20283	18570	19023	18159	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	10619	10840	10989	10626	of which open all year
Obiekty hotelowe	7484	7372	7539	7445	Hotels and similar facilities
hotele	4597	4612	4614	4381	hotels
motele.....	541	651	687	605	motels
pensjonaty	453	691	678	695	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1893	1418	1560	1764	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	12799	11198	11484	10714	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe...	719	398	475	485	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	528	303	390	435	of which school youth hostels
kempingi	177	509	605	549	camping sites
pola biwakowe	1980	1830	1665	1370	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	3557	2856	2894	2840	holiday centres
ośrodki kolonijne	808	589	559	561	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2882	2447	2568	2420	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	1440	1148	1339	1120	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	164	191	248	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	378	439	471	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	1236	879	749	650	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane dla lat 2016-2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data for 2016-2017 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 11 (181). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^{ab} (dok.)**
 TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{ab} (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	625965	615913	641323	661590	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	160148	153841	154096	171966	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	479221	466297	485865	519074	Hotels and similar facilities
hotele	337284	325900	344343	372372	hotels
motele	41636	48997	48496	43494	motels
pensjonaty	13218	28340	28797	32004	boarding houses
inne obiekty hotelowe	87083	63060	64229	71204	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	146744	149616	155458	142516	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe	11128	2734	2649	2789	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	6516	2127	2107	2309	of which school youth hostels
kempingi	1192	5147	4620	4754	camping sites
pola biwakowe	3698	9046	6994	5236	tent camp sites
ośrodki wczasowe	41722	47261	47743	40162	holiday centres
ośrodki kolonijne	5215	3347	3311	3507	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	52016	42966	49087	45480	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	13985	12527	13843	14166	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	3443	3976	6213	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	6496	6609	7046	agrotourism lodgings
inne obiekty	17788	16649	16626	13163	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	1319987	1289145	1387945	1361214	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	225893	270801	300496	331764	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	723223	716840	770299	815706	Hotels and similar facilities
hotele	485488	505228	545836	575587	hotels
motele	50137	58685	60164	55603	motels
pensjonaty	26079	55053	61567	63652	boarding houses
inne obiekty hotelowe	161519	97874	102732	120864	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	596764	572305	617646	545508	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe	27403	27763	31760	32597	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	19351	25031	29654	30540	of which school youth hostels
kempingi	9991	23274	23823	22066	camping sites
pola biwakowe	20676	38159	29518	30963	tent camp sites
ośrodki wczasowe	174952	196409	197905	166737	holiday centres
ośrodki kolonijne	34445	20249	18945	19721	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	193783	157677	187250	150699	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	58506	44402	52949	50111	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	7785	12951	19524	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	22490	23466	23593	agrotourism lodgings
inne obiekty	77008	34097	39079	29497	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane dla lat 2016-2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data for 2016-2017 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (182). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^{ab}**
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
 ESTABLISHMENTS^{ab}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	160148	153841	154096	171966	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	151190	142779	143245	159862	Hotels and similar facilities
hotele	123683	110398	110716	127139	hotels
motele	15802	15128	14229	11961	motels
pensjonaty	1710	7666	7695	9682	boarding houses
inne obiekty hotelowe	9995	9587	10605	11080	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	8958	11062	10851	12104	Other facilities
schroniska młodzieżowe	487	1083	965	1264	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	358	1048	916	1211	of which school youth hostels
kempingi	30	240	123	345	camping sites
pola biwakowe	277	346	362	67	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1610	2674	2763	3245	holiday centres
ośrodki kolonijne	-	-	6	3	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1943	3117	3446	3562	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	748	672	684	644	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	241	150	243	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	412	566	877	agrotourism lodgings
inne obiekty	3850	2277	1786	1854	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	225893	270801	300496	331764	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	199710	215484	239821	252901	Hotels and similar facilities
hotele	158175	167250	188285	194246	hotels
motele	17242	16276	14795	13175	motels
pensjonaty	3202	16742	18048	21446	boarding houses
inne obiekty hotelowe	21091	15216	18693	24034	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	26183	55317	60675	78863	Other facilities
schroniska i schroniska młodzieżowe..	1637	20168	21028	26547	shelters and youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1370	20034	20862	26300	of which school youth hostels
kempingi	41	695	234	941	camping sites
pola biwakowe	793	1153	789	111	tent camp sites
ośrodki wczasowe	10275	19446	20781	27806	holiday centres
ośrodki kolonijne	-	-	66	35	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	4863	5414	9741	11789	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	2449	2562	2524	2250	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	712	276	907	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	1487	2053	3109	agrotourism lodgings
inne obiekty	6125	3680	3183	5368	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane dla lat 2016-2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data for 2016-2017 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (183). WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^{abc}
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^{abc}

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	26,9	27,1	28,2	30,2	33,34	33,6	35,7	38,2	Hotels and similar facilities
hotele.....	30,4	30,3	31,9	34,8	36,72	37,1	40,2	43,7	hotels
motele.....	26,7	24,8	23,9	24,6	36,23	33,4	33,2	34,8	motels
pensjonaty	16,5	24,0	26,3	26,7	21,65	30,0	32,6	35,2	boarding houses
inne obiekty hotelowe	21,8	19,2	19,2	20,9	26,88	23,4	23,5	24,4	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	27,9	27,3	29,6	26,8	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 241. b W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2015 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. c Dane dla lat 2016-2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 4 on page 241. b In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2015 concern establishments possessing 10 and more bed places. c Data for 201-2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 14 (184). PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....					TOTAL
2010	116	89	50	29	
2015	101	67	44	17	
2016	107	66	39	13	
2017	98	76	51	22	
Obiekty hotelowe	85	43	14	5	Hotels and similar facilities
hotele	48	24	7	3	hotels
motele	11	1	–	1	motels
pensjonaty	9	6	2	–	boarding houses
inne obiekty hotelowe	17	12	5	1	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	13	33	37	17	Other facilities
schroniska młodzieżowe	–	–	2	–	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	–	–	2	–	of which school youth hostels
kempingi.....	–	4	2	8	camping sites
pola biwakowe	–	–	1	–	tent camp sites
ośrodki wczasowe	5	10	10	2	holiday centres
ośrodki kolonijne	–	–	2	–	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe	4	7	11	5	training-recreational centres
zespoły domków turystycz- nych.....	1	6	2	2	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne	1	1	2	–	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	–	–	4	–	agrotourism lodgings
pozostałe obiekty.....	2	5	1	–	Other facilities

a Dane za lata 2015-2016 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Data for 2015-2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

Sport

Sport

TABL. 15 (185). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS			
Jednostki organizacyjne	227	60	Organizational entities
Członkowie	13772	2798	Members
Ćwiczący ^a	13407	2649	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS			
Jednostki organizacyjne	257	485	Organizational entities
Członkowie	16260	29003	Members
Ćwiczący	15347	30474	Persons practising sports
mężczyźni	13047	23765	males
kobiety	2300	6709	females
w wieku do 18 lat	9174	20626	aged up to 18
Sekcje sportowe	362	718	Sports sections
Trenerzy	247	833	Coaches
Instruktorzy sportowi	439	553	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe a Dane szacunkowe.	205	246	Other persons conducting sports activities

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 16 (186). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.**
Stan w dniu 31 VII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	In- struktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczbą ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^a	11	734	617	722	15	14	Acrobatics ^a
Badminton	6	160	66	113	1	4	Badminton
Boks	6	119	8	61	1	6	Boxing
Brydż sportowy	6	94	39	4	1	-	Bridge
Hokej	9	232	45	176	8	2	Hockey
Jeździectwo ^a	18	265	168	73	3	24	Equestrian sport ^a
Judo	14	777	242	668	8	20	Judo
Kajakarstwo klasyczne	6	218	74	184	9	7	Classic canoeing
Karate ^a	15	797	248	633	10	25	Karate ^a
Kick-boxing	10	526	112	290	9	15	Kick-boxing
Kolarstwo szosowe	5	112	22	95	3	1	Road cycling
Kolarstwo torowe	2	63	14	59	2	-	Track cycling
Koszykówka	22	1310	747	1187	44	22	Basketball
Lekkoatletyka	23	934	379	680	25	34	Athletics
Łucznictwo	3	62	22	44	3	2	Archery
Pięciobój nowoczesny	1	46	16	40	2	8	Modern pentathlon

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 16 (186). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 VII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016 (cont.)
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	In- struktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Piłka nożna	249	14440	576	9701	484	99	Football
Piłka ręczna	32	1340	562	1232	37	33	Handball
Piłka siatkowa	57	1871	756	1550	53	45	Volleyball
Pływanie	11	918	451	877	26	9	Swimming
Podnoszenie ciężarów	4	64	14	13	1	9	Weight lifting
Sport motorowy ^a	13	196	20	102	8	5	Motorsport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	16	838	144	206	16	25	Sport shooting ^a
Szachy	10	538	98	381	2	15	Chess
Taniec sportowy	4	192	155	157	1	6	Sport dance
Taniec towarzyski	3	150	90	148	1	5	Ballroom dance
Tenis	12	393	144	302	4	12	Tennis
Tenis stołowy	32	670	174	405	18	31	Table tennis
Wioślarstwo	1	64	25	52	1	3	Rowing
Zapasy w stylu klasycznym	5	201	10	200	5	3	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	3	35	35	35	3	3	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	2	35	4	–	–	3	Sailing ^a

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a Sports field (consists of number of related kinds of sports).

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowanej przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plants and arrangements of designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

Od 2016 r. zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym opracowuje się na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

- a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 572, z późniejszymi zmianami),
- b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 736),
- c) szkoły wyższe,
- d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą prace badawczo-rozwojowe;

2. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:

- a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
- b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawczo-rozwojowe;

2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;

Since 2016 according to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

1. Information regarding research and development covers:

1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

- a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2016, item 572, with later amendments),
- b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2018, item 736),
- c) higher education institutions,
- d) other, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

2) **economic entities** which apart from their main activity conduct research and development;

2. **Employed persons** (up to 2015 employees) in R&D:

1) **researchers (RSE)**:

- a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
- b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;

2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;

3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) od 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilno-prawnych

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilno-prawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **employed persons** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. persons and full-time equivalents.

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) since 2016 covered persons employed in a given entity under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons covered only employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents covered employees employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a given entity but performing R&D for it under of civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as well as in case of expenditures on innovation activities in industry include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they included also i.a. expenditures on intangible assets and computer software which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone tu są instytuty i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

5. Data on expenditures on research and development are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** – entities (of general government sector in the system of national accounts; excluding higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private higher education institutions;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (of which of religious organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – national entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations;
- 5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wytrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw — patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwale niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki - jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

7. Innovation activity comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the section include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications – **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises – **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights — patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

A **new product** is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A **significantly improved product** is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

8. A patentable invention – regardless of the field of technology - is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzęt komunikacyjny.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

Uwaga do tablic 1–3 i 6–7

Pod pojęciem „Usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Obsługa rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”.

Note to tables 1-3 and 6-7

The term “Services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Trade; repair of motor vehicles^Δ”, “Transportation and storage”, “Accommodation and catering^Δ”, “Information and communication”, “Financial and insurance activities”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”.

TABL. 1 (187). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION		
O G Ó Ł E M		23	69	71	81	TOTAL		
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		#	13	11	12	of which R&D dedicated entities		
w tym szkoły wyższe		4	#	3	3	of which higher education institutions		
w tym:						of which:		
Przemysł		13	38	42	46	Industry		
w tym przetwórstwo przemysłowe...		13	37	39	42	of which manufacturing		
Usługi		10	31	28	35	Services		
B. PRACUJĄCY^a								
INTERNAL PERSONNEL ^a								
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION	
	ogółem total			pracownicy naukowobadawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel other supporting staff		
w EPC in FTE								
O G Ó Ł E M	#	888,1	902,6	1131,9	987,2	101,9	42,8	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	646,5	653,9	649,2	638,2	#	#	of which R&D dedicated entities
w tym szkoły wyższe	#	615,0	602,9	616,8	610,7	6,1	–	of which higher education institutions
w tym:								of which:
Przemysł	79,8	#	217,5	265,7	213,9	28,0	23,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	79,8	204,4	217,3	258,1	206,3	28,0	23,8	of which manufacturing
Usługi	#	683,4	#	866,2	773,3	73,9	19,0	Services

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2 (188). **PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
 Stan w dniu 31 XII
 INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozostałym others
		wyższym higher				innym others	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		doktora doctor (PhD)		
		doktora habilitowanego habilitated doctor ^b (HD)					
OGÓŁEM	2010	#	#	#	#	269	57
TOTAL	2015	1173	101	210	474	310	78
	2016	1232	97	210	453	368	104
	2017	2072	117	250	559	936	210
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		1033	#	245	#	#	#
of which R&D dedicated entities							
w tym szkoły wyższe		986	#	#	#	123	-
of which higher education institutions							
w tym:							
of which:							
Przemysł		#	#	4	22	#	68
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		347	#	#	22	#	68
of which manufacturing							
Usługi		#	#	246	537	#	142
Services							

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a In 2010 and 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3 (189). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
 GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital expenditures	
	razem total		w tym osobowe of which labour costs	razem total		w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which machinery, technical equipment ^b		
w mln zł				in mln zł				
O G Ó Ł E M	45,5	89,4	83,8	164,2	111,9	72,8	52,4	44,0
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	26,9	37,4	33,6	45,9	41,9	31,8	4,0	2,8
of which R&D dedicated entities								
w tym szkoły wyższe	#	32,1	27,8	39,0	36,8	27,5	2,2	1,9
of which higher education institutions								
w tym: of which:								
Przemysł	17,1	#	46,3	87,2	45,4	18,6	41,8	34,8
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	17,1	48,1	45,1	85,9	44,8	18,1	41,1	34,8
of which manufacturing								
Usługi	28,3	41,3	#	77,1	66,4	54,1	10,6	9,2
Services								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns “machinery, technical equipment and tools” as well as “transport equipment”.

TABL. 4 (190). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK (ceny bieżące)**

GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY FIELD OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	45,5	89,4	83,8	164,2	TOTAL in mln zł
Nauki przyrodnicze	3,7	6,1	8,1	#	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne.....	30,2	67,3	64,2	105,2	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	1,2	0,9	#	1,7	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	-	2,4	0,9	#	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	9,1	9,5	5,3	11,4	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	1,1	3,1	#	6,7	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (191). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	45,5	89,4	83,8	164,2	TOTAL
sektor:					sector:
Rządowy	30,7	24,3	32,4	37,0	Government
Przedsiębiorstw	11,3	36,0	46,3	95,9	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	1,6	6,9	3,5	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	-	27,4	#	Private non-profit
Zagranica	#	22,1	1,5	17,3	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (192). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stosowane applied			
		w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	2010	20,1	#	#	12,1	TOTAL
	2015	57,4	#	#	28,6	
	2016	66,1	18,3	17,5	30,3	
	2017	111,9	30,7	22,4	58,8	
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo		41,9	29,1	11,1	1,7	of which R&D dedicated entities
w tym szkoły wyższe		36,8	28,9	#	#	of which higher education institutions
w tym:						of which:
Przemysł		45,4	1,2	11,2	33,1	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe		44,8	0,6	11,2	33,0	of which manufacturing
Usługi		66,4	29,5	11,2	25,7	Services

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 7 (193). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

Stan w dniu 31 XII

DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	96,3	66,2	79,0	53,2	TOTAL
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	96,7	98,3	99,2	80,8	of which R&D dedicated entities
w tym szkoły wyższe	#	100,0	100,0	100,0	of which higher education institutions
w tym:					of which:
Przemysł	9,8	30,6	58,7	28,5	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ..	9,8	30,6	58,7	28,5	of which manufacturing
Usługi	96,7	93,4	97,4	74,0	Services

TABL. 8 (194). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2017 R.
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015–2017 Products – in % – introduced into the market during 2015–2017			
	ogółem total	produkty nowe lub istotnie ulepszone new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębior- stwa only to the enterprise	
OGÓŁEM TOTAL	5,0	1,5	3,5	3,3
sektor publiczny ..... public sector	4,9	4,9	0,0	0,0
sektor prywatny ..... private sector	5,0	1,4	3,6	3,4
W tym przetwórstwo przemysłowe ..... Of which manufacturing	5,1	1,4	3,6	3,4
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych ..... Manufacture of food products	3,6	1,2	2,4	1,8
Produkcja wyrobów tekstylnych ..... Manufacture of textiles	16,5	6,1	10,3	10,8
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	0,7	0,1	0,6	0,7
Produkcja papieru i wyrobów z papieru ..... Manufacture of paper and paper products	8,8	7,0	1,8	3,8
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ..... Printing and reproduction of recorded media	25,8	–	25,8	1,1
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ..... Manufacture of chemicals and chemical products	0,5	0,1	0,4	0,5
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ..... Manufacture of pharmaceutical products	7,6	–	7,6	4,7
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..... Manufacture of rubber and plastic products	7,5	3,5	4,0	1,7
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych ..... Manufacture of other non-metallic mineral products	0,2	0,2	0,0	–
Produkcja metali ..... Manufacture of basic metals	20,4	1,9	18,5	14,2
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ..... Manufacture of metal products ^Δ	4,9	2,5	2,4	3,8
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych ..... Manufacture of computer, electronic and optical products	0,0	0,0	–	0,0
Produkcja urządzeń elektrycznych ..... Manufacture of electrical equipment	14,3	3,2	11,1	6,3
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..... Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	10,8	4,6	6,3	9,0
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	5,2	0,0	5,2	5,1
Produkcja mebli ..... Manufacture of furniture	1,3	0,2	1,1	1,2

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015–2017.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2015–2017.

TABL. 9 (195). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015–2017
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015–2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015–2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015–2017			
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM..... TOTAL	33,6	22,4	10,2	28,5
sektor publiczny..... public sector	20,0	12,0	8,0	16,0
sektor prywatny..... private sector	34,8	23,3	10,4	29,6
W tym przetwórstwo przemysłowe..... Of which manufacturing	34,6	23,3	10,2	29,3
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych..... Manufacture of food products	24,2	21,2	3,0	18,2
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	25,0	18,8	12,5	18,8
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	11,1	–	–	11,1
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^a ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^a	44,4	16,7	16,7	44,4
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	41,7	25,0	16,7	33,3
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	33,3	33,3	–	33,3
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... Manufacture of chemicals and chemical products	42,9	28,6	14,3	42,9
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... Manufacture of rubber and plastic products	34,8	21,7	13,0	21,7
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... Manufacture of other non-metallic mineral products	20,0	13,3	6,7	20,0
Produkcja metali..... Manufacture of basic metals	50,0	50,0	25,0	37,5
Produkcja wyrobów z metali ^a ..... Manufacture of metal products ^a	31,3	20,8	4,2	27,1
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych..... Manufacture of computer, electronic and optical products	16,7	16,7	16,7	16,7
Produkcja urządzeń elektrycznych..... Manufacture of electrical equipment	50,0	50,0	16,7	50,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^a ..... Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	56,3	37,5	25,0	43,8
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a ..... Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	41,2	29,4	5,9	35,3
Produkcja mebli..... Manufacture of furniture	46,7	26,7	13,3	33,3

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (196). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures			
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramowania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity
		w tys. zł	in thous. zł		
OGÓŁEM 2010	210312	15896	3105	162086	194
TOTAL 2015	686832	32954	1791	447761	568
..... 2016	563614	47337	#	456075	#
..... 2017	610476	73501	2113	475356	#
W tym przetwórstwo przemysłowe 604739	71522	#	#	#	612
Of which manufacturing w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych 4737	#	-	3529	-	
Manufacture of food products					
Produkcja wyrobów tekstylnych 33859	#	#	#	-	
Manufacture of textiles					
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^A 5196	-	#	#	-	
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^A					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... 10748	#	-	#	-	
Manufacture of rubber and plastic products					
Produkcja metali 57534	#	#	#	#	
Manufacture of basic metals					
Produkcja wyrobów z metali ^A 14520	#	91	5837	#	
Manufacture of metal products ^A					
Produkcja urządzeń elektrycznych 17255	#	#	#	#	
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja maszyn i urządzeń ^A 45809	24657	317	9371	#	
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A ..... #	#	374	#	-	
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers					

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (197). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym środki Of which funds			
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty ban- kowe bank credits	
		w tys. zł	in thous. zł		
OGÓŁEM	2010	210312	155994	27088	21300
TOTAL	2015	686832	316256	#	#
	2016	563614	295609	#	22512
	2017	610476	504109	20403	73766
W tym przetwórstwo przemysłowe		604739	#	#	73766
Of which manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych		4737	#	-	#
Manufacture of food products					
Produkcja wyrobów tekstylnych		33859	14519	#	#
Manufacture of textiles					
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^a Manufacture of rubber and plastic products		5196	#	-	#
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		10748	8157	#	-
Manufacture of rubber and plastic products					
Produkcja metali		57534	#	-	#
Manufacture of basic metals					
Produkcja wyrobów z metali ^a		14520	7331	#	6544
Manufacture of metal products ^a					
Produkcja urządzeń elektrycznych		17255	#	-	#
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja maszyn i urządzeń ^a		45809	30379	9682	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (198). WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone.....	28	61	67	60	patent applications
udzielone patenty.....	7	23	24	21	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone.....	6	24	19	13	utility model application
udzielone prawa ochronne.....	9	6	12	10	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (199). PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-
-TELEKOMUNIKACYJNE
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	98,4	94,5	95,2	96,6	Computers ^b
Dostęp do Internetu.....	95,1	93,4	94,3	96,3	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe.....	67,4	93,4	94,3	96,3	Internet access via broadband connection
w tym mobilne łącze szerokopasmowe ...	16,8	57,9	62,7	64,5	of which mobile broadband
Własna strona internetowa.....	50,6	55,1	61,5	64,4	Own Website
Media społecznościowe ^c	.	15,2	20,9	25,9	Social media ^c

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne np. laptopy (notebooki); w latach 2015-2017 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzi wymiany informacji Wiki.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2016-2017 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes c Social networks, blogs, multimedia content sharing websites, Wiki based knowledge sharing tools.

TABL. 14 (200). CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną ^b	95,7	94,3	94,3	96,3	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe.....	7,8	10,7	10,7	7,1	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe.....	14,6	35,5	35,5	27,5	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet głównie w celu: pozyskiwania informacji, pobierania i odsyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed. b Enterprises use the Internet mainly for: obtaining information, downloading and returning filled in forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen ok. 1400-1800 reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

System wag opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług - VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach na terenie całego kraju, w tym na 9 targowiskach w województwie lubuskim.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of about 1400-1800 representatives of goods and services.

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

The weight system was based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax - VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces throughout the country, of which 9 marketplaces in Lubuskie voivodship.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (201). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ő Ł E M	102,8	99,6	99,8	102,2	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	98,9	101,0	103,8	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,6	101,5	100,4	101,6	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	96,9	97,0	97,9	97,9	Clothing and footwear
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	103,9	101,7	100,1	101,6	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	102,0	99,8	100,1	100,8	Furnishings, household equipment and routine household maintenance
Zdrowie	103,1	102,7	98,9	102,6	Health
Transport	107,5	90,7	95,1	102,2	Transport
Rekreacja i kultura	101,8	100,9	98,6	101,7	Recreation and culture
Edukacja	101,7	100,9	100,9	101,3	Education

TABL. 2 (202). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg	4,07	3,66	3,60	3,57	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,89	2,25	2,26	2,37	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,84	3,59	3,57	3,65	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,74	2,39	2,41	2,33	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (roastbeef) – za 1 kg	21,70	30,34	28,56	29,11	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg (do 2016 r. – z kością)	13,69	13,88	13,93	17,10	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg (until 2016 – bone in)
Kurczę patroszone – za 1 kg	6,30	7,05	7,09	7,19	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,91	26,15	26,04	27,25	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona ^a – za 1 kg	14,07	13,95	14,82	17,88	Smoked sausage ^a – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	17,76	23,49	23,97	24,70	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	14,49	13,26	13,95	13,98	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	10,09	13,48	13,37	13,68	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,59	2,75	2,66	2,63	Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,14	12,96	13,22	13,26	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	18,47	21,06	20,56	22,57	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g (w 2010 r. – za 200 ml) ...	1,31	1,56	1,50	1,60	Sour cream, fat content 18% – per 200 g (in 2010 – per 200 ml)
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,44	0,50	0,52	0,59	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,95	4,17	3,99	5,61	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	5,61	5,78	5,79	6,12	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,50	5,03	4,88	5,10	Oranges – per kg
Jabłka ^b – za 1 kg	2,47	2,63	2,67	3,10	Apples ^b – per kg
Buraki ^b – za 1 kg	1,54	1,77	2,02	2,04	Beetroots ^b – per kg
Marchew ^b – za 1 kg	1,83	2,50	2,40	2,13	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg	1,34	1,11	1,30	1,31	Potatoes ^b – per kg

a Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2017 r. reprezentanta objętego badaniem cen. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Data not fully comparable to those the previous years due to the change in 2017 of the representative item covered by the price survey. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (202). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,57	2,25	2,81	3,08	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	5,96	6,63	6,69	6,85	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,56	3,83	4,45	4,56	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% ^a – za 0,5 l	19,65	23,75	23,58	23,90	Pure vodka 40% ^a – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,14	12,76	13,35	13,81	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^a – za 1 kpl.....	498,73	647,63	532,32	615,97	Men's suit, fabric of wool ^a – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę.....	168,54	221,95	229,92	221,62	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę.....	178,88	216,54	217,82	206,72	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	38,44	41,67	41,99	46,84	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	3,40	4,29	4,42	4,47	Cold water by municipal water-system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^b – za 1 kWh	0,58	0,63	0,63	0,63	Electricity for households (all-day tariff) ^b – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^b (w 2010 r. – za 1m ³).....	2,63	0,27	0,24	0,24	Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh ^b (in 2010 – per m ³)
Węgiel kamienny – za 1 t.....	768,99	859,27	852,97	869,86	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	19,25	21,35	21,43	21,25	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² powierzchni użytkowej	5,35	4,66	4,36	4,37	Heating of dwellings – per 1 m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l (w 2010 r. – ok. 300 l, w latach 2015 i 2016 – ok. 340 l)	1284,54	1073,96	1128,76	1669,81	Fridge-freezer, capacity about 340 l (in 2010 – about 300 l, in 2015 and 2016 – about 340 l)
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg (w 2010 r. – na 5 kg) suchej bielizny	1100,54	1248,10	1203,88	1206,34	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg (in 2010 – 5 kg)
Odkurzacz typu domowego.....	302,88	407,83	431,91	413,24	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	139,18	200,45	224,13	243,31	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r.– za 400 g, w 2015 r.– za 280 g)	4,40	5,45	5,58	5,53	Washing powder – per 300 g (in 2010 per 400 g, in 2015 – per 280 g)
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,57	4,63	4,37	4,60	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,12	2,62	2,62	2,62	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	15,08	17,56	17,56	18,12	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	16,03	18,39	18,78	19,15	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	57,73	66,78	65,20	68,00	Women's cold wave
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg.....	28,89	39,42	35,58	36,91	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Badanie kliniczne krowy.....	35,30	46,25	46,10	46,15	Cow's clinical examination

^a Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę w 2015 r. reprezentanta objętego badaniem cen. ^b Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi.

^a Data not fully comparable to those the previous years due to the change in 2015 of the representative item covered by the price survey. ^b Including standing and variable charges.

TABL. 3 (203). PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	57,48	67,12	62,34	65,76	wheat
żyta	40,99	50,82	52,63	54,79	rye
jęczmienia	46,89	56,71	54,17	55,88	barley
owsa i mieszanek zbożowych	28,65	53,53	52,12	55,48	oats and mixed cereal
pszenżyta	46,56	57,70	57,80	59,50	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	19,56	27,86	26,39	35,55	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych) ...	38,47	40,05	57,94	61,24	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,49	11,96	11,62	9,77	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	127,01	143,07	160,51	156,75	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	569,16	537,08	498,03	–	Raw tobacco – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,27	5,76	5,96	6,41	cattle (excluding calves)
cielęta	3,69	5,76	5,23	3,53	calves
trzoda chlewna	3,93	4,26	4,54	4,99	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,07	1,19	1,13	1,39	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,15	0,23	0,18	0,27	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (204). PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	81,91	79,92	80,08	79,42	wheat
żyta	77,82	55,69	56,63	57,70	rye
jęczmienia	84,33	70,24	67,70	69,66	barley
owsa	51,25	59,97	60,65	63,10	rye
pszenżyta	54,44	63,54	62,23	64,11	barley
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	108,81	83,97	99,73	106,43	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.					Livestock – per head
prosię na chów	.	.	130,00	131,30	piglet
Żywiec rzeźny – za 1 kg					Animals for slaughter – per kg
trzoda chlewna	.	.	.	5,21	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,49	0,62	0,64	0,69	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

Uwagi ogólne

General notes

Rolnictwo

Agriculture

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, samy, daniele) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

1. The presented information have been compiled using the **kind of activity method** and concern agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the sections of the NACE rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which conducts agricultural activity.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farm include:

- 1) holding with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respect for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551 – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego).

Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej - ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji - średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2017 r. - z lat 2016 i 2015.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie zbóż**, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta - jeśli nie zaznaczono inaczej - nie obejmują mieszanek zbożowych.

5. Gross agricultural output includes of:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) plant-based products (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) animal-based products as well as the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories of plant and animal-based products and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd).

Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centers and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production - average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year, e.g., for 2017 - the prices from 2016 and 2015, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (pe-luszka, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. pe-luszka, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastwymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemniaków, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and other) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). **Feed plants** include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal-based) purchased by economic entities directly from producers.

10. Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30 VI.

12. Data regarding the land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census and estimation.

13. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors and consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 - as of 30 VI.

14. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa - zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyście przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
- b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);
- c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolniczej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

- a) the State Treasury - managed and utilized temporarily or perpetually by:
  - State Forestry Organizational Entity “State Forests” (abbreviated as “State Forests”) supervised by the Minister of Environment,
  - nature protection units (national parks),
  - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
- b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);
- c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production co-operatives,

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purpose of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. - 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. - 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1-20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie - 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 - 2 years) and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 - 2 years) as well as crops and greenwoods in age category I (1-20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age II category (21-40 years) with planting of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in the III, or higher, age category (41 years or more) with planting of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands forming in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkótek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034) - do powierzchni lądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area including land connected with silviculture to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the regulation of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

ROLNICTWO
AGRICULTURE
TABL. 1 (205). UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	22,1	21,1	20,2	21,2	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	21,9	20,9	20,0	21,0	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	437,7	391,2	399,9	390,7	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	326,9	336,0	345,2	340,5	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	62,6	54,0	57,2	59,5	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	70,4	54,7	58,0	61,1	of which private farms
ziemniaków ^c	1,8	1,8	1,6	1,1	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	2,4	2,1	1,8	1,2	of which private farms
roślin przemysłowych	14,9	14,9	13,5	14,0	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	13,0	14,5	12,5	13,1	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	36,5	37,8	40,8	42,4	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	31,0	36,5	39,3	41,9	of which private farms
ziemniaków ^c	213	191	318	317	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	212	191	318	310	of which private farms
rzepaku i rzepiku	23,1	29,6	27,4	26,4	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	22,7	28,9	27,6	26,8	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha użytków rolnych...	19,8	22,2	22,4	24,4	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	22,5	21,6	21,4	22,4	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	40,5	37,7	37,3	37,7	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	38,6	37,7	37,5	36,6	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^{bde} w %	8,9	7,1	7,3	7,6	Share of sows in pig stocks (as of June) ^{bde} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	8,8	6,0	6,1	6,6	of which private farms
Produkcja żywa rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^f na 1 ha użytków rolnych w kg	240,6	311,1	317,3	280,1	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^f per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	248	218	209	252	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	235	184	195	162	of which private farms
na 1 krowę	4093	3002	2995	3331	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3759	2704	2932	2323	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	4,4	.	5,1	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	5,7	.	5,7	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^g na 1 ha użytków rolnych w kg	98,7	104,9	108,5	103,2	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^g per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	97,4	102,4	107,4	103,5	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 271. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 286. e W 2005 r. stan trzody chlewnej w końcu lipca. f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. g Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/2016, 2016/2017.

a See general notes, item 3 on page 271. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 286. e In 2005 pigs as of the end of July. f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. g Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/2017 farming years.

TABL. 2 (206). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa	SPECIFICATION
		Total	indywidualne	
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010	437676	326909	TOTAL
	2015	391225	336009	
	2016	399941	345174	
	2017	390712	340450	
W dobrej kulturze rolnej		387983	338929	In good agricultural condition
Pod zasiewami		277322	238368	Sown area
Grunty ugorowane		5821	5179	Fallow land
Uprawy trwałe		3443	3136	Permanent crops
w tym sady		2197	2121	of which orchards
Ogrody przydomowe		413	412	Kitchen gardens
Łąki trwałe		92934	84142	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		8054	7694	Permanent pastures
Pozostałe		2729	1521	Others

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a In 2010 data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (207). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
As of June

LATA YEARS	w tys. in thous.	Gospodarstwa Farms								Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
		o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– 1,99	2,00– 4,99	5,00– 9,99	10,00– 14,99	15,00– 19,99	20,00– 49,99	50,00 ha i więcej and more		
OGÓŁEM TOTAL											
2010	22,1	2,5	21,1	27,0	18,5	9,9	5,3	9,3	6,4	22,14	19,76
2016	20,2	2,5	17,5	28,2	18,2	9,6	5,8	10,0	8,2	20,94	19,76
W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE Of which PRIVATE FARMS											
2010	21,9	1,6	20,0	32,5	23,0	10,1	4,8	6,4	1,6	15,91	14,93
2016	20,0	2,5	17,7	28,4	18,4	9,7	5,8	10,0	7,5	18,31	17,25

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (208). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100			previous year = 100			
Produkcja globalna.....	95,8	91,8	103,0	102,1	95,9	100,0	Gross output
roślinna	86,1	88,1	106,5	87,5	92,0	105,0	crop
zwierzęca	109,7	97,0	98,3	123,3	101,4	93,4	animal
Produkcja końcowa	94,4	95,0	104,7	101,8	98,9	99,3	Final output
roślinna	78,0	92,6	110,9	78,8	96,2	104,8	crop
zwierzęca	110,5	97,4	98,4	124,5	101,7	93,4	animal
Produkcja towarowa.....	99,1	103,1	99,0	106,9	105,5	93,5	Market output
roślinna	84,0	104,3	98,7	86,3	104,5	93,1	crop
zwierzęca	114,1	101,9	99,3	127,3	106,5	93,9	animal

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28.

TABL. 5 (209). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			

PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT

	2010	2015	2016	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	53,0	55,7	59,0	Crop output
Zboża	18,7	18,1	21,7	Cereals
w tym zboża podstawowe.....	16,1	15,3	17,8	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,3	6,7	7,2	of which: wheat
żyto	2,2	1,6	2,2	rye
jęczmień	2,1	2,0	2,6	barley
Ziemniaki	2,1	2,2	3,2	Potatoes
Przemysłowe	6,6	7,2	7,3	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,4	0,5	0,5	of which sugar beets
Warzywa	8,2	9,2	8,7	Vegetables
Owoce	2,5	5,7	6,3	Fruit
Siano łąkowe	3,1	2,2	2,2	Meadow hay
Pozostałe	11,8	11,1	9,6	Others
Produkcja zwierzęca	47,0	44,3	41,0	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	33,5	31,1	30,7	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	1,8	1,6	1,8	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	10,2	7,2	6,5	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	21,2	22,1	22,3	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,4	-0,2	-0,4	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	6,2	5,3	4,3	Cows' milk
Jaja kurze	6,3	7,0	5,2	Hen eggs
Obornik	0,7	0,6	0,5	Manure
Pozostałe	0,7	0,6	0,7	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (209). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
	PRODUKCJA TOWAROWA		MARKET OUTPUT	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	53,8	49,0	50,2	Crop output
Zboża	19,8	17,4	18,0	Cereals
w tym zboża podstawowe.....	17,7	15,0	15,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,8	6,8	7,8	of which: wheat
żyto	5,7	1,9	2,3	rye
jęczmień	2,1	1,6	1,7	barley
Ziemniaki	1,6	1,6	2,4	Potatoes
Przemysłowe	12,4	6,1	5,3	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,8	0,7	0,7	of which sugar beets
Warzywa	8,1	9,4	9,1	Vegetables
Owoce	3,0	5,7	7,0	Fruit
Pozostałe	8,9	8,9	8,4	Other
Produkcja zwierzęca	46,2	51,0	49,8	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	32,0	37,2	38,4	Animals for slaughter ^a
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	2,0	2,0	2,2	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	7,6	8,4	8,1	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	22,2	26,6	28,1	poultry
Mleko krowie	8,8	6,4	5,4	Cows' milk
Jaja kurze	4,4	6,9	5,4	Hen eggs
Pozostałe	1,0	0,5	0,6	Others

a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (210). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**

Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym go- spodar- stwa indy- widualne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM	281646	277543	287838	277322	238368	TOTAL
Zboża	206449	178444	192614	197739	173530	Cereals
zboża podstawowe.....	176517	143658	164604	165077	145725	basic cereals
pszenica	56235	50028	53384	56429	48895	wheat
żyto	42323	21589	30627	30211	26687	rye
jęczmień	26397	21369	27336	25797	22606	barley
owies	13770	7856	6964	8526	8016	oats
pszenżyto	37792	42816	46294	44114	39521	triticale
mieszanki zbożowe	10113	6152	5237	5565	5291	cereal mixed
gryka, proso i inne zbożowe	9079	9307	7178	5984	5788	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	10740	19327	15595	21113	16726	maize for grain
Strączkowe	6295	20949	14371	10940	9506	Pulses
konsumpcyjne	835	4885	6353	3785	3675	edible
pastewne.....	5460	16064	8018	7155	5831	feed
Ziemniaki	5164	5012	4632	3009	2872	Potatoes
Przemysłowe	42060	41458	38968	38942	31301	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	944	1271	1450	1501	1130	sugar beets
oleiste	40185	39885	37251	37092	29881	oilseeds
w tym rzepak i rzepik.	38921	36775	33779	33822	26956	of which rape and turnip rape
Pastewne	15343	25561	19808	20326	15417	Feed
w tym:						of which:
okopowe	182	87	112	64	64	root plants
kukurydza na paszę	6349	5767	5653	8315	5256	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^b	6335	6119	17445	6366	5743	Other crops ^b

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (211). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2010	2015	2016 ^a	2017 ^a		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża	753958	649238	813556	889251	765368	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	643834	542645	672164	699306	609860	basic cereals
pszenica	257241	218913	245481	272794	231915	wheat
żyto	115294	64582	94174	102445	90202	rye
jęczmień	92710	73182	99027	101214	86682	barley
owies	37440	20295	20602	27488	25972	oats
pszenżyto	141148	165674	212881	195366	175089	triticale
mieszanki zbożowe	27777	17467	15891	17066	16720	cereal mixed
Ziemniaki	109709	95755	147395	95270	89032	Potatoes
Buraki cukrowe	50580	73985	101207	112549	86132	Sugar beets
Rzepak i rzepik	89834	108977	92426	89225	72150	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	307629	367234	378071	460307	438038	Meadow hay
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża	36,5	36,4	41,4	45,0	44,1	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	36,3	37,8	40,8	42,4	41,9	basic cereals
pszenica	45,7	43,8	46,0	48,3	47,4	wheat
żyto	27,2	29,9	30,7	33,9	33,8	rye
jęczmień	35,1	34,2	36,2	39,2	38,3	barley
owies	27,2	25,8	29,6	32,2	32,4	oats
pszenżyto	37,3	38,7	46,0	44,3	44,3	triticale
mieszanki zbożowe	27,5	28,4	30,3	30,7	31,6	cereal mixed
Ziemniaki	213	191	318	317	310	Potatoes
Buraki cukrowe	536	582	698	750	762	Sugar beets
Rzepak i rzepik	23,1	29,6	27,4	26,4	26,8	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	37,5	42,0	45,1	49,5	52,1	Meadow hay

a Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.

a Including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8 (212). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
OGÓŁEM	4048	4074	3611	3505	TOTAL
Kapusta	682	476	562	562	Cabbages
Kalafiory	118	90	84	84	Cauliflowers
Cebula	667	656	624	624	Onions
Marchew jadalna	449	454	418	418	Carrots
Buraki ćwikłowe	284	242	274	274	Beetroots
Ogórki	353	307	327	327	Cucumbers
Pomidory	177	168	172	172	Tomatoes
Pozostałe ^b	1318	1681	1150	1044	Others ^b
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
OGÓŁEM	83909	88297	77164	77074	TOTAL
Kapusta	25560	23117	21189	21189	Cabbages
Kalafiory	2449	1949	1709	1709	Cauliflowers
Cebula	13674	15635	14473	14473	Onions
Marchew jadalna	12853	14650	11214	11212	Carrots
Buraki ćwikłowe	5808	6923	6206	6206	Beetroots
Ogórki	5081	5551	4945	4945	Cucumbers
Pomidory	3335	3476	3282	3282	Tomatoes
Pozostałe ^b	15150	16996	14146	14058	Others ^b
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	375	486	377	377	Cabbages
Kalafiory	208	217	202	202	Cauliflowers
Cebula	205	238	232	232	Onions
Marchew jadalna	287	323	268	268	Carrots
Buraki ćwikłowe	204	286	227	227	Beetroots
Ogórki	144	181	151	151	Cucumbers
Pomidory	188	207	191	191	Tomatoes
Pozostałe ^b	115	101	123	135	Others ^b

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 272. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens, see general notes, item 4 on page 272. ^b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (213). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	3081	2569	2197	2187	TOTAL
Jablonie	2025	1548	1167	1158	Apples
Grusze	120	93	104	104	Pears
Śliwy	275	275	261	260	Plums
Wiśnie	361	359	351	351	Cherries
Czereśnie	163	163	163	163	Sweet cherries
Pozostałe ^b	137	131	151	151	Others ^b

ZBIORY^c w t PRODUCTION^c in t

OGÓŁEM	29749	34974	13751	13745	TOTAL
Jabłka	20989	26604	9268	9264	Apples
Gruszki	1129	839	601	601	Pears
Śliwki	2757	2592	1276	1276	Plums
Wiśnie	2737	2918	1361	1360	Cherries
Czereśnie	1409	1375	880	879	Sweet cherries
Pozostałe ^b	729	646	365	365	Others ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 272. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4 on page 272. ^b Peaches, apricots, walnuts. ^c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (214). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	3451	3100	1671	1654	TOTAL
Truskawki ^b	2791	2386	980	980	Strawberries ^b
Maliny ^c	42	49	46	43	Raspberries ^c
Porzeczki	367	367	338	338	Currants
Agrest	27	39	39	39	Gooseberries
Pozostałe ^d	224	259	268	254	Others ^d

ZBIORY^e w t PRODUCTION^e in t

OGÓŁEM	13644	8647	7328	7255	TOTAL
Truskawki ^b	9748	5354	4960	4960	Strawberries ^b
Maliny ^c	186	170	151	142	Raspberries ^c
Porzeczki	2351	2031	1223	1223	Currants
Agrest	123	127	123	123	Gooseberries
Pozostałe ^d	1237	965	871	807	Others ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 272. ^b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. ^c Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. ^e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4 on page 272. ^b Including wild strawberries; including kitchen gardens. ^c Including thornless blackberry. ^d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. ^e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (215). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a**

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło.....	69817	73757	75325	82702	57266	64327	63543	67054	Cattle
w tym krowy	28278	27792	28080	31214	22084	24264	23845	24553	of which cows
Trzoda chlewna.....	164152	143787	147549	163766	144189	98437	105447	122795	Pigs
w tym lochy	14604	10253	10802	12455	7699	5932	6384	8140	of which sows
Owce.....	4115	4457	4397	4813	3633	4457	4114	4621	Sheep
w tym maciorki	2535	2654	1948	3445	2398	2654	1816	3344	of which ewes
Konie ^b	5923	.	4032	.	5775	.	3970	.	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie).....	86729	87166 ^c	86776	95144 ^d	73507	72650 ^c	70951	76402 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads									
Bydło.....	16,0	18,9	19,5	21,2	17,5	19,1	19,2	19,7	Cattle
w tym krowy	6,5	7,1	7,3	8,0	6,8	7,2	7,2	7,2	of which cows
Trzoda chlewna.....	37,5	36,8	38,2	41,9	44,1	29,3	31,8	36,1	Pigs
w tym lochy	3,3	2,6	2,8	3,2	2,4	1,8	1,9	2,4	of which sows
Owce.....	0,9	1,1	1,1	1,2	1,1	1,3	1,2	1,4	Sheep
w tym maciorki	0,6	0,7	0,5	0,9	0,7	0,8	0,5	1,0	of which ewes
Konie ^b	1,4	x	1,0	x	1,8	x	1,2	x	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie).....	19,8	22,2 ^c	22,4	24,4 ^d	22,5	21,6 ^c	21,4	22,4 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. d Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. c For the calculation we use the horse stocks of 2013. d For the calculation we use the horse stocks of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (216). **DRÓB^a**

Stan w końcu roku
POULTRY^a
As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	
Kury w tys. szt.	3690,0	4153,7	4017,4	4717,8	4661,1	Hens in thous. heads
w tym nioski	1285,0	1446,1	1159,7	1254,8	1254,8	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	210,0	16,2	26,4	15,0	15,0	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	1717,9	1046,8	905,3	1256,3	1115,9	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	42,9	48,2	54,2	65,5	65,5	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	843,1	1061,7	1040,1	1207,5	1369,1	Hens per 100 ha of agricultural land in heads
w tym nioski	293,6	369,6	300,3	321,2	368,6	of which laying hens

a W latach 2005, 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.

a In 2005, 2010 and 2015 more than 2 weeks old. b Including other poultry.

TABL. 13 (217). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**

PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- sposdar- stwa indywidu- alne of which private farms	

W SZTUKACH IN HEADS

Bydło (bez cieląt)	12,1	10,6	11,8	11,3	7,6	Cattle (excluding calves)
Cielęta	1,4	2,4	0,4	0,2	0,2	Calves
Trzoda chlewna	307,0	226,1	214,3	196,2	131,3	Pigs
Owce	1,0	0,3	0,1	#	#	Sheep
Konie	0,4	0,3	0,5	#	#	Horses

W TONACH WAGI ŻYWEJ IN TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	6,4	6,1	6,6	7,1	5,0	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	Calves
Trzoda chlewna	37,1	33,1	33,8	32,8	25,5	Pigs
Owce	0,1	0,0	0,0	#	#	Sheep
Konie	0,2	0,2	0,3	#	#	Horses
Drób	94,8	120,5	126,2	103,6	97,3	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (218). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
 PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	W TONACH		IN TONNES		
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	105,3	121,7	126,9	109,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	99,9	115,4	120,3	103,8	meat and fats
wołowe	3,3	3,1	3,4	3,6	beef
cielęce	0,2	0,1	0,0	0,0	veal
wieprzowe	29,0	25,8	26,4	25,6	pork
baranie	0,0	0,0	0,0	#	mutton
końskie	0,1	0,1	0,2	#	horseflesh
drobiowe	66,3	84,4	88,3	72,5	poultry
kozy i królicze ^b	1,0	1,9	2,0	2,0	goat and rabbit ^b
podroby	5,4	6,3	6,6	5,7	pluck

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

OGÓŁEM..... | **195,1** | **240,6** | **311,1** | **280,1** | **TOTAL**

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game.

TABL. 15 (219). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
 PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	108,4	85,2	83,5	98,5	55,3	in million litres
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	24,8	21,8	20,9	25,2	16,2	per 100 ha agricultural land in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4093	3002	2995	3331	2323	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	259,5	343,7	260,3	254,1	254,1	Eggs production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	201	258	221	220	220	Average annual number of eggs per laying hen in units

TABL. 16 (220). **CIĄGNIKI ROLNICZE^a**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL TRACTORS^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach 2010	19356	18675	In units
2016	20302	19781	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha 2010	22,6	17,5	Agricultural land area per tractor in ha
2016	19,7	17,4	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a In 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (221). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU
 NA CZYSTY SKŁADNIK^a**
 CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE
 INGREDIENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	43182	41036	43388	40310	35236	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	26388	24140	25421	23504	20645	nitrogenous
fosforowe	7516	5897	6421	5863	5101	phosphatic
potasowe	9279	10999	11546	10943	9490	potassic
Nawozy wapniowe ^c	17022	11413	19465	12618	10175	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	98,7	104,9	108,5	103,2	103,5	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	60,3	61,7	63,6	60,2	60,6	nitrogenous
fosforowe	17,2	15,1	16,1	15,0	15,0	phosphatic
potasowe	21,2	28,1	28,9	28,0	27,9	potassic
Nawozy wapniowe ^c	38,9	29,2	48,7	32,3	29,9	Lime fertilizers ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Łącznie z wapnem defekacyjnym.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including mixed fertilizers. c including defecated lime.

TABL. 18 (222). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
O G Ó Ł E M	983715,2	1399866,3	1348549,2	1240000,2	974373,2	TOTAL
Produkty roślinne	355718,6	500652,3	486491,9	445345,3	309913,5	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	143450,5	274295,5	249147,3	244464,7	181951,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	129294,6	231483,0	211930,0	199404,2	151981,4	of which basic cereals
pszenica	67956,8	118769,4	125787,2	114157,0	83083,3	wheat
żyto	29635,8	31310,1	26521,6	24209,8	21340,4	rye
jęczmień	12115,5	21400,6	17896,9	18101,1	12633,2	barley
owies i mieszanki zbożowe	1921,2	1961,8	1440,5	1510,1	1220,9	oats and cereal mixed
pszenżyto	17665,3	58041,0	40283,8	41426,2	33703,6	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	143068,7	273181,0	247394,3	242917,0	180723,4	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	128913,4	230378,8	210176,9	197856,4	150752,9	of which basic cereals
pszenica	67952,0	118363,1	124995,2	113339,2	82533,9	wheat
żyto	29635,6	31310,1	26468,6	24041,6	21172,2	rye
jęczmień	11746,7	20989,7	17451,1	18001,7	12533,8	barley
owies i mieszanki zbożowe	1921,2	1908,4	1345,1	1401,5	1163,0	oats and cereal mixed
pszenżyto	17657,9	57807,5	39916,9	41072,5	33349,8	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	-	2,3	15,8	206,1	202,3	Edible pulses ^b
Ziemniaki	786,4	3869,4	5549,1	7550,4	4305,9	Potatoes
Buraki cukrowe	9514,0	11823,9	11757,4	8865,2	4024,1	Sugar beets
Rzepak i rzepik ^b	99259,3	105036,6	80558,3	77241,0	61124,8	Rape and turnip rape ^b
Warzywa	14909,7	9701,2	15632,4	3491,5	3451,9	Vegetables
Owoce	5582,6	9818,3	6201,3	6806,4	6757,4	Fruit
Produkty zwierzęce	627996,7	899214	862057,3	794654,9	664459,7	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	498441,0	770691,3	749724,7	655695,0	580800,6	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	19037,4	29985,0	31724,8	33590,9	25090,2	cattle (excluding calves)
cielęta	22,1	57,6	99,4	38,8	23,8	calves
trzoda chlewna	121140,6	126350,9	142841,2	157626,5	118905,7	pigs
konie	574,0	692,5	1303,9	106,3	100,3	horses
drób	357666,9	613588,0	573755,3	464332,6	436680,6	poultry
Mleko krowie	103147,3	100619,9	92587,8	116612,5	61381,3	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne	5282,7	25617,4	15656,5	19733,0	19726,6	Consumer hen's eggs

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH w zł PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND in zł

O G Ó Ł E M	2248	3578	3491	3174	2862	TOTAL
Produkty: roślinne	813	1280	1260	1140	910	Products: crop
zwierzęce	1435	2298	2232	2034	1952	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej.
 a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight.

TABLE 19 (223). SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	285202	455314	428415	405937	303543	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	260970	380036	356750	321892	246427	of which basic cereals
pszenica	118231	176791	201396	173288	127042	wheat
żyto	72296	61612	50372	44110	38760	rye
jęczmień	25801	37510	32729	32338	22400	barley
owies i mieszanki zbożowe	6706	3649	2711	2675	2134	oats and cereal mixed
pszenżyto	37936	100474	69542	69481	56091	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	284443	453971	426310	404049	302030	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	260211	378708	354645	320004	244914	of which basic cereals
pszenica	118227	176341	200505	172359	126418	wheat
żyto	72296	61612	50290	43876	38526	rye
jęczmień	25053	37011	32213	32216	22278	barley
owies i mieszanki zbożowe	6706	3565	2581	2526	2055	oats and cereal mixed
pszenżyto	37929	100179	69056	69027	55637	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	–	2	6	113	113	Edible pulses ^a in t
Ziemiaki w t	4020	13888	21024	21241	15169	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	82812	98879	101207	90748	42297	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik ^a w t	78153	73341	50188	49277	39221	Rape and turnip rape ^a in t
Warzywa w t	12998	9054	14123	1639	1618	Vegetables in t
Owoce w t	3157	4637	2387	1749	1739	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	125987	154787	162365	139746	126535	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	4460	5202	5322	5244	3974	cattle (excluding calves)
cielęta	6	10	19	11	9	calves
trzoda chlewna	30847	29651	31466	31586	25128	pigs
konie	115	110	190	15	14	horses
drób	90559	119812	125368	102890	97410	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	89858	109753	115155	99370	89825	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	96088	84342	81743	84149	44533	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	35875	111934	86183	74300	74280	Consumer hen's eggs in thous. units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze po-
ubojowej ciepłej.

^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (224). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	417	19297	416	16500
2015	1056	39339	146	7004
2016	920	32643	228	10592
2017	706	27323	242	10600

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

ŁOWIECTWO HUNTING

TABL. 21 (225). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**

Stan w dniu 10 III

MAJOR GAME SPECIES^a

As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2016	2017	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	–	5	5	6	Moose
Daniele	619	1408	1512	1335	Fallow deer
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	9,9	14,4	14,5	15,5	Deer
Sarny	48,1	52,8	53,9	52,9	Roe deer
Dziki	15,9	19,1	19,7	13,9	Wild boars
Lisy	7,7	9,5	9,6	9,4	Foxes
Zające	10,1	12,5	12,3	12,2	Hares
Bażanty	13,0	10,7	10,3	10,0	Pheasants
Kuropatwy	6,8	5,8	5,3	5,0	Partridges

^a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (226). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	GAME SPECIES
Jelenie	3108	6323	5972	5422	Deer
Daniele	68	235	234	225	Fallow deer
Sarny	10142	13216	13010	11159	Roe deer
Dziki	14922	26988	24510	28792	Wild boars
Lisy	5447	6487	6502	6256	Foxes
Bażanty	3289	2398	2822	2887	Pheasants
Kuropatwy	26	–	–	–	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (227). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	120	113	114	113	number ^a
członkowie ^b	6823	5157	5230	5310	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	204	204	204	205	number
powierzchnia w tys. ha	1060,0	1062,1	1055,5	1065,5	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	545,9	544,2	542,5	540,9	of which in forest land

a, b Dane grupowane według siedziby: a — koła łowieckiego, b — zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a, b Data grouped according to the seat: a — of hunting club, b — of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

LEŚNICTWO FORESTRY

TABL. 24 (228). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	706239	709362	709652	709990	T O T A L in ha
Lasy	685071	688431	688959	689367	Forests
Publiczne	675515	675934	676237	676373	Public
zalesione	660311	662075	661349	660435	wooded
niezalesione	15204	13859	14888	15938	non-wooded
własność Skarbu Państwa	673493	673957	674273	674380	owned by the State Treasury
zalesione	658366	660177	659464	658523	wooded
niezalesione	15128	13780	14809	15857	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	666097	667288	667593	667736	managed by the State Forests
zalesione	651710	653549	652824	651918	wooded
niezalesione	14387	13739	14769	15818	non-wooded
parki narodowe	4607	4607	4607	4607	national parks
zalesione	4586	4586	4586	4586	wooded
niezalesione	21	21	21	21	non-wooded
własność gmin ^a	2021	1956	1950	1981	gmina ^a owned
zalesione	1945	1879	1872	1900	wooded
niezalesione	76	77	79	81	non-wooded
pozostałe	.	21	13	12	other
zalesione	.	20	13	12	wooded
niezalesione	.	2	—	—	non-wooded
Prywatne	9557	12497	12722	12994	Private
zalesione	9367	12290	12500	12768	wooded
niezalesione	190	206	223	226	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	21167	20931	20693	20623	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	49,0	49,2	49,3	49,3	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	51,4	51,6	51,7	51,7	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej.

Dane z powierzchni próbnych zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych form własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 grudnia 2016 r. (można je umownie traktować jako dane według stanu na 1 stycznia 2017 r.).

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

Data from sample plots have been converted on forest areas by the property forms given by the Central Statistical Office as at 31 December 2016 (can be conventionally treated as data on 1 January 2017).

TABL. 25 (229). POWIERZCHNIA LASÓW**FOREST AREAS****A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^a i o bu- dowie przerębo- wej in restoc- king class ^a with a se- lection structure
			w klasie wieku in age group						
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	
O G Ó Ł E M	688959	97,9	13,5	13,1	30,0	16,6	15,8	8,0	0,9
TOTAL w tym: of which:									
W zarządzie Lasów Państwowych	667592	97,9	13,3	13,1	30,1	16,8	16,0	7,7	0,9
Managed by the State Forests									
Lasy prywatne	12723	94,5	27,6	14,2	20,6	12,1	8,1	11,9	–
Private forests									

**B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS**

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha	in ha	w odsetkach in percent	in percent	
O G Ó Ł E M	688959	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	566407	82,3	83,0	60,7	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	550428	80,0	80,7	55,4	pine
świerk	9878	1,4	1,5	–	spruce
Drzewa liściaste	122552	17,7	17,0	39,3	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	14011	2,0	2,0	–	beech
dąb	42781	6,2	5,9	16,5	oak
grab	1974	0,3	0,2	2,1	hornbeam
brzoza	32630	4,7	4,7	7,8	birch
olsza	16722	2,4	2,2	9,5	alder
osika	1735	0,3	0,2	1,3	aspens

a łącznie z klasą do odnowienia.

a Including regeneration class.

TABL. 26 (230). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
 GROWING STOCK OF STANDING WOOD
 A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
 BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerobowej in restocking class ^c with a selection structure	prześcieje ^b hold-over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	190343,1	100,0	1,2	8,1	34,6	21,5	21,1	12,4	0,9	0,2
TOTAL										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	184048,3	100,0	1,2	8,1	34,4	21,8	21,5	11,7	1,0	0,3
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne.....	2596,2	100,0	2,2	10,1	32,8	18,7	14,2	22,0	–	0,0
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
 BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	W tym Of which			SPECIES OF TREES
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
		w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	190343,1	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	160641,7	84,5	85,3	49,9	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	157351,1	82,7	83,5	49,3	pine
świerk	2189,0	1,2	1,2	–	spruce
Drzewa liściaste	29701,4	15,5	14,7	50,1	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	3310,6	1,7	1,7	–	beech
dąb	10521,3	5,5	4,9	26,5	oak
grab	744,8	0,4	0,2	1,4	hornbeam
brzoza	5300,9	2,8	2,8	6,9	birch
olsza	5771,5	3,0	2,9	9,9	alder
osika	564,4	0,3	0,3	3,3	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (231). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)....	205	161	161	160	160	160	–	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	4892	4961	4979	5095	5030	5030	65	Renewals and afforestations
odnowienia	4792	4933	4846	5023	5011	5011	12	renewals
sztuczne.....	4690	4508	4521	4818	4810	4810	8	artificial
zrębów ^b	4618	4499	4506	4788	4780	4780	8	felling sites ^b
halizn i płazowin	72	9	15	30	30	30	0	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne.....	102	425	325	205	201	201	4	natural
zalesienia ^c	100	27	134	72	19	19	53	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	678	357	309	310	305	304	5	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	25948	31617	31019	30485	30332	30332	153	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	18385	24729	24122	23920	23783	23783	137	crops ^f
młodników.....	7447	6843	6875	6533	6533	6533	–	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	116	45	22	16	16	16	–	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	6061	6722	7659	8040	8040	8040	–	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach gminnych i prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In gmina and private forests including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (232). POZYSKANIE DREWNA^a
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
O G Ó Ł E M w dam³	2856,2	3539,2	3572,7	3722,1	3708,4	3706,8	13,7	T O T A L in dam³
Grubizna	2576,4	3240,1	3294,2	3474,0	3460,4	3458,7	13,7	Timber
Grubizna iglasta	2275,2	2842,1	2924,3	3089,7	3078,7	3078,0	11,0	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	785,5	875,7	942,2	1002,5	1000,9	1000,5	1,6	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	1334,8	1809,9	1839,4	1952,5	1946,9	1946,8	5,6	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	301,1	398,0	369,9	384,3	381,6	380,7	2,7	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	69,9	79,2	72,8	75,8	75,5	75,0	0,3	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	155,9	209,5	196,3	203,3	202,3	202,1	1,0	medium-size wood for industrial uses
Drewno mało- wymiarowe^b	279,8	299,0	278,5	248,1	248,1	248,1	-	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	174,3	192,9	176,8	157,5	157,5	157,5	-	Slash for industrial uses
Opatowe	105,5	106,2	101,7	90,6	90,6	90,6	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	376,1	470,7	478,1	503,9	511,6	512,9	105,0	TIMBER PER 100 ha of FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (233). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEN**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	18596	6370	4933	25310	2042	Plantings in units of: trees bushes
krzewów	29825	2637	12348	68268	1316	
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	20230	27184	29990	19227	8905	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	2618	7103	7663	4181	1880	coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	1304	3838	4068	1746	1034	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	17612	20081	22327	15046	7025	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	4163	7103	7139	5489	2459	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (234). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary.....	484	645	278	173	Number of fires
w tym: podpalenia	213	233	106	46	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	185	152	54	24	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	73,4	96,0	33,0	12,7	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	45,5	49,9	9,8	2,8	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	19,6	14,8	3,5	2,5	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,15	0,15	0,12	0,07	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa.

Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2008 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u. Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej.
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities". Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise.

The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2008 and PRODPOL nomenclature applied in surveys on production of industry products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL positions. Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement.
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 27.

Jako **cenę stałą** od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej. **Praca nakładcza** w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne - na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) - czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończeniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 26.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów - wykonane siłami własnymi systemem zleceńowym (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych - na terenie kraju - w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 27.

Constant prices since 2016 were adopted as 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included. **Outwork** in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Construction". Economic entities are referred to hereafter as construction entities.

2. Data according to NACE rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration - conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion or selection) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (235). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		2016 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices		w odsetkach in percent	
	w mln zł	in mln zł				
OGÓŁEM ..... TOTAL	23371,3	28613,6	30689,0	33184,4	100,0	107,9
sektor publiczny..... public sector	846,4	495,9	514,9	546,3	1,6	x
sektor prywatny..... private sector	22524,9	28117,7	30174,1	32638,1	98,4	x
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe ..... Manufacturing	22350,5	27594,9	29576,0	32026,4	96,5	108,2
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	2063,3	2533,5	2625,9	2796,8	8,4	106,3
Produkcja napojów..... Manufacture of beverages	11,5	13,0	9,1	15,0	0,0	156,0
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	278,9	344,7	475,3	385,8	1,2	80,3
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	102,8	181,8	190,1	160,4	0,5	84,8
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ ..... Manufacture of leather and related products	242,8	384,1	428,7	428,4	1,3	105,1
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..... Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	2813,1	3168,4	3413,4	3589,1	10,8	102,5
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	1917,7	2454,4	2592,9	2606,7	7,9	103,6
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	28,1	83,8	178,3	211,5	0,6	111,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... Manufacture of chemicals and chemical products	638,7	766,5	903,2	1114,7	3,4	114,1
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... Manufacture of rubber and plastic products	627,3	1050,8	1158,3	1277,7	3,9	112,5

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (235). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		2015 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices				w odsetkach in percent	
	w mln zł	in mln zł				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym: of which:						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	1234,7	1482,9	1710,6	1843,5	5,6	109,1
Manufacture of other non- -metallic mineral products						
Produkcja metali	256,0	#	1737,0	1890,8	5,7	104,9
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1341,3	2134,9	2283,4	2338,1	7,0	103,4
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja urządzeń elektrycz- nych	278,9	664,7	797,9	775,5	2,3	101,9
Manufacture of electrical equi- pment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	770,4	1012,9	1150,4	1192,4	3,6	101,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	3048,4	4843,5	5089,8	5477,6	16,5	115,5
Manufacture of motor vehicles trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli	681,9	1060,3	1217,7	1467,2	4,4	123,3
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	89,9	178,5	197,6	190,9	0,6	95,2
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i ins- talowanie maszyn i urządzeń ...	112,1	177,8	143,6	124,4	0,4	85,7
Repair and installation of machinery and equipment						
Dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	#	591,7	615,1	650,0	2,0	101,6
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	138,9	#	205,7	210,5	0,6	101,6
Water collection, treatment and supply						
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	#	210,0	218,6	238,3	0,7	103,2
Sewerage						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	158,0	183,0	190,9	201,2	0,6	99,7
Waste collection, treatment and disposal activities; materials re- covery						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (236). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARZYCH W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	23371,3	28613,6	30689,0	33184,4	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	2391,5	2949,8	3056,9	3148,5	49 persons and less
50–249	5862,3	7441,7	8370,1	9014,8	50–249
250–499	4019,7	5597,0	6406,6	8156,5	250–499
500 osób i więcej.....	11097,8	12625,1	12855,4	12864,6	500 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (237). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w produkcji krajowej w % share in domestic production in %	
Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone w tys. t	10,2	7,7	7,4	7,4	0,5	Pork meat, fresh or refrigerated in thous. t
Mięso z indyków, świeże lub chłodzone w tys. t	37,1	56,7	60,9	57,9	16,3	Turkey meat, fresh or refrigerated in thous. t
Kury domowe całe, świeże lub chłodzone w tys. t	22,0	27,0	32,2	33,2	3,5	Whole chicken meat, fresh or refrigerated in thous. t
Mleko płynne przetworzone ^b w tys. hl	286,5	277,8	298,4	271,7	0,8	Processed liquid milk ^b in thous. hl
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry w tys. par	685	#	331	319	2,1	Footwear with leather uppers in thous. pairs
Tarcica iglasta w dam ³	106,1	77,1	76,8	85,7	1,9	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	21,3	21,4	21,5	19,8	3,4	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi, z drewna w tys. m ²	31,4	19,3	32,2	41,1	0,2	Windows and doors, their frames and thresholds, of wood in thous. m ²
Tworzywa sztuczne ^c w tys. t	412,1	403,9	447,5	485,5	14,1	Plastics ^c in thous. t
Meble ^d w mln zł	2453,2	1159,5	1323,5	1586,0	3,9	Furniture ^d in mln zł

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z mlekiem przetrzeżonym do dalszej produkcji. c W formach podstawowych. d Produkcja sprzedana.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including milk forwarded for further processing. c In primary forms. d Sold production.

TABL. 4 (238). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	66673	69697	70584	70715	T O T A L
sektor publiczny	5832	3465	3435	3826	public sector
sektor prywatny	60841	66231	67149	66889	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	61442	65263	66104	65957	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych ..	7064	6702	6757	6766	Manufacture of food products
Produkcja napojów	78	92	71	101	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	1736	1628	1704	1720	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	2236	2069	2074	1724	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzan- nych ^Δ	1282	1492	1479	1351	Manufacture of leather and re- lated products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	6485	5755	5510	5914	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2182	2436	2288	2420	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	72	380	667	691	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1456	1399	1475	1567	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2444	3117	3151	3305	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	3641	3610	3878	3722	Manufacture of other non-metal- lic mineral products
Produkcja metali	887	1263	1686	1937	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	6613	7899	8545	8419	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja urządzeń elektrycznych	1831	2683	2851	2893	Manufacture of electrical equip- ment
Produkcja maszyn i urządzeń	3415	3221	3257	3516	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodow- wych, przyczep i naczep ^Δ	9528	11111	10555	9187	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	5079	5278	5479	6056	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	474	733	713	669	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	962	833	725	675	Repair and installation of machinery and equipment
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	3623	3972	3946	4235	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1504	1546	1529	1503	Water collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	#	1265	1253	1273	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	1038	1161	1164	1459	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (239). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	2860,02	3576,67	3779,63	4087,77	T O T A L
sektor publiczny	3173,75	3630,64	3805,23	3936,57	public sector
sektor prywatny	2829,95	3573,90	3778,32	4096,42	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	2814,53	3570,76	3778,47	4094,96	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2403,11	3051,95	3242,32	3411,82	Manufacture of food products
Produkcja napojów	2043,59	2619,75	2652,46	2850,08	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2334,08	2771,86	2881,86	3155,94	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1695,38	2117,27	2295,54	2595,94	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzaných ^Δ	2263,48	2970,69	3191,52	3419,98	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2900,12	3739,83	3913,65	4214,88	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3752,84	4637,07	4962,06	5250,51	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2732,99	2681,51	3377,87	3695,63	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3172,54	4031,03	4413,33	4510,88	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2590,04	3246,67	3558,31	3843,5	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3326,55	4242,47	4504,05	4863,38	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	3080,81	3964,24	3808,59	4241,06	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2914,46	3717,24	3907,26	4143,87	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja urządzeń elektrycznych	2726,02	3408,17	3684,49	3890,88	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	3671,72	4658,40	4742,33	5166,2	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	2916,92	3669,28	3858,92	4419,96	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	2357,76	3191,82	3435,77	3587,01	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2485,28	3097,15	3347,56	3735,58	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2825,78	3525,02	3392,74	4072,7	Repair and installation of machinery and equipment
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	2914,41	3478,71	3639,91	3841,41	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3099,30	3774,00	3984,31	4148,53	Water collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	#	3569,43	3720,56	3915,68	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	2645,31	2986,65	3100,69	3460,24	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (240). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	2777,1	3749,6	3552,1	3480,0	100,0	TOTAL
w tym:						of which
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	1257,2	1228,2	1076,3	1113,2	32,0	Entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	694,2	465,5	343,6	344,1	9,9	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	273,0	454,2	429,0	437,7	12,6	civil engineering works
roboty budowlane specjalistyczne	290,0	308,5	303,7	331,4	9,5	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (241). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Remonty i pozostałe roboty	SPECIFICATION	
		Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character		
		w mln zł	in mln zł		
O G Ó Ł E M	2010	1257,2	842,2	415,0	TOTAL
	2015	1228,2	835,3	392,9	
	2016	1076,3	663,9	412,4	
	2017	1113,2	661,3	451,9	
Budynki		626,9	376,8	250,1	Buildings
Budynki mieszkalne		218,6	125,8	92,7	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		45,2	14,6	30,6	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		155,2	105,1	50,1	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		18,2	6,1	12,1	residences for communities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (241). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Remonty i pozostałe roboty Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
		w mln zł	in mln zł	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	408,3	251,0	157,3	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	2,1	2,0	0,2	hotels and similar buildings
budynki biurowe	33,1	19,6	13,5	office buildings
budynki handlowo-usługowe	94,5	56,7	37,8	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	#	#	#	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	183,3	119,7	63,6	industrial buildings and ware-houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej.....	#	#	#	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne.....	#	#	#	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	486,3	284,5	201,9	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	277,2	136,6	140,6	Transport infrastructures
w tym:				of which:
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	202,1	92,3	109,8	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	#	#	#	railways, suspension and elevated railways airfield runways
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	187,1	140,3	46,8	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	76,7	44,4	32,3	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	110,4	95,9	14,5	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	21,5	7,0	14,5	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe ..	0,5	0,5	-	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8(242). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki^b	2518	2506	2399	2442	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkania ^c	1677	1704	1675	1777	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	1118	1053	1011	1126	urban areas
wieś	1400	1453	1388	1316	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	2230	2163	1979	2042	Of which private buildings ^d
miasta	908	827	735	866	urban areas
wieś	1322	1336	1244	1176	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkania ^c	1579	1577	1490	1581	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	537	510	425	413	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	106	121	107	88	of which farm buildings
Kubatura^e w dam³	7037,5	4496,3	4801,8	4701,2	Cubic volume^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkania ^c	1485,3	1476,7	1526,9	1651,9	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	4836,6	3008,7	2897,9	3515,8	urban areas
wieś	2201,0	1487,6	1903,9	1185,3	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	1781,5	1599,8	1667,8	1684,1	Of which private buildings ^d
miasta	811,2	636,2	579,1	731,6	urban areas
wieś	970,4	963,7	1088,7	952,5	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkania ^c	1083,6	1049,2	1000,2	1045,0	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	666,7	526,2	643,7	625,8	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	235,6	236,2	306,4	125,0	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 300. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(243). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW
BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BUDYNKI ^b BUILDINGS ^b					
Budynki mieszkalne	1792	1780	1743	1825	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	1677	1704	1675	1777	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	1626	1604	1634	1654	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	1	–	2	–	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	726	726	656	617	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania tury- stycznego.....	14	51	42	73	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	19	16	17	11	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe.....	123	112	68	95	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	1	1	2	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	282	258	242	185	Garage buildings
Budynki przemysłowe	35	55	42	34	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	83	74	95	84	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	10	8	2	5	Public entertainment buildings, muse- ums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych ..	1	4	4	2	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki me- dycznej	5	1	1	5	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	19	5	3	4	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	123	134	116	92	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religij- nych	2	3	4	5	Buildings used as places of worship and for religious activities

KUBATURA^d w dam³ CUBIC VOLUME^d in dam³

Budynki mieszkalne	1516,9	1501,1	1564,2	1672,2	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	1485,3	1476,7	1526,9	1651,9	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	1074,5	1031,7	1014,0	1044,6	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	2,3	0,5	14,9	7,0	Residences for communities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 300. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(243). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
 BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
		KUBATURA ^b w dam ³ (dok.)		CUBIC VOLUME ^b in dam ³ (cont.)	
Budynki niemieszkalne	5520,6	2995,2	3237,4	3028,9	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	69,3	32,3	26,3	21,0	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	62,8	56,5	36,3	59,9	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe.....	401,5	425,8	180,3	344,1	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	1,8	4,5	2,0	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	36,4	52,8	50,6	50,2	Garage buildings
Budynki przemysłowe	523,4	1066,7	1148,5	1313,5	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	887,9	828,3	1259,7	1021,6	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	24,2	9,2	0,2	5,6	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych..	33,8	28,6	36,7	33,7	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	57,5	6,0	1,2	10,7	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	2295,9	62,5	1,9	10,9	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	1059,1	408,3	445,4	136,2	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych.	45,9	11,8	9,9	14,0	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 300. b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10(244). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	7953	6124	6159	6361	Average paid employment
Budowa budynków ^a	4377	2445	2334	2462	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	1642	1883	1898	1908	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	1934	1797	1927	1991	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2442,55	2866,85	2978,27	3142,95	Average monthly gross wages and salaries in zł
Budowa budynków ^a	2434,77	2752,79	2875,74	3035,46	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	2687,95	3116,57	3212,07	3334,36	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2251,83	2758,79	2872,17	3092,45	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu.

Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1440) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

3. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day.

The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (unified text: Journal of Laws 2016 item 1440), into following categories: national, regional, district and communal roads.

3. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

4. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** w latach 2002–2008 prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji; do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

5. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

6. **Transport samochodowy zarobkowy**, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

7. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą komunikacji **autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw Państwowej Komunikacji Samochodowej obsługujących niektóre miasta oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

4. Information on **registered vehicles and tractors** in 2002–2008 has been presented according to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs; until 26 XI 2015 – the Ministry of Interior. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

5. A **bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

6. **Road transport for hire or reward** with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

7. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus** communication and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of the Państwowa Komunikacja Samochodowa enterprises servicing some urban areas as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

8. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów).

9. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym w zakresie usług telekomunikacyjnych dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

3. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transmisji głosu, obrazu, faksów i danych.

8. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules).

9. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. Information regarding communications, in tangible terms, concerns in scope of telecommunication services – operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunication services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. Communication services include services paid for, free of charge and official.

3. **Telephone main line** includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (245). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M ^b	967	909	890	887	TOTAL ^b
Normalnotorowe	967	909	890	887	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	329	337	337	335	of which electrified
jednotorowe	566	508	488	486	single track
dwu – i więcej torowe	401	401	402	401	double and more track
Na 100 km² powierzchni ogółem	6,9	6,5	6,4	6,3	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

^a Data concern PKP network and other entities managing railway network. ^b Broad and gauge lines have not existed.

TABL. 2 (246). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
				w km in km		
O G Ó Ł E M	8166	8608	8711	8851	7859	TOTAL
miejskie	1645	1810	1826	1884	1797	urban
zamiejskie	6522	6798	6884	6967	6062	non-urban
Krajowe	815	906	906	909	909	National
miejskie	120	132	132	135	135	urban
zamiejskie	695	774	775	775	775	non-urban
Wojewódzkie	1587	1596	1596	1595	1576	Regional
miejskie	177	219	219	221	218	urban
zamiejskie	1411	1377	1376	1375	1358	non-urban
Powiatowe	3493	3450	3453	3459	3216	District
miejskie	403	392	390	391	383	urban
zamiejskie	3091	3058	3063	3069	2833	non-urban
Gminne	2271	2656	2755	2887	2158	Communal
miejskie	946	1067	1085	1138	1061	urban
zamiejskie	1326	1589	1671	1749	1096	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (247). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**

Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	609231	743717	780303	809111	T O T A L^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	469676	577711	607022	629924	Passenger cars
Autobusy	2252	2527	2586	2680	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	74586	91150	95315	98785	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze	26421	28423	28914	29209	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	32470	39282	41568	43426	Motorcycles

a W latach 2015 i 2016 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.
b Bez trolejbusów. c łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a In 2015 and 2016 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Excluding trolleybuses. c Including vans.

TABL. 4 (248). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	902	756	706	792	National: number
długość w km	35094	26693	24807	25521	length in km
dalekobieżne: liczba	21	14	12	9	long distance: number
długość w km	6093	4510	3673	3216	length in km
regionalne: liczba	138	93	92	79	regional: number
długość w km	10004	6238	5894	5058	length in km
podmiejskie: liczba	670	644	597	702	suburban: number
długość w km	18194	15883	15178	17219	length in km
miejskie: liczba	73	5	5	2	urban: number
długość w km	803	62	62	28	length in km

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (249). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					Domestic communication
Przewozy ładunków w tys. t	2320,9	1940,7	2107,7	1791,0	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	215,5	220,5	186,7	185,1	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	20256,9	15961,4	15490,7	14509,1	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasa- żera w km.....	27,5	29,2	27,2	28,0	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	5042,8	4899,8	8432,1	9183,5	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	912,5	690,5	690,4	631,2	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	28,0	20,0	20,8	20,0	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasa- żera w km.....	416,9	741,3	812,7	774,9	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (250). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**

Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	1334	1119	1144	1191	Transportation network – lines in km
autobusowe	1299	1094	1136	1184	bus
tramwajowe	35	25	8	8	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusowy: w sztukach	177	170	173	183	buses: in units
liczba miejsc w tys.	18,4	17,1	17,5	18,3	number of seats in thous.
tramwajowy: w sztukach	34	35	35	21	trams: in units
liczba miejsc w tys.....	4,8	5,0	5,0	3,2	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) komunikacją naziemną w mln.....	45,4	43,1	42,9	43,5	Transport of passengers ^b (during the year) ground transport in mln

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (251). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thous.:
krajowych	1,8	5,3	4,0	8,2	domestic
zagranicznych	0,2	4,6	0,5	0,2	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thous.:
krajowych	2,0	5,6	4,5	9,0	domestic
zagranicznych	0,2	1,6	0,5	0,3	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b, c Pasażerowie, dla których port Zielona Góra jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b, c Passengers for whom the indicated domestic airport Zielona Góra is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABLE 8 (252). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	845	639	684	682	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	13,9	8,6	8,8	8,4	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	1221	878	991	939	Road traffic casualties
Śmiertelne	108	92	113	84	Fatalities
na 100 tys. ludności	10,6	9,0	11,1	8,3	per 100 thous. population
Ranni	1113	786	878	855	Injured
na 100 tys. ludności	108,8	77,0	86,3	84,1	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABLE 9 (253). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**

ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	639	684	684	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	560	616	636	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	157	167	173	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu ...	107	145	137	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	50	37	39	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego...	82	105	95	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	40	20	52	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	55	50	27	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	42	36	14	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	24	18	21	Others ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	560	616	636	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	423	459	488	Passenger cars
Motocykle	23	25	25	Motorcycles
Rowery	34	30	19	Bicycles
Motorowery	14	25	22	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	37	53	65	Lorries
Inne pojazdy ^c	29	24	17	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	50	68	55	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	26	41	35	Drivers
samochodami osobowymi	22	26	25	of passenger cars
motocyklami	–	1	–	of motorcycles
rowerami	1	6	3	of bicycles
motorowerami	2	7	6	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	1	1	–	of lorries
innymi pojazdami	–	–	1	other vehicles
Pieszonych	12	11	5	Pedestrians

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 10 (254). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**

Stan w dniu 31 XII

TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	207,6	137,7	134,2	102,9	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	141,0	95,4	91,6	68,5	of which private subscribers ^b
miasta	176,8	118,5	116,4	88,8	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	116,3	80,0	74,9	57,4	of which private subscribers ^b
wieś	30,8	19,1	17,8	14,1	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	24,6	15,4	16,7	11,1	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	177,1	118,2	116,6	88,2	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	148,7	100,1	99,9	75,1	urban areas
wieś	28,4	18,1	16,7	13,1	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	1129	185	105	40	Public pay telephones
miasta	761	99	49	28	urban areas
wieś	368	86	56	12	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

U w a g a. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostęпах ISDN (tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów i danych).

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

N o t e. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network; i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data).

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:

- punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
- hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;

2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów - rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne** i **niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

General notes

1. Information in this chapter, unless otherwise noted, concerns all entities of the national economy conducting trade or a catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance NACE rev. 2 in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods in:
- retail sales outlets, i.e. in: shops (including public pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and mobile sales outlets, pharmaceutical outlets),
  - wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual need of the purchaser;
- 2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

3. The division of commodities into **consumer** and **non-consumer** goods was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeds, plant protection products, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o sprzedaży hurtowej towarów obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych i obcych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranżyty rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp. Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the wholesale sale of commodities include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of stores by organizational form was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales floor from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales floor above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.). Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane o sklepach i stacjach paliw dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzanego w latach 2004–2007 na 5%, a od 2008 r. na 4% próbie tych jednostek.

10. **Targowiska** są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnotalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

6. Shops include public pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. **Trade warehouses** (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons. Data regarding shops and petrol stations for entities employing up to 9 persons have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted in 2004–2007 on a 5%, and since 2008 on a 4% sample of these entities.

10. **Marketplaces** are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (255). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	11135,2	12403,9	13438,3	13960,3	T O T A L in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	1951,9	1920,6	2639,6	3417,4	in million zlotys
w %	17,5	15,5	19,6	24,5	in %
Na 1 mieszkańca w zł	10886	12167	13208	13732	Per capita in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (256). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	5252,6	6262,2	7005,8	8007,3	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Towary konsumpcyjne	59,8	77,1	79,5	80,2	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	21,1	18,7	17,1	14,9	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	5,5	5,3	4,4	4,9	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	33,2	53,1	58,0	60,4	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	40,2	22,9	20,5	19,8	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (257). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	4788,4	6426,2	7772,1	8254,9	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe...	25,9	10,8	19,5	10,8	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	13,0	1,0	1,5	1,6	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	61,1	88,2	79,0	87,6	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (258). SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a

Stan w dniu 31 XII

SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	10454	10312	10046	9668	TOTAL
Domy handlowe	7	4	3	4	Trade stores
Supermarkety	171	254	260	267	Supermarkets
Hipermarkety	12	15	15	15	Hypermarkets
Sklepy powszechne	162	151	136	146	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	751	1035	1039	1082	Specialized stores
Pozostałe sklepy ^b	9351	8853	8593	8154	Other shops ^b
Stacje paliw	322	290	324	383	Petrol stations

a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (259). GASTRONOMIA^aCATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	297	298	377	369	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	107	99	130	145	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	194566,0	207187,4	282222,7	326347,1	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej ...	157887,0	176173,1	238834,8	281084,6	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	22318,0	16537,1	25659,0	28686,2	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (260). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba.....	75	73	74	73	number
w tym z przewagą sprzedaży drob- nodetalicznej	69	73	73	72	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	407,2	428,7	427,7	430,2	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	201,4	208,0	208,1	208,0	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodeta- licznej	5608	5652	5588	5527	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	4402	4046	4002	3903	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	150	112	106	109	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	14338,5	11657,7	11672,9	11274,1	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wytworzenia i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczonej, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
  - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
  - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

6. Results on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
  - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
  - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) wskaźnik płynności finansowej:

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych - kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach - fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

3) financial liquidity ratio of:

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities excluding special funds,
- **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditures) to short-term liabilities excluding special funds.

11. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

12. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital - in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital - in state owned enterprises,
- participation fund - in cooperatives,
- owners' capital - in limited partnership, unlimited partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

Kapitał zagraniczny to kapitał wniesiony do przedsiębiorstwa w postaci środków finansowych (gotówka, akcje, obligacje), rzeczowych aktywów trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu, nieruchomości) oraz wartości niematerialnych i prawnych (patenty, licencje, itp.) przez podmiot zagraniczny. Do podmiotów zagranicznych zalicza się:

- osoby prawne z siedzibą za granicą,
- osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa polskiego,
- jednostki organizacyjne niebędące osobą prawną z siedzibą za granicą.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

Foreign capital is capital transferred to an enterprise by a foreign entity as financial means (cash, shares, bonds), tangible fixed assets (machinery, technical equipment, transport equipment, real estate) and intangible fixed assets (patents, licenses, etc.). A foreign entity includes:

- legal persons with the head office located abroad,
- natural persons that do not have Polish citizenship,
- organizational entities without legal personality with the head office located abroad.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is no longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (261). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności	40426,2	46307,8	51409,3	54853,0	Revenues from total activity
sektor publiczny	1238,8	1104,8	1441,4	1563,3	public sector
sektor prywatny	39187,4	45203,0	49968,0	53289,7	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wytworów i usług)	27494,0	33107,1	36502,9	38737,3	Net sales revenues of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	11850,1	11938,0	13778,6	14771,6	Net sales revenues of goods and materials
Przychody finansowe	264,3	487,0	271,5	542,5	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	38955,5	44075,1	48811,1	52317,8	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	1207,6	1059,1	1399,0	1510,2	public sector
sektor prywatny	37747,9	43016,0	47412,1	50807,6	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wytworów i usług)	38011,7	32479,2	35765,6	38310,9	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	10207,4	10379,8	11815,7	12818,8	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	433,2	672,6	657,8	638,6	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1470,7	2232,7	2598,2	2535,2	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	31,2	45,6	42,4	53,1	Public sector
Sektor prywatny	1439,5	2187,0	2555,8	2482,1	Private sector
Wynik finansowy brutto	1469,1	2234,7	2598,2	2535,2	Gross financial result
sektor publiczny	31,2	45,3	42,4	53,1	public sector
sektor prywatny	1437,9	2189,4	2555,8	2482,1	private sector
Zysk brutto	1791,1	2538,6	3018,8	2882,0	Gross profit
Strata brutto	322,0	303,9	420,6	346,8	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	112,0^a	244,8	353,3	322,7	Obligatory encumbrances on gross financial result
Sektor publiczny	5,0	13,6	10,4	11,2	Public sector
Sektor prywatny	107,0	231,1	342,9	311,5	Private sector
W tym podatek dochodowy	112,0	244,8	353,3	322,7	Of which income tax
Wynik finansowy netto	1357,0	1989,9	2245,0	2212,6	Net financial result
sektor publiczny	26,2	31,7	32,0	41,9	public sector
sektor prywatny	1330,8	1958,2	2212,9	2170,6	private sector
Zysk netto	1679,1	2295,6	2634,4	2557,9	Net profit
Strata netto	322,1	305,7	389,4	345,3	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABL. 2 (262). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances of gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	40426,2	38955,5	1469,1	112,0 ^a	1357,0
TOTAL	2015	46307,8	44075,1	2234,7	244,8	1989,9
	2016	51409,3	48811,1	2598,2	353,3	2245,0
	2017	54853,0	52317,8	2535,2	322,7	2212,6
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		495,7	432,9	62,7	0,1	62,7
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		34303,5	32588,8	1714,7	223,5	1491,2
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		32958,8	31386,0	1572,8	197,7	1375,0
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		688,4	641,6	46,8	9,2	37,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		1350,2	1174,8	175,4	21,1	154,3
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		11197,8	10845,0	352,8	47,0	305,8
Transport i gospodarka magazynowa		2972,3	2849,5	122,8	10,4	112,4
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		94,5	91,7	2,9	0,5	2,4
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		265,0	249,4	15,6	4,2	11,4
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1817,1	1808,7	8,4	0,9	7,5
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		509,9	477,7	32,2	5,3	26,8
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		194,7	163,9	30,8	1,2	29,7
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		608,0	587,2	20,8	2,3	18,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		891,7	895,0	-3,3	5,6	-8,9
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa		24,8	24,3	0,5	0,1	0,5
Other service activities						
a Obejmują tylko podatek dochodowy. a Include only income tax.						

TABL. 4 (264). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2010	96,4	3,6	3,4	24,5	94,1	143,1
TOTAL	2015	95,2	4,8	4,3	36,0	104,8	163,0
	2016	94,9	5,1	4,4	34,9	106,4	163,8
	2017	95,4	4,6	4,0	31,6	99,5	156,2
sektor publiczny		96,6	3,4	2,7	110,8	184,3	212,3
public sector							
sektor prywatny		95,3	4,7	4,1	29,5	97,4	154,7
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		87,3	12,7	12,6	35,1	106,9	174,9
Przemysł		95,0	5,0	4,3	30,9	100,6	156,8
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		95,2	4,8	4,2	26,4	96,1	153,3
which manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		93,2	6,8	5,5	113,2	180,4	193,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		87,0	13,0	11,4	31,6	89,6	194,6
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,8	3,2	2,7	23,2	80,6	149,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		95,9	4,1	3,8	20,4	107,2	114,0
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		97,0	3	2,5	43,3	78,4	102,7
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		94,1	5,9	4,3	48,7	108,6	116,9
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		99,5	0,5	0,4	239,7	314,7	334,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		93,7	6,3	5,3	211,6	266,8	292,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		84,2	15,8	15,2	265,8	394,4	565,2
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		96,6	3,4	3,0	20,8	92,5	99,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		100,4	-0,4	-1,0	40,9	128,0	143,4
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa		97,9	2,1	1,9	89,0	136,9	189,3
Other service activities							

TABL. 5 (265). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy		
			razem total	w tym	
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in pro- gress
w mln zł					
1	OGÓŁEM	11367,9	3626,5	1597,0	359,7
2	TOTAL	13672,8	4634,7	1760,6	634,3
3	2010	15620,5	5029,5	1937,4	648,5
4	2015	17031,5	5838,6	2075,4	797,8
5	2016	575,5	62,8	24,3	0,1
6	2017	16456,0	5775,8	2051,1	797,7
	sektor publiczny				
	public sector				
	sektor prywatny				
	private sector				
	w tym:				
	of which:				
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	247,2	89,6	14,8	23,9
	Agriculture, forestry and fishing				
8	Przemysł	11152,6	3786,7	1973,1	432,4
	Industry				
	w tym:				
	of which:				
9	przetwórstwo przemysłowe	10487,5	3712,1	1950,5	431,6
	which manufacturing				
10	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	280,4	13,7	6,1	0,4
	water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
11	Budownictwo	1268,2	658,7	11,2	324,1
	Construction				
12	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2704,8	1209,5	45,4	9,0
	Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
13	Transport i gospodarka magazynowa	699,5	19,5	10,3	0,2
	Transportation and storage				
14	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	14,6	2,5	0,6	1,1
	Accommodation and catering ^Δ				
15	Informacja i komunikacja	133,6	5,2	0,8	2,0
	Information and communication				
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	64,5	3,3	0,0	-
	Financial and insurance activities				
17	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	246,9	3,3	1,4	0,1
	Real estate activities				
18	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	116,5	33,8	0,7	3,5
	Professional, scientific and technical activities				
19	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	178,3	6,8	1,9	0,3
	Administrative and support service activities				
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	182,8	15,1	14,9	-
	Human health and social work activities				
21	Pozostała działalność usługowa	9,4	2,4	0,1	1,3
	Other service activities				

Stocks		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
of which		Short-term dues				
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services	Short-term investments	Short-term inter-period settlements	
in mln zł						
836,2	797,5	5527,5	4802,4	1946,9	267,1	1
1184,6	988,8	5772,3	4418,0	3018,4	247,3	2
1173,4	1179,7	6816,6	5691,4	3328,4	446,1	3
1384,1	1443,2	7411,1	6246,0	3442,0	339,8	4
8,9	29,2	199,2	160,3	300,4	13,1	5
1375,2	1414,0	7211,9	6085,8	3141,6	326,7	6
49,1	1,0	101,6	81,5	49,6	6,5	7
1158,2	157,7	4953,8	4216,3	2199,2	212,8	8
1130,7	134,2	4770,2	4068,4	1805,3	199,9	9
0,2	6,8	97,4	76,0	163,9	5,4	10
163,3	143,9	378,4	315,4	205,8	25,3	11
9,2	1094,0	1037,8	872,0	420,7	36,7	12
-	6,9	532,1	431,6	125,4	22,5	13
0,5	0,3	5,0	2,8	6,1	1,0	14
0,9	1,0	68,5	55,4	55,6	4,2	15
-	3,2	14,5	4,4	46,2	0,6	16
-	1,8	46,7	34,1	178,9	18,1	17
0,2	28,8	26,5	23,3	54,8	1,4	18
0,9	3,1	128,7	100,9	37,3	5,4	19
-	0,2	111,0	103,5	52,1	4,5	20
0,0	1,0	2,4	1,9	4,4	0,2	21

TABL. 6 (266). KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				
		kapitał (fundusz) pod- stawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) za- pasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finan- sowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) fi- nancial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	2010	12251,8	5784,3	4233,7	-705,0	1355,2
T O T A L	2015	16343,8	6327,5	5627,2	-269,0	2005,8
	2016	18221,8	6625,2	6537,3	-230,5	2252,4
	2017	18895,5	6697,0	6339,0	-88,1	2221,8
sektor publiczny		1883,6	1376,5	401,4	-50,3	41,9
public sector						
sektor prywatny		17011,8	5320,5	5937,6	-37,8	2179,8
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		302,2	89,4	151,9	-12,4	63,0
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		12756,8	3672,9	4358,9	-110,8	1499,7
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		11186,8	2631,5	4060,5	-189,3	1383,6
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1214,5	960,1	207,8	-12,0	37,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		801,7	176,3	399,8	46,9	154,3
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		2412,7	1043,6	808,2	83,9	305,9
Transport i gospodarka magazynowa		562,5	209,2	167,3	17,1	112,5
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		42,9	88,9	6,9	-55,2	2,4
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		84,9	27,4	55,3	-12,3	11,5
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		54,0	17,6	22,8	-0,9	7,5
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1270,5	1074,7	161,3	-17,0	26,8
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		194,1	53,8	29,8	-0,5	29,7
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		76,6	18,4	25,6	6,3	18,4
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		232,2	121,6	133,8	-17,1	-8,9
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa		39,2	34,7	3,3	0,0	0,5
Other service activities						

TABL. 7 (267). KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a
 Stan w dniu 31 XII
 SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate				
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwo- wych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural per- sons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
						w mln zł
OGÓŁEM	2010	4111,4	134,3	49,6	917,3	1379,3
TOTAL	2015	4758,8	29,9	11,0	682,2	1259,8
	2016	5123,7	17,5	27,6	821,6	1487,3
	2017	5278,2	17,5	28,2	1052,1	1457,9
sektor publiczny		1371,8	12,9	28,2	1,8	–
public sector						
sektor prywatny		3906,4	4,6	–	1050,2	1457,9
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		87,3	–	17,5	30,4	16,7
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		3390,5	–	8,3	279,1	1315,9
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		2379,4	–	0,1	260,7	1308,7
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpa- dami; rekultywacja ^Δ		960,1	–	8,2	13,5	7,2
water supply; sewerage, waste management and re- mediation activities						
Budownictwo		149,3	–	–	139,9	0,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		927,5	–	0,1	460,9	52,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		159,3	4,6	–	86,7	40,3
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		83,2	–	–	3,7	0,4
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		27,4	0,6	–	14,2	8,5
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8,5	–	0,1	3,6	–
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		161,1	6,5	–	4,4	0,0
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		47,7	5,9	2,3	17,9	0,3
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		11,7	–	–	5,4	4,1
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		121,4	–	0,0	1,3	–
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa		34,7	–	–	4,1	16,0
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (268). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services	
		w mln zł	in mln zł				
OGÓŁEM	2010	13015,3	3406,8	1938,0	8069,8	1320,9	4720,1
TOTAL	2015	12142,9	3640,9	2698,2	8502,0	2001,9	4389,9
	2016	13877,1	4232,5	3139,1	9644,6	2195,8	5199,5
	2017	15443,6	4425,9	3400,4	11017,7	2588,9	5660,0
sektor publiczny		762,2	480,6	357,9	281,7	53,5	93,3
public sector							
sektor prywatny		14681,4	3945,3	3042,5	10736,1	2535,3	5566,7
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		214,6	63,2	50,2	151,3	13,8	70,6
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		10211,5	3060,3	2442,1	7151,3	1839,8	3848,9
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		9390,1	2513,3	2270,5	6876,8	1770,4	3742,6
which manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		316,5	169,2	126,8	147,3	41,5	44,8
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		697,2	43,4	34,0	653,8	57,4	265,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2191,4	375,1	283,1	1816,3	447,5	950,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		931,7	314,9	118,2	616,8	123,1	271,1
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		50,7	36,3	35,6	14,4	3,7	6,0
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		130,4	15,7	6,9	114,7	43,6	21,6
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		45,2	25,9	0,7	19,3	5,7	4,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		470,1	344,3	302,7	125,8	11,2	50,5
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		27,8	6,6	5,5	21,2	4,2	7,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		208,7	27,3	13,3	181,3	25,9	85,5
Administrative and support service activities							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		234,1	99,8	95,9	134,4	10,0	72,7
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa		10,0	4,7	4,7	5,2	1,4	1,9
Other service activities							

Uwagi ogólne

1. **Finanse publiczne** obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późniejszymi zmianami), a w latach 2010, 2015, 2016 i 2017 – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 2077) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 994), ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1868, z późniejszymi zmianami), ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 995) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 1453).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

General notes

1. **Public finance** include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 was provided by the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 15, item 148, with later amendments), and in 2010, 2015, 2016 and 2017 – the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (unified text: Journal of Laws 2017 item 2077) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8 III 1990 (unified text: Journal of Laws 2018 item 994), the Law on Powiat Local Government, dated 5 VI 1998 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1868), the Law on Voivodship Local Government, dated 5 VI 1998 (unified text: Journal of Laws 2018 item 995) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1453).

2. The presented data include information regarding **revenue and expenditure** of the budgets of local government units as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary act passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act of Public Finances.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane dane w zakresie dochodów i wydatków według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/ wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na dochody jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;

2) dotacje:

- a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (unified text: Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions cover all the paragraphs of revenue/expenditure realized in that division.

5. Revenues of local self-government entities comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
- c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
- d) funds for the additional financing of own tasks from other sources;

2) grants:

- a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,

- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625) według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),
  - c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
  - d) pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- 1) wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- 2) wydatki na zakup materiałów i usług,
- 3) dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) wydatki na obsługę długu, w tym wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują samorządowe zakłady budżetowe, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

- b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625) according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources),
  - c) received from appropriated funds (since 2011 state appropriated funds),
  - d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Expenditures of local self-government entities are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- 1) expenditures on wages and salaries (including derivatives),
- 2) expenditures on the purchase of materials and services,
- 3) allocations, among others, for organizational and legal units operating within local self-government entities budgets,
- 4) expenditures on debt servicing, of which expenditures related to granting endorsements and guarantees.

7. Since 2010 in the sector of public finance are functioning local government budgetary establishments which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

8. Information concerning local self-government entities budgets is compiled in the Statistics Poland on the basis of the Ministry of Finance budgetary reports.

Uwaga do tablic 1,3 i 5

Dane dotyczące budżetów gmin w 2010 r. podano łącznie z gminą wiejską Zielona Góra, która z dniem 1 stycznia 2015 r. została włączona do miasta na prawach powiatu Zielona Góra.

Notes to tables 1, 3 and 5

Data concerned the budgets of gminas 2010 are given including rural gmina Zielona Góra, which was included to the city with powiat status Zielona Góra on 1 of January 2015.

TABL. 1 (269). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2010	4230629,0	2185882,5	885319,2	684122,5	475304,8
TOTAL	2015	4940566,8	2604201,8	1151714,8	695226,4	489423,8
	2016	5420159,3	2928373,0	1351266,4	709790,6	430729,4
	2017	5972122,6	3244109,6	1509254	778105,1	440653,9
Dochody własne		2727625,5	1508057,8	797669,4	270093,0	151805,3
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym		1173369,4	523647,2	377807,8	140111,9	131802,4
Share in income tax						
od osób prawnych		154503,6	24855,9	24780,8	5178,1	99688,8
corporate income tax						
od osób fizycznych		1018865,7	498791,3	353027,0	134933,7	32113,6
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		636598,6	480229,8	156368,8	–	–
Tax on real estate						
Podatek rolny		39505,6	39251,5	254,1	–	–
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		28766,1	18642,7	10123,4	–	–
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		42249,4	27293,3	14956,1	–	–
Tax on civil law transactions						
Oplata skarbową		12326,8	5778,0	6548,9	–	–
Treasury fee						
Dochody z majątku		209825,4	140408,3	56336,4	10871,6	2209,1
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz						
innych umów o podobnym charakterze...		71864,0	55725,2	7904,8	6223,3	2010,7
of which income from renting and leasing						
as well as agreements with a similar						
character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań						
pozyskane z innych źródeł		15637,2	10155,8	1832,4	3602,5	46,5
Funds for additional financing of own tasks						
from other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (269). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach po- wiatu Cities with po- wiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
Dotacje ogółem	1857996,9	1052233,5	382105,0	224232,9	199425,5
Total allocations					
Dotacje celowe	1551160,8	990558,2	299773,2	163793,9	97035,5
Appropriated allocations					
z budżetu państwa	1475512,8	964553,3	293927,4	131378,9	85653,3
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	1222520,5	818350,1	251046,9	95445,0	57678,5
for government administration tasks					
własne	251993,0	145923,3	42742,4	35377,6	27949,8
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	999,3	279,9	138,1	556,3	25,0
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie poro- zumień między jednostkami samorządu terytorialnego	23035,1	6124,5	3983,2	12897,3	30,1
for tasks realized on the basis of agree- ments between entities local self-govern- ment entities					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	15464,5	5318,9	1758,1	1865,7	6521,9
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej mię- dzy jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	37148,4	14561,6	104,5	17652,1	4830,3
for financial assistance between local self-government entities for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	53717,2	19145,6	701,9	11958,0	21911,6
Allocations from paragraphs 200 and 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	253118,9	42529,7	81629,9	48480,9	80478,4
Allocations from paragraphs 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	1386500,2	683818,3	329479,6	283779,2	89423,1
General subsidy from the state budget					
W tym część oświatowa	1046775,0	522744,3	304998,8	201744,5	17287,4
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (270). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2017 R.

REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM TOTAL	5972122,6	3244109,6	1509254,0	778105,1	440653,9
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	93083,6	36386,9	309,6	2827,3	53559,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	10667,1	10667,1	–	–	–
Transport i łączność Transport and communication	235756,1	60148,5	78562,4	32683,5	64361,7
Turystyka Tourism	2819,0	1717,1	155,9	945,9	
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	241553,9	146207,6	76579,0	17894,2	873,1
Działalność usługowa Service activity	28978,5	8412,8	4108,2	16095,9	361,7
Administracja publiczna Public administration	38943,2	21431,7	7958,9	6698,8	2853,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa Public safety and fire care	82181,9	6621,4	26593,1	48967,4	–
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających oso- bowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem Income taxes from legal persons, natural per- sons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake	2055193,8	1161158,4	594052,8	166123,4	133859,2
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	1509803,2	696375,5	358528,2	285248,4	169651,1
Oświata i wychowanie Education	180002,0	92181,2	39462,4	48086,3	272,0
Ochrona zdrowia Health care	28689,3	580,7	3290,1	20785,9	4032,6
Pomoc społeczna Social assistance	220654,6	107323,8	42247,8	71027,8	55,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	57198,0	9780,0	17034,5	27258,6	3125,0
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	21231,2	8528,0	8846,6	3855,8	0,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	127979,0	95141,0	29773,5	2078,0	986,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	5542,3	5019,6	185,0	63,7	273,9
Kultura fizyczna Physical education	20853,3	11740,9	6729,2	268,2	2114,9

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (271). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
OGÓŁEM	2010 4833678,4	2529052,3	1040686,8	750589,2	513350,1
TOTAL	2015 4854800,3	2530491,0	1113952,5	718955,3	491401,4
	2016 5188155,3	2824618,1	1289773,3	687345,9	386418,0
	2017 5943385,0	3232434,3	1459618,8	774221,0	477110,9
Wydatki bieżące	5020081,8	2775302,3	1249048,5	678388,0	317343,0
Current expenditure					
w tym: of which:					
Dotacje.....	514569,5	167203,3	175272,4	53173,6	118920,2
Allocations					
w tym dla samorządowych zakładów bu- dżetowych	53602,8	9453,4	41534,3	-	2615,1
of which for self-government budgetary establishments					
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1163031,4	878631,1	245356,7	37401,4	1642,1
Benefits for natural persons					
Wydatki bieżące jednostek budżetowych ...	3282160,8	1697431,8	819675,5	576067,9	188985,6
Current expenditure of budgetary entities					
w tym: of which:					
wynagrodzenia	1752423,3	861598,4	445990,7	354167,9	90666,1
wages and salaries					
w tym osobowe	1586696,3	779628,0	407634,5	315734,2	83699,7
of which personal					
pochodne od wynagrodzeń ^b	324323,9	171573,0	79653,4	56813,5	16283,9
derivatives from wages and salaries ^b					
zakup materiałów i usług	996126,8	549448,9	252698,2	118848,0	75131,7
purchase of materials and services					
wydatki na obsługę długu	44973,4	22141,7	7742,0	8926,9	6162,9
expenditures on debt servicing					
Wydatki majątkowe	923303,3	457132,0	210570,4	95833,0	159767,9
Property expenditure					
W tym inwestycyjne ^c	907396,4	449663,9	208777,4	91657,9	157297,2
Of which investment expenditure ^c					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including allocations for financing investment tasks of self-government budgetary establishments.

TABL. 4 (272). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2017 R.

EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	5943385,0	3232434,3	1459618,8	774221,0	477110,9
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	118039,5	53047,3	585,0	1769,8	62637,4
Agriculture and hunting					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	7424,3	7424,3	–	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	715544,7	254900,0	176073,2	87257,5	197314
Transport and communication					
Turystyka	5631,3	3568,9	610,3	1050,2	401,9
Tourism					
Gospodarka mieszkaniowa	128470,4	70950,2	45156,6	12067,6	296,0
Dwelling economy					
Działalność usługowa	35681,4	12902,4	6254,4	15710,4	814,2
Service activity					
Administracja publiczna	554505,9	297358,9	96302,2	84138,3	76706,5
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	120070,8	37594,1	32246,2	50118,1	112,4
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego	48210,7	22144,0	7742,0	12161,8	6162,9
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	5039,7	1876,2	335,9	1267,6	1560,0
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	1701934,8	977931,3	475503,8	231593,4	16906,3
Education					
Ochrona zdrowia	103173,5	20741,2	16406,4	24747,1	41278,8
Health care					
Pomoc społeczna	414016,1	230912,0	98984,5	82540,3	1579,3
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	100726,7	10755,8	26032,5	45637,0	18301,4
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	137858,0	26919,7	54730,8	51490,7	4716,9
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	324852,3	222921,1	97840,2	1940,8	2150,2
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego ...	184967,8	118753,7	32300,9	1792,1	32121,1
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	126709,7	72902,3	45166,1	1198,5	7442,8
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (273). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Województwo Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł	
Przychody	2015	245880,5	75707,3	161567,9	8605,3
Revenue	2016	239495,9	75868,6	155441,5	8185,7
	2017	244763,4	74301,3	162740,1	7722,1
w tym: of which:					
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		102012,5	42020,2	55468,9	4523,4
Revenue from sale of products, asset components and services					
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		53794,1	9692,4	41486,6	2615,1
Allocations from local self-government entities budgets ^b					
Koszty	2015	242327,6	74924,6	158968,3	8434,7
Costs	2016	241718,2	76521,1	157330,6	7866,4
	2017	245641,1	74611,0	162228,8	8801,3
w tym: of which:					
Materiały i usługi		108858,0	29064,9	75966,1	3826,9
Materials and services					
Podatek dochodowy od osób prawnych		148,9	148,9	–	–
Corporate income tax					
Wpłaty nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego		44,5	44,5	–	–
Surplus payments to local self-government entities budgets					

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including allocations from the state budget as well as payments within the European funds budget.

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości - MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, improvements to land, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards - IAS) implemented since 1 I 2005.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) i sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

2. Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction, and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready, for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential-premise and co-operative right to non-residential (of utility character) premises.

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkownika wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2018, poz. 395, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzania).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
- przed 1 I 1995 r. - wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- po 1 I 1995 r. - wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. - również wycenę według wartości godzinowej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób - opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych - ustalono szacunkowo.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Act of Accounting dated 29 IX 1994 (uniform text: Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets at **current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation,
- before 1 I 1995 - the value at replacement prices of September 1994,
- after 1 I 1995 - the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 - also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and irrigation and drainage and water structures, was estimated.

4. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
  - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
  - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
  - a) kotły i maszyny energetyczne,
  - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
  - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
  - d) urządzenia techniczne,
  - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

4. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
  - a) buildings and premises; since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as co-operative right to non-residential (of utility character) premises,
  - b) land and water engineering constructions (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
  - a) boilers and power industry machinery,
  - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
  - c) special use machinery, equipment and apparatus,
  - d) technical equipment,
  - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings detailed irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (274). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	7497,2	5874,3	5670,5	5516,5	T O T A L
sektor publiczny	2605,3	2130,1	1714,6	1800,0	public sector
sektor prywatny	4891,8	3744,2	3955,9	3716,5	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	171,0	200,4	181,0	241,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1979,3	2868,2	2840,0	2151,4	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	910,1	1792,7	2119,1	1609,4	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	314,8	426,6	148,0	115,7	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	115,1	89,3	154,4	97,2	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	325,6	290,1	320,8	350,9	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^p	3184,1	906,5	1034,0	1121,1	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	28,3	30,0	31,9	28,6	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	11,8	44,0	48,5	51,2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36,6	48,3	17,2	20,5	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	624,8	645,0	573,6	697,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	54,3	63,2	18,0	40,7	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	38,8	41,7	68,3	216,5	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	226,0	175,8	105,1	141,4	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	160,3	133,6	67,0	108,1	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	163,2	179,5	129,5	154,2	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	365,1	122,8	67,8	80,4	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	12,9	40,4	13,3	15,3	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (275). **NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	2344,8	3681,5	3617,0	3042,0	T O T A L
sektor publiczny	861,7	1029,6	652,6	661,7	public sector
sektor prywatny	1483,1	2651,8	2964,4	2380,3	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	63,7	84,2	69,7	83,1	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1623,0	2695,3	2735,0	2075,8	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	858,2	1753,7	2077,1	1572,9	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^a	105,4	297,8	89,2	78,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	59,9	26,6	33,8	43,0	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^a	210,5	196,7	223,3	231,0	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	86,3	311,5	256,7	291,2	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	14,6	17,1	22,5	15,7	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5,3	30,2	42,9	43,5	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	19,0	32,4	12,9	16,0	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	84,2	81,4	82,3	70,0	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	14,8	23,0	8,3	10,7	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^a	18,0	8,4	27,0	56,4	Administrative and support service activities
Edukacja	6,8	7,1	3,0	1,3	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	122,9	133,7	88,5	89,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	14,5	32,0	9,0	13,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	1,0	1,9	2,1	2,0	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (276). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
			w mln zł	in mln zł	
OGÓŁEM	2010	1413,9	554,5	700,0	153,4
TOTAL	2015	2736,3	1108,0	1396,6	227,5
	2016	2582,4	810,3	1531,9	228,4
	2017	2298,5	708,6	1248,1	332,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		73,2	47,2	17,5	8,2
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		1591,4	441,4	1060,7	85,6
Industry					
w tym: of which:					
przetwórstwo przemysłowe		1472,1	376,1	1013,0	79,3
manufacturing					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		70,6	44,3	20,6	5,8
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		39,4	15,8	14,6	8,4
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		156,1	72,0	52,1	31,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		190,1	23,8	14,5	150,9
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		7,2	3,4	3,7	0,2
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		4,5	0,1	4,0	0,4
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8,8	3,3	3,6	1,1
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		63,9	60,9	2,4	0,4
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		10,1	7,1	1,4	1,5
Administrative and support service activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		52,6	0,8	10,9	40,7
Administrative and support service activities					
Edukacja		1,3	0,1	0,4	0,7
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		85,8	27,9	56,3	1,6
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		12,3	3,8	5,5	0,7
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		2,0	1,0	0,5	0,5
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (277). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	61292,7	97568,0	102680,5	107549,6	T O T A L
sektor publiczny	27914,9	53527,7	55253,2	57201,4	public sector
sektor prywatny	33377,7	44040,3	47427,3	50348,1	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3175,6	3826,5	3929,5	3928,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	22180,2	36975,4	39304,4	42302,0	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	11880,7	16510,9	18773,4	19941,1	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	2704,5	4288,2	4461,8	4622,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	862,4	1187,5	1312,4	1341,2	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3265,5	3881,6	4134,6	4264,2	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	10546,7	24795,8	25888,6	26451,9	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	457,0	552,4	582,8	611,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2058,1	1219,1	1462,1	1491,9	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	377,0	475,7	470,7	469,9	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10805,3	13594,3	14164,3	14587,6	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	405,6	585,2	596,5	632,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	230,3	316,3	341,0	418,9	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2882,2	4075,7	4166,7	4426,7	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	1628,1	2294,1	2388,5	2451,3	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1243,5	1943,6	1976,0	2142,1	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1015,0	1660,9	1756,1	1813,2	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	160,3	184,0	206,2	216,4	Other service activities

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (278). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	30473,5	45191,2	48241,1	51144,0	T O T A L
sektor publiczny	10181,3	19041,6	19724,7	20842,2	public sector
sektor prywatny	20292,1	26149,7	28516,4	30301,8	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1069,6	1340,7	1323,1	1177,7	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	20275,6	34447,8	36675,3	39499,1	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	11352,4	15791,1	18025,6	19152,1	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1415,2	2663,7	2781,0	2836,8	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	462,2	476,2	522,8	497,2	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2120,1	2342,2	2512,8	2550,3	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	668,8	931,7	1187,8	1304,0	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	299,7	289,8	295,6	307,1	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1970,1	1076,6	1312,2	1331,0	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	301,2	363,1	356,2	348,4	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1961,8	1896,3	2065,9	1988,0	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175,1	192,3	194,9	199,8	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	72,8	99,8	105,9	153,4	Administrative and support service activities
Edukacja	33,1	38,4	40,6	39,0	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	804,1	1275,8	1212,8	1308,3	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	216,8	366,5	386,4	391,2	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	42,4	54,1	48,8	49,5	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)” wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the European System of Accounts 2010 (the ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, techno-

sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem obrotów wewnętrznych.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

logical gases and outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM) and costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including internal turnover is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy niezarejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytutki).

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance, entities for which the financial system was defined in special regulations and the main source of financing of which are subsidies from the state budget as well as public corporations and non-profit institutions that meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing prostitution services).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics as well as smuggling of cigarettes.

13. Data from regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website

<http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABL. 1 (279). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2010	2015	2016
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M ..... TOTAL	32449	39815	41348	x	x	x
W tym wartość dodana brutto ..... Of which gross value added	28534	35323	36522	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych ..... non-financial corporations	13826	18510	19404	48,5	52,4	53,1
instytucji rządowych i samorządowych general government	4854	5765	5870	17,0	16,3	16,1
gospodarstw domowych ..... households	9103	10219	10372	31,9	28,9	28,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	987	1156	1238	3,5	3,3	3,4
Przemysł ..... Industry	8661	12355	12965	30,4	35,0	35,5
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	6794	9785	10562	23,8	27,7	28,9
Budownictwo ..... Construction	2185	2324	2236	7,7	6,6	6,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ , transportation and storage, accommodation and catering ^Δ , information and communications	7577	8819	9104	26,6	25,0	24,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Financial and insurance activities, real estate activities	2355	2533	2640	8,3	7,2	7,2
Pozostałe usługi ..... Other services	6770	8135	8340	23,7	23,0	22,8
NA 1 MIESZKAŃCA ^a ..... PER CAPITA ^a	31723	39053	40639	x	x	x
a W złotych.						
a In zlotys.						

TABL. 2 (280). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna	68009	80614	84113	Gross output
Zużycie pośrednie	39474	45291	47592	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	28534	35323	36522	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	12234	14582	15496	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	16288	20683	21045	Gross operating surplus

TABL. 3 (281). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
 NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	22228	25681	26916	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21731	25189	26454	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	22435	25242	26579	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21933	24759	26123	per capita in zł

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 997) z późniejszymi zmianami oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997) with later amendments and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (282). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	106110	111272^b	111756^b	112910^b	T O T A L
sektor publiczny	4577	4731	4767	4595	public sector
sektor prywatny	101533	105731	106075	107299	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	8	1	1	1	State owned enterprises
Spółki	13460	16409	17154	17485	Companies
w tym:					of which:
handlowe	7428	10290	11010	11372	commercial
cywilne	6002	6080	6100	6069	civil
Spółdzielnie	476	486	478	524	Co-operatives
Fundacje	172	378	421	491	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2643	3302	3410	3531	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	78324	77599	77032	77695	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju własności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sections does not include entities, which have not registered the type of ownership in the REGON register.

TABL. 2 (283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie co-operatives
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M 2010	106110	27786	8	7428	10	2698	6002	476	78324
T O T A L 2015	111272 ^b	33673	1	10290	5	2846	6080	486	77599
2016	111756 ^b	34724	1	11010	4	2922	6100	478	77032
2017	112910^b	35215	1	11372	5	2831	6069	524	77695
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .... Agriculture, forestry and fishing	3360	1045	–	655	1	200	145	77	2315
Przemysł	9560	3232	1	2344	3	759	756	66	6328

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

**TABL. 2 (283). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON
WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
				razem total	w tym of which				
			jednosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation					
Przemysł (dok.) Industry (cont.)									
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	8744	2762	1	1956	1	690	719	64	5982
Budownictwo ..... Construction	15040	1964	–	1292	–	274	602	48	13076
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	27026	5820	–	3196	–	885	2533	71	21206
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	7635	1023	–	742	–	155	263	4	6612
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	3117	751	–	313	–	110	402	10	2366
Informacja i komunikacja Information and communications	2118	479	–	347	1	37	119	8	1639
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	2859	353	–	242	–	20	85	16	2506
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	11135	10210	–	461	–	93	114	154	925

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGION REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
				razem total	w tym of which				
			jednosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ... Professional, scientific and technical activities	7988	1294	–	815	–	137	415	16	6694
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ..... Administrative and support service activities	2969	634	–	482	–	100	118	27	2335
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	702	700	–	1	–	–	–	–	2
Edukacja ..... Education	3202	1655	–	74	–	10	75	6	1547
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	6199	729	–	217	–	16	247	11	5470
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	2043	1335	–	79	–	11	87	5	708
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	7831	3865	–	108	–	24	108	5	3966

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (284). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships	
OGÓŁEM	2010	7428	6584	162	6422	844	678	111
TOTAL	2015	10290	9026	164	8862	1264	786	387
	2016	11010	9647	167	9480	1363	792	476
	2017	11372	9942	161	9781	1430	777	558
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	655	614	3	611	41	24	16	
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	2344	2105	54	2051	239	124	110	
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	1956	1760	51	1709	196	110	83	
of which manufacturing								
Budownictwo	1292	1140	13	1127	152	71	75	
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3196	2744	34	2710	452	294	148	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa	742	631	8	623	111	57	51	
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	313	279	1	278	34	18	16	
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja	347	326	7	319	21	8	11	
Information and communications								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	242	205	11	194	37	17	14	
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	461	390	7	383	71	38	32	
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	815	703	10	693	112	42	43	
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	482	446	5	441	36	15	21	
Administrative and support service activities								
Edukacja	74	66	1	65	8	6	2	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	217	117	1	116	100	54	13	
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	79	75	5	70	4	3	1	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa	108	99	1	98	9	5	4	
Other service activities								

a W województwie lubuskim wśród spółek osobowych zarejestrowanych było: w 2016 r. — 56 spółek partnerskich i 39 spółek komandytowo-akcyjnych, w 2017 r. — 57 spółek partnerskich i 38 spółek komandytowo-akcyjnych.

a There were only in 2016 — 56 professional partnerships and 39 limited joint-stock partnerships, in 2017 — 57 professional partnerships and 38 limited joint-stock partnerships registered in whole Lubuskie Voivodship.

TABL. 4 (285). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partner- ships	spół- dzielnie co-opera- tives	osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospodar- czą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which		akcyjne joint- -stock	z ograni- czoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability			
			handlowe commercial	razem total					
OGÓŁEM 2010	11779	666	416	7	347	250	7	10451	
TOTAL 2015	9833	1095	908	6	766	185	5	8234	
.....2016	9341	1016	857	3	734	154	1	7847	
2017	9623	832	702	4	586	130	50	8237	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	195	13	13	-	12	-	2	180	
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	726	106	92	1	69	14	6	613	
Industry									
w tym przetwórstwo przemy- słowe	680	87	74	-	55	13	5	588	
of which manufacturing									
Budownictwo	2497	122	101	-	80	21	7	2368	
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1747	225	181	1	156	44	5	1516	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazy- nowa	780	65	59	-	50	6	-	715	
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	299	32	21	1	16	11	6	261	
Information and communications	240	32	30	-	27	2	-	208	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	214	21	20	-	16	1	-	192	
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	258	37	33	1	24	4	-	79	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	678	75	70	-	61	5	3	598	
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	411	43	36	-	33	7	6	361	
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	-	-	-	-	-	-	2	
Public administration and de- fence; compulsory social secu- rity									
Edukacja	259	15	9	-	9	6	2	174	
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	395	19	16	-	13	3	7	364	
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	177	7	4	-	4	3	5	135	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	699	19	16	-	16	3	1	471	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		razem total	spółki companies				cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			w tym of which		handlowe commercial				
			razem total	akcyjne joint-stock	w tym of which	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
O G Ó Ł E M 2010	7113	245	97	6	71	147	6	6704	
TOTAL 2015	8528	257	116	1	76	141	9	8002	
..... 2016	8762	267	142	3	88	125	7	8322	
..... 2017	8368	481	337	6	261	144	4	7481	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	226	23	21	–	12	2	2	201	
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	639	89	74	3	65	15	1	544	
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe	596	78	63	3	55	15	1	514	
of which manufacturing									
Budownictwo	1675	49	34	–	24	15	–	1622	
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2207	134	85	2	67	49	1	2062	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazynowa	745	41	26	–	22	15	–	699	
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	297	24	15	–	13	9	–	269	
Accommodation and catering ^Δ									
Informacja i komunikacja	147	10	10	–	10	–	–	137	
Information and communications									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	233	14	10	–	5	4	–	218	
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	79	16	12	–	7	4	–	56	
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	470	30	18	1	14	12	–	439	
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	388	18	12	–	11	6	–	369	
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	–	–	–	–	–	–	–	
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja	419	3	2	–	2	1	–	150	
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	318	21	16	–	7	5	–	294	
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	107	2	1	–	1	1	–	91	
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa	409	7	1	–	1	6	–	327	
Other service activities									

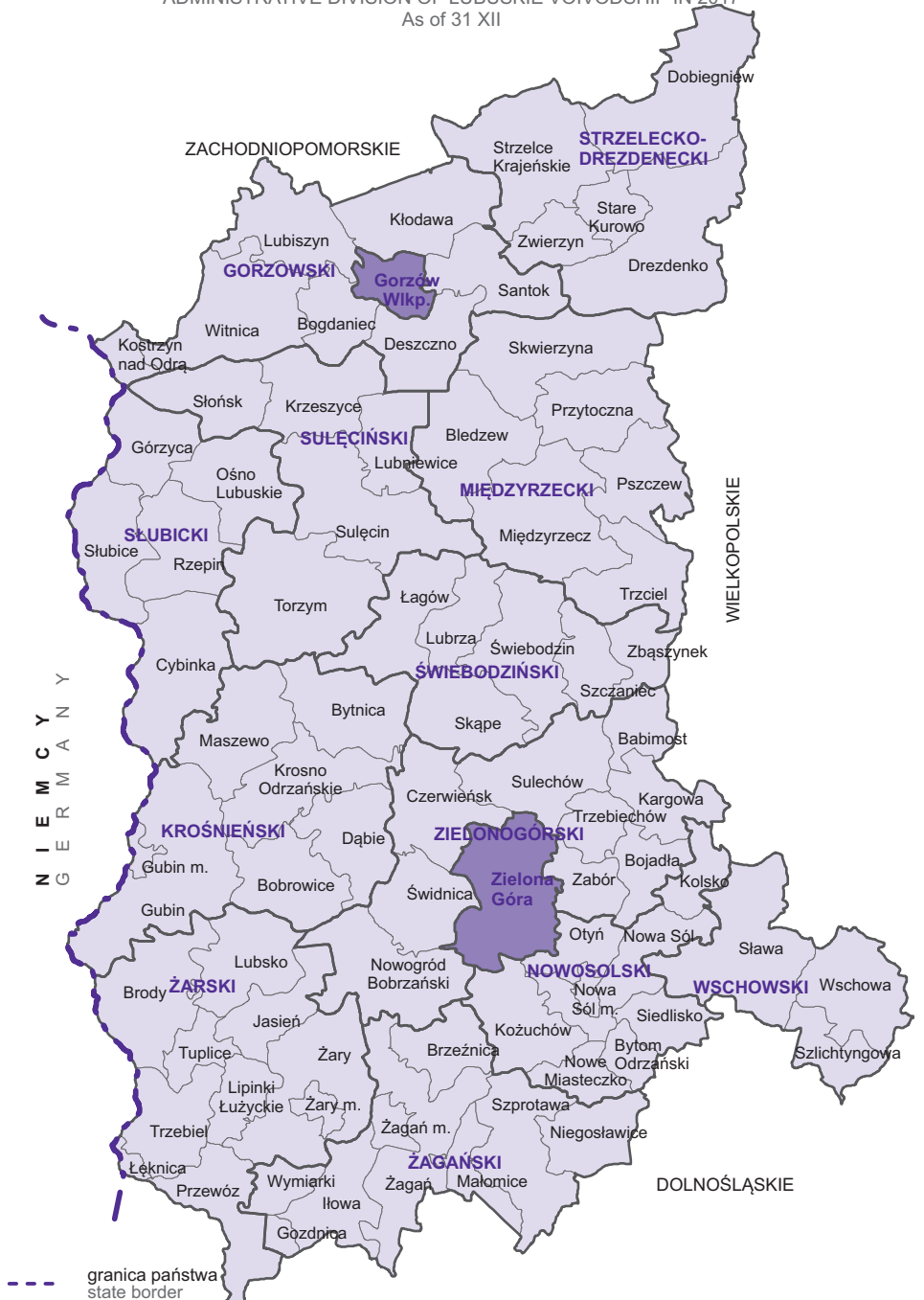
a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF LUBUSKIE VOIVODSHIP IN 2017

As of 31 XII

- granica państwa
state border
- granice powiatów
powiat borders
- granice gmin
gmina borders

SŁUBICKI
powiat
powiat

 miasta na prawach powiatu
cities with powiat status

Lubsko
siedziby gmin
residences of gmina's authorities

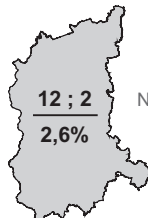
**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2017 R.**

Stan w dniu 31 XII

DIVISION OF THE LUBUSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2017

As of 31 XII

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu
Udział w ogólnej liczbie ludności^a

Number of powiats; number of cities with powiat status
Share in total number of population^a

Podregiony (NTS 3):
Subregions (NTS 3):

13 gorzowski

Powiaty Powiats (NTS 4)

- gorzowski (7)
- międzyrzeczki (6)
- ślubicki (5)
- strzelecko-drezdenecki (5)
- sulęciński (5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)

City with powiat status (NTS 4)

- Gorzów Wielkopolski (1)

14 zielonogórski

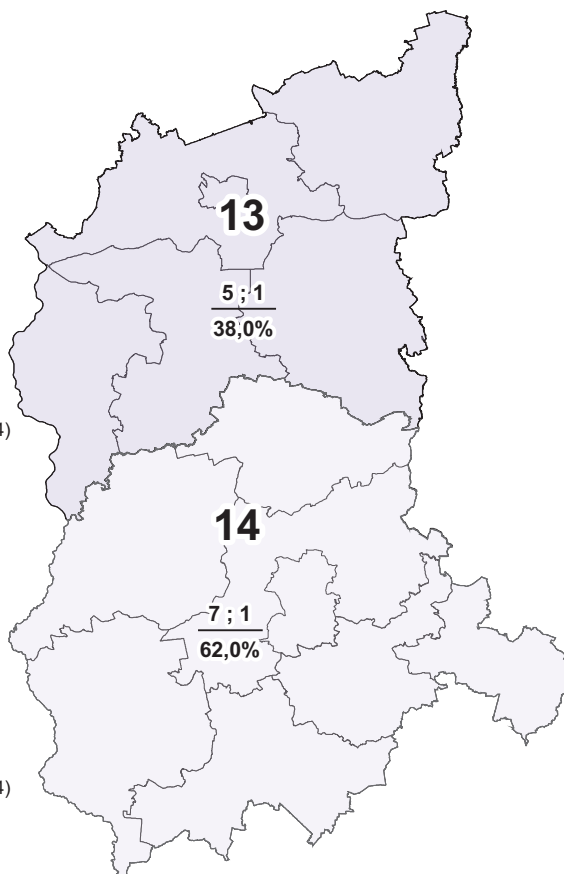
Powiaty Powiats (NTS 4)

- krośnieński (7)
- nowosolski (8)
- świebodziński (6)
- wschowski (3)
- zielonogórski (9)
- żagański (9)
- żarski (10)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)

City with powiat status (NTS 4)

- Zielona Góra (1)

W nawiasach podano odpowiednio liczbę gmin (NTS 5).
Number of gminas (NTS 5) is given in brackets.

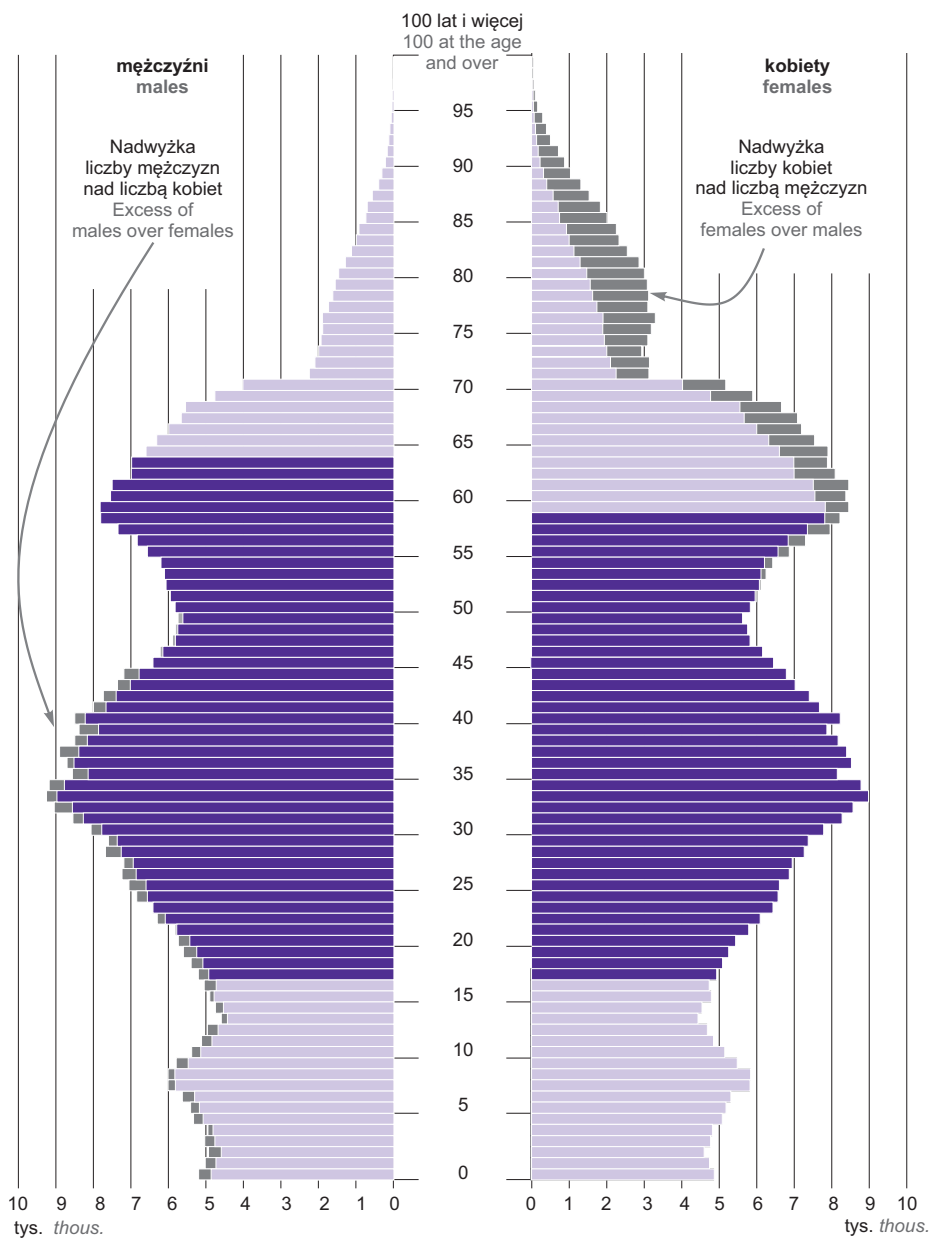
^a Odpowiednio: dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
^a Respectively: for voivodship - share in country, for subregions - share in voivodship.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017

As of 31 XII

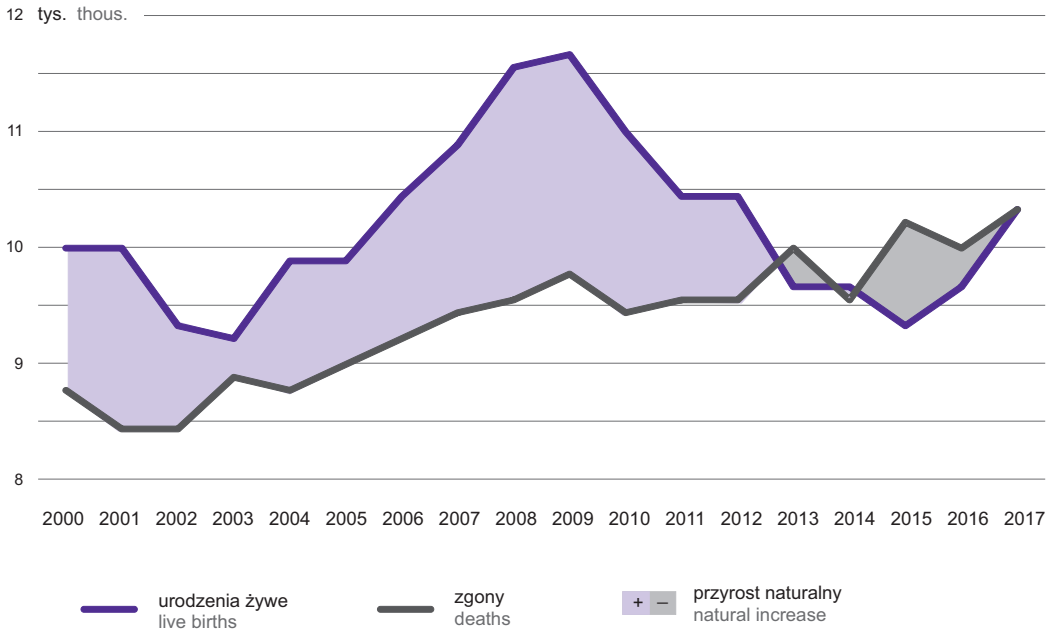

Ludność w wieku:
Population in age:

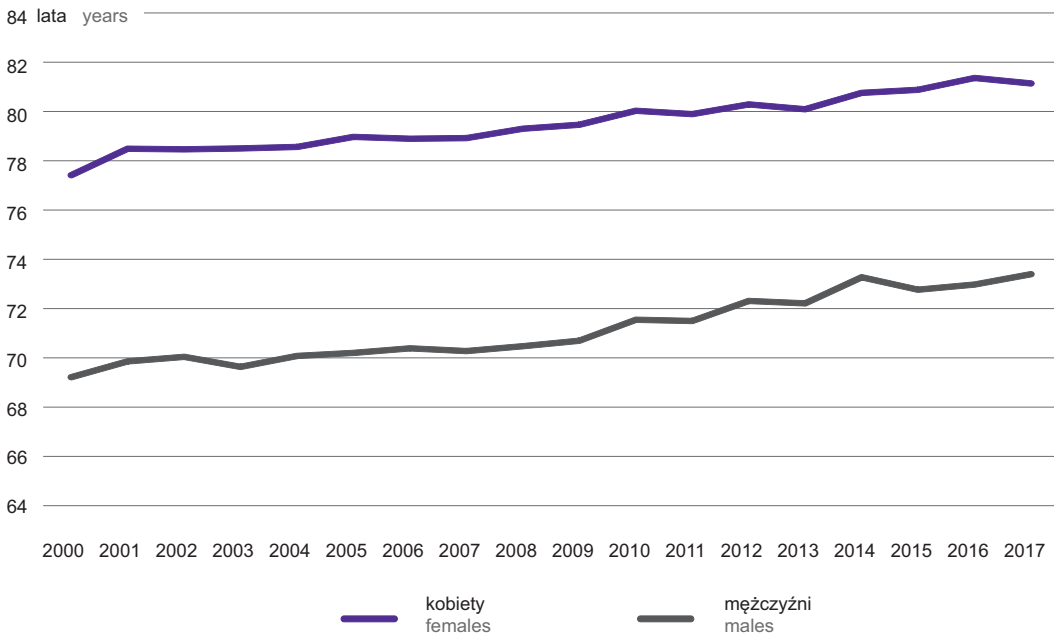
produkcyjnym
working age

przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
pre-working and post-working age

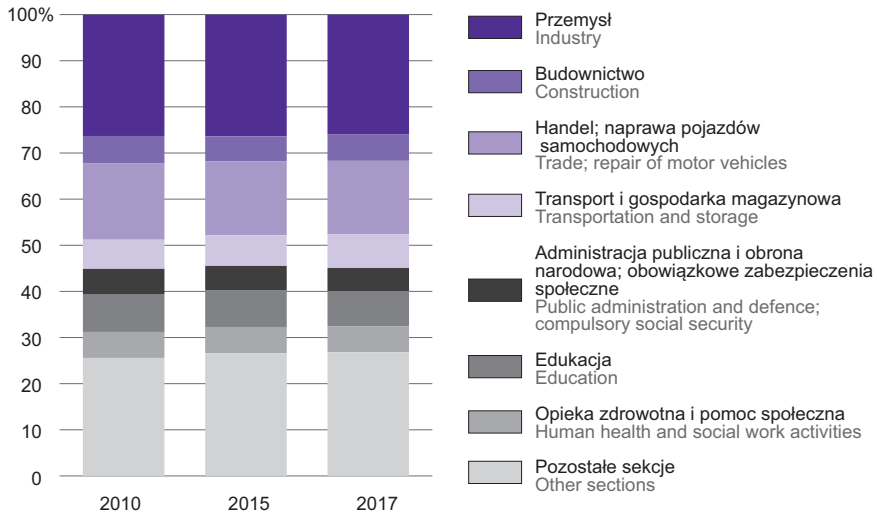
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

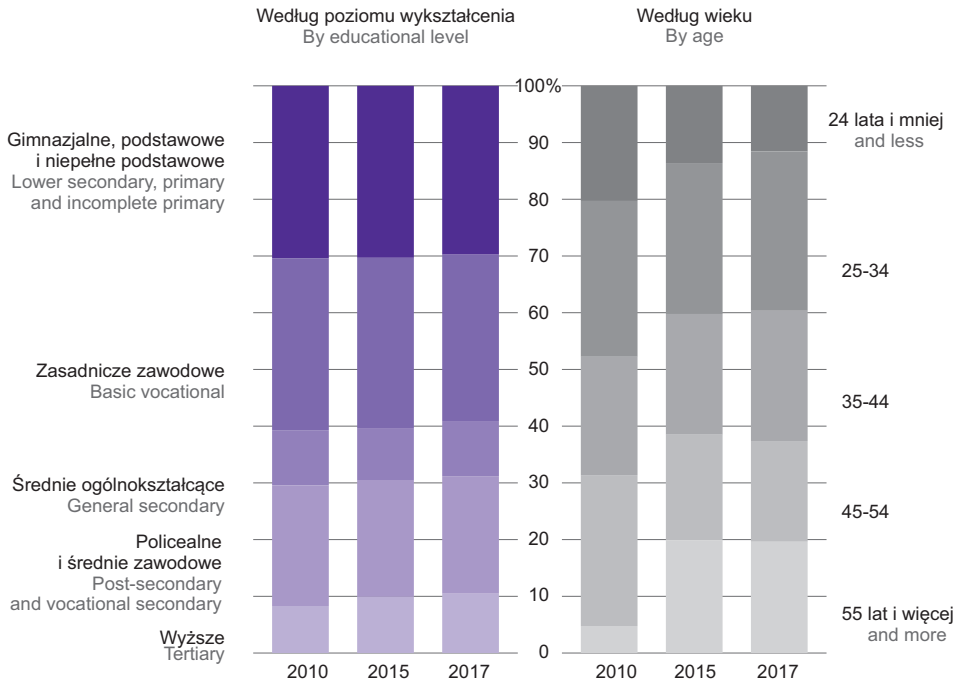

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI
 Stan w dniu 31 XII
 STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS
 As of 31 XII

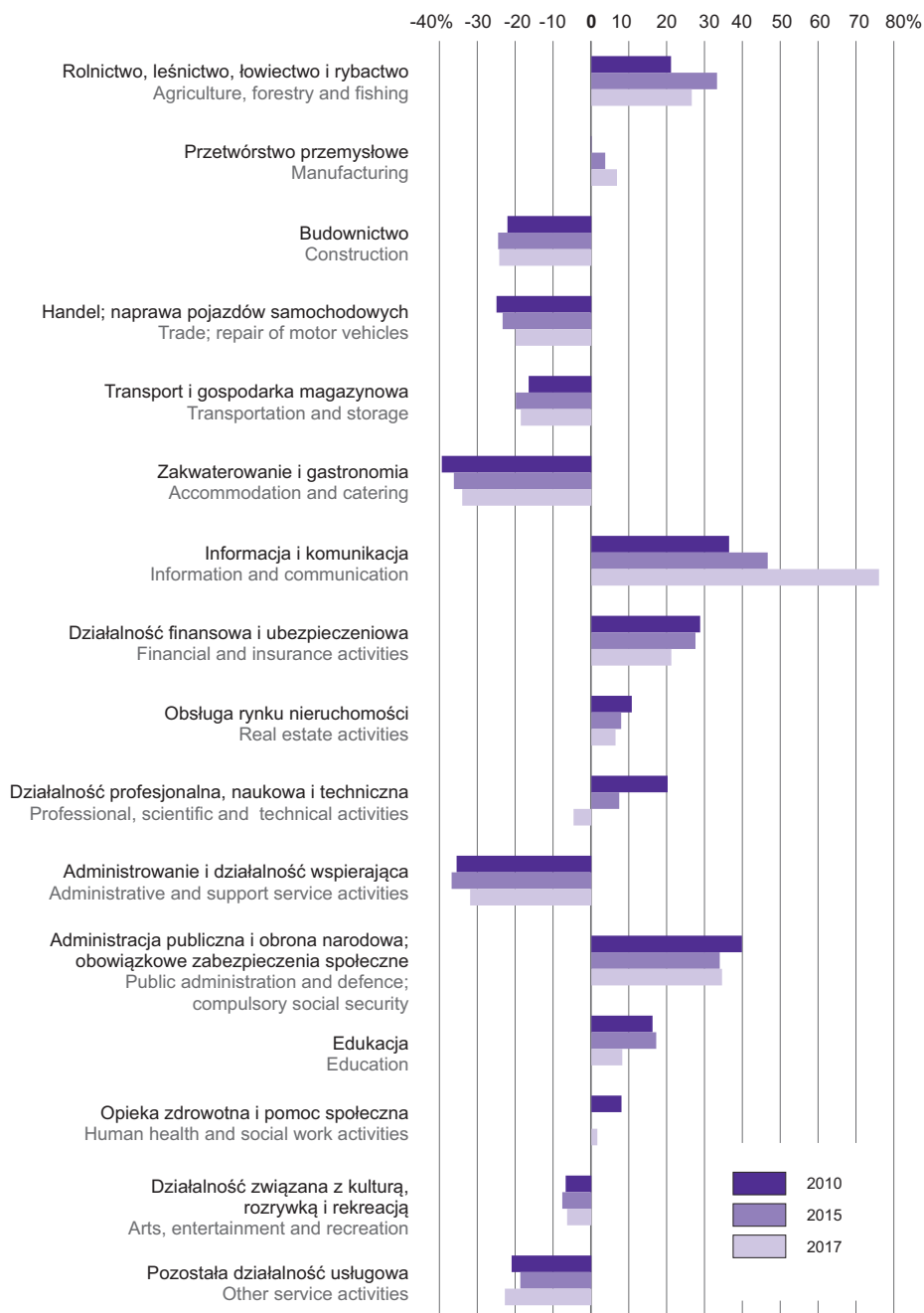

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
 Stan w dniu 31 XII
 STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

**ODCHYLENIE WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE^a**
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP^a

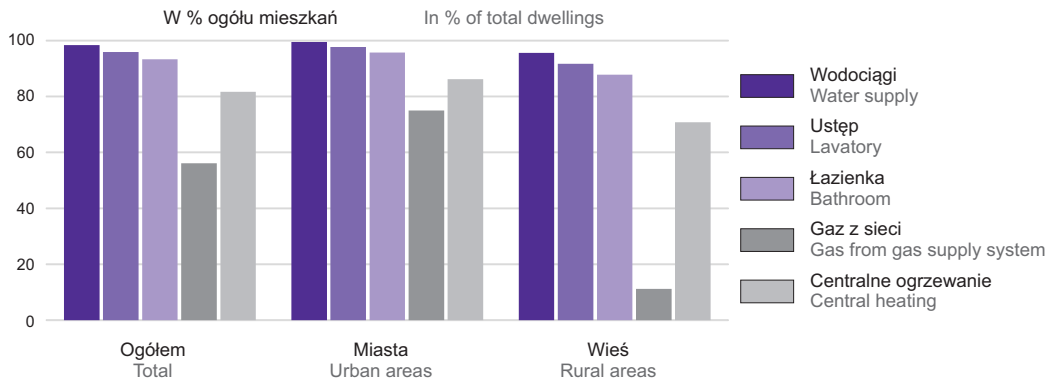
^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.

^a Concern monthly gross wages and salaries.

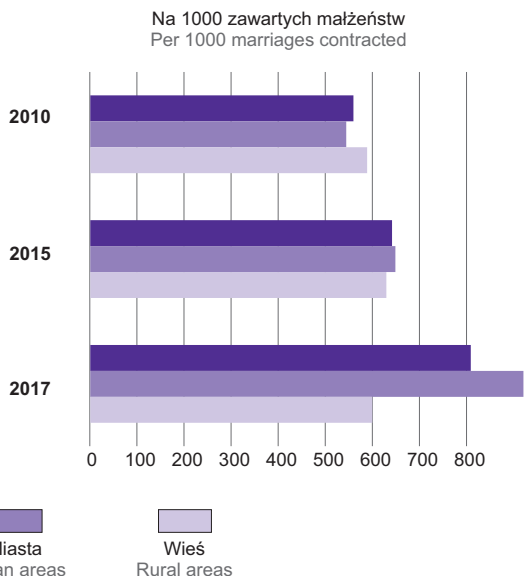
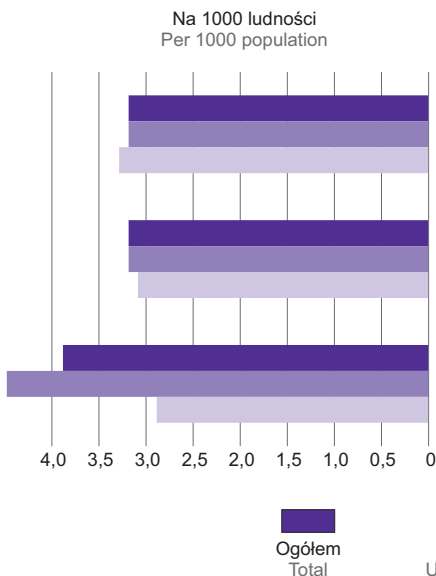
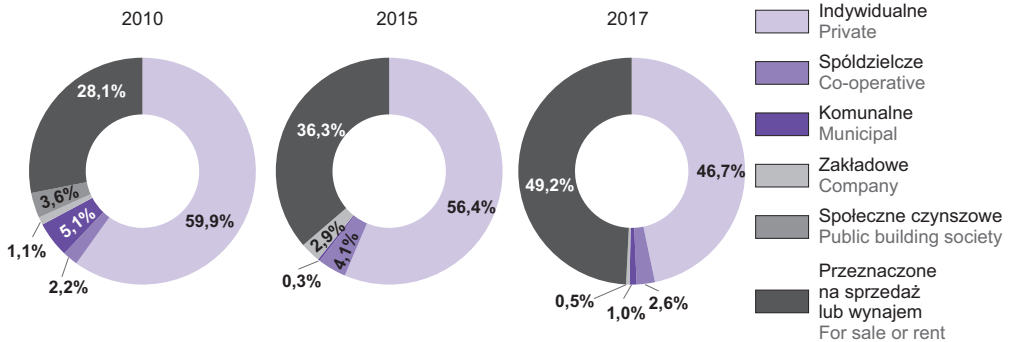
MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2017
As of 31 XII

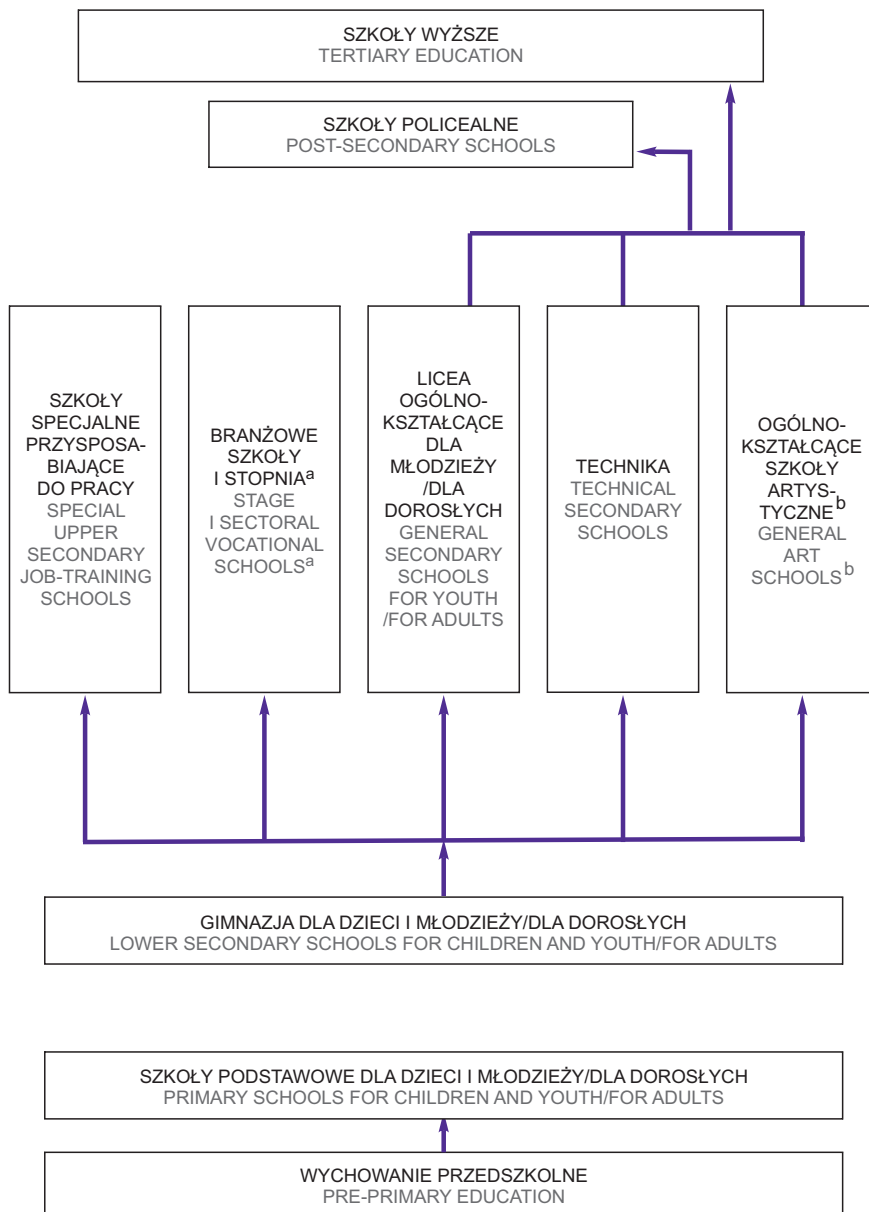

STRUKTURA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA

STRUCTURE OF DWELLINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDING

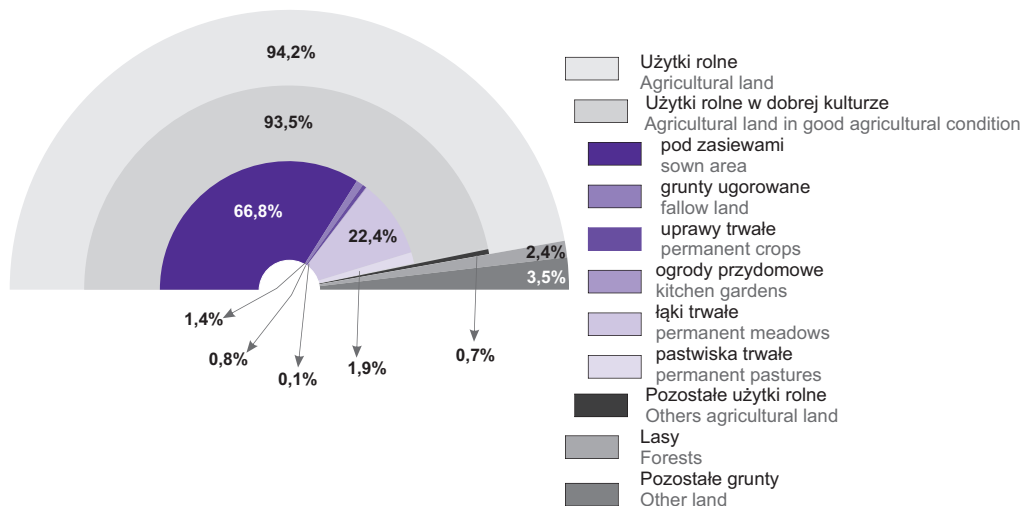
EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/18
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN 2017/18 SCHOOL YEAR

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
 a Including basic vocational schools sections. b Leading to professional certification.

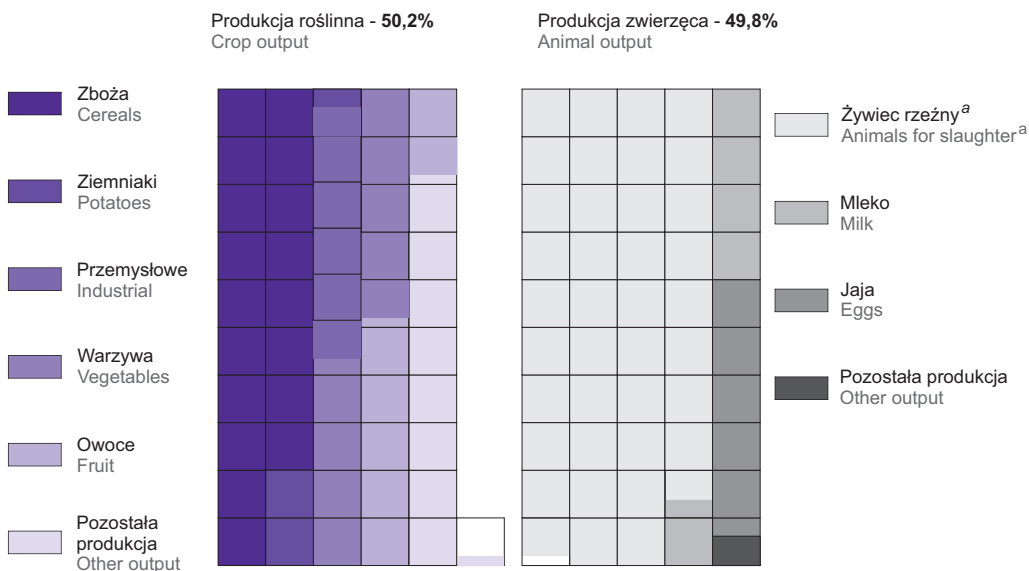
UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH 2017 R.

Stan w czerwcu
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017
As of June

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R. (CENY STAŁE 2015 R.)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016 (CONSTANT PRICES 2015)

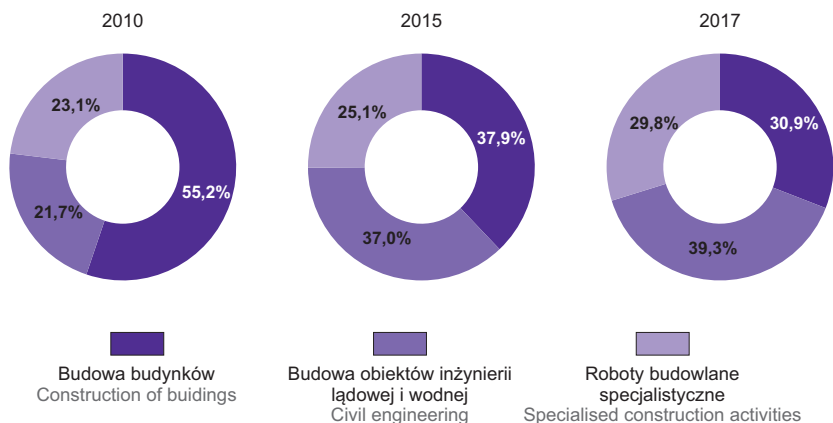

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

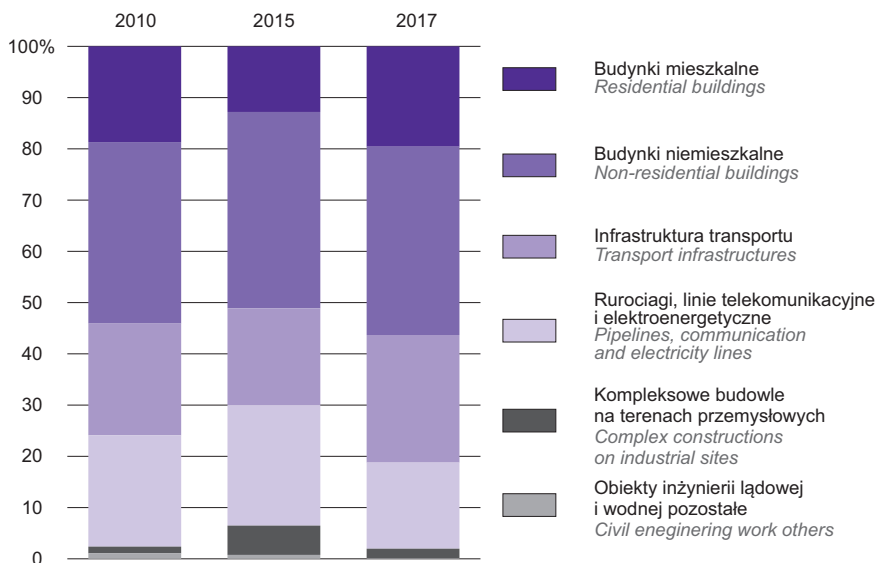
^a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (CENY BIEŻĄCE)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (CURRENT PRICES)

Według działów
By divisions

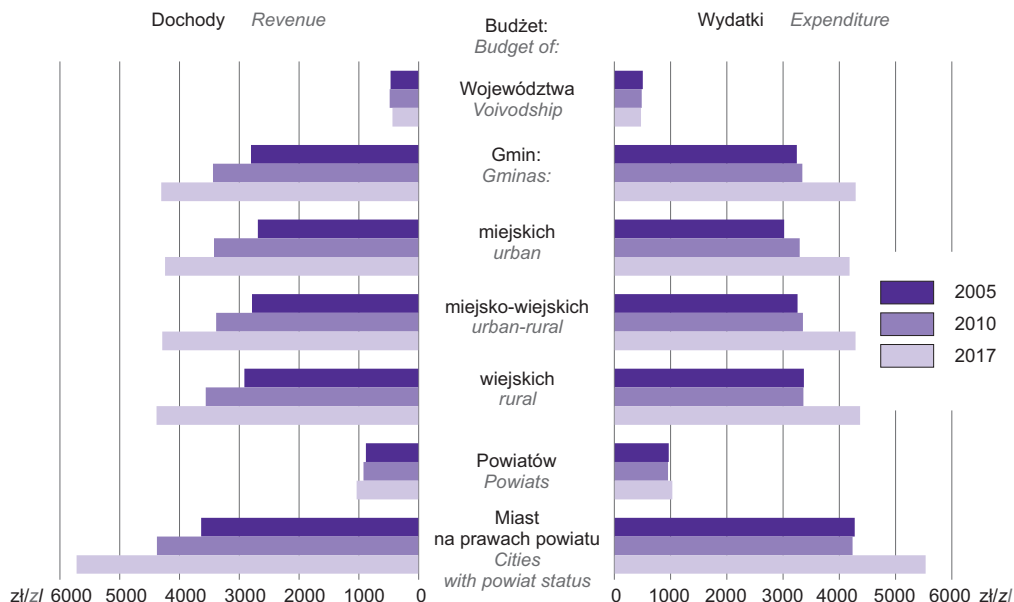

Według rodzajów obiektów budowlanych
By type of constructions

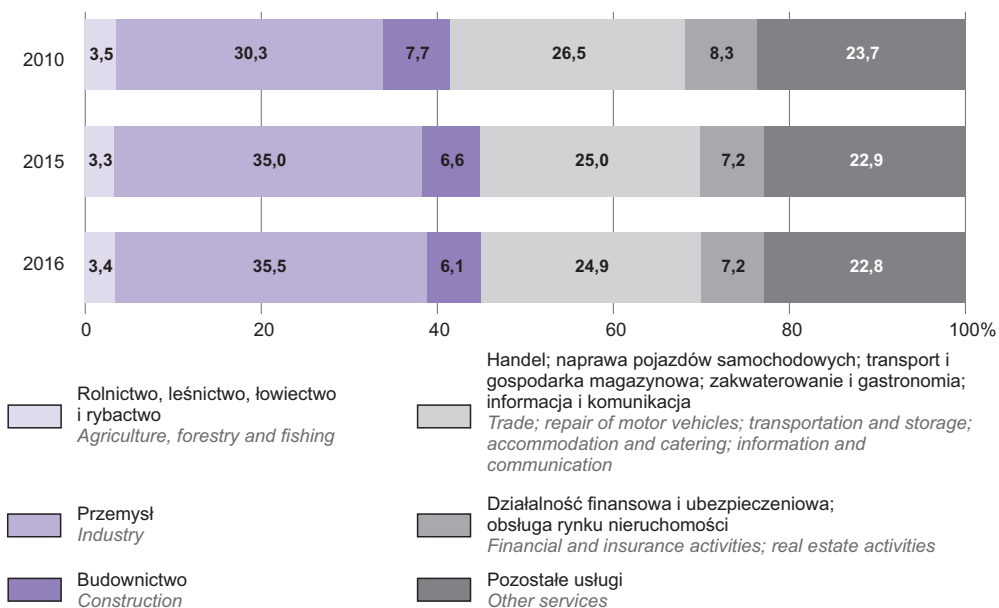

^a Wykonywane przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lubuskie voivodship without subcontractors participation.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS PER CAPITA

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (CENY BIEŻĄCE)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (CURRENT PRICES)

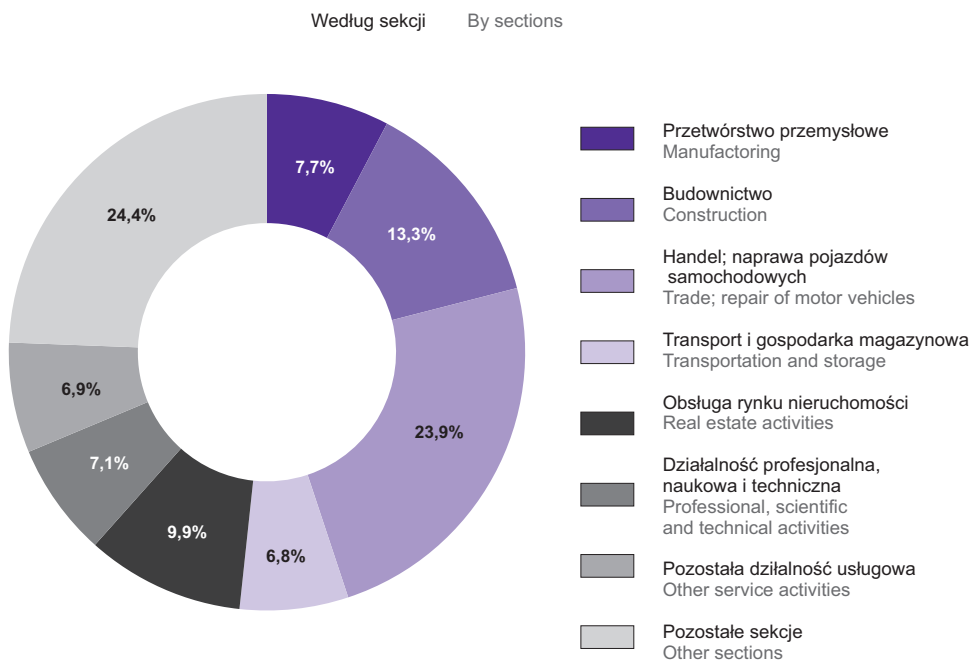
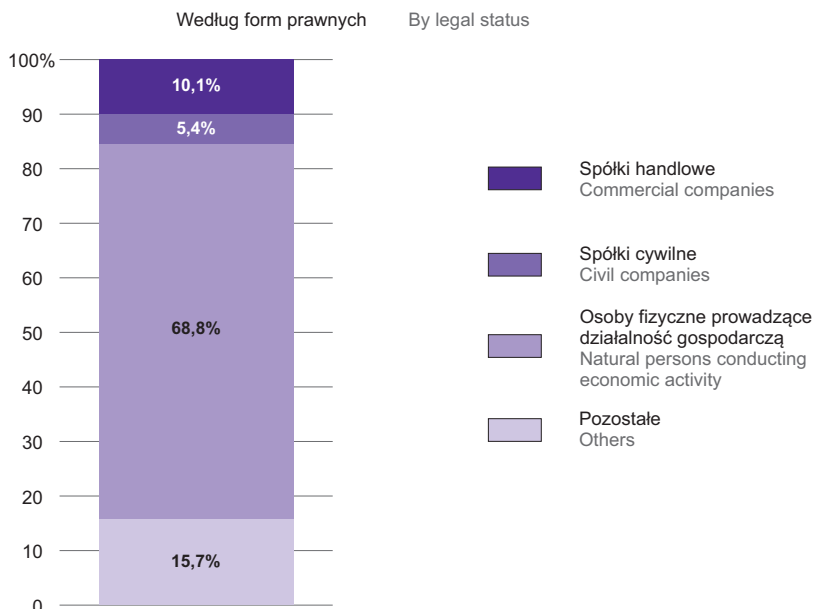

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2017

As of 31 XII

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.